

Komisja Wychowania Katolickiego
Konferencji Episkopatu Polski

PROGRAM

nauczania religii
rzymskokatolickiej
w przedszkolach
i szkołach

*Program nauczania
religii rzymskokatolickiej
w przedszkolach i szkołach*

**Komisja Wychowania Katolickiego
Konferencji Episkopatu Polski**

**Program nauczania religii
rzymskokatolickiej
w przedszkolach i szkołach**

Dokument przyjęty podczas posiedzenia
Komisji Wychowania Katolickiego
Konferencji Episkopatu Polski
w Warszawie 3 marca 2026 roku

JEDNOŚĆ

© Copyright by Konferencja Episkopatu Polski, 2026

Projekt okładki
Justyna Kułaga

Redakcja techniczna
Wiktor Idzik

ISBN 978-83-8353-471-8

Wydawnictwo „Jedność”
25-025 Kielce, ul. Jana Pawła II nr 4
Dział sprzedaży tel. 41 349 50 50
Redakcja tel. 41 349 50 00
www.jednosc.com.pl
e-mail: jednosc@jednosc.com.pl

Druk i oprawa:
Drukarnia im. A. Półtawskiego
www.drukarnia.kielce.pl

Spis treści

Wprowadzenie	9
Program nauczania religii w przedszkolu	
<i>Wielka przygoda z Przyjacielem</i>	
Program nr AZ-0-01/26	13
Dzieci trzyletnie	
<i>Radosne odkrywanie</i>	17
Dzieci czteroletnie	
<i>Świat pełen darów</i>	21
Dzieci pięcioletnie	
<i>Znaki przyjaźni</i>	25
Dzieci sześćoletnie	
<i>Wędrówka z Przyjacielem</i>	29
Wskazania do realizacji programu	34
Program nauczania religii dla klas I–III szkoły podstawowej	
<i>Śladami prawdy</i>	
Program nr AZ-1-01/26	37
Klasa I	
<i>Obecność Boga</i>	41
Klasa II	
<i>Bliskość Boga</i>	51
Klasa III	
<i>Miłość Boga</i>	60
Wskazania do realizacji programu	66

Program nauczania religii dla klas IV–VI szkoły podstawowej

Śladami Miłości

Program nr AZ-2a-01/26	69
Klasa IV	
<i>W oczekiwaniu na Miłość</i>	73
Klasa V	
<i>Spotkanie z Miłością</i>	80
Klasa VI	
<i>Drogi Miłości</i>	85
Wskazania do realizacji programu	90

Program nauczania religii dla klas VII–VIII szkoły podstawowej

Wzrastanie ku dojrzałości

Program nr AZ-2b-01/26	93
Klasa VII	
<i>Chrześcijańska droga wiary</i>	97
Klasa VIII	
<i>Chrześcijańska droga życia</i>	104
Wskazania do realizacji programu	112

Program nauczania religii w liceum

W poszukiwaniu sensu i wartości

Program nr AZ-3-01/26	115
Klasa I	
<i>Poszukiwanie własnej tożsamości</i>	119
Klasa II	
<i>Człowiek istotą religijną</i>	128
Klasa III	
<i>Człowiek istotą moralną</i>	137
Klasa IV	
<i>Na drodze powołania</i>	145
Wskazania do realizacji programu	153

Program nauczania religii w technikum

W poszukiwaniu drogi życia

Program nr AZ-4-01/26	157
Klasa I	
<i>Poszukiwanie własnej tożsamości</i>	160
Klasa II	
<i>Człowiek istotą religijną</i>	169
Klasa III	
<i>Człowiek istotą moralną</i>	178
Klasa IV	
<i>Dylematy współczesności</i>	186
Klasa V	
<i>Na drodze powołania</i>	194
Wskazania do realizacji programu	202

Program nauczania religii w szkole branżowej I stopnia

Odkrywanie powołania: sztuka życia i pracy

Program nr AZ-5a-01/26	205
Klasa I	
<i>Droga do prawdy</i>	209
Klasa II	
<i>Człowiek w poszukiwaniu Boga</i>	218
Klasa III	
<i>Odkrywanie powołania</i>	226
Wskazania do realizacji programu	237

Uchwała Komisji Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski w sprawie obowiązywania „Podstawy programowej nauczania religii rzymskokatolickiej w Polsce” i programów nauczania religii oraz oceny podręczników	241
--	-----

Załącznik nr 1

Regulamin zatwierdzania programów nauczania i podręczników
w szkolnym nauczaniu religii dzieci i młodzieży 244

Załącznik nr 2

Recenzja podręcznika do nauczania religii 250

Wprowadzenie

Niniejszy program nauczania religii rzymskokatolickiej został opracowany zgodnie z obowiązującą „Podstawą programową nauczania religii rzymskokatolickiej w Polsce” z 2025 roku¹. Jego głównym celem jest przekazanie rzetelnej i systematycznej wiedzy na temat chrześcijaństwa i Kościoła katolickiego oraz rozwijanie umiejętności niezbędnych do jej rozumienia, interpretacji i odnoszenia do współczesnych wyzwań. Program zakłada, że uczniowie na różnych etapach edukacyjnych posiadają odmienne możliwości poznawcze, dlatego treści są dostosowane do ich rozwoju psychofizycznego, społecznego i intelektualnego. W centrum programu znajduje się młody człowiek oraz jego wszechstronny rozwój: poznawczy, emocjonalny, społeczny, moralny, duchowy i religijny. Trzeba zauważyć, że niniejszy dokument nie zawiera odrębnego programu przeznaczonego dla szkół specjalnych. Wynika to z faktu, że w przypadku uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego obowiązującym narzędziem indywidualizacji procesu dydaktycznego jest Indywidualny Program Edukacyjno-Terapeutyczny (IPET), opracowywany przez zespół nauczycieli i specjalistów na podstawie diagnozy indywidualnych potrzeb, możliwości psychofizycznych oraz celów terapeutycznych każdego ucznia.

Istotnym elementem programu jest rozwijanie kompetencji pracy z tekstami źródłowymi, zwłaszcza z Pismem Świętym Starego i Nowego Testamentu, dokumentami Kościoła oraz tekstami filozoficznymi i teologicznymi. Teksty biblijne, odczytywane w świetle Tradycji Kościoła i w jedności z jego Urzędem Nauczycielskim, stanowią podstawowe źródło treści nauczania

¹ Konferencja Episkopatu Polski, *Podstawa programowa nauczania religii rzymskokatolickiej w Polsce*, Kielce 2025.

religii oraz fundamentalny punkt odniesienia dla interpretacji prawd wiary i zasad moralnych. Uczniowie poznają podstawowe zasady interpretacji tekstów religijnych, uwzględniając kontekst historyczny, kulturowy oraz literacki. Dzięki temu wiedza religijna nie jest przekazywana w sposób uproszczony czy ahistoryczny, lecz jako wynik procesu interpretacyjnego i refleksyjnego, co sprzyja kształtowaniu dojrzałego podejścia do zagadnień religijnych.

Program nauczania religii obejmuje wszystkie etapy edukacyjne, od wychowania przedszkolnego po szkoły ponadpodstawowe. Jego struktura odzwierciedla naturalny rozwój dzieci i młodzieży, stopniowo pogłębiając ich wiedzę religijną oraz rozwijając umiejętności w tym obszarze. Treści są uporządkowane w taki sposób, aby tworzyły spójną, logiczną całość, umożliwiającą stopniowe wprowadzanie w zagadnienia religijne oraz ich wieloaspektową analizę.

W najmłodszych latach edukacji religijnej program ma charakter wprowadzający. Dzieci poznają podstawowe prawdy o Bogu i zapoznają się z symbolami religijnymi oraz świętami katolickimi. W miarę dojrzewania uczniów program stopniowo wprowadza bardziej systematyczne ujęcie treści. Młodsze dzieci poznają biblijny opis stworzenia świata, życie i nauczanie Jezusa oraz podstawowe prawdy o Kościele jako wspólnocie. Starsze dzieci i młodzież zapoznają się ze strukturą Pisma Świętego, najważniejszymi postaciami i wydarzeniami biblijnymi, dziejami Kościoła oraz podstawowymi prawdami wiary katolickiej. Program przybliży również zasady moralności chrześcijańskiej, prezentowane najpierw przez konkretne przykłady, a następnie w sposób coraz bardziej refleksyjny i systematyczny.

Na wyższych etapach edukacyjnych program zakłada, że uczniowie dysponują bardziej rozwiniętymi zdolnościami poznawczymi, pozwalającymi na myślenie abstrakcyjne, analizę problemową i krytyczną refleksję. Treści religijne są wówczas przedstawiane w sposób pogłębiony, z uwzględnieniem różnorodnych stanowisk, kontekstów interpretacyjnych oraz współczesnych debat. Młodzież zapoznaje się z argumentami filozoficznymi dotyczącymi istnienia Boga, relacją między wiarą a nauką, systematycznym ujęciem prawd wiary katolickiej, strukturą i misją Kościoła oraz zagadnieniami moralności chrześcijańskiej w kontekście współczesnych wyzwań bioetycznych, technologicznych i społecznych.

Istotnym elementem programu na wszystkich etapach edukacyjnych jest ukazanie wpływu chrześcijaństwa na rozwój kultury europejskiej i polskiej. Uczniowie stopniowo poznają dziedzictwo chrześcijańskie poprzez

analizę dzieł sztuki, literatury, muzyki oraz biografii postaci, które odegrały istotną rolę w kształtowaniu cywilizacji. Program obejmuje również święta i tradycje katolickie, analizowane w perspektywie teologicznej, kulturowej i społecznej, z uwzględnieniem ich znaczenia w życiu współczesnym.

Program uwzględnia także specyfikę różnych typów szkół ponadpodstawowych. W liceach o profilu ogólnokształcącym większy nacisk położony jest na pogłębioną refleksję filozoficzną, teologiczną i kulturową. W technikumach i szkołach branżowych program kładzie szczególny akcent na etykę zawodową, odpowiedzialność społeczną oraz kształtowanie zachowań etycznych w kontekście przyszłej pracy zawodowej, przy jednoczesnym zapewnieniu gruntownej wiedzy religijnej.

W założeniach programowych nauczanie religii w szkole jest otwarte dla wszystkich, którzy chcą poznać chrześcijaństwo i katolicyzm. Dla osób wierzących może ono stanowić cenne wsparcie w formacji parafialnej, w której dokonuje się systematyczna katecheza i przygotowanie do sakramentów. Dla osób niewierzących i poszukujących nauczanie religii stanowi okazję do odkrywania obiektywnej wiedzy o chrześcijaństwie i Kościele katolickim. Ta wiedza jest niezbędna do zrozumienia fundamentów kultury europejskiej i polskiej, dziedzictwa artystycznego, literatury, filozofii oraz wielu współczesnych debat społecznych i etycznych.

Program nauczania religii uwzględnia korelację z edukacją szkolną na każdym etapie kształcenia. Zakłada umiejętne łączenie treści religijnych z zagadnieniami podejmowanymi w ramach innych przedmiotów szkolnych, co sprzyja całościowemu rozwojowi intelektualnemu i duchowemu ucznia oraz integralnemu rozumieniu rzeczywistości. Jest to konieczne do integracji procesów dydaktycznych i wychowawczych oraz zwiększenia zaangażowania uczniów w toku lekcji religii. Korelacja ta wymaga od nauczyciela religii dobrej znajomości treści obowiązującej podstawy programowej kształcenia ogólnego na danym etapie edukacyjnym, zwłaszcza z zakresu języka polskiego, historii, przyrody/biologii, geografii, edukacji dla bezpieczeństwa, wiedzy o społeczeństwie, historii sztuki, plastyki, muzyki, informatyki, a także umiejętności odwoływania się na bieżąco do możliwości i potrzeb rozwojowych ucznia oraz do jego wiedzy i umiejętności. W sposób szczególny uwzględnić należy takie obszary korelacji lekcji religii z edukacją szkolną, które sprzyjają poznawaniu przez uczniów chrześcijańskiego dziedzictwa kulturowego, wyrażaniu opinii, odkrywaniu przydatności zagadnień poruszanych w toku lekcji religii, podejmowaniu refleksji nad

własnym zachowaniem oraz kształtowaniu ciekawości poznawczej, otwartości i tolerancji.

Przedstawione treści nauczania religii mają charakter ramowy i otwarty. Autorzy podręczników do nauki religii i nauczyciele religii, działając w duchu odpowiedzialności za integralny przekaz nauki Kościoła, mogą dokonywać roztropnego wyboru treści oraz ich uzupełnienia o dodatkowe zagadnienia, dostosowując je do potrzeb uczniów oraz lokalnego kontekstu edukacyjnego.

**Program nauczania religii
w przedszkolu**
Wielka przygoda z Przyjacielem
Program nr AZ-0-01/26

Nauczanie religii z udziałem dzieci w wieku przedszkolnym sprzyja odkrywaniu nowej wiedzy i rozwijaniu nowych umiejętności. Wraz z rozpoczęciem edukacji w przedszkolu dziecko ma szansę stwierdzić, że środowisko rodzinne nie jest jedynym miejscem poszerzania wiedzy o życiu i świecie ani jedyną przestrzenią spotkania z Bogiem. Może także zobaczyć, że w procesie edukacji uczestniczą wraz z nim rówieśnicy i uczy się budować z nimi właściwe relacje. W grupie rówieśniczej dziecko ma również szansę na odkrywanie wiedzy o Bogu, który nie tylko stworzył świat i stale jest w Nim obecny, ale także posłał na świat swojego Syna – Jezusa, z którym można się spotykać w codzienności, np. podczas zajęć z religii, w grupie rówieśniczej, podczas zabawy.

Program nauczania religii w przedszkolu jest nierozzerwalnie związany z zatwierdzoną w roku 2025 „Podstawą programową nauczania religii rzymskokatolickiej w Polsce”. Jej autorzy zakładają, że „nauczanie religii [...] powinno być ściśle zintegrowane z całościowym procesem wychowawczym realizowanym w przedszkolu oraz wspierać rodzinę w religijnym wychowaniu dziecka”². Aby pomóc zainteresowanym w realizacji wyznaczonego celu, we wspomnianym dokumencie zaproponowano podział treści na pięć bloków tematycznych. Pierwszy z nich, zatytułowany „Dziecięce pytania o Boga

² Tamże, s. 11.

i świat”, zawiera zagadnienia związane ze stworzeniem świata i człowieka. W konsekwencji proponuje się w nim poszukiwanie odpowiedzi na pytania o powstanie świata i człowieka, ale także ukazuje wszechmoc i potęgę Boga – Stwórcy – i przybliża różnorodne formy kontaktu Boga z człowiekiem. Drugi blok tematyczny nosi tytuł „Wprowadzenie w poznawanie chrześcijaństwa”. Zawarto w nim najpierw zagadnienia związane z ziemskim życiem Jezusa (od zwiastowania Jego narodzin aż po zmartwychwstanie). Ponadto zaproponowano omówienie wybranych cudów Jezusa oraz pobieżną prezentację treści Jego nauczania (omówienie wybranych przypowieści). Oprócz tego, w ramach realizacji zagadnień z drugiego bloku tematycznego, zakłada się przybliżenie podstawowych wiadomości na temat Pisma Świętego, zapoznanie z biografią wybranych świętych oraz ukazanie różnych form opieki Boga nad światem. Ostatnią grupę zagadnień w tym bloku tematycznym stanowią kwestie, które mają pomóc dzieciom w wieku przedszkolnym w odkrywaniu prawdy o ich współuczestnictwie w życiu wspólnoty uczniów Jezusa. Trzeci blok tematyczny zatytułowano „Dziecko wobec siebie i innych”. Zawarto w nim zagadnienia związane bezpośrednio z funkcjonowaniem dziecka w rodzinie, w grupie rówieśniczej i w środowisku przedszkolnym. Czwarty blok tematyczny powiązany został z procesem stopniowego zapoznawania dziecka z dorobkiem kultury chrześcijańskiej. Stąd jego tytuł: „Wprowadzenie w rozpoznawanie kultury chrześcijańskiej”. W ostatnim bloku zagadnień zakłada się wprowadzenie dziecka w misterium najważniejszych świąt katolickich. Zaproponowano przy tym tworzenie wychowankom możliwości zapoznania się zarówno z symboliką świąt Bożego Narodzenia i Wielkanocy, jak i z obrzędowością ludową związaną z obchodami wspomnianych uroczystości w rodzinie, w regionie czy w diecezji³.

Ustalony przez autorów „Podstawy programowej nauczania religii rzymskokatolickiej w Polsce” zestaw zagadnień znajduje swoje odzwierciedlenie w propozycjach prezentowanego „Programu nauczania religii w przedszkolu”. W zamyśle autorów dzieci uczestniczące w zajęciach z religii powinny z jednej strony mieć możliwość poszerzania swoich kompetencji społecznych, by w konsekwencji móc odnaleźć swoje miejsce zarówno w środowisku rodzinnym, jak i w grupie rówieśniczej (w tym także w grupie przedszkolnej), z drugiej strony potrzebują stałego poszerzania i pogłębiania

³ Tamże, s. 12-16.

wiedzy religijnej, w tym wiedzy o Jezusie, Przyjacielu dzieci. Stąd tytuł programu „Wielka przygoda z Przyjacielem”.

Zaproponowane do realizacji treści podzielono zgodnie z podziałem grup wiekowych w przedszkolach. Program dla dzieci trzyletnich został zatytułowany „Radosne odkrywanie”. Zasadniczym celem nauczania religii na tym etapie jest wsparcie dziecka trzyletniego w odkrywaniu swojego miejsca w różnych grupach społecznych oraz pomoc w budowaniu relacji z Bogiem. W konsekwencji zaproponowano, aby podczas zajęć z religii dzieci trzyletnie skupiły się najpierw na bliższym poznaniu siebie: swojej wyjątkowości i posiadanych umiejętności. Drugą ważną dla trzylatka społecznością jest społeczność przedszkolna. Tworzą ją zarówno dzieci, jak i dorośli pracownicy przedszkola. W ramach zajęć z religii dziecko ma szansę przyjrzeć się bliżej obu wspomnianym grupom i nauczyć się z nimi współpracować. Trzecią grupę zagadnień niezbędnych do omówienia na tym etapie stanowią kwestie dotyczące budowania relacji z Bogiem. Dlatego w ramach zajęć z religii proponuje się ukazanie dzieciom modlitwy jako okazji do spotkania z kochającym Bogiem i zaproszenie do szczególnego miejsca spotkania z Bogiem, jakim jest świątynia parafialna. Należy przy tym uświadomić, że kościół to miejsce, w którym gromadzi się wspólnota ludzi kochających Pana Boga (wspólnotę tę tworzą również osoby, które dziecko spotyka na co dzień w przedszkolu i innych miejscach użyteczności publicznej, które odwiedza wspólnie z rodzicami).

Propozycję dla dzieci czteroletnich zatytułowano „Świat pełen darów”. Wybór tematyki dla tej grupy dzieci stanowi naturalną konsekwencję poszerzenia problematyki podjętej podczas zajęć z religii w grupie trzylatków. W pierwszej kolejności proponuje się uświadomienie dzieciom czteroletnim, że żyją w rodzinie i jako członkowie tej wspólnoty powinny zadbać o budowanie w niej właściwych relacji. Drugą grupę zagadnień przeznaczonych do realizacji podczas zajęć z religii w grupie dzieci czteroletnich stanowią kwestie związane ze stworzeniem świata i człowieka. Zakłada się ukazanie konkretnych dzieł stworzonych przez Boga i uświadamianie, że są one darem ofiarowanym ludziom przez Stwórcę. W kategorii daru Bożego należy ukazać również życie człowieka, podkreślając jego wyjątkowość i niepowtarzalność pośród innych dzieł Bożych. W trzecim bloku tematycznym zwrócono uwagę na konieczność wdzięczności za otrzymane od Boga dary.

Program nauczania dla dzieci pięcioletnich zatytułowany został „Znaki przyjaźni”. Mając na uwadze fakt, iż dziecko w tym wieku spotyka wokół

siebie różne osoby (w tym także niepełnosprawnych, ludzi wywodzących się z różnych kultur, a nawet wyznawców różnych religii), niezbędne wydaje się nie tylko ukazanie wspomnianej różnorodności, ale także uczenie empatii oraz kształtowanie postaw tolerancji i szacunku wobec spotykanych osób. Jednocześnie konieczne jest uświadomienie dziecku, iż różnorodność osób i postaw może być powodem rodzenia się wielu konfliktów rówieśniczych. Wraz z tym istnieje potrzeba wskazania właściwych zachowań w sytuacjach konfliktowych. Problematyka ta podjęta zostanie w ramach pierwszego bloku tematycznego. Kolejną grupę zagadnień stanowią kwestie związane z budowaniem relacji z Bogiem. Najpierw zakłada się ukazywanie dzieciom, iż w przestrzeni, w której żyją na co dzień, mogą odnaleźć znaki przypominające im o Bogu (krzyż, obraz o tematyce religijnej, różaniec, Biblia) oraz osoby, które o Nim uczą. Należy przy tym podkreślić, że obecność tych znaków jest naturalną formą przypomnienia o konieczności budowania relacji z Bogiem. Jednocześnie należy pokazać, że przestrzenią budowania tych relacji może być zarówno dom rodzinny, jak i świątynia parafialna, oraz uświadomić, że człowiek może spotykać się z Bogiem na wiele sposobów. Ostatnią grupę tematyczną stanowią zagadnienia związane z przebiegiem roku liturgicznego. Proponuje się, by ich omawianie zbiegało się w czasie z przeżywaniem kolejnych świąt i uroczystości. Podejmując wspomnianą tematykę, należy zwrócić uwagę nie tylko na charakterystyczne elementy pojawiające się w liturgii, ale także na zwyczaje i tradycje związane z obchodami konkretnych świąt w rodzinie i środowisku lokalnym.

Ostatni rok nauczania religii w przedszkolu poświęcono na szczegółowe omówienie życia i działalności Jezusa, stąd tytuł programu „Wędrówka z Przyjacielem”. Proponuje się przy tym, aby w pierwszej kolejności uświadomić wychowankom celowość bliższego poznawania Pana Boga i nawiązywania z Nim relacji. Wspomniane zagadnienia znalazły swoje miejsce w pierwszym bloku tematycznym. Dwa kolejne bloki tematyczne mają na celu zapoznanie dzieci ze szczegółami związanymi z życiem Jezusa. W pierwszej kolejności zakłada się omówienie zagadnień związanych z przyjściem Jezusa na świat. W następnej kolejności należy szczegółowo omówić publiczną działalność Jezusa (od chrztu w Jordanie po Jego mękę, śmierć i zmartwychwstanie) oraz wspomnieć o wybranych faktach z okresu od zmartwychwstania do wniebowstąpienia.

DZIECI TRZYLETNIE

RADOSNE ODKRYWANIE

DZIAŁ I

POZNAJĘ SIEBIE

Cele kształcenia i wychowania

Ukazanie wyjątkowości dziecka jako osoby kochanej przez Boga (A.1.1; B.3.1).

Uświadomienie, że każde dziecko jest wyjątkowe i ważne (A.3.1; B.3.1; B.3.2).

Odkrywanie własnych zmysłów poprzez zabawę i aktywność ruchową (A.3.1; B.3.1).

Rozwijanie radości z bycia dzieckiem (A.1.1; B.1.1; B.3.2).

Treści nauczania

Dziecko jako wyjątkowa osoba: imię, rodzice – opiekunowie, Bóg – kochający Stwórcę (A.1.1; B.1.1; A.3.1; B.3.1; B.3.2; B.3.4).

Części ciała: ręce, nogi, głowa; wykorzystanie poszczególnych części ciała – zabawy ruchowe z wykorzystaniem poszczególnych części ciała (A.3.1; B.3.1; B.3.2; B.3.4).

Treści piosenek religijnych, które wyrażają radość wiary, doświadczenie miłości Boga, np. „Cieszę się. Alleluja”, „Bóg kocha mnie”, „Chrześcijanin tańczy”, „Gdy Boży Duch” (A.4.4; B.3.7; B.4.5).

Zmysły: wzrok, słuch, węch – proste doświadczenia i zabawy sensoryczne (B.3.1; B.3.12).

Podstawowe emocje (radość, smutek, strach) i sposoby ich wyrażania (A.3.6; B.3.12).

Treści zawarte w piosence, która wspiera prawidłowe rozpoznawanie i wyrażanie własnych emocji, np. „Co czuję dziś” (A.3.6; A.4.4; B.3.12; B.4.5).

Aktywności zewnętrzne: mówienie, śpiewanie, taniec, bieg, zabawa (A.4.4; B.3.7; B.3.10; B.3.12; B.4.5).

Zakładane osiągnięcia

Dziecko:

Opowiada o sobie i swoich emocjach (A.3.1; A.3.6; B.3.1; B.3.2; B.3.4; B.3.12).

Wylicza swoje umiejętności ruchowe (B.3.7; B.3.10; B.3.12).

Uczestniczy w zabawach ruchowych i muzycznych (B.3.7; B.3.10; B.3.12).

Śpiewa piosenki religijne i pokazuje właściwe gesty (A.4.4; B.4.5).

DZIAŁ II POZNAJĘ INNYCH

Cele kształcenia i wychowania

Ukazanie przedszkola jako miejsca zabawy i spędzania czasu z rówieśnikami (A.3.1; A.3.4).

Motywowanie do budowania właściwych relacji rówieśniczych (A.3.1; A.3.4).

Przybliżenie pracy osób spotykanych przez dziecko w przedszkolu (A.3.1; A.3.4).

Uświadomienie potrzeby właściwego odnoszenia się do osób spotykanych w środowisku przedszkolnym (A.3.1; A.3.4; A.3.6).

Ukazanie sposobów rozpoznawania różnych zagrożeń i form przemocy oraz reagowania na nie (A.3.6; B.3.13).

Treści nauczania

Przedszkole miejscem spotkania z rówieśnikami: koleżanka, kolega (A.3.1; A.3.4; A.3.6; B.3.7).

Osoby dorosłe pracujące w przedszkolu: wychowawcy i nauczyciele, pomoc nauczyciela, nauczyciel religii, pani od rytmiki, logopeda, pracownicy kuchni, pracownicy obsługi; przestrzeganie zasad obowiązujących w przedszkolu (A.3.1).

Przedszkole miejscem budowania relacji z rówieśnikami: wspólna zabawa, spacer, posiłek, odpoczynek – sen, nauka, praca (A.3.1; A.3.4; A.3.6; B.3.7).

Sposoby rozpoznawania sytuacji zagrażających dobru i życiu swojemu i innych, w tym różnych form przemocy (A.3.6).

Przykłady reagowania na zagrożenia i różne formy przemocy (A.3.6; B.3.13).

Treści zawarte w tekstach piosenek religijnych o wartości wspólnoty, współpracy i wzajemnego ubogacania się, np. „Bo nikt nie ma z nas tego, co mamy razem” (A.3.1; A.3.4; A.3.6; A.4.4; B.3.7; B.4.5).

Zakładane osiągnięcia

Dziecko:

Opowiada o przedszkolu jako miejscu spotkania z innymi i zabawy (A.3.4; B.3.1).

Angażuje się we wspólne działania inicjowane w grupie przedszkolnej (A.3.1; B.3.7).

Aktywnie uczestniczy w zabawach z rówieśnikami, przestrzegając zasad obowiązujących w grupie (B.3.6).

Chętnie współpracuje z pracownikami przedszkola (A.3.1).

Śpiewa piosenkę religijną i pokazuje właściwe gesty (A.3.1; A.3.4; A.3.6; A.4.4; B.3.7; B.4.5).

DZIAŁ III SPOTYKAM PRZYJACIELA

Cele kształcenia i wychowania

Uświadomienie możliwości spotkania i rozmowy z Bogiem (A.1.3; B.4.2).

Wskazanie świątyni parafialnej jako miejsca spotkania z Bogiem i ludźmi (A.1.3).

Treści nauczania

Modlitwa czasem spotkania i rozmowy z Bogiem: znak krzyża świętego, proste gesty i postawy, gest złożonych rąk, spontaniczne modlitwy (A.2.11; A.4.4; B.4.5).

Kościół jako budynek sakralny i jego wyposażenie, np. ołtarz, chrzcielnica, tabernakulum (A.4.2; B.4.3; B.4.4).

Osoby, które modlą się w kościele: ksiądz, członkowie rodziny, rówieśnicy, osoby spotykane w przedszkolu, znajomi, krewni (A.4.2; A.4.3; B.4.2).

Treści piosenek religijnych, które wprowadzają w tematykę znaku krzyża, Trójcy Świętej, obecności Boga, Kościoła jako wspólnoty, np. „W imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego”, „Dobry Pan Bóg mieszka w niebie”, „Do Kościoła” (A.4.4; B.4.2; B.4.5).

Zakładane osiągnięcia

Dziecko:

Wskazuje na ilustracjach osoby, które się modlą (A.2.11).

Rozpoznaje kościół pośród innych budynków (A.4.2; B.4.2).

Ilustruje osoby, z którymi modli się w kościele (A.4.2; B.4.2).

Śpiewa piosenki religijne i pokazuje właściwe gesty (A.4.4; B.4.5).

DZIECI CZTEROLETNIE

ŚWIAT PEŁEN DARÓW

DZIAŁ I

DAR RODZINY

Cele kształcenia i wychowania

Ukazanie rodziny jako wspólnoty bliskich osób (A.3.3; B.3.4).

Uświadomienie potrzeby właściwego odnoszenia się do wszystkich członków rodziny (A.3.3; B.3.4; B.3.5).

Motywowanie do okazywania wdzięczności najbliższym członkom rodziny (A.3.3; B.3.4; B.3.5).

Treści nauczania

Rodzina jako wspólnota osób: najbliżsi członkowie rodziny – mama, tata, rodzeństwo (A.3.3; B.3.4).

Treści piosenek religijnych, które wprowadzają w tematykę miłości, wdzięczności, relacji w rodzinie, znaczenia mamy w życiu dziecka, radości bycia razem w rodzinie, świętości w codzienności, np. „Mama to jest dama”, „Dobrze, że jesteś”, „Aureola” (A.4.4).

Dziadek i babcia członkami wspólnoty rodzinnej (A.3.3; B.3.4).

Wdzięczność członkom rodziny za otrzymane dobro: Dzień Matki i Ojca, Dzień Babci i Dziadka (A.3.3; B.3.4; B.3.5).

Dom rodzinny miejscem wspólnego zamieszkania i zabawy (A.3.3; B.3.4).

Znaki miłości w rodzinie: pocałunek, uśmiech, gest przytulenia (A.3.3; B.3.4).

Właściwe zachowania w relacjach rodzinnych, np. wspólna zabawa, życzliwość, pomoc, przestrzeganie zasad obowiązujących w rodzinie, troska, wspólne spędzanie czasu (A.3.3; B.3.4).

Zakładane osiągnięcia

Dziecko:

Wymienia członków swojej rodziny i osoby, z którymi lubi się bawić (A.3.3; B.3.4).

Rozpoznaje na ilustracjach członków rodziny (A.3.3; B.3.4).

Ilustruje właściwe zachowania w relacjach rodzinnych (A.3.3; B.3.4).

Śpiewa piosenki religijne i pokazuje właściwe gesty (A.4.4; B.4.5).

DZIAŁ II DARY STWÓRCY

Cele kształcenia i wychowania

Przedstawienie Boga jako Stwórcy świata (A.1.1; A.1.2; B.1.1).

Ukazanie prawdy o Bogu dawcy życia (A.1.1; A.1.4; B.1.1).

Przybliżenie podstawowych informacji na temat Anioła Stróża (A.2.15).

Treści nauczania

Bóg Stwórca świata: Bóg Stwórca kosmosu (słońce, księżyc, gwiazdy), świata roślinnego (kwiaty, drzewa, owoce) i zwierzęcego (np. zwierzęta domowe, zwierzęta z zoo, w lesie, ryby, ptaki); przydatność dzieł stworzonych: słońce, rośliny, zwierzęta, woda (A.1.1; B.1.1).

Treści piosenek religijnych o wdzięczności i odpowiedzialności za świat stworzony przez Boga, np. „Kto stworzył mrugające gwiazdki”, „Nasza ziemia” (A.1.1; A.4.4; B.1.1).

Bóg dawca życia: stworzenie człowieka, rodzice jako dar Boży (A.1.1; B.3.2).

Anioł Stróż – opiekun człowieka, modlitwa do Anioła Stróża (A.2.15; A.2.17; B.2.17; B.2.18).

Treści piosenek religijnych o obecności Anioła Stróża i Bożej opiece, np. „Aniele Boży, Strózu mój”, „Anioł Stróż”, „Przyjaciela mam i już” (A.4.4; B.4.5).

Zakładane osiągnięcia

Dziecko:

Wymienia dzieła stworzone przez Boga (A.1.1; B.1.1).

Wyjaśnia znaczenie wybranych dzieł stworzonych dla człowieka (A.1.1; B.1.1).

Wskazuje na swoje życie jako na dar Boży (A.1.1; A.1.3; B.1.1; B.1.3).

Rozpoznaje na ilustracji Anioła Stróża (A.2.17; B.2.18).

Opisuje Anioła Stróża jako swojego niebieskiego opiekuna i pomocnika (A.2.15; B.2.17; B.2.18).

Śpiewa piosenki religijne i pokazuje właściwe gesty (A.4.4; B.4.5).

DZIAŁ III WDZIĘCZNOŚĆ ZA DARY

Cele kształcenia i wychowania

Uświadomienie potrzeby wdzięczności w codziennym życiu (A.1.3; A.3.3).

Ukazanie sposobów okazywania wdzięczności Bogu i ludziom za otrzymane dary (A.2.11).

Motywowanie do wdzięczności Bogu i ludziom (A.1.3; A.3.3; A.2.11).

Treści nauczania

Rodzina darem Boga: wdzięczność za mamę i tatę, rodzeństwo, dziadków, przebaczenie i przeproszenie, sposoby rozwiązywania konfliktów rodzinnych, okazywanie wdzięczności w rodzinie i relacjach z bliskimi (A.1.2; A.1.3; A.3.3; B.3.4; B.3.5; B.2.12).

Dary Boże w codziennym życiu: drugi człowiek (wdzięczność za kolegę, koleżankę), życie i zdrowie, codzienny pokarm, środowisko przedszkolne jako dar – wdzięczność za nowy rok w przedszkolu i za wakacje (A.1.2; A.1.4; A.3.5; B.1.3; B.3.6; B.3.9; B.3.10; B.3.12).

Obecność Pana Boga w codziennym życiu: uwielbienie Boga modlitwą i śpiewem, wdzięczność za wiarę oraz uroczystość Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa (A.2.11; A.2.14; A.4.4; A.5.8; B.2.5; B.4.5; B.5.8).

Treści piosenek religijnych wyrażające skruchę, wdzięczność Bogu, radość, uwielbienie Boga, np. „Za wszystko Ci, Boże, dziękować muszę”, „A – a – a alleluja!”, „Choć jestem mały”, „Przepraszam Cię, Boże”, „Uśmiechnij się, bo smutkom kres”, „Taki duży, taki mały może świętym być”, „Boża radość jak rzeka” (A.4.4; B.4.5).

Zakładane osiągnięcia

Dziecko:

Opowiada o roli i znaczeniu rodziców w życiu dziecka (A.3.3; B.3.4; B.3.5).

Wskazuje sposoby i formy okazywania wdzięczności rodzicom i bliskim (A.3.3; B.3.4; B.3.5).

Podaje przykłady sytuacji, w których potrzebne jest przebaczenie, przeproszenie i wdzięczność (B.3.8).

Wymienia sposoby rozwiązywania konfliktów w środowisku rodzinnym (B.3.5).

Ilustruje sposoby okazywania wdzięczności Bogu za otrzymywane dary (A.1.2).

Opisuje procesję Bożego Ciała (A.5.8; B.5.8).

Śpiewa piosenki religijne i pokazuje właściwe gesty (A.4.4; B.4.5).

DZIECI PIĘCIOLETNIE ZNAKI PRZYJAŹNI

DZIAŁ I SPOTYKAM PRZYJACIÓŁ

Cele kształcenia i wychowania

Uświadomienie roli grupy rówieśniczej oraz zasad budowania relacji w najbliższym otoczeniu (A.3.3).

Przybliżenie środowiska rówieśniczego jako miejsca uczenia się tolerancji, otwartości, współpracy i rozmowy (A.3.4).

Treści nauczania

Grupa rówieśnicza wspólnotą bliskich i radosnych relacji (A.3.3; B.3.5).

Spotkania z różnymi grupami rówieśników: osoby niepełnosprawne, z innego kraju, wyznające inną religię, zasady współdziałania w różnych grupach rówieśniczych, budowanie atmosfery tolerancji, otwartości, dialogu i zgodnej współpracy (A.3.1; A.3.2; B.3.1; B.3.2; B.3.6).

Treści zawarte w tekstach piosenek religijnych o obecności i miłości Bożej, wspólnocie, radości z bycia razem z innymi, np. „Choć jestem nieduży”, „Bóg dobry jest”, „Choć jestem mały”, „Bóg łączy nas” (A.4.4; B.4.5).

Zakładane osiągnięcia

Dziecko:

Wskazuje sposoby właściwego odnoszenia się do spotykanych ludzi (A.3.3; B.3.3).

Opisuje sposoby wspierania koleżanek i kolegów w grupie rówieśniczej (A.3.1; B.3.6; B.3.12).

Opisuje zasady zachowania w grupie rówieśniczej (A.3.4; A.3.6; B.3.6).

Zgodnie bawi się i współpracuje z rówieśnikami (A.3.1; B.3.8).

Właściwie reaguje w sytuacjach konfliktowych (A.3.4; B.3.8).

Śpiewa piosenki religijne i pokazuje właściwe gesty (A.4.4; B.4.5).

DZIAŁ II POZNAJĘ PRZYJACIELA

Cele kształcenia i wychowania

Przybliżenie znaków przypominających w domu o Bogu (A.4.1).

Ukazanie obecności Boga w środowisku przedszkolnym i w przestrzeni publicznej (A.4.1).

Wprowadzenie w tematykę Świętej Rodziny (A.2.3; A.2.6; B.2.4; B.2.6; B.2.7).

Ukazanie Maryi jako Matki Jezusa i wszystkich ludzi (A.2.13; B.2.16; B.3.10).

Zapoznanie ze świętymi patronami (A.2.13; B.2.16).

Motywowanie do uwielbienia Boga poprzez śpiew piosenek religijnych (A.2.11; A.4.4).

Treści nauczania

Znaki przypominające w domu o Bogu, np. krzyż, obraz o treści religijnej, Pismo Święte (A.2.1; A.4.1; A.4.2; B.2.1; B.4.1).

Treści zawarte w piosence religijnej o Biblii i modlitwie, np. „Czytaj Biblię, módl się co dzień” (A.4.1; A.4.4; B.4.1).

Święta Rodzina: członkowie Świętej Rodziny, Maryja – Matka Jezusa, św. Józef – ziemski opiekun Jezusa, troska Józefa i Maryi o Jezusa, dom Jezusa w Nazarecie (A.2.3; A.2.6; B.2.4; B.2.6; B.2.7).

Znaki przypominające o obecności Boga w przedszkolu, np. krzyż, lekcja religii (A.4.1; A.4.2; B.4.1).

Znaki przypominające o obecności Boga w przestrzeni publicznej, np. krzyż przy drodze, kapliczka, kościół, Msza Święta, nabożeństwa w kościele; kapłan, siostra zakonna, brat zakonny (A.2.11; A.2.17; A.2.18; A.4.1; A.4.2; B.4.1; B.4.2; B.4.4).

Treści zawarte w piosenkach religijnych o Maryi – kochającej Mamie i miłości Jezusa, np. „To Maryja, moja Mama”, „Jezus o poranku” (A.2.13; A.4.4; B.2.4; B.2.16; B.3.10).

Święci wzorem życia w przyjaźni z Bogiem: św. Józef opiekun Jezusa, św. Stanisław Kostka, Franciszek i Hiacynta Marto – dzieci z Fatimy (A.2.13; B.2.16).

Uwielbienie Boga gestem, ruchem i śpiewem piosenek religijnych (A.1.3; A.2.11; A.4.4; B.2.12; B.2.21; B.4.5).

Zakładane osiągnięcia

Dziecko:

Wymienia znaki (przedmioty, osoby) przypominające o Bogu w domu, w przedszkolu, w przestrzeni publicznej (A.3.1; A.4.1; B.3.3; B.4.1).

Rozpoznaje Pismo Święte pośród innych książek (A.2.1; B.2.1).

Wyjaśnia, jak należy się zachować, przechodząc obok krzyża (A.4.1; B.4.1).

Śpiewa piosenki religijne i pokazuje właściwe gesty (A.4.4; B.4.5).

DZIAŁ III ŚWIĘTUJĘ Z PRZYJACIELEM

Cele kształcenia i wychowania

Przybliżenie przesłania wybranych świąt i uroczystości w roku liturgicznym (A.2.12; A.5.2; A.5.3; A.5.4; A.5.5; A.5.6; A.5.7; A.5.8).

Wskazanie św. Mikołaja jako wzoru dobroci (A.2.13; A.5.2; B.2.16; B.5.3).

Ukazanie tradycji i zwyczajów związanych z wybranymi świątami i uroczystościami w roku liturgicznym (A.2.12; A.5.2; A.5.3; A.5.4; A.5.5; A.5.6; A.5.7; A.5.8).

Motywowanie do pielęgnowania zwyczajów i tradycji w rodzinie (A.2.12; A.5.2; A.5.3; A.5.4; A.5.5; A.5.6; A.5.7; A.5.8).

Treści nauczania

Adwent w liturgii i tradycji: Adwent jako czas przygotowania do uroczystości Narodzenia Pańskiego, tradycje adwentowe – roraty, rorotka, wieniec adwentowy, postanowienia adwentowe, dzieła miłosierdzia (A.5.2; B.5.3).

Święty Mikołaj wzór dobroci – krótka biografia świętego (A.2.13; A.5.2; B.2.16; B.5.3).

Boże Narodzenie w liturgii i tradycji – tradycje i zwyczaje związane z wigilią Bożego Narodzenia, symbolika opłatka i choinki, pasterka, kolędy, tradycje i zwyczaje charakterystyczne dla regionu (A.5.3; A.5.4; A.5.5; B.5.4; B.5.5).

Treści zawarte w wybranych kolędach i pastoralkach, np. „Wołek i osiołek”, „Świeć, gwiazdeczko, świeć”, „O gwiazdo betlejemską”, „Józefie, stajenki nie szukaj”, „Jezus malusieńki”, „Lulajże Jezuniu” (A.2.2; A.2.4; B.2.2; B.2.3).

Tradycje wielkopostne i wielkanocne: Środa Popielcowa, nabożeństwa wielkopostne, postanowienia wielkopostne, rekolekcje, poświęcenie pokarmów (symbolika koszyczka wielkanocnego), symbole wielkanocne – pisanka, baranek, tradycje i zwyczaje regionalne (A.2.13; A.5.6; A.5.7; B.5.6; B.5.7).

Modlitwa „Zdrowaś Maryjo”, różaniec, nabożeństwo majowe, Maryja Królowa Polski (A.2.2).

Patron, który towarzyszy dziecku od chrztu świętego – święty lub błogosławiony (B.2.16).

Treści zawarte w wybranych piosenkach religijnych, np. „Adwent, Adwent”, „O prawdziwym Świętym Mikołaju”, „Jak paciorki różańca”, „Do Maryi tup, tup”, „Matka Boża, nasza Mama”, „Czekam na Ciebie, Jezu mój mały”, „Tuż, tuż”, „Czy wy wiecie, że jesteście świątynią” (A.4.4; B.4.5).

Pamięć o zmarłych – modlitwa, wspomnienie, cmentarz, zachowanie na cmentarzu (A.5.1; B.1.4; B.5.1; B.5.2).

Zakładane osiągnięcia

Dziecko:

Opowiada o przesłaniu wybranych świąt i uroczystości w roku liturgicznym (A.2.12; A.5.2; A.5.3; A.5.4; A.5.5; A.5.6; A.5.7; A.5.8).

Rozpoznaje św. Mikołaja spośród innych postaci i wskazuje dobroczynność jako jego podstawową cechę (A.2.13; B.2.16).

Podaje przykłady tradycji i zwyczajów związanych z wybranymi świątami i uroczystościami w roku liturgicznym (A.2.12; A.5.2; A.5.3; A.5.4; A.5.5; A.5.6; A.5.7; A.5.8).

Śpiewa kolędy i pastorałki (A.2.12; A.4.4; A.5.2; A.5.3; A.5.4; A.5.5; A.5.6; A.5.7; A.5.8; B.4.5).

Aktywnie uczestniczy w spotkaniu opłatkowym i inscenizacji bożonarodzeniowej (A.2.12; A.5.2; A.5.3; A.5.4; A.5.5; A.5.6; A.5.7; A.5.8).

Śpiewa piosenki religijne i pokazuje właściwe gesty (A.4.4; B.4.5).

DZIECI SZEŚCIOLETNIE WĘDRÓWKA Z PRZYJACIELEM

DZIAŁ I ZACZYNAMY WYPRAWĘ

Cele kształcenia i wychowania

Przedstawienie różnorodnych form kontaktu z Bogiem w codziennym życiu (A.1.3).

Ukazanie sakramentu chrztu jako początku przyjaźni z Bogiem (A.2.16).

Treści nauczania

Znaki obecności Boga w przyrodzie, konieczność troski o świat stworzony (św. Franciszek z Asyżu), konieczność troski o życie i zdrowie, wdzięczność za dzieło stworzenia i dar życia (A.1.1; A.1.2; A.1.4; B.1.1; B.1.2; B.1.3; B.1.5; B.2.17; B.3.9; B.3.11).

Pomoc Boga w codziennym życiu – aniołowie (A.1.3; A.2.15; B.2.18).

Sposoby nawiązywania relacji z Bogiem – modlitwa jako rozmowa z Bogiem, czas i miejsce modlitwy, udział we Mszy Świętej w niedzielę i święta (A.1.3; A.2.11; A.4.1; B.2.12; B.2.22).

Treści zawarte w piosenkach religijnych o poszukiwaniu Boga, modlitwie, byciu dzieckiem Bożym, wspólnocie Kościoła, naśladowaniu św. Franciszka, np. „Ani brat mój ani siostra, tylko, Panie, ja” – z gestami, „Szukam mojego Pana”, „Jesteś królem”, „Kościół to nie tylko dom”, „Dzieckiem Bożym jestem ja”, „Święty Franciszek to nasz wzór” (A.1.1; A.1.2; A.1.4; B.1.1; B.1.2; B.1.3; B.2.17; B.3.9; B.3.11).

Kościół – miejsce słuchania słowa Bożego, sprawowania Eucharystii, zasady zachowania się w kościele (A.2.1; A.2.18; A.4.2; A.4.3; B.4.2; B.4.3; B.4.4).

Chrzest początkiem przyjaźni z Bogiem – potrzeba sakramentu, sposób udzielania sakramentu, wybrane skutki chrztu (A.2.16; A.2.17; B.2.19; B.2.20; B.2.21).

Zakładane osiągnięcia

Dziecko:

Opowiada o sposobach troski o świat stworzony, życie i zdrowie (A.1.1; A.1.2; A.1.4; B.1.5; B.2.21; B.3.9; B.3.10; B.3.13).

Wyjaśnia pochodzenie aniołów (A.2.15; B.2.18).

Podaje przykłady modlitwy (A.2.12; B.2.12).

Opisuje kościół jako miejsce słuchania słowa Bożego i sprawowania Eucharystii (A.4.2; B.4.2; B.4.3; B.2.22).

Opowiada o zasadach zachowania się w kościele (A.4.3; B.4.4).

Opisuje sposób udzielania sakramentu chrztu i wyjaśnia jego znaczenie w życiu człowieka (A.2.16; A.2.17; B.2.19; B.2.20; B.2.21).

Śpiewa piosenki religijne i pokazuje właściwe gesty (A.1.1; A.1.2; A.1.4; A.2.12; A.2.15; B.1.5; B.2.18; B.2.21; B.3.9; B.3.10; B.3.13; A.4.4; B.4.5).

DZIAŁ II

SPOTYKAMY PRZEWODNIKA

Cele kształcenia i wychowania

Ukazanie Jezusa jako Syna Bożego i zapowiadanego Zbawiciela świata (A.2.2).

Przybliżenie wydarzeń związanych z przyjściem Jezusa na świat (A.2.3; A.2.4).

Scharakteryzowanie wydarzeń z dzieciństwa Jezusa (A.2.5).

Treści nauczania

Jezus Chrystus zapowiadany Zbawicielem – grzech pierworodny i obietnica zbawienia (A.2.2; B.2.2).

Maryja – Matka Jezusa: zwiastowanie, Maryja u Elżbiety (B.2.2).

Narodzenie Jezusa w Betlejem, pasterze u żłóbka, mędrcy ze Wschodu w stajni betlejemskiej, tradycje i zwyczaje związane z budowaniem szopek i uroczystością Objawienia Pańskiego (Orszak Trzech Króli) (A.2.3; A.2.4; A.5.5; B.2.3).

Życie ukryte Jezusa w Nazarecie i pobyt dwunastoletniego Jezusa w świątyni (A.2.5; B.2.4; B.2.5; B.2.6; B.2.7).

Treści zawarte w tekstach piosenek religijnych o zapowiadającym Zbawicielu, Świętej Rodzinie, dzieciństwie Jezusa, królowaniu Jezusa, np. „Gdy Pan Jezus był malutki”, „Pan Jezus także mamę miał”, „Amen jak Maryja”, „Nie ma takiego jak Jezus” (A.2.3; A.2.6; A.4.4; B.2.4; B.2.6; B.2.7; B.4.5).

Zakładane osiągnięcia

Dziecko:

Wyjaśnia, że Jezus jest zapowiedzianym Zbawicielem (A.2.2; B.1.3; B.2.2).

Opisuje wydarzenia poprzedzające przyjście Jezusa na świat (A.2.2; B.1.3; B.2.2).

Opowiada o narodzeniu i dzieciństwie Jezusa (A.2.3; A.2.4; A.2.5; A.2.6; B.2.3; B.2.6; B.2.7).

Śpiewa piosenki religijne i pokazuje właściwe gesty (A.4.4; B.4.5).

DZIAŁ III WĘDRUJEMY RAZEM

Cele kształcenia i wychowania

Przybliżenie wybranych wydarzeń z życia i publicznej działalności Jezusa (A.2.7; A.2.8; A.2.10).

Prezentacja wybranych treści nauczania Jezusa (A.2.9; B.2.10; B.2.11).

Zapoznanie z wydarzeniami związanymi z męką, śmiercią i zmartwychwstaniem Jezusa oraz zesłaniem Ducha Świętego (A.2.13; A.2.14; A.2.15).

Treści nauczania

Chrzest Jezusa w Jordanie (A.2.7; A.2.8; B.2.5; B.2.8; B.2.9).

Jezus zaprasza rybaków (Piotra, Andrzeja, Jakuba, Jana) do współpracy i przyjaźni (A.2.7; A.2.8; B.2.5; B.2.8; B.2.9).

Jezus uczy modlitwy „Ojcze nasz” (A.2.11; B.2.12).

Cud uciszenia wielkiej burzy na jeziorze (A.2.10; B.2.11).

Treści zawarte w piosenkach religijnych o uciszeniu burzy na jeziorze, np. „Na jeziorze wielka burza” – z gestami ilustrującymi treść (naśladowującymi wodę, burzę, cud, radość) (A.2.10; B.2.11).

Cud zamiany wody w wino (A.2.10; B.2.11).

Treści zawarte w piosenkach religijnych o przemianie wody w wino, np. „Cud w Kanie” – z gestami ilustrującymi treść (naśladowującymi wodę, cud, radość) (A.2.10; B.2.11).

Cud rozmnożenia chleba i nakarmienia tłumów (A.2.10; B.2.11).

Treści zawarte w piosenkach religijnych o cudzie rozmnożenia chleba, np. „Chleb dla wszystkich” – z gestami ilustrującymi treść (A.2.10; A.4.4; B.2.11; B.4.5).

Jezus uzdrowia Bartymeusza i wskrzesza córkę Jaira (A.2.10; B.2.11).

Jezus uczy przez krótkie opowiadania (np. o siewcy, który sieje ziarenka; o talentach, czyli darach; o małym ziarnku gorczycy, które rośnie; o drogo-cennej perle; o zagubionej owcy) (A.2.9; B.2.10).

Treści zawarte w piosenkach religijnych, takich jak np. „Małe ziarenko rośnie”, „Bóg dał mi serce i ręce”, „Skarby w sercu”, „Idzie Jezus”, „Pan jest pasterzem moim” – z gestami ilustrującymi treść (A.2.9; A.4.4; B.2.10; B.4.5).

Wjazd Jezusa do Jerozolimy (A.2.12; A.2.16; A.2.18; B.2.13).

Spotkanie z przyjaciółmi na wspólnej wieczerzy (A.2.12; A.2.16; A.2.18; B.2.13).

Modlitwa w Ogrójcu, droga krzyżowa, śmierć i złożenie Jezusa do grobu (A.2.12; A.2.16; A.2.18; B.2.13).

Treść piosenki religijnej „Rysuję krzyż z kropelką krwi” – z gestami ilustrującymi tekst (A.2.12; A.2.16; A.2.18; B.2.13; A.4.4; B.4.5).

Radość ze zmartwychwstania Jezusa (A.2.12; A.2.16; A.2.18; B.2.13).

Treści zawarte w piosenkach religijnych o zmartwychwstaniu Jezusa, np. „Alleluja! Jezus żyje” – z gestami ilustrującymi tekst (A.2.12; A.2.16; A.2.18; B.2.13).

Powrót Jezusa do nieba (wniebowstąpienie) i zesłanie Ducha Świętego (A.2.12; B.2.14; B.2.15; B.2.22).

Obecność Jezusa we wspólnocie Kościoła (B.2.14; B.2.15; B.2.22).

Zakładane osiągnięcia

Dziecko:

Opowiada o wybranych wydarzeniach z publicznej działalności Jezusa (A.2.7; A.2.8; A.2.10).

Ilustruje wybrane treści nauczania Jezusa (A.2.9).

Opisuje najważniejsze wydarzenia związane z męką, śmiercią i zmartwychwstaniem Jezusa oraz zesłaniem Ducha Świętego (A.2.12).

Śpiewa piosenki religijne i pokazuje właściwe gesty (A.4.4; B.4.5).

Wskazania do realizacji programu

Nauczanie religii w przedszkolu to pierwszy etap systematycznej edukacji religijnej w instytucji opiekuńczo-wychowawczej. Prowadzenie zajęć na tym etapie wymaga uwzględnienia wielu uwarunkowań organizacyjnych, rozwojowych, społecznych i kulturowych. W wychowaniu przedszkolnym trzy- i czterolatki mogą uczestniczyć w zajęciach z religii dwa razy w tygodniu po piętnaście minut, a pięcio- i sześciolatki – dwa razy w tygodniu po trzydzieści minut. Trzeba równocześnie pamiętać, że dzieci w wieku przedszkolnym uczą się i poznają świat przede wszystkim przez zabawę, dlatego ta forma aktywności powinna pozostawać podstawowym sposobem prowadzenia zajęć z religii. Dodatkowym wyzwaniem jest zróżnicowane tło rodzinne i społeczne dzieci. W jednej grupie mogą spotkać się dzieci z rodzin głęboko wierzących i dbających o przekaz wiary oraz dzieci z rodzin religijnie obojętnych, a nawet niewierzących, w których temat religii bywa marginalizowany lub świadomie eliminowany z życia domowego. Należy także uwzględnić fakt, że dzieci rozpoczynają edukację przedszkolną w różnym wieku, np. niespełna trzech lat, inne w wieku czterech lub pięciu, a nawet sześciu lat, co w naturalny sposób wpływa na ich doświadczenia i możliwości w zakresie edukacji i niewątpliwie ma znaczenie dla ich edukacji religijnej w przedszkolu.

Duże zróżnicowanie rozwojowe uczestników zajęć z religii w przedszkolu domaga się zwrócenia uwagi na procesy intelektualne, emocjonalne, społeczne, duchowe zachodzące w życiu dziecka na tym etapie wychowania religijnego (pomiędzy trzecim a szóstym rokiem życia). Podkreślić należy, że wspomniany przedział wiekowy to czas niezwykle intensywnego rozwoju. Dokonuje się on nie tylko w wymiarze fizycznym, ale we wszystkich sferach funkcjonowania dziecka. Trzylatek sprawnie się porusza, bez problemu pokonuje schody, potrafi biegać i skakać. W kolejnych latach życia sprawność fizyczna dziecka stale się rozwija, a wraz z nią zwiększa się także potrzeba aktywności ruchowej, zwłaszcza zabawy. Dzięki jej różnorodnym formom dziecko rozwija się nie tylko fizycznie, ale też intelektualnie i społecznie. Ponadto zabawa stymuluje także rozwój w sferze psychicznej – pozwala na rozwój emocji i wyobraźni, wpływa na kształtowanie się osobowości, uczy współdziałania w grupie, staje się przestrzenią działań o charakterze twórczym.

Okres edukacji przedszkolnej to również czas intensywnego rozwoju mowy i myślenia dziecka. Myślenie ma charakter konkretny, sytuacyjny i przedoperacyjny. W przypadku dzieci wychowujących się w rodzinach reli-

gijnych można mówić także o rozwoju religijności. Ma ona charakter infantylny. Dziecko przypisuje Bogu cechy ludzkie, a Jego obraz tworzy poprzez odniesienie do swoich rodziców. Jednocześnie poszerza ono także zasób słownictwa religijnego, naśladuje praktyki religijne dorosłych i zadaje coraz więcej pytań o charakterze religijnym. Stopniowo rozwija się także modlitwa dziecka.

Wykazana wielość i różnorodność czynników różnicujących uczestników zajęć z religii w przedszkolu domaga się zastosowania wielu różnorodnych form, metod, technik i środków dydaktycznych podczas jednych zajęć, przy czym muszą być one dostosowane do wieku dziecka i uwzględniać specyfikę rozwojową poszczególnych grup wiekowych. Potrzebny jest przy tym prosty, obrazowy, wzbudzający pozytywne skojarzenia język przekazu treści religijnych. Pamiętając, że podstawową aktywnością dziecka w wieku przedszkolnym jest zabawa, należy ją wykorzystywać podczas zajęć. W tym celu zaleca się omawianie treści w powiązaniu z prostymi piosenkami z gestami, tańcem, zabawami ruchowymi, gramami, ilustracjami, puzzlami. Stopniowo też należy stosować metody i techniki plastyczne (np. kreatywne kolorowanki, wycinanki, lepienie z plasteliny, modeliny, masy solnej, tworzenie obrazków z piasku lub innych sypkich produktów, ozdabianie gotowych elementów, proste prace przestrzenne). Ponadto w pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym warto wykorzystywać krótkie opowiadania, rymowanki i wiersze, a także piosenki z gestami oraz krótkie teksty biblijne o charakterze narracyjnym. W grupie pięcio- i sześciolatków można proponować tworzenie krótkich inscenizacji lub przedstawień z wykorzystaniem pacynek bądź figurek przestrzennych. Wskazane jest także wykorzystywanie różnorodnych rekwizytów i przedmiotów codziennego użytku. Zabawa, śpiew, ruch, opowiadania połączone z dialogiem, obrazkami i rekwizytami angażują emocje i wyobraźnię dzieci. Pomagają w tworzeniu atmosfery radości, bezpieczeństwa i akceptacji, sprzyjającej odkrywaniu siebie jako dziecka kochanego przez Boga i zaproszonego do przyjaźni z Nim. Zajęcia z religii powinny też uwzględniać naturalną ciekawość dzieci oraz ich potrzebę aktywnego uczestnictwa i doświadczania poprzez różne formy wspólnego działania, wcielania się w różne role, wyrażania emocji, odkrywania podstawowej wiedzy religijnej. Stąd też zaleca się wykorzystanie pomocy dydaktycznych, które dziecko może oglądać, dotykać, porównywać, angażując przy tym różne zmysły (np. wzroku, słuchu).

Jednym z atutów dzieci w wieku przedszkolnym jest zdolność szybko go zapamiętywania treści. W związku z tym warto podczas zajęć nie tylko

wykorzystywać krótkie wierszyki i rymowanki, ale także zachęcać dzieci do uczenia się ich na pamięć. Ważnym elementem zajęć powinno być także tworzenie możliwości zadawania pytań oraz formułowania, w oparciu o wiedzę osobistą i własne doświadczenia, swobodnych wypowiedzi na podejmowane tematy. W ten sposób dziecko nie tylko zdobywa pierwsze doświadczenia społeczne, ale także uzupełnia wiedzę i doskonali umiejętności rozwijane w rodzinie i w wychowaniu przedszkolnym. Odkrywa też, że każde pytanie jest ważne, co motywuje je do aktywności, wzmacnia poczucie własnej wartości i rozwija twórczość.

Wszelkie pomoce drukowane (np. proste karty pracy z kreatywnymi kolorowankami) mają charakter uzupełniający. Zaleca się ich stosowanie jedynie jako środka dydaktycznego, który umożliwi utrwalenie wiedzy i umiejętności dzieci. Dzieci trzyletnie i czteroletnie potrzebują ilustracji z grubym obrysem, z niewielką liczbą szczegółów. Wraz z wiekiem grubość linii może ulegać zmniejszeniu, a ilustracje powinny stawać się coraz bardziej szczegółowe i coraz bardziej realistyczne z pustymi miejscami do twórczego uzupełnienia.

Wymienione przykłady piosenek religijnych mają charakter propozycji i punktów orientacyjnych, a nie zamkniętego katalogu obowiązującego do wykorzystania podczas zajęć z religii. Autorzy podręczników i nauczyciele religii powinni dobierać je w sposób przemyślany i adekwatny do sytuacji dydaktycznej, biorąc pod uwagę dostępność materiałów, zainteresowania dzieci oraz aktualne uwarunkowania kulturowe i organizacyjne. Proponowane w programie przykłady piosenek mogą być zastępowane innymi o charakterze analogicznym, pod warunkiem, że w równym stopniu służą realizacji celów dydaktycznych i wychowawczych oraz odpowiadają lokalnemu kontekstowi i bieżącym realiom społeczno-kulturowym.

W edukacji religijnej w przedszkolu szczególną rolę odgrywa nauczyciel religii – jego postawa otwartości, zdolność do współpracy z rodzicami i pracownikami przedszkola oraz kompetencje pedagogiczne, psychologiczne i metodyczne. Nauczyciel religii powinien zadbać o budowanie przyjaznej atmosfery, poczucie bezpieczeństwa uczestników zajęć z religii oraz wzmacnianie działań wychowawczych w rodzinie i w przedszkolu. Doświadczenia, które dziecko zdobędzie podczas zajęć z religii w przedszkolu, stanowią podstawę do kolejnych etapów edukacji religijnej w środowisku szkolnym.

Program nauczania religii dla klas I–III szkoły podstawowej

Śladami prawdy

Program nr AZ-1-01/26

Nauczanie religii w klasach I–III szkoły podstawowej to czas stopniowego wprowadzania dziecka w świat wartości duchowych poprzez doświadczenie dobra, piękna i relacji. Dzieci w tym wieku uczą się przede wszystkim przez obraz, działanie i emocje. Dlatego program nauczania religii tworzy przestrzeń, w której uczniowie mogą odkrywać, że są kochani, bezpieczni, zdolni do czynienia dobra i ważni dla Boga i ludzi. Dzieci w tym wieku charakteryzują się naturalną ciekawością świata, spontanicznością w wyrażaniu uczuć oraz dużą wrażliwością moralną i estetyczną. Ich myślenie ma charakter konkretno-wyobrażeniowy, dlatego poznawanie prawd wiary, modlitwy i treści biblijnych odbywa się przede wszystkim poprzez doświadczenie, obraz, słowo i działanie.

Program nauczania religii w klasach I–III został opracowany w oparciu o „Podstawę programową nauczania religii rzymskokatolickiej w Polsce” z 2025 roku. Jej autorzy zakładają „realizację dydaktycznych i wychowawczych celów kształcenia skoncentrowanych wokół przekazywania wiadomości i rozwijania umiejętności, które stanowią fundament rozwoju religijnego”¹. Program uwzględnia specyfikę rozwojową dziecka w młodszym wieku szkolnym, jego sposób przeżywania świata, naturalną religijność, potrzebę bezpieczeństwa oraz stopniowy rozwój w sferze poznawczej, emocjonalnej

¹ Tamże, s. 21.

i społecznej. Treści religijne w tym programie nauczania religii przedstawiane są w sposób bliski doświadczeniu ucznia – poprzez proste historie, symbole, przeżycia wspólnotowe i krótkie akty modlitwy. W centrum pozostaje dobro dziecka oraz jego wszechstronny rozwój: emocjonalny, społeczny, moralny i duchowy.

Program nauczania religii obejmuje trzyletni etap edukacyjny. Struktura treści tworzy logiczną i spójną całość. Została ułożona w sposób liniowy – zagadnienia nie powtarzają się w kolejnych klasach, a jeśli są w nich podejmowane zagadnienia podobne, to zawsze w innym aspekcie. Wyrażają je tytuły poszczególnych klas: w klasie I – „Obecność Boga”, w klasie II – „Bliskość Boga” i w klasie III – „Miłość Boga”, a także tytuły działów.

W klasie I dziecko odkrywa, że Bóg jest, że stworzył świat oraz że kocha człowieka. W dziale „Odkrywam, że jestem kochany” uczeń poznaje prawdę o Bogu jako Stwórcy oraz o świecie jako darze. Treści te mają charakter egzystencjalny i wychowawczy. Ich celem jest wzbudzanie w uczniach poczucia bezpieczeństwa, wzmacnianie wartości i przynależności. Dziecko uczy się dostrzegać dobro w otaczającej rzeczywistości oraz rozumieć, że jego życie jest wyrazem Bożej miłości. Dział „Jestem zaproszony do przyjaźni” koncentruje się na osobie Jezusa Chrystusa i podstawowych wydarzeniach historii zbawienia. Uczeń poznaje narodzenie Jezusa, wybrane przypowieści i cuda, a także prawdę o Jego śmierci i zmartwychwstaniu. Jezus ukazany jest jako Przyjaciel, który zaprasza do relacji opartej na zaufaniu i miłości. Przekaz wiedzy o modlitwie i wspólnocie Kościoła ma zachęcić dziecko do budowania osobistej więzi z Bogiem. W dziale „Jestem zaproszony do czynienia dobra” akcent został położony na treści moralne. Dziecko uczy się rozpoznawać dobro i zło w prostych sytuacjach codziennych, rozwija wrażliwość na potrzeby innych oraz odkrywa, że odpowiedź na Bożą miłość wyraża się w czynach. Treści te w dziale „Uczę się kochać innych” zostają rozszerzone, ze szczególnym uwzględnieniem relacji rodzinnych i szkolnych – obejmują znaczenie szacunku, prawdomówności, życzliwości i współpracy w życiu dzieci, rodziny, grupy rówieśniczej, społeczeństwa. Wychowanie religijne spleta się tu z wychowaniem społecznym, pokazując, że wiara realizuje się w konkretnych relacjach. W dziale „Jestem zaproszony do wspólnoty” dziecko poznaje podstawowe znaki i symbole chrześcijańskie oraz uczy się rozumieć, że należy do wspólnoty Kościoła. Wprowadzenie w rok liturgiczny następuje w dziale „Radosne przeżywanie świąt”, gdzie omawiane są najważniejsze wydarzenia, takie jak Boże Narodzenie i Wielkanoc. Święta

ukazywane są jako radosne doświadczenie obecności Boga w historii i w życiu człowieka.

W klasie II głównym celem jest wprowadzanie dziecka w przeżywanie obecności Boga w sposób bardziej świadomy i osobisty oraz odkrywanie wartości dobra w różnych sytuacjach i relacjach. Dział „Odkrywam dobro w codziennym życiu” wskazuje, że relacja z Bogiem nie jest rzeczywistością oderwaną od codzienności. Uczeń poznaje, że szczęście wypływa z czynienia dobra, z odpowiedzialnych decyzji oraz z troski o siebie i innych. Program zakłada rozwijanie świadomości daru wolnej woli i uczenie właściwego korzystania z niej. W dziale „Spotkania, które dają radość” podejmowane są treści, które mają pomóc uczniowi w zrozumieniu chrztu oraz Eucharystii jako znaków realnej obecności Boga, które dają radość i umocnienie. W dziale „Uczę się czynić dobro i odkrywać swoje talenty” akcent położony jest na rozwój osobisty i odpowiedzialność za własne życie. Treści dotyczą ochrony godności, właściwego korzystania z mediów i nowych technologii, a także rozpoznawania i rozwijania talentów jako darów otrzymanych od Boga. Dział „Uczę się przebaczać i pomagać innym” wprowadza w głębsze rozumienie relacji międzyludzkich. Uczeń poznaje znaczenie przebaczenia, empatii i pojednania, dostrzegając, że miłość bliźniego stanowi fundament chrześcijańskiego życia. W dziale „Jestem częścią wspólnoty” ukazany jest Kościół jako wspólnota wierzących. Program przybliży symbole, miejsca święte i tradycje religijne, które są istotne w poznawaniu wartości chrześcijaństwa. Ostatni dział, „Radość świętowania”, pomaga uczniowi odkrywać znaczenie społeczne, kulturowe i religijne roku liturgicznego oraz rozumieć sens modlitwy za zmarłych.

W klasie III program zakłada ukazanie norm moralnych i sakramentów. W dziale „Uczę się przebaczać” omawiane są zagadnienia grzechu, sumienia oraz potrzeby nawrócenia. Dziecko poznaje sens sakramentu pokuty i pojednania jako doświadczenia miłosierdzia Boga i osobistego powrotu do wspólnoty Kościoła. Dział „Wybór dobra w codziennym życiu” koncentruje się na przykazaniach jako drogowskazach prowadzących do szczęścia. Uczeń uczy się rozumieć ich znaczenie oraz stosować je w konkretnych sytuacjach. Moralność chrześcijańska ukazana jest nie jako zbiór zakazów, lecz jako droga miłości i odpowiedzialności. Centralne miejsce zajmuje dział „Spotkanie w gronie przyjaciół”, poświęcony Eucharystii. Proponowane są w nim treści, które służą intelektualnemu przygotowaniu dziecka do przyjęcia Komunii Świętej. Uczeń pogłębia rozumienie Mszy Świętej jako spotkania z Chrystu-

sem i wspólnotą wierzących, odkrywając, że miłość Boga wyraża się w darze Jego obecności. W dziale „Poznaję wspólnotę, do której należę” program ukazuje Kościół jako wspólnotę, która obejmuje różne narody i kultury, zaangażowaną w działalność misyjną i charytatywną. Ostatni dział, „Wspólne świętowanie”, pogłębia rozumienie nabożeństw oraz praktyk religijnych, ucząc świadomego uczestnictwa w liturgii.

Cały trzyletni cykl nauczania religii w klasach I–III tworzy spójną całość. Ma charakter integralny, łączy elementy poznawcze, wychowawcze i religijne, wspierając harmonijny rozwój dziecka w wymiarze osobowym i wspólnotowym. Treść programu nauczania religii została ułożona tak, aby odzwierciedlała proces towarzyszenia dzieciom w ich całościowym rozwoju (fizycznym, poznawczym, emocjonalnym, społecznym, duchowym i religijnym). Uwzględniono zarówno przekazywanie podstawowej wiedzy religijnej, jak i rozwijanie doświadczeń oraz umiejętności korzystania z możliwości poznawczych i wyobraźniowych właściwych dla wieku dziecka. Za ważne uznano wspieranie ucznia w odkrywaniu, że Bóg istnieje i jest obecny w świecie, poznawaniu i doświadczeniu Jego bliskości, głębszym zrozumieniu miłości Boga objawionej w sakramentach i życiu Kościoła oraz motywowaniu do internalizacji wartości, które w przyszłości umożliwią głębsze poznanie Ewangelii i kierowanie się Dekalogiem w codziennym życiu.

Skuteczność nauczania religii w dużej mierze zależy od współpracy nauczyciela religii z rodzicami, wychowawcami, dyrekcją szkoły, nauczycielami innych przedmiotów oraz przedstawicielami środowiska lokalnego. Wspólne działania tych osób tworzą spójne środowisko wychowawcze, które sprzyja harmonijnemu rozwojowi dziecka.

KLASA I

OBECNOŚĆ BOGA

DZIAŁ I

ODKRYWAM, ŻE JESTEM KOCHANY

Cele kształcenia i wychowania

Ukazanie sposobów poznania Boga w codziennym życiu dziecka (A.1.1).

Omówienie powstania świata i człowieka jako wyrazu Bożej miłości na podstawie biblijnego opisu stworzenia świata (A.1.2; A.1.3; A.1.4).

Motywowanie i zachęcanie dzieci do zadawania pytań o Boga oraz poszukiwania odpowiedzi w świecie stworzonym (A.1.1).

Rozwijanie ciekawości i otwartości na pytania o Boga (A.1.1).

Ukazanie Boga w świecie stworzonym (A.1.1).

Motywowanie do zachwytu nad pięknem świata i wdzięczności wobec Boga jako Stwórcy życia (A.1.2).

Treści nauczania

Argumenty na istnienie Boga: świat został stworzony, piękno i porządek świata (A.1.1).

Sposoby poznawania Boga: piękno przyrody, drugi człowiek, Pismo Święte, miłość i dobro w świecie (B.1.1; B.1.2).

Powstanie świata i człowieka na podstawie Księgi Rodzaju: Rdz 1–2 (B.1.3; A.1.3).

Każdy człowiek ma duszę i ciało (B.1.4).

Znaczenie relacji człowieka z Bogiem (B.1.5; A.1.4).

Stworzenie świata roślin i zwierząt (Rdz 1,1-31) (B.1.7; A.1.6).

Troska o ciało (np. mycie, jedzenie, ruch, odpoczynek) i o duszę (np. modlitwa, bycie dobrym dla innych, słuchanie Pana Boga, czytanie Biblii, wyrażanie uczuć) (B.1.4).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Wymienia przykłady dzieł stworzonych przez Boga, np.: świat przyrody (Rdz 1,11-18), zwierzęta (Rdz 1,20-25), człowiek (Rdz 1,26-27) (A.1.2; A.1.6; B.1.3; B.1.7).

Opowiada własnymi słowami, że Bóg stworzył świat, ludzi, zwierzęta i rośliny (A.1.2; B.1.3).

Wymienia sposoby poznawania Boga (np. przez modlitwę, Pismo Święte, przyrodę) (A.1.1; B.1.2).

Opisuje sytuacje, w których człowiek jest w relacji z Bogiem: modlitwa, uczestnictwo w Mszy Świętej, pomaganie innym (A.1.4; B.1.5).

Prostymi słowami wyjaśnia, czym jest dusza i ciało (A.1.3; B.1.4).

Ilustruje przykłady troski o ciało i duszę (A.1.3; B.1.4).

Opowiada, jak należy dbać o rośliny i zwierzęta (A.1.6; B.1.7).

DZIAŁ II

JESTEM ZAPROSZONY DO PRZYJAŹNI

Cele kształcenia i wychowania

Omówienie grzechu pierwszych ludzi (A.2.1).

Ukazanie miłości Boga do człowieka, której skutkiem jest obietnica Bożego zbawienia (A.2.1).

Przedstawienie narodzenia i dzieciństwa Jezusa jako znaku wypełnienia Bożych obietnic: Zbawiciel, przyniesie ludziom radość i pokój, zawsze będzie blisko człowieka i będzie go kochał, przez Jezusa ludzie poznają, jak kochać innych i postępować dobrze (A.2.3).

Ukazanie najważniejszych wydarzeń z życia Maryi – Matki Jezusa jako wzoru wiary i zaufania Bogu: zwiastowanie, wizyta u Elżbiety, narodzenie Jezusa, ofiarowanie Jezusa w świątyni, odnalezienie Jezusa w świątyni (A.2.4).

Omówienie wybranych przypowieści Jezusa, które wyjaśniają prawdę o Bożej miłości i miłosierdziu, np. przypowieść o miłosiernym Samarytaninie (Łk 10,30-37) (A.2.5).

Zaprezentowanie wybranych cudów Jezusa jako uzasadnienie Jego Boskiej mocy i troski o człowieka, np.: uzdrowienie niewidomego (J 9,1-12); uzdrowienie paralytyka (Mk 2,1-12, Mt 9,1-8, Łk 5,17-26); wskrzeszenie Łazarza (J 11,1-44) (A.2.6).

Przedstawienie znaczenia męki, śmierci i zmartwychwstania Jezusa jako najważniejszego wydarzenia w historii zbawienia (A.2.7).

Przedstawienie w prosty sposób, że Bóg jest jeden w trzech Osobach: Ojca, Syna i Ducha Świętego (A.2.8).

Zachęcanie do naśladowania Jezusa w codziennych dziecięcych wyborach i relacjach z koleżankami, kolegami, dorosłymi (A.2.3–A.2.7).

Zachęcanie do codziennego zwracania się do Boga w modlitwie i powierzeniu Mu swoich spraw (A.2.4; A.2.20; A.2.21; A.2.22).

Rozwijanie wrażliwości na potrzeby bliźnich poprzez poznawanie przypowieści i cudów Jezusa: przypowieść o miłosiernym Samarytaninie (Łk 10,30-37) i uzdrowienie niewidomego (Mk 10,46-52). Pomaganie dzieciom w odkrywaniu radości życia w Bożej miłości i doświadczanie obecności Jezusa w codziennym życiu (A.2.7).

Treści nauczania

Bóg jest jeden w trzech Osobach (A.2.8; B.2.8).

Grzech pierwszych ludzi i zapowiedź zbawienia: świat utracił swój porządek, ponieważ człowiek uczynił zło, zgrzeszył. Grzech dotyka również nas (A.2.1; B.2.1).

Narodzenie i dzieciństwo Jezusa na podstawie Łk 2,1-20 (A.2.3; B.2.3).

Najważniejsze wydarzenia z życia Maryi: zwiastowanie (Łk 1,26-38); wizyta u Elżbiety (Łk 1,39-45); narodzenie Jezusa (Łk 2,1-7); ofiarowanie Jezusa w świątyni (Łk 2,22-24); odnalezienie Jezusa w świątyni (Łk 2,41-50) (A.2.4; B.2.4)

Pomaganie innym, gdy są w potrzebie, bycie dobrym dla wszystkich, pomaganie nawet tym, których trochę się boimy albo których nie znamy, na przykładzie przypowieści o miłosiernym Samarytaninie (Łk 10,30-37), i wiara, że Jezus może nam pomóc i możemy prosić Go o wsparcie, kiedy coś jest trudne, na przykładzie uzdrowienia niewidomego (Mk 10,46-52) (A.2.5; B.2.5; A.2.6; B.2.6).

Męka, śmierć i zmartwychwstanie Jezusa: droga cierpienia Jezusa (Mk 14–15, J 18–19); Jezus naprawdę umarł na krzyżu (Mt 27,50nn); sam powstał z martwych (Mt 28,8-10) (A.2.7; B.2.7).

Definicja modlitwy, znak krzyża i przykłady prostych modlitw (A.2.4; A.2.20; A.2.21; A.2.22; B.2.21; B.2.22; B.2.23).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Własnymi słowami opisuje Trójcę Świętą (Boga Ojca, Syna Bożego i Ducha Świętego) (A.2.8; B.2.8).

Opisuje i opowiada o wydarzeniach z życia Maryi i Jezusa – zwiastowanie i narodzenie Jezusa (A.2.3; A.2.4; B.2.3; B.2.4).

Opowiada własnymi słowami przypowieść o miłosiernym Samarytaninie (A.2.5; A.2.6; B.2.5; B.2.6).

Wskazuje sytuacje, w których należy pomagać innym, nawet tym, których trochę się boi lub których nie zna (Łk 10,30-37) (A.2.5; A.2.6; B.2.5; B.2.6).

Opowiada własnymi słowami historię uzdrowienia niewidomego i rozumie, że Jezus może pomóc w trudnych sytuacjach, wyraża chęć pomagania innym i potrafi prosić Jezusa o wsparcie w codziennym życiu (Mk 10,46-52) (A.2.5; A.2.6; B.2.5; B.2.6).

Przedstawia znaczenie męki, śmierci i zmartwychwstania Jezusa jako najważniejszych wydarzeń w historii zbawienia (A.2.7; B.2.7).

Opowiada o znaku krzyża i modlitwach chrześcijańskich, takich jak „Ojcze nasz” i „Zdrowaś Maryjo” (A.2.4; A.2.20; A.2.21; A.2.22; B.2.21; B.2.22; B.2.23).

DZIAŁ III

JESTEM ZAPROSZONY DO CZYNIEŃ DOBRA

Cele kształcenia i wychowania

Rozpoznawanie różnych emocji i nazywanie przez dziecko, co czuje w konkretnej sytuacji i w jaki sposób może sobie z tym poradzić (np. radość, smutek, złość, strach) (A.3.2).

Uwrażliwianie na źródła różnych emocji (np. smutek po kłótni, radość podczas zabawy) (A.3.2).

Uświadomienie, że emocje nie są ani dobre, ani złe (A.3.2).

Ukazanie właściwego podejścia ucznia do obowiązków szkolnych i podejmowania odpowiedzialności za własne zadania (A.3.5).

Omówienie znaczenia troski o zdrowie fizyczne, psychiczne i duchowe człowieka poprzez wskazanie prostych działań, takich jak dbanie o higienę i ruch, nazywanie i wyrażanie uczuć w bezpieczny sposób oraz codzienna modlitwa i chwile wyciszenia (A.3.4).

Wyjaśnienie roli pracowitości i rzetelności w życiu osobistym oraz społecznym (A.3.6).

Zaznajomienie uczniów z podstawowymi zasadami ochrony środowiska jako wyrazu wdzięczności Bogu za stworzenie, takimi jak oszczędzanie wody i energii, dbanie o porządek, segregowanie śmieci, szanowanie roślin i zwierząt oraz niezaśmiecanie środowiska naturalnego (A.3.10).

Motywowanie uczniów do podejmowania obowiązków szkolnych z radością i sumiennością (A.3.5).

Treści nauczania

Emocje i sposoby ich wyrażania: podstawowe emocje człowieka (np. radość, smutek, złość, strach), werbalne i niewerbalne sposoby wyrażania emocji (np. uśmiech, płacz, podniesiony głos, drżenie) (A.3.2; B.3.3).

Właściwe podejście chrześcijanina do obowiązków szkolnych i podejmowania codziennych zadań (np. przygotowanie tornistra, odrabianie pracy domowej, porządkowanie miejsca pracy, pełnienie dyżurów klasowych i doprowadzanie rozpoczętych działań do końca) (A.3.5).

Wartość zdrowia, troska o zdrowie (np. mycie rąk, zdrowe jedzenie, ruch i odpoczynek); modlitwa i chwile ciszy (A.3.4; A.3.6; B.3.5; B.3.7).

Podstawowe zasady higieny i zdrowego stylu życia, znaczenie ruchu, odpoczynku i właściwego odżywiania, zdrowe i niezdrowe nawyki (A.3.4; B.3.5).

Cechy człowieka pracowitego (np. wytrwałość, systematyczność, punktualność) korzyści płynące z systematycznej pracy (A.3.6; B.3.7).

Odpowiedzialność za środowisko: troska o świat jako dar od Boga; oszczędzanie wody i energii w domu i szkole; segregowanie śmieci i dbanie o porządek; szanowanie roślin i zwierząt; niezaśmiecanie środowiska naturalnego i dbanie o otoczenie (A.3.10; B.3.11).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Nazywa i określa podstawowe emocje (A.3.2; B.3.3).

Opisuje sytuacje, w których pojawiają się różne emocje (A.3.2; B.3.3).

Opowiada o tym, co czuje w różnych sytuacjach i jak może postępować, gdy jakieś uczucie jest dla niego trudne (A.3.2; B.3.3).

Obserwuje innych i rozpoznaje ich emocje (A.3.2; B.3.3).

Omawia sposoby dbania o środowisko naturalne (A.3.10; B.3.11).

Podaje przykłady działań ekologicznych w najbliższym środowisku (np. w domu, szkole) (A.3.10; B.3.11).

Stwierdza, że ochrona przyrody jest formą wdzięczności Bogu za stworzenie (A.3.10; B.3.11).

DZIAŁ IV UCZĘ SIĘ KOCHAĆ INNYCH

Cele kształcenia i wychowania

Ukazanie, że każdy człowiek jest ważny i wyjątkowy, dlatego należy traktować innych z szacunkiem (A.4.1).

Omówienie przykładów życzliwości w codziennym życiu, takich jak pomaganie, dzielenie się i pocieszanie innych (A.4.1).

Ukazanie znaczenia rodziny w życiu dziecka (A.4.2).

Zachęcanie do okazywania troski i szacunku w rodzinie poprzez pomoc w domu, wspólne rozmowy i dbanie o bliskich (A.4.2).

Ukazanie posłuszeństwa i wdzięczności wobec rodziców i nauczycieli jako wyrazu miłości i zaufania (A.4.3).

Zaprezentowanie znaczenia przyjaźni i koleżeństwa w codziennych relacjach szkolnych i domowych (A.4.4).

Ukazanie, kiedy jest dobrze, a kiedy źle w kontaktach z kolegami i dorosłymi (A.4.5).

Omówienie, dlaczego warto mówić prawdę i być uczciwym wobec innych i Boga (A.4.7).

Zachęcanie do bycia miłym i pomocnym oraz szanowania innych (A.4.1).

Motywowanie do dbania o rodzinę i pomagania w domu (A.4.2; A.4.3).

Treści nauczania

Rodzina jako źródło wsparcia, przestrzeń wzajemnej troski, miłości i poczucia bezpieczeństwa (A.4.2).

Szacunek do innych, bo każdy człowiek jest ważny i wyjątkowy (A.4.1; B.4.1).

Sposoby okazywania życzliwości poprzez miłe słowa, pomoc i dzielenie się z innymi (A.4.1; B.4.1).

Słuchanie i pomoc rodzicom oraz nauczycielom (np. słuchanie i wypełnianie poleceń, troska o wspólne dobro w domu i w szkole) (A.4.2; A.4.3; B.4.2; B.4.3; B.4.4).

Przykłady bycia dobrym kolegą, koleżanką, przyjacielem, dzielenia się i pomagania innym oraz okazywania szacunku przyjaciołom, życzliwości i współpracy w zabawie i nauce (A.4.4; A.4.7; B.4.5; B.4.10).

Rozróżnianie dobra i zła (A.4.5; B.4.6).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Wymienia i opisuje sytuacje, w których okazuje się szacunek innym osobom (A.4.1; B.4.1).

Ilustruje przykładami właściwe i niewłaściwe zachowania wobec bliźnich (A.4.1; A.4.2; A.4.3; A.4.4; A.4.5; B.4.1; B.4.2; B.4.3; B.4.5; B.4.6).

Porównuje postawy ludzi życzliwych i nieżyczliwych (A.4.1; A.4.2; A.4.3; A.4.4; A.4.5; B.4.1; B.4.2; B.4.3; B.4.5; B.4.6).

Wyjaśnia, dlaczego szacunek jest podstawą dobrych relacji (A.4.1; B.4.1).

Definiuje pojęcia: przyjaźń i współpraca (A.4.6; B.4.7).

Opisuje cechy prawdziwego przyjaciela (A.4.4; A.4.7; B.4.5).

Wskazuje przykłady dobrej współpracy w grupie (A.4.6; B.4.7).

DZIAŁ V JESTEM ZAPROSZONY DO WSPÓLNOTY

Cele kształcenia i wychowania

Rozbudzanie ciekawości poznawczej wobec miejsc świętych, przedmiotów i symboli chrześcijańskich (A.5.3; A.5.1).

Zapoznanie uczniów ze znaczeniem miejsc świętych w życiu człowieka (A.5.3; A.5.1).

Ukazanie miejsc świętych jako dziedzictwa kulturowego (A.5.3; A.5.1).

Wprowadzenie uczniów w tematykę Biblii jako księgi świętej, w której Bóg objawia swoją miłość do człowieka (A.5.3; A.5.1).

Zaprezentowanie wybranych sanktuariów jako miejsc szczególnej obecności Boga i modlitwy (A.5.2).

Prezentacja wybranych postaci świętych jako wzorów wiary, dobroci i odwagi (A.5.4).

Odkrywanie postaci św. Mikołaja w kulturze europejskiej jako przykładu miłości i bezinteresownego dobra (A.5.8).

Zachęcanie do poznawania pieśni oraz piosenek chrześcijańskich jako formy modlitwy i wyrazu radości wiary (A.5.9).

Zachęcanie do naśladowania świętych w życiu codziennym (A.5.4).

Treści nauczania

Symbole chrześcijańskie (krzyż, ryba, medalik, różaniec, świeca, Biblia, obrazy, figurki) (A.5.1; A.5.2; A.5.5; B.5.1; B.5.2; B.5.3; B.5.6).

Biblia jako księga święta (A.5.3; B.5.4).

Wybrani święci (patron parafii, diecezji) (A.5.4; B.5.5).

Święty Mikołaj – prawdziwa historia biskupa oraz komercyjne zniekształcenie jego wizerunku (A.5.8; B.5.9).

Pieśni i piosenki religijne jako forma modlitwy i wyrazu radości wiary (A.5.9; B.5.10).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Rozpoznaje i nazywa podstawowe symbole chrześcijańskie (krzyż, ryba, medalik, różaniec, świeca, Biblia, obrazy, figurki) (A.5.1; A.5.2; A.5.5; B.5.1; B.5.2; B.5.3; B.5.6).

Potrafi wskazać cechy odróżniające Biblię od pozostałych ksiąg (A.5.3; B.5.4).

Uzasadnia, dlaczego należy czytać Pismo Święte z szacunkiem (A.5.3; B.5.4).

Opowiada o życiu wybranych świętych, np. własnego patrona, świętych patronów swojej parafii, szkoły (A.5.4; B.5.5).

Opisuje ich dobre czyny i postawę wobec Boga i ludzi (A.5.4; B.5.5).

Opowiada historię św. Mikołaja i odróżnia ją od wersji komercyjnej (A.5.8; B.5.9).

Śpiewa z zaangażowaniem pieśni religijne (A.5.9; B.5.10).

DZIAŁ VI RADOSNE PRZEŻYWANIE ŚWIĄT

Cele kształcenia i wychowania

Wprowadzenie w tematykę roku liturgicznego: okresy liturgiczne i ich znaczenie w życiu chrześcijanina (A.6.2).

Ukazanie wartości niedzieli dla chrześcijanina (A.6.3).

Scharakteryzowanie wybranych uroczystości, świąt i nabożeństw katolickich oraz omówienie ich znaczenia w życiu religijnym dziecka i rodziny (A.6.4).

Treści nauczania

Podstawowe informacje o Adwencie, Bożym Narodzeniu, Wielkim Poście i Wielkanocy: kolor szat liturgicznych, rok liturgiczny, okresy liturgiczne (A.6.2; B.6.2).

Symbole związane ze świętami: wieniec adwentowy, roratka, lampion, szopka, popiół, grób Pański, tradycja dzielenia się opłatkiem, tradycja święcenia pokarmów (A.6.4; B.6.2; B.6.3).

Niedziela jako dzień święty (A.6.3; A.6.4; B.6.3).

Wybrane uroczystości, święta i nabożeństwa katolickie: Boże Narodzenie, Wielkanoc (A.6.4).

Sposób świętowania niedzieli w rodzinie i wspólnocie Kościoła (np. wspólne posiłki, rozmowy, spotkania, udział w niedzielnej Eucharystii) (A.6.3; A.6.4; B.6.3).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Wymienia najważniejsze święta kościelne (Boże Narodzenie, Wielkanoc) i określa ich znaczenie w życiu chrześcijanina (A.6.4; B.6.2; B.6.3).

Ilustruje symbole i tradycje związane ze świętami kościelnymi (A.6.4; B.6.2; B.6.3).

Wymienia i porządkuje główne okresy roku liturgicznego (Adwent, Boże Narodzenie, Wielki Post, Wielkanoc, okres zwykły) (A.6.2; B.6.2).

Określa kolory liturgiczne używane w danym okresie liturgicznym (A.6.2; B.6.2).

Wyjaśnia rolę roku liturgicznego w życiu chrześcijanina (A.6.2; B.6.2).

Określa znaczenie niedzieli w życiu chrześcijanina (A.6.3; B.6.3).

Opisuje sposoby świętowania niedzieli w rodzinie i wspólnocie Kościoła (A.6.3; B.6.3).

Wyjaśnia, że niedziela jest dniem zmartwychwstania Jezusa (A.6.3; B.6.3).

Opowiada o sposobach uczestnictwa w świętowaniu niedzieli (Msza Święta, modlitwa, odpoczynek, wspólny czas z rodziną) (A.6.3; B.6.3).

KLASA II

BLISKOŚĆ BOGA

DZIAŁ I

ODKRYWAM DOBRO W CODZIENNYM ŻYCIU

Cele kształcenia i wychowania

Ukazanie człowieka jako najwspanialszego dzieła w planie Bożym, stworzonego na Jego obraz i podobieństwo (A.1.3).

Omówienie znaczenia szczęścia i jego źródeł w relacji z Bogiem, ludźmi i światem (A.1.4).

Motywowanie uczniów do wdzięczności wobec Boga za dar życia i wyjątkowości każdego człowieka (A.1.3).

Zachęcanie do odkrywania szczęścia w czynieniu dobra, przyjaźni i miłości (A.1.4).

Wdrażanie do okazywania troski, łagodności i odpowiedzialności wobec całego stworzenia (A.1.6).

Treści nauczania

Człowiek ma rozum i wolną wolę jako dar od kochającego Boga Stwórcy (A.1.3; B.1.5).

Zachowania szczęśliwego człowieka, który źródło szczęścia znajduje w relacji z Bogiem (A.1.4; B.1.5).

Postawa odpowiedzialności i troski wobec zwierząt oraz całego stworzenia (A.1.6; B.1.7).

Przykłady świętych, którzy byli przyjaciółmi zwierząt (np. św. Franciszek z Asyżu, św. Hubert, św. Rita) (A.1.6; B.1.7).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Omawia własnymi słowami posiadanie przez człowieka rozumu i wolnej woli jako daru od Boga (A.1.3; B.1.5).

Opisuje postawy i zachowania człowieka szczęśliwego (A.1.4; B.1.5).

Porównuje szczęście oparte na wierze i na dobrach materialnych (A.1.4; B.1.5).

Wyjaśnia, że prawdziwe szczęście wypływa z miłości Boga i bliźniego (A.1.4; B.1.5).

Wymienia sposoby okazywania troski i odpowiedzialności za stworzony świat (A.1.6; B.1.7).

Opowiada o przykładach świętych, którzy byli przyjaciółmi zwierząt (A.1.6; B.1.7).

DZIAŁ II SPOTKANIA, KTÓRE DAJĄ RADOŚĆ

Cele kształcenia i wychowania

Ukazanie Boga jako przyjaciela człowieka na przykładzie postaci z Biblii (np. Dawid, Marta, Maria, Łazarz) (A.2.2).

Zaprezentowanie wybranych przypowieści Jezusa (dom na piasku, dom na skale) (A.2.5; A.2.6).

Omówienie cudu rozmnożenia chleba (A.2.5; A.2.6).

Wprowadzenie w tematykę sakramentów, zwłaszcza chrztu i Eucharystii, oraz ich znaczenia w życiu katolików (A.2.11; A.2.12; A.2.13).

Motywowanie uczniów do odkrywania przyjaciół Boga (A.2.2).

Ukazanie znaczenia sakramentów w życiu katolika (A.2.11; A.2.12; A.2.13).

Treści nauczania

Przykłady przyjaciół Boga w Piśmie Świętym (Dawid, Marta, Maria, Łazarz) (A.2.2; B.2.2).

Wybrane przypowieści – dom na piasku, dom na skale (Mt 7,24-27; Łk 6,46-49) (A.2.5; B.2.5).

Cud Jezusa – rozmnożenie chleba (Mt 14,13-21; Mk 6,30-44; Łk 9,10-17; J 6,1-14) (A.2.6; B.2.6).

Spotkanie z Chrystusem w znakach Jego miłości (sakramentach) (A.2.11; B.2.11).

Bycie dzieckiem Bożym i włączenie do wspólnoty Kościoła przez chrzest święty (A.2.12; B.2.12).

Spotkanie z kochającym Jezusem i umocnienie (Eucharystia) (A.2.13; B.2.13).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Wymienia biblijne postacie przyjaciół Boga (np. Dawida, Marty, Marii i Łazarza) (A.2.2; B.2.2).

Wyjaśnia, na czym polega przyjaźń z Bogiem, i wskazuje cechy ludzi wiernych Bogu (A.2.2; B.2.2).

Streszcza własnymi słowami przypowieść o domu budowanym na piasku i domu budowanym na skale (A.2.5; B.2.5).

Opisuje cud rozmnożenia chleba i jego znaczenie dla rozwoju wiary (A.2.6; B.2.6).

Wymienia siedem sakramentów świętych i opowiada o ich znaczeniu w życiu katolika (A.2.11; B.2.11).

DZIAŁ III

UCZĘ SIĘ CZYNIĆ DOBRO I ODKRYWAĆ SWOJE TALENTY

Cele kształcenia i wychowania

Ukazanie, że człowiek w sytuacji zagrożenia przemocą może się bronić (A.3.3).

Omówienie znaczenia pożytecznego spędzania wolnego czasu oraz ukazanie jego roli w realizacji obowiązków (A.3.5; A.3.7).

Wzmacnianie dziecięcych marzeń dotyczących przyszłości (A.3.8).

Wyjaśnienie znaczenia umiejętności korzystania z nowych technologii informacyjno-komunikacyjnych (A.3.4; A.3.9).

Zachęcanie do dbania o zdrowie fizyczne i psychiczne (A.3.4; A.3.9).

Uświadomienie, że każde działanie ma konsekwencje w życiu indywidualnym i w relacjach z innymi (A.3.1).

Motywowanie do podejmowania dobrych decyzji i refleksji nad własnym postępowaniem (A.3.1).

Treści nauczania

Szacunek, troska i życzliwość wobec siebie i innych (A.3.3; B.3.2; B.3.4).

Ochrona granic osobistych w sytuacji zagrożenia przemocą (powiadamianie dorosłych o przemocy; oddalanie się od zagrożenia i szukanie bezpiecznego miejsca; mówienie „nie” i wyznaczanie granic; szukanie pomocy u rówieśników lub dorosłych) (A.3.3; B.3.2; B.3.4).

Sposoby spędzania wolnego czasu i ich wpływ na zdrowie fizyczne, psychiczne i duchowe człowieka (A.3.7; B.3.8).

Realizacja marzeń: wyznaczanie małych kroków prowadzących do celu i systematyczne wykonywanie ich; uczenie się nowych umiejętności potrzebnych do spełnienia marzenia; proszenie o pomoc rodziców, nauczycieli lub starszych osób, które mogą doradzić; ćwiczenie cierpliwości i wytrwałości, niepoddawanie się przy trudnościach; zapisywanie lub rysowanie swoich marzeń, aby mieć je wciąż przed oczami; radość z małych sukcesów (A.3.8; B.3.9).

Korzystanie z komputera, tabletu, Internetu, telefonu do nauki i zdobywania wiedzy (np. edukacyjne gry, słowniki, filmy edukacyjne).

Bezpieczne korzystanie z Internetu (np. niepodawanie danych osobowych, używanie tylko sprawdzonych stron); wysyłanie wiadomości (np. SMS, MMS) w sposób grzeczny i uprzejmy; wykorzystywanie nowych technologii do tworzenia prac plastycznych, prezentacji lub prostych projektów edukacyjnych (A.3.9; B.3.10).

Troska o zdrowie fizyczne i psychiczne (odpoczynek, aktywność ruchowa, wsparcie osób dorosłych, korzystanie z pomocy) (A.3.9; B.3.10).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Wymienia i opisuje sposoby obrony w sytuacji zagrożenia przemocą (A.3.3; B.3.2; B.3.4).

Wskazuje przykłady etycznego spędzania wolnego czasu oraz ukazuje jego rolę w realizacji obowiązków i budowaniu dobrostanu człowieka (A.3.5; A.3.7; B.3.8; B.3.6).

Podaje przykłady ludzi, którzy zrealizowali swoje dziecięce marzenia (muzycy, sportowcy, naukowcy) (A.3.8; B.3.9).

Omawia właściwe i niewłaściwe sposoby korzystania z nowych technologii informacyjno-komunikacyjnych (A.3.4; A.3.9; B.3.5; B.3.10).

Wymienia zasady i sposoby troski o zdrowie fizyczne i psychiczne (A.3.4; A.3.9; B.3.5; B.3.10).

DZIAŁ IV UCZĘ SIĘ PRZEBACZAĆ I POMAGAĆ INNYM

Cele kształcenia i wychowania

Odkrywanie, że każdy człowiek jest stworzony przez Boga z miłości i ma swoją wartość (A.4.1).

Zachęcanie do odkrywania znaczenia przebaczenia, słuchania, empatii i asertywności w relacjach chrześcijanina z innymi (A.4.1; A.4.2; A.4.5; A.4.9).

Motywowanie do okazywania szacunku i życzliwości wobec drugiego człowieka (A.4.1).

Scharakteryzowanie sposobów udzielania pomocy potrzebującym oraz okazywania miłości wobec bliźnich pochodzących z innych kręgów kulturowych (A.4.9; A.4.11).

Wskazanie, dlaczego należy szanować cudzą własność, w tym przedmioty materialne, prawa autorskie i pomysły innych osób (A.4.8).

Zachęcanie do współpracy w grupie i wspólnego podejmowania decyzji (A.4.6).

Treści nauczania

Godność ludzka; szacunek i życzliwość wobec drugiego człowieka oraz sposoby ich okazywania: każdy człowiek jest ważny i wyjątkowy; okazywanie szacunku przez słuchanie innych i mówienie miłych rzeczy; okazywanie życzliwości poprzez pomoc, dzielenie się i wspieranie innych; stosowanie

prostych gestów, np. uśmiechu, podania ręki, podziękowania lub przeprosin, aby pokazać szacunek i życzliwość (A.4.1; B.4.1).

Szacunek wobec cudzej własności: pojęcie własności i zasady szacunku wobec cudzej własności; biblijne przykłady szacunku wobec własności, np. wypowiedź o obrotnym zarządcy (Łk 16,1-13), historia Zacheusza (Łk 19,1-10); troska o rzeczy innych osób; wspólne dobra w klasie i troska o nie; prawa autorskie, np. pomysły, twórczość (A.4.8; B.4.8).

Asertywność na przykładzie J 8,1-11: wyrażanie swoich uczuć i potrzeb bez krzywdzenia innych; rozpoznawanie, że każdy może bronić swoich praw w sposób spokojny i mądry; uczenie się mówienia „nie” w sytuacjach, które są złe lub krzywdzące dla mnie lub innych; obrona niewinnej osoby (B.4.2; A.4.2).

Przebaczenie jako znak wewnętrznej siły (Łk 23,34; Mt 18,21-35) (A.4.2; B.4.2).

Aktywne słuchanie i empatia jako sposób na przezwycięzanie trudności i ograniczeń (J 4,1-42): skupienie uwagi na rozmówcy, pozwalanie na wypowiedź do końca bez przerywania, parafrazowanie treści wypowiedzi własnymi słowami, zadawanie pytań otwartych, wymagających rozwiniętej odpowiedzi, okazywanie zrozumienia poprzez gesty, mimikę lub słowa; wczuwanie się w emocje drugiej osoby, akceptowanie uczuć, niezależnie od ich rodzaju, słuchanie bez oceniania i krytyki, okazywanie wsparcia obecnością, rozróżnianie własnych emocji od emocji innych osób (A.4.10; B.4.11).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Wyjaśnia, czym jest godność ludzka (A.4.1; B.4.1).

Wymienia i opisuje sposoby okazywania szacunku i życzliwości wobec innych (A.4.1; A.4.3; B.4.1).

Wyjaśnia zasady asertywności (A.4.10; B.4.10; B.4.11).

Opisuje sposoby wyrażania empatii i słuchania (A.4.10; B.4.10; B.4.11).

Wyjaśnia, czym jest przebaczenie (A.4.10; B.4.11).

Opowiada własnymi słowami o wydarzeniach z życia Jezusa, w których Jezus jest wzorem słuchania, empatii i otwartości na drugiego człowieka i jego po-

trzeby, np.: J 8,1-11; Łk 23,34; Mt 18,21-35; J 4,1-42 (A.4.10; A.4.11; B.4.10; B.4.11; B.4.12).

Podaje przykłady udzielania pomocy potrzebującym oraz postawy miłości wobec bliźnich pochodzących z innych kręgów kulturowych (A.4.9; A.4.11; B.4.9; B.4.12).

Wyjaśnia, dlaczego należy szanować cudze rzeczy i pomysły innych osób (A.4.8; B.4.8).

DZIAŁ V JESTEM CZĘŚCIĄ WSPÓLNOTY

Cele kształcenia i wychowania

Zaprezentowanie wybranych sanktuariów oraz przedstawienie znaczenia symboli i miejsc świętych dla chrześcijanina (A.5.2).

Rozwijanie wrażliwości i szacunku wobec miejsc świętych, np. Sanktuarium Matki Bożej Fatimskiej w Zakopanem, Sanktuarium Matki Bożej Gietrzwałdzkiej i innych miejsc świętych w regionie i diecezji.

Wyjaśnienie symboliki obrazów: Jezus Miłosierny, Najświętsze Serce Jezusa (A.5.5; A.5.6).

Prezentacja obrazów lub rzeźb drogi krzyżowej (A.5.5; A.5.6).

Ukazanie wartości społecznej i kulturowej chrześcijańskich tradycji świątecznych (Boże Narodzenie, Wielkanoc) oraz omówienie ich znaczenia dla wspólnoty wierzących (A.5.7).

Zachęcanie do pielęgnowania tradycji chrześcijańskich oraz wspieranie w świadomym przeżywaniu świąt Bożego Narodzenia i Wielkanocy (A.5.7).

Treści nauczania

Miejsca święte w Polsce, regionie i diecezji, np. Sanktuarium Matki Bożej Fatimskiej w Zakopanem, Sanktuarium Matki Bożej Gietrzwałdzkiej.

Symbolika obrazu Jezusa Miłosiernego: wzrok Jezusa, Jego ręka w geście błogosławieństwa, promienie wychodzące z serca Jezusa, biała szata Jezusa, napisy (jeśli są na obrazie) (A.5.5; B.5.6).

Symbolika obrazu Najświętszego Serca Jezusa: Serce Jezusa, płomień nad Sercem, korona cierniowa na Sercu, krzyż nad Sercem, rana w Sercu (A.5.5; B.5.6).

Stacje drogi krzyżowej w formie obrazów lub rzeźb (A.5.6; B.5.7).

Chrześcijańskie tradycje świąteczne (Boże Narodzenie i Wielkanoc) i ich znaczenie w życiu człowieka: szopka, kolędowanie, święcenie pokarmów, procesja rezurekcyjna; radość świętowania, budowanie wspólnoty, pogłębianie wiary i więzi międzyludzkich, okazywanie życzliwości i szacunku (A.5.7; B.5.8).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Wyjaśnia znaczenie podstawowych symboli w wybranych obrazach religijnych (Jezus Miłosierny, Najświętsze Serce Jezusa) (A.5.5; B.5.6).

Omawia stacje drogi krzyżowej i ich znaczenie (A.5.6; B.5.7).

Opowiada o najważniejszych świątach chrześcijańskich (Boże Narodzenie, Wielkanoc) (A.5.7; B.5.8).

Wymienia i opisuje wybrane tradycje świąteczne oraz ich znaczenie w życiu rodziny i wspólnoty Kościoła (A.5.7; B.5.8).

DZIAŁ VI RADOŚĆ ŚWIĘTOWANIA

Cele kształcenia i wychowania

Przedstawienie kolejnych wydarzeń w roku liturgicznym i rozwijanie głębszego ich rozumienia oraz świadomego przeżywania świąt i okresów (Adwent, Boże Narodzenie, Wielki Post, Wielkanoc) (A.6.2; A.6.4; B.6.2).

Wyjaśnienie znaczenia uroczystości Wszystkich Świętych i Dnia Zaduszne-go (A.1.5; A.6.1; A.6.4).

Treści nauczania

Czas trwania i znaczenie poszczególnych okresów liturgicznych – Adwent, Boże Narodzenie, Wielki Post i Wielkanoc: Adwent jako czas oczekiwania na przyjście Jezusa; Boże Narodzenie oznacza narodziny Jezusa; Wielki Post to

czas przygotowania do Wielkanocy i refleksji; Wielkanoc to radość ze zmartwychwstania Jezusa (A.6.2; B.6.2).

Wydarzenia biblijne przypominane w poszczególnych okresach: Adwent – oczekiwanie na narodzenie Jezusa, Łk 3,4-6 (przygotowanie drogi Panu); Boże Narodzenie – narodzenie Jezusa w Betlejem, Łk 2,1-14; Wielki Post – Jezus na pustyni, Mt 4,1-11 (pokusa i przygotowanie do misji); Wielkanoc – zmartwychwstanie Jezusa, Mt 28,1-10 (A.6.2; B.6.2).

Znaczenie życia na ziemi jako drogi do wiecznej radości w niebie, modlitwy za tych, którzy zmarli, uświadamianie, że śmierć jest naturalnym etapem życia człowieka, zachęta do refleksji nad pośmiertnym losem człowieka i znaczeniem życia zgodnego z wartościami (A.1.5; A.6.1; B.6.1; B.6.3).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Opisuje znaczenie, charakter i czas trwania poszczególnych okresów liturgicznych (A.6.2; B.6.2).

Wskazuje wydarzenia biblijne związane z poszczególnymi okresami liturgicznymi (A.6.2; B.6.2).

Opowiada o uroczystości Wszystkich Świętych i Dniu Zadusznym (A.1.5; A.6.1; B.6.1; B.6.3).

Wyjaśnia, że śmierć jest naturalnym etapem życia człowieka, a po niej człowiek może doświadczyć nieba, czyśćca lub piekła, i łączy to z obchodami roku liturgicznego, takimi jak Wszystkich Świętych, Dzień Zaduszy, Wielki Post i Wielkanoc, które uczą o nadziei życia wiecznego dzięki Jezusowi (A.1.5; A.6.1; B.6.1; B.6.3).

Opisuje przeżywanie radości ze świętowania wydarzeń religijnych (A.1.5; A.6.1; B.6.1; B.6.3).

KLASA III

MIŁOŚĆ BOGA

DZIAŁ I

UCZĘ SIĘ PRZEBACZAĆ

Cele kształcenia i wychowania

Omówienie, czym jest grzech i jak może zaburzać relacje człowieka z Bogiem oraz bliźnimi (A.2.16).

Ukazanie Boga jako miłosiernego Ojca (A.2.17).

Omówienie warunków, przebiegu i znaczenia sakramentu pokuty i pojednania (A.2.3; A.2.18).

Wspieranie dzieci w rozwijaniu poczucia odpowiedzialności za swoje postępowanie (A.2.16).

Treści nauczania

Bóg jest miłosiernym Ojcem, który kocha i przebacza (Łk 15), jest jak dobry pasterz, który szuka zagubionego człowieka (A.2.17; B.2.17).

Grzech jako zerwanie relacji miłości z Bogiem, drugim człowiekiem i sobą; rodzaje grzechów (A.2.16; B.2.16).

Grzechy względem Boga i względem bliźniego (A.2.16; B.2.16).

Rola sumienia w życiu człowieka: pomaga rozróżniać dobro od zła i podpowiada, co jest dobre, a co złe; przy wyborze – sumienie zachęca do dobra; wskazuje, kiedy należy powiedzieć prawdę, nawet jeśli łatwiej byłoby skłamać (A.3.1; B.3.1).

Sakrament pokuty i pojednania jako spotkanie z Bogiem, który przebacza grzechy (A.2.18; B.2.18).

Warunki, przebieg i skutki sakramentu pokuty i pojednania (A.2.18; B.2.19).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Wskazuje, że Bóg przebacza grzechy tym, którzy szczerze się nawracają (A.2.17; B.2.17).

Wyjaśnia, że Boże przebaczenie przywraca relację człowieka z Bogiem i ludźmi (A.2.17; B.2.17).

Definiuje pojęcie grzechu oraz rozróżnia rodzaje grzechów, w tym grzechy względem Boga i względem bliźniego (A.2.16; B.2.16).

Opisuje, jak grzech może zerwać relację z Bogiem i innymi ludźmi (A.2.16; B.2.16).

Wymienia warunki sakramentu pokuty i pojednania (A.2.18; B.2.18; B.2.19).

Opisuje przebieg dobrej spowiedzi (A.2.18; B.2.18; B.2.19).

Uzasadnia, że spowiedź pozwala doświadczyć Bożego przebaczenia (A.2.18; B.2.18; B.2.19).

Wyjaśnia, czym jest sumienie i jak pomaga odróżniać dobro od zła (A.3.1; B.3.1).

DZIAŁ II

WYBÓR DOBRA W CODZIENNYM ŻYCIU

Cele kształcenia i wychowania

Omówienie przykazań Bożych i ich znaczenia w życiu codziennym (drogowskazy w osiągnięciu szczęścia) (A.2.19).

Zapoznanie z treścią przykazań kościelnych i ich znaczeniem w życiu codziennym (A.2.19).

Ukazanie wartości katolickiego świętowania niedzieli (A.2.14; A.2.15).

Treści nauczania

Przykazania Boże i ich znaczenie w codziennym życiu (drogowskazy w relacjach z Bogiem i drugim człowiekiem) (A.2.19; B.2.20).

Przykazania kościelne i ich znaczenie w codziennym życiu (A.2.19; B.2.20).

Kierowanie się przykazaniem w relacjach z rodziną, kolegami i innymi osobami, okazywanie szacunku i pomoc członkom rodziny, bycie uczciwym, współpraca z innymi i przestrzeganie zasad w rodzinie i szkole, udział w życiu wspólnoty, okazywanie dobroci i pomaganie innym (A.2.19; B.2.20).

Niedziela jako dzień święty dla katolików: czas spotkania z Jezusem w modlitwie i w Kościele; dzień odpoczynku od pracy i szkoły, poświęcony Bogu i rodzinie; budowanie wspólnoty, wzmacnianie relacji z Bogiem, wyrażanie wdzięczności (A.2.14; A.2.15; B.2.14).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Wymienia i opisuje przykazania Boże i kościelne.

Określa, które przykazania odnoszą się do relacji z Bogiem, a które do relacji z ludźmi (A.2.19; B.2.20).

Odróżnia przykazania Boże od kościelnych (A.2.19; B.2.20).

Opisuje przykłady stosowania przykazań w życiu codziennym: w szkole, w domu i w parafii (A.2.19; B.2.20).

Wyjaśnia, dlaczego niedziela jest dniem świętym, i opisuje, że uczestnictwo w Mszy Świętej umacnia więź z Jezusem i innymi osobami (A.2.14; A.2.15; B.2.14).

DZIAŁ III SPOTKANIE W GRONIE PRZYJACIÓŁ

Cele kształcenia i wychowania

Omówienie, czym jest Eucharystia, oraz ukazanie jej znaczenia w życiu Kościoła i katolików (A.2.13).

Ukazanie istoty Komunii Świętej i znaczenia obecności Jezusa w Eucharystii (A.2.15).

Ukazanie Komunii Świętej jako źródła siły i bliskości z Jezusem w codziennym życiu (A.2.15).

Treści nauczania

Eucharystia – pamiątka śmierci i zmartwychwstania Jezusa: znaki eucharystyczne (chleb i wino) i elementy Mszy Świętej, która umacnia wiarę i relację z Jezusem (A.2.13; B.2.13).

Msza Święta jako aktualizacja ofiary Chrystusa na krzyżu, pamiątka Ostatniej Wieczerzy (A.2.13; B.2.13).

Komunia Święta jako zjednoczenie z Jezusem: znaczenie regularnego przystępowania do Komunii Świętej (A.2.15; B.2.15).

Msza Święta jako uczta miłości i budowania wspólnoty (A.2.13; B.2.13).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Wyjaśnia, czym jest Eucharystia i jakie jest jej znaczenie w życiu Kościoła i katolika (A.2.13; B.2.13).

Wyjaśnia, że Komunia Święta zbliża człowieka do Boga, pomaga kochać innych i daje siłę duchową do dobrego życia (A.2.13; A.2.15; B.2.13; B.2.15).

Opowiada o Mszy Świętej i jej znaczeniu w życiu człowieka (A.2.13; B.2.13).

Potrafi opisać znaczenie regularnego uczestnictwa w Komunii Świętej dla umacniania relacji z Bogiem (A.2.15; B.2.15).

DZIAŁ IV

POZNAJĘ WSPÓLNOTĘ, DO KTÓREJ NALEŻĘ

Cele kształcenia i wychowania

Ukazanie działalności Kościoła w różnych częściach świata (A.4.12).

Rozwijanie wrażliwości i troski o osoby potrzebujące (A.4.12).

Ukazanie znaczenia otwartości i szacunku wobec ludzi z różnych kultur i religii (A.4.11).

Treści nauczania

Obecność różnych tradycji i narodowości w Polsce, na świecie i w najbliższej okolicy (A.4.11; B.4.12).

Życie w zgodzie z innymi poprzez tolerancję, współpracę i wspieranie się nawzajem (A.4.11; B.4.12).

Tradycje i obyczaje religijne w różnych kulturach (np. żydowskie, romskie, ukraińskie, inne) (A.4.11; B.4.12).

Praca misjonarzy w różnych częściach świata: księża, siostry zakonne, ojcowie i bracia zakonni, misjonarze świeccy (A.4.12; B.4.13).

Znaczenie modlitwy, ofiary i zaangażowania w pomoc misjom: modlitwa – proślenie Boga o wsparcie dla misjonarzy i ludzi, którym pomagają; ofiara – dzielenie się tym, co się ma, np. czasem, zabawkami czy drobnymi rzeczami, aby wspierać pracę misyjną; zaangażowanie w pomoc – udział w akcjach, zbiórkach lub prostych gestach dobroci, które wspierają misjonarzy w ich służbie ludziom w potrzebie (A.4.12; B.4.13).

Formy wsparcia misji w Polsce i na świecie: codzienna modlitwa w intencji misjonarzy i wspólnot misyjnych; wsparcie materialne, zbiórki; wolontariat i wyjazdy misyjne (krótkoterminowe i długoterminowe); pomoc w projektach lokalnych i zagranicznych, np. w edukacji, opiece medycznej, budowie infrastruktury; organizowanie spotkań, warsztatów i prelekcji o misjach; wspieranie Papieskich Dzieł Misyjnych Dzieci, Papieskich Dzieł Misyjnych, adopcji dzieci z misji, fundacji i stowarzyszeń misyjnych; czytanie i rozpowszechnianie czasopism, książek i materiałów edukacyjnych o misjach; promowanie filmów, reportaży i inicjatyw online, które przybliżają życie i potrzeby misjonarzy (A.4.12; B.4.13).

Rola chrześcijan w tworzeniu społeczności opartej na dobru, wierze i wzajemnym szacunku (A.4.11; B.4.12).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Charakteryzuje różne narodowości i kultury w Polsce i na świecie (A.4.11; B.4.12).

Opowiada o misjonarzach i ich działalności (A.4.12; B.4.13).

Opisuje formy wsparcia misji w Polsce i na świecie (A.4.12; B.4.13).

Wskazuje przykłady działań misyjnych podejmowanych przez dzieci (A.4.12; B.4.13).

Wyjaśnia, że chrześcijanin powinien okazywać szacunek i życzliwość każdej osobie (A.4.11; B.4.12).

Opisuje znaczenie tolerancji, współpracy i solidarności w życiu codziennym (A.4.11; B.4.12).

Uczestniczy w akcjach misyjnych organizowanych w szkole (A.4.11; B.4.12).
Wyjaśnia, że chrzest zobowiązuje do szerzenia dobra, wiary i miłości (A.4.11; B.4.12).

DZIAŁ V WSPÓLNE ŚWIĘTOWANIE

Cele kształcenia i wychowania

Odkrywanie znaczenia uroczystości Zesłania Ducha Świętego (A.6.3).

Ukazanie znaczenia nabożeństw katolickich, takich jak pierwsze piątki miesiąca, różaniec, nabożeństwo majowe, droga krzyżowa, gorzkie żale (A.6.4).

Treści nauczania

Nabożeństwa i wydarzenia związane z okresami liturgicznymi: rekolekcje – wielkopostne i adwentowe, słuchanie nauk, modlitwa i refleksja nad życiem; roraty – poranna Msza Święta z lampionami w Adwencie; droga krzyżowa – stacje drogi krzyżowej, rozważanie męki Jezusa; gorzkie żale – modlitwa i śpiew pasyjny w Wielkim Poście (A.6.4; B.6.3).

Nabożeństwa i wydarzenia związane z miesiącami: nabożeństwo różańcowe – codzienne odmawianie różańca w październiku; nabożeństwo majowe – modlitwa i śpiew litanii ku czci Maryi w maju; pierwsze piątki i soboty miesiąca (A.6.4; B.6.3).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Wymienia najważniejsze nabożeństwa i wydarzenia związane z okresami liturgicznymi: rekolekcje, roraty, droga krzyżowa, gorzkie żale (A.6.4; B.6.3).

Opowiada o najważniejszych nabożeństwach i wydarzeniach związanych z miesiącami: nabożeństwo różańcowe, nabożeństwo majowe, pierwsze piątki i soboty miesiąca (A.6.4; B.6.3).

Wyjaśnia, czym jest praktyka dziewięciu pierwszych piątków miesiąca oraz pięciu pierwszych sobót miesiąca (A.6.4; B.6.3).

Wskazania do realizacji programu

Program nauczania religii dla klas I–III wspiera całościowy rozwój dziecka – intelektualny, duchowy i moralny, uwzględniając jego indywidualne możliwości, potrzeby rozwojowe oraz poziom rozumienia treści religijnych. Celem programu jest wprowadzenie dzieci w poznanie Boga poprzez odkrywanie Jego obecności i miłości w codziennym życiu. Wyakcentowano podstawową wiedzę religijną i umiejętności społeczne, które mogą pomóc w konkretnych, codziennych sytuacjach – w życiu szkolnym, rodzinnym i rówieśniczym.

W klasach I–III lekcje religii koncentrują się na towarzyszeniu dzieciom w odkrywaniu wartości chrześcijańskich oraz w ich pełnym rozwoju, wspierając także stopniowe odkrywanie wiedzy religijnej, rozwijanie umiejętności społecznych inspirowanych wartościami chrześcijańskimi i motywowanie do odkrywania znaczenia relacji z Bogiem. Zajęcia umożliwiają poznawanie podstawowych prawd wiary, ze szczególnym uwzględnieniem istoty i znaczenia sakramentu pokuty i pojednania oraz Eucharystii. Lekcje religii pełnią funkcję dydaktyczną i wychowawczą, służąc odkrywaniu przez dzieci wiedzy religijnej, w tym rozumieniu podstawowych pojęć (np. dobro, miłość, współpraca i odpowiedzialność).

Proponowane w programie nauczania religii treści wymagają dostosowania do możliwości poznawczych, emocjonalnych i duchowych uczniów oraz odwołania do ich doświadczeń, w tym ich wiedzy osobistej. Potrzebne są elastyczność i twórczość w planowaniu i realizacji lekcji religii, w tym respektowanie podstawowych zasad dydaktycznych (np. indywidualizacji i uspołecznienia, podmiotowości, stopniowania trudności, wielostronnej i wieloczynnościowej aktywizacji). Jednocześnie do zadań nauczyciela religii należy troska o wychowawczy wymiar lekcji religii poprzez wspieranie dzieci w rozwijaniu umiejętności społecznych i postaw moralnych, takich jak szacunek, uczciwość, troska o innych oraz współpraca i współdziałanie w grupie. Stąd też zaleca się korzystanie ze zróżnicowanych form i metod dydaktycznych i wychowawczych. Pomocne mogą okazać się opowiadania biblijne, rozmowy kierowane, ćwiczenia plastyczne i ruchowe, scenki sytuacyjne oraz gry edukacyjne, które angażują dzieci, ułatwiają przyswajanie wiedzy i sprzyjają praktycznemu przeżywaniu wartości chrześcijańskich w codziennym życiu szkolnym.

W realizacji programu nauczania religii należy uwzględnić różnorodne formy i metody pracy, które wspierają rozwój duchowy, poznawczy

i emocjonalny dzieci. Ich prawidłowe wykorzystanie wymaga dostosowania poznawanych zagadnień oraz tempa pracy do możliwości psychoruchowych i percepcyjnych każdego ucznia. Zaleca się twórcze zastosowanie różnorodnych strategii uczenia się, które sprzyjają nie tylko zdobywaniu wiedzy religijnej, ale także odkrywaniu wartości społecznych i rozwijaniu umiejętności.

Planowane formy, metody i środki dydaktyczne na lekcji religii powinny koncentrować się wokół wielostronnej, wielokierunkowej i wieloczynnościowej aktywności ucznia. Wymaga to od nauczyciela religii stosowania odpowiedniego języka oraz własnych twórczych rozwiązań, dostosowanych do potrzeb rozwojowych i religijnych uczniów. Należy odwoływać się do wiedzy osobistej i doświadczeń uczniów, stosując przy tym pogadankę heurystyczną, rozmowę kierowaną i dialog oraz umożliwiając dzieciom zadawanie pytań i wyrażanie własnych odczuć. Wskazane są również dramatyzacje i inscenizacje, które wspierają przyswajanie treści poprzez zaangażowanie wyobraźni i działanie. Obok wymienionych propozycji metodycznych należy stosować pracę w grupach oraz organizować zabawy dydaktyczne rozwijające współpracę, empatię i twórczość. W celu atrakcyjnego przedstawienia treści religijnych zaleca się korzystanie z ilustracji, rekwizytów, multimedialnych, śpiewu i muzyki. Ważnym elementem zajęć jest również krótka refleksja i ćwiczenia wyciszające, umożliwiające dzieciom zdobywanie podstawowych doświadczeń duchowych, a także praktyczne zadania i ćwiczenia, które pomagają w stosowaniu poznanych wartości i zasad w codziennym życiu. Przywołane formy, metody, techniki i środki dydaktyczne należy wzbogacić o działania konstrukcyjne, tablice interaktywne z oprogramowaniem, urządzenia mobilne z aplikacjami, pomoce wizualne, komputer ze stałym łączem internetowym, zdjęcia, filmy, nagrania audio. Szczególnie cenna dla dzieci jest muzyka tworzona na żywo, w tym nauka śpiewu piosenek i prostych pieśni religijnych, wzbogacona o pokazywanie określonych gestów.

Wymienione w programie przykłady szczegółowych treści oraz form, metod, technik i środków dydaktycznych mają charakter propozycji i punktów orientacyjnych, a nie zamkniętego katalogu obowiązującego do wykorzystania podczas lekcji religii. Autorzy podręczników i nauczyciele religii powinni dobierać je w sposób przemyślany i adekwatny do sytuacji dydaktycznej, biorąc pod uwagę dostępność materiałów, zainteresowania uczniów oraz aktualne uwarunkowania organizacyjne i kulturowe. Mogą być one zastępowane innymi o charakterze analogicznym, pod warunkiem, że w rów-

nym stopniu służą realizacji celów dydaktycznych i wychowawczych, wielostronnie aktywizują uczniów oraz odpowiadają lokalnemu kontekstowi i bieżącym realiom społeczno-kulturowym.

Aktywny i zróżnicowany sposób prowadzenia zajęć, dostosowany do współczesnych potrzeb uczniów, z zastosowaniem różnych form i metod oraz nowoczesnych środków dydaktycznych (w tym technologii informacyjno-komunikacyjnych) odgrywa ważną rolę w nauczaniu religii. Może przyczynić się do wzbudzenia wśród uczestników lekcji religii pozytywnych doświadczeń i przeżyć oraz motywować do aktywnego udziału w katechezie parafialnej.

Program nauczania religii dla klas IV–VI szkoły podstawowej

Śladami Miłości

Program nr AZ-2a-01/26

Nauczanie religii w klasach IV–VI szkoły podstawowej powinno stanowić naturalną kontynuację przekazu wiedzy i rozwoju umiejętności. Należy przy tym pamiętać, że rozpoczęcie nowego etapu edukacyjnego wiąże się w polskim systemie edukacji z licznymi zmianami, co zwłaszcza dla uczniów klasy IV stanowi nowe doświadczenie. Zmiana wychowawcy klasy, systemu nauczania (każdego przedmiotu uczy inny nauczyciel), poszerzony zakres przedmiotów kształcenia ogólnego, nowe wymagania i oczekiwania pojawiające się w środowisku szkolnym stają się dla wielu uczniów źródłem stresu, wywołują niechęć do nauki, a nierzadko stają się przyczyną fobii szkolnych. W tej sytuacji kluczowa wydaje się być nie tylko troska o dalszy rozwój wiedzy i umiejętności uczestników lekcji religii, ale także towarzyszenie im w nowej dla nich sytuacji i wszechstronne wsparcie w różnych formach aktywności szkolnej. Jednocześnie pamiętać należy, że uczniowie uczestniczący w lekcji religii w klasach IV–VI to najczęściej grupa, która na etapie edukacji w klasach I–III przystąpiła do sakramentu pokuty i pojednania oraz Eucharystii. W konsekwencji wielu uczestników lekcji religii ma pierwsze doświadczenia religijne związane z katechezą parafialną o charakterze inicjacyjnym.

Program nauczania religii na drugim etapie edukacyjnym jest ściśle powiązany z zatwierdzoną w 2025 roku „Podstawą programową nauczania religii rzymskokatolickiej w Polsce”. Przywołany dokument programowy postuluje – na wspomnianym etapie edukacyjnym – „wspieranie uczniów

w odkrywaniu wartości i norm² zakorzenionych zarówno w tekstach Starego i Nowego Testamentu, jak i w nauczaniu Kościoła. Ponadto zakłada on kształtowanie umiejętności i zachowań społecznych w oparciu o wartości chrześcijańskie oraz zainteresowanie uczniów kulturą chrześcijańską. Cytowany dokument proponuje przy tym podział treści nauczania religii na pięć bloków tematycznych, zatytułowanych odpowiednio: „Poszukiwanie prawdy o Bogu i świecie”, „Wiara i życie chrześcijan”, „Chrześcijanin wobec siebie i świata”, „Człowiek wobec chrześcijańskiego dziedzictwa kulturowego” i „Święta i tradycje katolickie”. W bloku pierwszym założono poszukiwanie odpowiedzi na pytania o Boga i sposoby ujawniania Jego obecności w świecie. W konsekwencji proponuje się omówienie problemów związanych z powstaniem świata i człowieka, wyjaśnienie, w czym tkwi wartość osoby ludzkiej, ukazanie kluczowych oczekiwań i dążeń człowieka oraz wskazanie czekających na niego niebezpieczeństw. W ramach realizacji drugiego bloku tematycznego postuluje się przybliżenie treści i przesłania Biblii (zarówno Starego, jak i Nowego Testamentu). Trzeci blok tematyczny zakłada realizację zagadnień dotyczących codziennych problemów wynikających z funkcjonowania człowieka w otaczającym go świecie. Zawarto w nim więc kwestie dotyczące troski o szeroko pojmowany rozwój osobisty oraz o kształtowanie właściwych relacji międzyludzkich, zarówno w środowisku rodzinnym i szkolnym, jak i w szeroko pojmowanej przestrzeni publicznej. Jednocześnie zaproponowano treści uwrażliwiające młodego człowieka na liczne problemy i zagrożenia, czekające na niego we współczesnym świecie, akcentując pośród nich zagadnienia związane z uzależnieniami (także uzależnieniami od nowych technologii), przemocą i cyberprzemocą, problemami generowanymi przez środowisko rodzinne i środowisko szkolne. Realizacja treści zawartych w czwartym bloku tematycznym powinna być okazją do odkrywania bogactwa dziedzictwa kulturowego, a zagadnienia zawarte w ostatnim bloku tematycznym powiązane są z przebiegiem roku liturgicznego.

Zaprezentowane propozycje znajdują swoje odzwierciedlenie w przyjętym w programie układzie treści, które powinny zostać zrealizowane w poszczególnych grupach wiekowych na drugim etapie edukacyjnym. Słowem kluczem jest „miłość”, które nawiązuje do biblijnego sformułowania: „Bóg jest miłością” (1 J 4,8). Wydaje się, iż stanowi ono najlepsze streszczenie zagadnień szczegółowych, które prezentowane będą uczniom podczas szkolnych lekcji religii w klasach IV–VI.

² Tamże, s. 33.

Program klasy IV został zatytułowany „W oczekiwaniu na Miłość”. Zakłada w pierwszej kolejności podjęcie problematyki budowania relacji w środowisku rodzinnym i szkolnym. Jej omówienie może nie tylko okazać się pomocne dla uczniów klas IV w znalezieniu swojego miejsca w nowej rzeczywistości szkolnej, ale także będzie dla nich drogowskazem w poszukiwaniu osób i instytucji, które mogą stanowić wsparcie w rozwiązywaniu pojawiających się w środowisku szkolnym codziennych problemów. Drugą grupę zagadnień stanowią kwestie dotyczące treści zawartych w Piśmie Świętym Starego Testamentu, od biblijnych opisów stworzenia, aż po działalność proroków i zapowiedzi mesjańskie. Takie ujęcie treści pozwoli uczniom na zdobycie uporządkowanej wiedzy biblijnej, poszerzy ich znajomość historii, geografii i archeologii starożytnego Izraela, dając tym samym fundament do budowania w przyszłości rzetelnej wiedzy z zakresu szeroko pojętego dziedzictwa kulturowego. Treści zawarte w trzecim bloku powinny z założenia stać się dla uczniów klasy IV inspiracją do samowychowania i dążenia do doskonałości. Przewodnikami w tym procesie staną się wybrani święci (Stanisław Kostka, Dominik Savio, Karol Acutis i Franciszek z Asyżu). Ostatni blok zagadnień zawiera treści związane z przebiegiem roku liturgicznego. Proponuje się, aby poruszyć w nim kwestie dotyczące zwyczajów i tradycji związanych z poszczególnymi okresami liturgicznymi w ciągu roku.

W programie dla klasy V, zatytułowanym „Spotkanie z Miłością”, proponuje się najpierw bliższe poznanie Trójcy Świętej i poszukiwanie dowodów na istnienie Boga oraz uświadomienie wielości religii i wyznań chrześcijańskich. Przywołanie tych zagadnień może stanowić dla uczniów nie tylko cenną pomoc w odkrywaniu swojej tożsamości religijnej, ale także być wsparciem w ugruntowaniu wiedzy o Bogu, a w konsekwencji pomóc w rozstrzygnięciu pojawiających się na tym etapie edukacyjnym i rozwojowym wątpliwości w wierze, wynikających z naturalnej skłonności do rozumowego wyjaśniania zasad funkcjonowania otaczającego świata. W drugim bloku tematycznym przewidziano szczegółowe omówienie treści zawartych w Piśmie Świętym Nowego Testamentu. Tym samym zawarto w nim zagadnienia związane z życiem Jezusa. Jednocześnie proponuje się omawianie ich w taki sposób, by stopniowo odkrywać przed uczniami prawdę o bóstwie i człowieczeństwie Jezusa z Nazaretu. Trzeci blok ma charakter historyczny. Zaproponowano w nim najpierw omówienie tematyki początków chrześcijaństwa (z akcentem na działalność św. Piotra i Pawła), a następnie przybliżenie treści związanych z chrystianizacją ziem polskich. Połączenie

tych dwóch, znacznie oddalonych od siebie w czasie zagadnień ma przede wszystkim na celu uświadomienie ciągłości chrześcijańskiego dziedzictwa w świecie i ukazanie wartości i znaczenia chrześcijaństwa w kształtowaniu dziejów świata i człowieka. Ostatni blok tematyczny obejmuje informacje o przebiegu roku liturgicznego i dotyczy świąt oraz uroczystości maryjnych w kalendarzu liturgicznym, ze szczególnym wskazaniem na konieczność przybliżenia zwyczajów i tradycji związanych ze wspomnianymi dniami w ciągu roku. Takie ujęcie zaproponowanych zagadnień pozwala nie tylko na poznawanie nowej wiedzy w wyznaczonym zakresie tematycznym, ale z założenia wpisuje się w postulat poszerzania wiedzy kulturowej uczestników szkolnej lekcji religii.

Dopełnieniem zaprezentowanych treści jest propozycja programowa dla klasy VI, zatytułowana „Drogi Miłości”. W pierwszym bloku tematycznym proponuje się omówienie zagadnień dotyczących szeroko pojętego szczęścia. Przywołane treści wychodzą naprzeciw pragnieniu wielu młodych ludzi, wyrażanemu w lapidarnym sformułowaniu „chcę być szczęśliwy”. Jednocześnie zaproponowano, by podejmując problematykę szczęścia, nie ograniczyć się jedynie do jego wielopłaszczyznowego zdefiniowania, ale by omówić także filary szczęścia oraz zagrożenia dla szczęśliwego życia (w tym różnorodne formy uzależnień i przemocy) oraz poszukiwać sposobów radzenia sobie z zagrożeniami, na jakie narażony jest współczesny nastolatek. Drugi blok tematyczny stanowi kontynuację zagadnień biblijnych z zakresu Nowego Testamentu. W klasie VI skoncentrowano się na przekazie wiedzy religijnej o nauczaniu Jezusa ze szczególnym uwzględnieniem przesłania ewangelicznych przypowieści. Wskazano także na konieczność odniesienia ich treści do codziennego życia. Dzięki temu, z jednej strony, możliwa wydaje się realizacja postulatu pogłębiania wiedzy z zakresu szeroko pojmowanej kultury i tradycji biblijnej, z drugiej strony, stworzona została przestrzeń do poszukiwania dróg wszechstronnego rozwoju zarówno osobistego, jak i społecznego. W trzecim bloku znalazły się tematy, które mają na celu ukazanie różnorodnych form wyrażania miłości. W sposób szczególny podkreślono przy tym wartość miłości heroicznej. Ostatnią grupę zagadnień stanowią kwestie dotyczące przebiegu roku liturgicznego, ze szczególnym uwzględnieniem świąt kościelnych i związanych z nimi tradycji i zwyczajów.

KLASA IV

W OCZEKIWANIU NA MIŁOŚĆ

DZIAŁ I

NIE JESTEŚ SAM

Cele kształcenia i wychowania

Ukazanie środowiska szkolnego jako wspólnoty osób przyjaznej dla wszechstronnego rozwoju młodego człowieka oraz wzrastania w odpowiedzialności za siebie i innych (A.3.2; A.3.5).

Przybliżenie roli i znaczenia przyjaźni w życiu codziennym w kontekście chrześcijańskiego rozumienia miłości bliźniego (A.3.2).

Odkrywanie wyznaczników (cech) autentycznej przyjaźni w świetle nauczania Jezusa (A.3.2).

Uświadomienie roli rodziny jako wspólnoty miłości i wychowania (A.3.2; A.3.3; A.3.4; A.3.8).

Uzasadnienie potrzeby budowania relacji ze wszystkimi członkami rodziny (A.3.2; A.3.3; A.3.4; A.3.8).

Poszukiwanie chrześcijańskich metod i form budowania relacji rówieśniczych w szkole i środowiskach pozaszkolnych, opartych na dialogu, szacunku, solidarności i wzajemnej pomocy (A.3.2; A.3.3; A.3.4; A.3.8).

Uwrażliwienie na potrzeby osób z niepełnosprawnościami jako wyraz postawy miłosierdzia, empatii i troski o godność każdego człowieka stworzonego na obraz i podobieństwo Boga (A.3.1; A.3.2).

Treści nauczania

Lekcja religii jako przestrzeń wszechstronnego rozwoju i budowania relacji z Bogiem i ludźmi (B.1.10).

Codziennie problemy szkolne: ich rodzaje, sposoby rozwiązywania i radzenia sobie z nimi; osoby i instytucje wspierające (A.3.5; A.3.2; A.3.3; B.3.5).

Rola i znaczenie przyjaźni w życiu człowieka, cechy autentycznej przyjaźni (B.1.1; B.3.2; A.3.2).

Środowisko rodzinne jako przestrzeń wychowania i wszechstronnego rozwoju; budowanie relacji w rodzinie; wartość relacji rodzinnych, podłoże konfliktów rodzinnych i sposoby ich rozstrzygnięcia, osoby i instytucje świadczące pomoc rodzinom w kryzysie (B.1.2; B.1.3; B.3.2; B.3.3; B.3.4; A.3.2; A.3.4).

Budowanie relacji rówieśniczych w szkole i w środowisku pozaszkolnym – wspólne zainteresowania i rozwijanie talentów, spędzanie czasu wolnego, dialog, pomoc w nauce, wsparcie emocjonalne, przeciwdziałanie przemocy rówieśniczej, wolontariat (B.3.2; B.3.3; B.3.4; B.3.9; B.3.10; A.3.8; A.3.9).

Rodzaje niepełnosprawności; problemy uczniów niepełnosprawnych; formy pomocy uczniom niepełnosprawnym w szkole i środowisku pozaszkolnym; budowanie relacji z osobami niepełnosprawnymi (B.3.1; B.3.2; A.3.2).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Opisuje lekcję religii jako przestrzeń wszechstronnego rozwoju (intelektualnego, społecznego, kulturowego, duchowego).

Nazywa problemy, na które napotyka w środowisku szkolnym, i proponuje sposoby ich rozwiązywania (A.3.5; B.3.2).

Definiuje przyjaźń, wskazuje jej charakterystyczne cechy i sposoby jej pielęgnowania (A.3.2; B.3.2).

Opisuje środowisko rodzinne jako miejsce wszechstronnego rozwoju i podaje przykłady prawidłowych relacji rodzinnych (A.3.2; A.3.3; A.3.4; A.3.8; B.3.2).

Formułuje zasady budowania relacji rówieśniczych, zabiega o prawidłowe relacje z rówieśnikami (A.3.2; A.3.3; A.3.4; A.3.8; B.3.2).

Wymienia podstawowe rodzaje niepełnosprawności, wskazuje problemy uczniów niepełnosprawnych oraz proponuje sposoby ich rozwiązywania (A.3.1; A.3.2).

DZIAŁ II ŹRÓDŁA PRAWDY I WIARY

Cele kształcenia i wychowania

Pogłębienie wiadomości na temat księgi Pisma Świętego (A.1.7; A.2.1; A.2.2).

Przybliżenie podstawowych faktów z historii zbawienia w powiązaniu z dziejami wybranych postaci Starego Testamentu (A.2.3; A.2.4; A.2.5; A.2.6; A.2.7; A.2.8; A.2.9).

Ukazanie wydarzeń starotestamentalnych jako zapowiedź realizacji obietnicy zbawienia (A.1.9; A.2.4; A.2.6; A.2.8; A.2.9).

Treści nauczania

Biblia dziełem literackim i księgą świętą dla wierzących (treść Biblii, podział ksiąg biblijnych), powstawanie ksiąg biblijnych (autor Pisma Świętego, języki biblijne, natchnienie) (A.1.7; A.2.1; A.2.2; B.2.1; B.2.2).

Biblijne opisy stworzenia świata i człowieka (Rdz 1,1-25; 2,4b-6.9-10), wyjątkowość osoby ludzkiej (Rdz 1,26-31; 2,7.18-23), zadania człowieka w świecie przyrody (A.1.4; A.1.5; A.1.6; B.1.5; B.1.6).

Grzech pierworodny i jego skutki (Rdz 2,15-17; 3,1-14): skłonność do zła, zaburzenie relacji człowieka z Bogiem, zaburzenie relacji międzyludzkich – Kain i Abel (Rdz 4,2b-15a) i Wieża Babel (Rdz 11,1-9) (A.1.9; A.2.3; B.2.3).

Cierpienie jako trudne doświadczenie ludzkiego życia: pytanie o sens cierpienia; zniszczenie porządku świata – potop, przymierze z Noem (Rdz 6,5-8.12-22; 7,6-7.17-20; 8,1-22) (A.2.3; B.2.3; B.1.11).

Wartość zaufania i wiary w życiu człowieka: dzieje Abrahama, Izaaka i Jakuba (Rdz 12,1-8; 17,1-5; 18,1-15; 22,1-18). Znaczenie obietnicy, wyboru i odpowiedzialności w życiu człowieka (Rdz 27,1-35; 29,10-30; 30,25-43; 32,25-32; 33,1-4a) (A.2.4; B.2.4).

Rola przebaczenia w relacjach międzyludzkich. Józef Egipski jako wzór przebaczenia (Rdz 37,1-47,12) (A.2.5; B.2.5).

Doświadczenie zniewolenia i wolności: niewola egipska jako obraz zniewoleń współczesnego człowieka; sytuacja Izraelitów w niewoli (Wj 1,8-22); powołanie Mojżesza (Wj 2,1-4,18); Mojżesz jako świadek Boga, który wprowadza ku wolności (A.2.5; A.2.6; B.2.6).

Droga przez pustynię jako metafora dojrzewania wiary: bunt, zwątpienie, zaufanie i troska Boga o człowieka; znaki Bożej obecności w codzienności (A.2.6; B.2.6).

Wyjście z niewoli i droga do Ziemi Obiecanej: plagi egipskie i koniec niewoli (Wj 7,14–12,37), przejście przez Morze Czerwone (Wj 14,5-29), przymierze na Synaju (Wj 19,20–20,21), wejście do Kanaanu (A.2.6; B.2.6).

Sędziowie Izraela, królowie i prorocy. Samuel jako wzór posłuszeństwa (1 Sm 3,1-10), namaszczenie Dawida na króla (1 Sm 16,1-13), relacja Dawida z Bogiem – psalmy; mądrość Salomona (1 Krl 3,5-14.16-28), budowa świątyni (1 Krl 6,1nn) (A.2.7; B.2.7).

Działalności wybranych proroków Starego Testamentu (np. Eliasza, Izajasza, Jeremiasza, Ezechiela, Daniela). Proroctwa mesjańskie (Iz 62,1-5; 52,13–53,12) (A.2.8; A.2.9; B.2.8; B.2.9).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Charakteryzuje księgi Pisma Świętego i identyfikuje Biblię jako księgę objawioną (B.2.2).

Analizuje biblijne opisy stworzenia świata i człowieka, wyjaśnia ich przesłanie (B.1.5).

Wymienia przyczyny i konsekwencje grzechu pierworodnego (B.1.7; B.2.3).

Wskazuje patriarchów jako wzór wiary i zaufania Bogu (B.2.4).

Definiuje przebaczenie, wskazuje bohaterów starotestamentalnych zasługujących na miano wzoru przebaczenia (B.2.5).

Omawia najważniejsze fakty związane z okresem niewoli egipskiej i wyjściem z niewoli (B.2.6).

Opisuje rolę i znaczenie sędziów w dziejach Narodu Wybranego, prezentuje działalność wybranych sędziów (B.2.7).

Charakteryzuje epokę królów, wskazuje najważniejsze dokonania królów w epoce zjednoczonego królestwa (B.2.7).

Prezentuje działalność wybranych proroków i omawia treść wybranych proroctw (B.2.8).

DZIAŁ III POSZUKIWANIE WARTOŚCI

Cele kształcenia i wychowania

Ukazanie świętości jako propozycji wszechstronnego rozwoju osobowego (A.4.3; A.3.2; A.3.5; A.3.8; A.3.9; A.3.11).

Zaprezentowanie wybranych świętych i błogosławionych jako wzorów do naśladowania (A.4.3; A.3.2; A.3.5; A.3.8; A.3.9; A.3.11).

Motywowanie do osobistego rozwoju.

Treści nauczania

Wierność ideałom i wytrwałość w dążeniu do celu (św. Stanisław Kostka): wybrane ideały współczesnych młodych ludzi, wartość konsekwencji w podejmowanych działaniach (A.4.3; A.3.5; A.3.9; B.4.3).

Samowychowanie i dawanie dobrego przykładu innym (św. Dominik Savio): praca nad sobą, wpływ na postawy i zachowania rówieśników – odpowiedzialność za drugiego człowieka (A.4.3; A.3.2; A.3.8; B.4.3).

Młodość jako czas wszechstronnego rozwoju (św. Karol Acutis): znaczenie wiary w okresie młodości, potrzeba rozwoju duchowego, rola Eucharystii w życiu chrześcijanina (A.4.3; A.3.9; B.2.15; B.4.3).

Odpowiedzialność za świat stworzony (św. Franciszek z Asyżu): zaangażowanie na rzecz ochrony środowiska naturalnego, inicjatywy ekologiczne (A.4.3; A.3.11; B.3.12; B.3.13; B.4.3).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Przybliża podstawowe fakty z życia wybranych świętych – św. Stanisława Kostki, św. Dominika Savio, św. Franciszka z Asyżu, św. Karola Acutisa (B.4.3).

Opisuje ideały i wartości pielęgnowane w życiu poznanych świętych (B.4.3).

Rozpoznaje na fotografiach (obrazach) poznanych świętych.

DZIAŁ IV UCZĘ SIĘ ŚWIĘTOWAĆ

Cele kształcenia i wychowania

Ukazanie podziału roku liturgicznego w perspektywie wydarzeń zbawczych (A.5.1).

Charakterystyka poszczególnych okresów roku liturgicznego (A.5.1).

Zaprezentowanie polskich tradycji i zwyczajów związanych z kolejnymi okresami roku liturgicznego (A.5.1).

Omówienie sposobów właściwego wykorzystania poszczególnych okresów liturgicznych oraz związanych z nimi świąt i uroczystości religijnych (A.5.1).

Treści nauczania

Rok liturgiczny a dzieje zbawienia: podział roku liturgicznego, związek poszczególnych okresów liturgicznych z wydarzeniami zbawczymi, elementy charakterystyczne w liturgii poszczególnych okresów roku liturgicznego (A.5.1; B.5.1).

Adwent jako czas przygotowania do uroczystości Narodzenia Pańskiego: bohaterowie Adwentu (Maryja, Jan Chrzciciel, prorok Izajasz), symbole adwentowe, tradycje i zwyczaje adwentowe, różnorodne formy przygotowania do świąt Bożego Narodzenia w Kościele katolickim (A.5.1; B.5.1).

Boże Narodzenie w rodzinie: tradycje i zwyczaje związane ze świętowaniem Bożego Narodzenia w rodzinie (A.5.1; B.5.1).

Okres Wielkiego Postu jako czas przygotowania do uroczystości Zmartwychwstania Pańskiego: nabożeństwa wielkopostne; formy przygotowania do Wielkanocy w Kościele katolickim (A.5.1; B.5.1).

Wielkanoc w kulturze i tradycji: tradycje religijne – charakterystyczne elementy liturgii Wielkiego Tygodnia, zwyczaje i tradycje związane z Wielkim Tygodniem; wybrane zwyczaje i tradycje regionalne – w zależności od regionu i diecezji (A.5.1; B.5.1).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Wymienia okresy roku liturgicznego i przypisuje im właściwe wydarzenia zbawcze (B.5.1).

Opisuje wydarzenia zbawcze wspomniane w ciągu roku liturgicznego (B.5.1).

Omawia poszczególne okresy liturgiczne z uwzględnieniem zmian w liturgii (B.5.1).

Charakteryzuje tradycje i zwyczaje związane z przeżywaniem kolejnych okresów liturgicznych w parafii i rodzinie (B.5.1).

Proponuje sposoby przygotowania do uroczystości Bożego Narodzenia i Zmartwychwstania Pańskiego (B.5.1).

KLASA V

SPOTKANIE Z MIŁOŚCIĄ

DZIAŁ I

WIARA I ZAUFANIE

Cele kształcenia i wychowania

Omówienie podstawowych argumentów na istnienie Boga (A.1.3).

Poszerzenie i pogłębienie wiadomości o Trójosobowym Bogu (A.2.18).

Zapoznanie z głównymi wyznaniem chrześcijańskimi (A.1.8; A.3.10).

Ukazanie różnorodności religii – ich doktryny, kultu i zasad moralnych (A.1.8; A.3.10).

Treści nauczania

Argumenty na istnienie Boga: kosmologiczny, teleologiczne, oparte na doświadczeniu i kulturze (A.1.3; B.1.4).

Jeden Bóg w trzech Osobach – biblijne obrazy Boga, przymioty Boga; Jezus Chrystus – Syn Boży; Duch Święty – dar Ojca i Syna (A.2.18; B.2.18).

Wielkie religie świata (judaizm, chrześcijaństwo, islam, buddyzm, hinduizm) – miejsce występowania, kult, wybrane zasady etyczne (A.1.8; A.3.10; B.1.9).

Główne wyznania chrześcijańskie (katolicyzm, prawosławie, protestantyzm) – powstanie, wybrane podobieństwa i różnice, dążenia ekumeniczne (A.1.8; A.3.10; B.1.9).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Wymienia podstawowe argumenty na istnienie Boga (B.1.4).

Opisuje poszczególne Osoby Boskie (B.2.18).

Wskazuje wielkie religie świata i krótko je charakteryzuje (B.1.9).

Omawia główne wyznania chrześcijańskie z uwzględnieniem podobieństw i różnic pomiędzy nimi (B.1.9).

Podaje przykłady odnoszenia się z szacunkiem do przedstawicieli innych wyznań i wyznawców innych religii (B.1.9; B.3.11).

DZIAŁ II SPEŁNIONE OBIETNICE

Cele kształcenia i wychowania

Ukazanie Jezusa jako obiecanego Mesjasza – Zbawiciela (A.2.9; B.2.9).

Prezentacja faktów z życia Jezusa (A.2.10).

Poszerzenie wiadomości o życiu i publicznej działalności Jezusa (A.2.10).

Treści nauczania

Zapowiedzi mesjańskie: Protoewangelia (Rdz 3,15); wybrane prorocтва mesjańskie (np. Iz 2,1-5; 7,10-14; Jr 23,5-8; So 3,14-18a; Mi 5,1-4a); zwiastowanie (Łk 1,26-38) (A.2.9; B.2.9).

Jezus Chrystus obiecanym Zbawicielem: narodziny Jezusa w Betlejem (Łk 2,1-20); mędrcy ze Wschodu w stajence betlejemskiej (Mt 2,1-12); ofiarowanie Jezusa w świątyni jerozolimskiej (Łk 2,22-35) (A.2.10; B.2.10).

Dzieciństwo i życie ukryte Jezusa: ucieczka do Egiptu i powrót do Nazaretu (Mt 2,13-15.19-23); dwunastoletni Jezus w świątyni (Łk 2,41-52) (A.2.10; B.2.10).

Przygotowanie do publicznej działalności Jezusa: chrzest w Jordanie (Mt 3,13-17); kuszenie na pustyni (Mt 4,1-11) (A.2.11; B.2.11).

Początki publicznej działalności Jezusa: cud w Kanie Galilejskiej (J 2,1-11); powołanie uczniów (Mt 4,18-22; 10,1-4) (A.2.10; A.2.11; A.2.12; B.2.11; B.2.12).

Cuda jako dowód bóstwa Jezusa: przemienienie na górze Tabor (Mk 9,2-8); uzdrowienia, np. trędowatego (Mt 8,1-4), paralytyka (Mt 9,1-8), sługi setnika (Łk 7,1-10); przekraczanie sił natury, np. uciszenie burzy (Mt 8,23-27), chodzenie po wodzie (Mk 6,45-51); rozmnożenie chleba (J 6,1-13); wskrzeszenia, np. córki Jaira (Mt 9,18-19.23-26), młodzieńca z Nain (Łk 7,11-17), Łazarza (J 11,1nn) (A.2.12; B.2.12).

Wydarzenia zbawcze – męka, śmierć i zmartwychwstanie Jezusa: uroczysty wjazd Jezusa do Jerozolimy (Mk 11,1-11); Ostatnia Wieczerza i ustanowienie

Eucharystii (J 13,1-10; Mk 14,17.22-25); męka i śmierć (Mk 14,43–15,47); ewangeliczne relacje o pustym grobie (np. Mt 28,1-8; Mk 16,1-8; Łk 24,1-11; J 20,1-10) (A.2.11; A.2.15; A.2.16; A.2.17; B.2.15; B.2.17).

Epifanie Jezusa Zmartwychwstałego, np.: spotkanie z niewiastami (Mt 28,9-10); uczniowie z Emaus (Łk 24,13-35); spotkanie z Tomaszem (Łk 20,24-29); spotkanie z uczniami nad Jeziorem Tyberiadzkim i przekazanie Piotrowi władzy pasterskiej (J 21,1-19); ustanowienie sakramentów chrztu (Mt 28,16-20) i pokuty (J 20,19-23); wniebowstąpienie (Dz 1,1-10) (A.2.15; A.2.17; B.2.16; B.2.17).

Duch Święty darem Jezusa Zmartwychwstałego: zapowiedzi zesłania Ducha Świętego (J 14,16-17.26; Dz 1,8); zesłanie Ducha Świętego (Dz 2,1-13) (A.2.17; B.2.18).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Omawia treść wybranych prorocत्व mesjańskich i odnosi je do osoby Jezusa (B.2.9).

Prezentuje argumenty poświadczające bóstwo i człowieczeństwo Jezusa (B.2.12).

Wymienia najważniejsze fakty z życia Jezusa (B.2.10; B.2.11).

Klasyfikuje i opisuje wybrane cuda Jezusa (B.2.12).

Opowiada o przebiegu spotkań bohaterów Nowego Testamentu z Jezusem Zmartwychwstałym (B.2.17; B.2.18).

Streszcza podstawowe fakty związane z zesłaniem Ducha Świętego (B.2.18).

DZIAŁ III ŚWIADECTWO MIŁOŚCI

Cele kształcenia i wychowania

Ukazanie realiów rozwoju chrześcijaństwa w czasach apostołskich oraz działalności misyjnej św. Piotra i Pawła (A.4.3; A.4.4).

Przybliżenie najważniejszych faktów historycznych związanych z chrystianizacją ziem polskich (A.4.1).

Zapoznanie z biografią św. Jana Pawła II (A.4.3; A.4.5).

Treści nauczania

Rozwój chrześcijaństwa na terenie biblijnej Palestyny i poza jej granicami w czasach apostołskich (A.2.17; B.2.18).

Życie i działalność św. Piotra i św. Pawła – wybrane fakty (A.4.3; A.4.4; B.4.3).

Początki chrześcijaństwa na ziemiach polskich: przyczyny i skutki chrztu Mieszka I; misja św. Wojciecha, jej cele i owoce (A.4.1; B.4.1; B.4.2).

Św. Jan Paweł II – Polak na Stolicy Piotrowej: wybrane fakty z życia św. Jana Pawła II; „List do dzieci” – wybrane fragmenty (A.4.3; A.4.5; B.4.3).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Opisuje rozwój Kościoła w czasach apostołskich (B.2.18).

Prezentuje najważniejsze wydarzenia z życia św. Piotra i św. Pawła (B.4.3).

Wskazuje przyczyny i skutki przyjęcia chrztu przez Polskę (B.4.1).

Opowiada o życiu św. Jana Pawła II, wskazuje jego zasługi dla Kościoła i świata (B.4.3).

DZIAŁ IV ŚWIĘTOWANIE Z MARYJĄ

Cele kształcenia i wychowania

Ukazanie roli Matki Bożej w dziejach Kościoła i w życiu chrześcijan (A.5.4).

Zapoznanie z najważniejszymi świętami i uroczystościami maryjnymi w ciągu roku (A.5.4).

Przybliżenie tradycji i zwyczajów związanych ze świętami i uroczystościami maryjnymi (A.5.4).

Treści nauczania

Wybrane święta i uroczystości maryjne w kalendarzu liturgicznym oraz polskiej kulturze i tradycji, np.: Świętej Bożej Rodzicielki (1.01), Zwiastowania Pańskiego (25.03), Matki Bożej Królowej Polski (3.05), Matki Bożej Gromnicznej (2.02), Matki Bożej Zielnej – Wniebowzięcie NMP (15.08), Matki

Bożej Siewnej (8.09); historia, tradycje liturgiczne, zwyczaje ludowe i regionalne (A.5.4; B.5.4).

Październik – miesiącem modlitwy różańcowej: historia modlitwy różańcowej, podział różańca na części i tajemnice, sposób odmawiania różańca, objawienia w Fatimie (A.5.2; B.5.2).

Adwent – czas pobożności maryjnej: uroczystość Niepokalanego Poczęcia (8.12); adwentowe zwyczaje i tradycje ludowe, w tym regionalne (A.5.1; B.5.1).

Maj – miesiąc maryjny: historia sanktuarium w Loreto (Włochy), dzieje „Litanii loretańskiej”, nabożeństwo majowe w tradycji polskiej i regionalnej (A.5.4; B.5.4).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Wymienia wybrane święta i uroczystości maryjne w kalendarzu liturgicznym (B.5.4).

Opisuje zwyczaje i tradycje ludowe i regionalne związane ze świętami i uroczystościami maryjnymi w Polsce (B.5.4).

Streszcza dzieje modlitwy różańcowej i „Litanii loretańskiej” (B.5.2; B.5.4).

Opowiada o modlitwie różańcowej (B.5.2).

Identyfikuje Adwent jako okres wzmożonej pobożności maryjnej (B.5.1).

KLASA VI

DROGI MIŁOŚCI

DZIAŁ I

POSZUKIWANIE SZCZĘŚCIA

Cele kształcenia i wychowania

Ukazanie różnorodnych źródeł szczęścia (A.1.1).

Poszerzenie wiedzy o współczesnych zniewoleniach i zagrożeniach w życiu młodych osób (A.3.1; A.3.3; A.3.4; A.3.6; A.3.7).

Odkrywanie sposobów radzenia sobie ze współczesnymi zniewoleniami i zagrożeniami (A.3.1; A.3.3; A.3.4; A.3.6; A.3.7).

Treści nauczania

Koncepcje szczęścia i szczęśliwego życia: wybrane definicje szczęścia, obraz człowieka szczęśliwego (A.1.1; B.1.2).

Filary szczęścia rodzinnego: poczucie bezpieczeństwa, komunikacja, wzajemny szacunek i wsparcie, wspólne spędzanie czasu, pielęgnowanie zwyczajów i tradycji, życie religijne i sakramentalne (A.3.2; B.3.2).

Niebezpieczeństwo uzależnień: definicja uzależnienia; rodzaje uzależnień: chemiczne, behawioralne; środki uzależniające: alkohol, niktyna, narkotyki, leki; czynności uzależniające: Internet/gry, telefon komórkowy, hazard, pornografia, praca, zakupy, kradzieże, jedzenie (bulimia, anoreksja), sport; muzyka – rodzaje muzyki, wpływ na organizm człowieka, terapeutyczne i uzależniające oddziaływanie dźwięku; osoby i instytucje świadczące pomoc (A.3.1; A.3.7; A.4.5; B.3.7; B.3.8).

Uzależnienia od nowych technologii: rodzaje uzależnień – sieciorholizm, fonoholizm, internetoholizm, cyberzależność; objawy uzależnień; przyczyny i skutki uzależnień; profilaktyka i terapia uzależnień (A.3.6; A.3.7; B.3.6; B.3.7).

Przemoc: rodzaje przemocy, przyczyny i skutki przemocy, metody i formy przeciwdziałania i obrony przed przemocą (A.3.3; A.3.4; B.3.3; B.3.4).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Definiuje szczęście, wskazuje jego źródła (B.1.2).

Opisuje rodzinę jako przestrzeń bezpiecznego i szczęśliwego życia (B.3.2).

Charakteryzuje współczesne uzależnienia, wymienia ich przyczyny i skutki, wskazuje działania profilaktyczne i możliwości terapii (B.3.7; B.3.8).

Prezentuje różne formy przemocy, ich przyczyny i skutki oraz sposoby zapobiegania i radzenia sobie z nimi (B.3.3; B.3.4).

DZIAŁ II

POSZUKIWANIE MIŁOŚCI

Cele kształcenia i wychowania

Ukazanie osoby Jezusa jako wzoru dla chrześcijan (A.2.13).

Zapoznanie z treścią nauczania Jezusa (A.2.13; A.2.14).

Odkrywanie sposobów realizacji przesłania Ewangelii w codziennym życiu.

Treści nauczania

Jezus nauczycielem modlitwy: modlitwa Jezusa; definicja modlitwy, rodzaje i formy modlitewne, postawy modlitewne, warunki dobrej modlitwy (Mt 6,5-7); Modlitwa Pańska (Mt 6,9-15) – treść (A.2.13; B.2.11; B.2.13).

Przypowieść jako rodzaj literacki: definicja przypowieści, cechy przypowieści, rola i znaczenie przypowieści w nauczaniu Jezusa (A.2.14; B.2.14).

Wybrane przypowieści Jezusa z odniesieniem do duchowości współczesnych chrześcijan: przypowieść o zagubionej owcy (Łk 15,1-7) – zaproszenie do życia w bliskości Jezusa; przypowieść o siewcy (Mt 13,3-9.18-23) – zachęta do słuchania słowa Bożego; przypowieść o ziarnku gorczycy i kwasie chlebowym (Mt 13,31-34) – zachęta do rozwoju duchowego (A.2.14; B.2.14).

Wybrane przypowieści Jezusa w odniesieniu do codziennego życia współczesnych chrześcijan: przypowieść o talentach (Mt 25,14-30) – zaproszenie do odkrywania własnych zdolności i talentów; przypowieść o robotnikach w winnicy (Mt 20,1-16) – zachęta do sumiennego wypełniania obowiązków; przypowieść o miłosiernych Samarytaninie (Łk 10,25-37) – zachęta do miło-

ści bliźniego; przypowieść o nielitościwym dłużniku (Mt 18,23-35) – zaproszenie do pielęgnowania postaw miłosierdzia (A.2.14; B.2.14).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Opisuje Jezusa jako nauczyciela modlitwy (B.2.13).

Rozpoznaje przypowieść jako gatunek literacki (B.2.14).

Opowiada treść wybranych przypowieści Jezusa (B.2.14).

Wyjaśnia znaczenie wybranych przypowieści Jezusa (B.2.14).

Podaje przykłady możliwości odniesienia treści wybranych przypowieści do swojego codziennego życia (B.2.14).

DZIAŁ III HEROIZM MIŁOŚCI

Cele kształcenia i wychowania

Odkrywanie wzorów heroicznej miłości (A.4.3).

Ukazanie różnorodnych dróg do doskonałości (A.3.9).

Motywowanie do poszukiwania własnej drogi rozwoju i odkrywania swojego miejsca w życiu – powołania życiowego (A.3.9).

Treści nauczania

Różnorodne formy świadectwa wiary: cechy świadka, wartość i znaczenie świadectwa, trudności (przeszkody) w świadczeniu o wierze (B.1.10).

Służba potrzebującym jako przykład świadectwa czynem: symptomy nędzy i ubóstwa, obszary ubóstwa we współczesnym świecie, formy pomocy ubogim; wzór bezinteresownej służby potrzebującym – św. brat Albert Adam Chmielowski, św. matka Teresa z Kalkuty (A.4.3; A.3.8; B.4.3; B.3.9).

Patriotyzm jako świadectwo miłości do Ojczyzny: definicja patriotyzmu, przejawy patriotyzmu, znaczenie postaw patriotycznych; wzór patriotyzmu – bł. Stefan Wyszyński (A.4.3; A.3.8; B.4.3; B.3.9).

Służba życiu i zdrowiu jako przejaw miłości bliźniego: wartość życia i zdrowia ludzkiego, przejawy troski o życie i zdrowie; wzór zatroskania o życie i szacunku dla osoby ludzkiej – św. Józef Moscati (A.4.3; A.3.1; B.4.3; B.3.1).

Męczeństwo jako wyraz heroicznej miłości do człowieka: wartość męczeństwa, rola męczenników w dziejach Kościoła; wzór męczeństwa z miłości do bliźniego – bł. Rodzina Ulmów (A.4.3; A.3.2; B.3.9).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Definiuje pojęcia: świadectwo wiary, męczeństwo; wskazuje świadków wiary, których chciałby naśladować (B.4.3).

Wyjaśnia potrzebę i znaczenie bezinteresownej służby drugiemu człowiekowi (B.3.9).

Opisuje konieczność pielęgnowania postaw patriotycznych i wskazuje ich wartość (B.3.9).

Uzasadnia potrzebę szacunku dla życia i zdrowia człowieka (B.3.1).

Definiuje męczeństwo jako przejaw heroicznej miłości do drugiego człowieka (B.3.9; B.3.2).

DZIAŁ IV WYJĄTKOWE DNI W ROKU

Cele kształcenia i wychowania

Pogłębienie wiadomości na temat wybranych świąt i uroczystości w roku liturgicznym (A.5.1).

Ukazanie zwyczajów i tradycji związanych z wybranymi świątami (A.5.1).

Motywowanie do pielęgnowania w rodzinach dawnych zwyczajów i tradycji świątecznych (A.5.10).

Treści nauczania

Miejsce krzyża w kulturze i tradycji: znaczenie krzyża dla chrześcijan; święto Podwyższenia Krzyża (A.5.1; B.5.1).

Święci i błogosławieni w dziejach Kościoła i pobożności ludowej: uroczystość Wszystkich Świętych (A.5.3; B.5.3).

Wspomnienie Wszystkich Wiernych Zmarłych: definicja śmierci (teologia, medycyna), cmentarz miejscem pamięci o zmarłych, szacunek dla zmarłych, formy pomocy zmarłym (A.5.3; B.5.3).

Boże Narodzenie w kulturze i tradycji: wybrane motywy bożonarodzeniowe w malarstwie, muzyce, literaturze, twórczość ludowa o tematyce bożonarodzeniowej – przykłady (A.5.1; B.5.1).

Rekolekcje jako czas przygotowania do uroczystości Zmartwychwstania Pańskiego: potrzeba rekolekcji, warunki dobrego przeżycia rekolekcji (A.5.1; B.5.1).

Triduum Paschalne w liturgii i tradycji: wydarzenia zbawcze wspomniane w poszczególne dni Triduum, liturgia Triduum Paschalnego, zwyczaje ludowe związane z poszczególnymi dniami Triduum Paschalnego – w zależności od regionu Polski (A.5.1; B.5.1).

Niedziela Bożego Miłosierdzia: geneza, historia święta, obraz Jezusa Miłosiernego, różne formy miłosierdzia (A.5.1; B.5.1).

Boże Ciało w polskiej kulturze i tradycji: geneza, kult Eucharystii – wybrane cuda eucharystyczne, historia obchodów, zwyczaje związane z uroczystością (A.5.1; B.5.1).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Wymienia daty obchodów wybranych świąt i uroczystości w Kościele katolickim (B.5.1).

Opisuje tradycje i zwyczaje związane z wybranymi świątami i uroczystościami w Kościele katolickim (B.5.1).

Proponuje formy chrześcijańskiego przygotowania do świąt i uroczystości w rodzinie (B.5.1).

Podaje przykłady obecności tradycji i zwyczajów związanych z obchodami świąt i uroczystości w malarstwie, literaturze, muzyce (B.5.1; B.4.4).

Wymienia miejsca związane z kultem Drzewa Krzyża Świętego i Bożego miłosierdzia w Polsce (B.5.1).

Wskazania do realizacji programu

Realizacja programu nauczania w klasach IV–VI szkoły podstawowej wymaga od nauczyciela religii uwzględnienia w pierwszej kolejności zróżnicowanego poziomu wiedzy religijnej i umiejętności uczniów oraz ich sytuacji rodzinnej. Uczestnikami szkolnej lekcji religii mogą być zarówno dzieci głęboko wierzące, wychowujące się w rodzinach katolickich, jak i uczniowie pochodzący z rodzin religijnie obojętnych czy niewierzących, a także z rodzin o zróżnicowanej strukturze (np. patchworkowych czy prowadzonych przez jednego rodzica). Różnorodność środowisk rodzinnych i doświadczeń życiowych sprawia, że lekcja religii staje się przestrzenią spotkania, dialogu oraz towarzyszenia dziecku w jego osobistej sytuacji egzystencjalnej. Poszczególne grupy uczniów wymagają wrażliwego i zindywidualizowanego podejścia pedagogicznego, zwłaszcza takiego ukazywania wartości wiary, które pomaga odkrywać jej znaczenie w codzienności, w budowaniu relacji oraz w przeżywaniu trudnych doświadczeń rodzinnych. Jednocześnie nauczyciel religii nie może zapomnieć, iż uczniowie klas IV–VI to grupa edukacyjna wkraczająca w kolejny etap szeroko pojmowanego rozwoju (dotyczy to zarówno rozwoju fizycznego, jak i rozwoju psychicznego, społecznego czy religijno-moralnego). W konsekwencji procesy rozwojowe dotyczą obszarów pamięci, uwagi, wyobraźni, procesów myślowych, emocji i uczuć, a tym samym wszystkich płaszczyzn codziennego życia nastolatków. Jednocześnie w życiu młodego człowieka pojawia się cały szereg nowych, nieznanych dotąd problemów. Ich najczęstszym źródłem stają się różne doświadczenia w rodzinie i w grupie rówieśniczej, nieodpowiedzialne korzystanie z nowych technologii (w tym także problemy generowane w cyberprzestrzeni), brak poczucia bezpieczeństwa, brak umiejętności nawiązywania relacji społecznych czy wreszcie trudności związane z dojrzewaniem płciowym.

Specyfika wspomnianego okresu rozwojowego obliuguje nauczycieli religii do poszukiwania zarówno nowych sposobów nawiązywania relacji z uczniami, jak i nowoczesnych form przekazu wiedzy religijnej. Domaga się od nich nie tylko uwzględnienia specyfiki rozwojowej uczestników lekcji religii, ale także poziomu ich wiedzy religijnej i umiejętności. Zaleca się realizowanie zajęć takim problemowym lub mieszanym, wychodząc od realnych doświadczeń uczniów (np. relacji w klasie, konfliktów rówieśniczych, poczucia sprawiedliwości, sukcesów i porażek, treści obecnych w mediach społecznościowych, pytań o dobro i zło, trudności w przebaczeniu, wartość prawdy, odpowiedzialność za słowo, sens przykazania miłości nieprzyjaciół).

Punktem wyjścia każdej jednostki powinny być konkretne pytania egzystencjalne i sytuacje bliskie uczniom klas IV–VI. Następnie, przez pogadankę heurystyczną, dialog, analizę sytuacji problemowej i pracę w grupach, warto zachęcać uczniów do konfrontowania swoich doświadczeń i wiedzy osobistej z nauczaniem Kościoła, w tym z tekstami Pisma Świętego. Pomocne może okazać się tu konstruktywistyczne podejście, które zakłada, że uczeń nie jest jedynie odbiorcą treści, ale aktywnym uczestnikiem procesu nauczania-uczenia się, który buduje swoją wiedzę w oparciu o własne doświadczenia. Ważne jest, aby nie podawać gotowych rozwiązań na początku, lecz stopniowo odkrywać je wspólnie z uczniami, pokazując, że nauka Kościoła jest odpowiedzią na realne ludzkie pytania. Nauczyciel religii pełni rolę przewodnika, który pomaga uczniom odkrywać sens nauczania Kościoła. Wiedza doktrynalna nie jest podawana jako gotowa definicja na początku lekcji, lecz stopniowo odkrywana i konfrontowana z osobistymi doświadczeniami uczniów. Takie podejście sprzyja głębszemu zrozumieniu treści wiary, rozwijaniu umiejętności refleksji i odpowiedzialnemu podejmowaniu decyzji.

Zaleca się też, by w ramach każdej jednostki lekcyjnej stosować różnorodne formy diagnozowania wiedzy uczniów. W tym celu wykorzystać można zarówno zadania o charakterze aktywnym: krzyżówki, rebusy, quizy, łamigłówki, jak również inne metody i techniki diagnostyczne, takie jak: giełda pomysłów, skojarzenia, zdania niedokończone, słoneczko, burza pytań czy metoda metaplanu. Nauczyciel religii powinien także dołożyć wszelkich starań, by uatrakcyjnić przekaz wiedzy w ramach zajęć szkolnych. Będzie to możliwe przy wykorzystaniu odpowiednich metod i środków dydaktycznych. Pośród nich w pierwszej kolejności na uwagę zasługują metody aktywizujące, np.: drzewo decyzyjne, „przekonaj mnie”, „burza mózgów”; nieco bardziej wymagające metody plastyczne: kolaż, plakat, puzzle plakatowe, komiks, gazetka informacyjna; metody twórczego myślenia: niedokończone zdania, piramida priorytetów, recepta, skojarzenia czy metoda zabawy ze słowami. Mając na uwadze potrzebę licznych odwołań do tekstów biblijnych (co wynika z układu treści programowych przeznaczonych do realizacji w poszczególnych grupach wiekowych), w pracy z uczniami klas IV–VI warto sięgać po proste metody biblijne, takie jak czytanie tekstu z podziałem na role, identyfikacja z postacią biblijną, wszelkiego rodzaju inscenizacje czy malowanie tekstu. Specyfika współczesnych czasów domaga się także wykorzystania w pracy z uczniami technik multimedialnych, takich jak: prezentacje multimedialne, multimedialne programy edukacyjne, słuchowiska, montaż audiowizualne

czy filmy. Wraz z tym nie sposób pominąć narzędzi wykorzystujących sztuczną inteligencję.

Rzetelny przekaz wiedzy domaga się także weryfikacji skuteczności podejmowanych działań. Warto przy tym zadbać o to, by był on prowadzony z wykorzystaniem różnorodnych metod i form, takich jak: gry edukacyjne, quizy, testy luk, tworzenie prac pisemnych (list, opowiadań), robienie plakatów i gazetek informacyjnych czy samodzielne układanie łamigłówek i testów sprawdzających wiedzę. Stopniowo należy też korzystać z nowych technologii informacyjno-komunikacyjnych, w tym z narzędzi dydaktycznych i materiałów wygenerowanych przez sztuczną inteligencję.

Ważnym elementem przekazu wiedzy religijnej jest zastosowanie metod niestandardowych, które stwarzają możliwość zacieśniania więzi pomiędzy uczniami a nauczycielem religii. Do grupy tego typu działań zaliczyć można wspólne wyjazdy czy wycieczki, przygotowanie do różnego rodzaju konkursów wiedzy, współdziałanie w ramach realizacji projektów edukacyjnych czy zaangażowanie w przygotowanie imprez i uroczystości o charakterze historycznym, religijnym czy patriotycznym, zarówno w środowisku szkolnym, jak i w szeroko pojętym środowisku społecznym.

Wymienione w programie przykłady szczegółowych treści oraz form, metod, technik i środków dydaktycznych mają charakter propozycji i punktów orientacyjnych, a nie zamkniętego katalogu obowiązującego do wykorzystania podczas lekcji religii. Autorzy podręczników i nauczyciele religii powinni dobierać je w sposób przemyślany i adekwatny do sytuacji dydaktycznej, biorąc pod uwagę dostępność materiałów, zainteresowania uczniów oraz aktualne uwarunkowania organizacyjne i kulturowe. Mogą one być zastępowane innymi o charakterze analogicznym, pod warunkiem, że w równym stopniu służą realizacji celów dydaktycznych i wychowawczych, wielostronnie aktywizują uczniów oraz odpowiadają lokalnemu kontekstowi i bieżącym realiom społeczno-kulturowym.

Niezwykle ważne miejsce w pracy nauczyciela religii zajmuje ukazywanie uczniom celowości zdobywania wiedzy religijnej i jej powiązania z treściami kształcenia ogólnego. Niezbędne jest podejmowanie podczas lekcji religii korelacji z innymi przedmiotami, takimi jak język polski, historia, geografia, muzyka czy plastyka, a także odnoszenie się do doświadczeń uczniów, ich wiedzy z innych dziedzin. W konsekwencji możliwe jest poszerzanie zakresu przekazywanej wiedzy religijnej, przybliżanie szeroko pojmowanego dziedzictwa kulturowego i odkrywanie przydatności zagadnień omawianych podczas lekcji religii w codziennym życiu.

Program nauczania religii
dla klas VII–VIII szkoły podstawowej
Wzrastanie ku dojrzałości
Program nr AZ-2b-01/26

Program nauczania religii dla klas VII–VIII szkoły podstawowej nosi tytuł „Wzrastanie ku dojrzałości” i został opracowany z przekonaniem, że wiara chrześcijańska nie może być dla młodych ludzi teorią oderwaną od życia, lecz odpowiedzią na najgłębsze pytania i problemy, z jakimi się borykają. Program adresowany jest do młodych ludzi w wieku 13–15 lat stojących u progu dorosłości, poszukujących sensu, budujących swoją tożsamość i dokonujących fundamentalnych wyborów życiowych. Adolescencja to czas intensywnych przemian i głębokich pytań egzystencjalnych. To właśnie na te pytania próbuje odpowiedzieć niniejszy program – nie poprzez teoretyczne wywody, lecz przez pokazanie, jak chrześcijańska wiara rzuca światło na rzeczywiste problemy życiowe nastolatków.

W klasie VII program rozpoczyna się od fundamentalnego pytania o tożsamość i wartość człowieka. Pierwszy dział „Stworzenie i sens ludzkiej egzystencji” prowadzi uczniów do odkrycia, że prawda o stworzeniu człowieka na obraz i podobieństwo Boże oznacza ich własną niepowtarzalną godność niezależną od popularności w mediach społecznościowych, ocen szkolnych czy zewnętrznego wyglądu. Gdy program zakłada omówienie równej godności oraz komplementarności kobiety i mężczyzny, chce pomóc nastolatkom zrozumieć własną tożsamość płciową i odkryć piękno bycia kobietą lub mężczyzną w świecie, który często neguje różnice płciowe lub redukuje je do stereotypów. Prezentacja człowieka jako istoty cielesno-duchowej odpowia-

da z kolei na doświadczenie rozdarcia między tym, co materialne i duchowe, które młodzi ludzie przeżywają w kulturze konsumpcyjnej. Dział drugi „Jezus Chrystus historii i wiary” chce zwrócić uwagę, że znajomość Jezusa Chrystusa – zarówno Jego historyczności, jak i bóstwa – jest znajomością Tego, który rozumie samotność, lęki i pragnienia. Błogosławieństwa ewangeliczne nie są prezentowane jako nierealistyczny ideał, lecz jako konkretny program życia, który można realizować w codziennych sytuacjach – w relacjach z rówieśnikami, w szkole, w domu, w parafii. Nauka o Maryi jako matce Jezusa i uczniów odpowiada na potrzebę bliskości i opieki, której młodzi ludzie doświadczają szczególnie w trudnych momentach życia. Trzeci dział „Kościół wspólnotą wiary i miłości” ma udzielić pomocy młodym ludziom, którzy często doświadczają samotności pomimo bycia stale „online” i potrzebują odkryć wspólnotę, w której mogą być sobą i doświadczyć autentycznej przynależności. Liturgia nie jest prezentowana w programie jako nudny rytuał, lecz jako przestrzeń, w której młody człowiek może znaleźć ukojenie, siłę i spotkać się z Bogiem. Nauczanie o niedzieli jako dniu zmartwychwstania pomaga zrozumieć potrzebę odpoczynku i świętowania w świecie, który wymaga nieustannej produktywności. Modlitwa jest ukazywana jako przestrzeń szczerości, w której można wyrazić to, czego nie da się powiedzieć innym – swoje lęki, marzenia, a nawet wołanie o pomoc. Dział czwarty „Chrześcijaństwo a inne religie” wychodzi naprzeciw rzeczywistości wielokulturowego społeczeństwa. Program wprowadza w dialog międzyreligijny poprzez prezentację różnych religii, np. judaizmu, islamu, buddyzmu i hinduizmu, ucząc szacunku dla odmienności, ale jednocześnie pomagając głębiej zrozumieć specyfikę chrześcijaństwa. Uczniowie odkrywają, że można szanować inną religię, nie tracąc własnej tożsamości. Program klasy VII zawiera także dział zatytułowany „Rytm świętowania” poświęcony obchodom liturgicznym. Analiza roku liturgicznego ma pomagać również w odkrywaniu rytmu życia duchowego, alternatywnego wobec rytmu narzucanego przez kulturę konsumpcyjną.

Program nauczania religii w klasie VIII koncentruje się na dojrzewaniu chrześcijańskim w wymiarze osobistym, moralnym i kulturowym. Poszczególne części programu tworzą spójną całość i odpowiadają na pytania, które realnie pojawiają się w doświadczeniu młodzieży wchodzącej w dorosłość. Dział zatytułowany „Chrześcijanin w dialogu ze światem” podejmuje temat tożsamości młodego człowieka w kontekście współczesnej kultury, presji rówieśniczej i świata cyfrowego. Program ukazuje chrześcijańskie podstawy poczucia własnej wartości, zakorzenione w godności osoby i odpowiedzial-

ności za własne wybory. Istotnym elementem jest kształtowanie kultury osobistej oraz dojrzałych reakcji na hejt i przemoc. Asertywność rozumiana jest jako umiejętność obrony własnych przekonań bez naruszania godności drugiego człowieka. Podejmowany jest także problem samotności, zarówno jako doświadczenia bolesnej izolacji, jak i jako możliwej przestrzeni dojrzewania duchowego, czego przykładem jest życie św. Szarbela. Program uwzględnia również odpowiedzialność za środowisko w duchu encykliki „Laudato si” oraz analizę współczesnych zagrożeń duchowych. Dział zatytułowany „Sakramenty w życiu chrześcijanina” pogłębia rozumienie siedmiu sakramentów jako realnych znaków łaski Bożej. Szczególne miejsce zajmuje bierzmowanie ze względu na znaczenie tego sakramentu w życiu młodzieży oraz fakt, że w wielu polskich diecezjach jest on udzielany właśnie w VIII klasie. W ten sposób nauczanie religii może stanowić źródło wiedzy na temat tego sakramentu. Ponadto refleksja nad darami i owocami Ducha Świętego ma wymiar praktyczny i egzystencjalny. Nauczanie o wolności, pokusie i grzechu służy lepszemu rozumieniu mechanizmów decyzji moralnych, a nie budowaniu poczucia winy. Program podejmuje również temat ochrony życia od poczęcia do naturalnej śmierci oraz chrześcijańskiego przeżywania choroby i umierania, odwołując się między innymi do świadectwa św. Jana Pawła II oraz św. Joanny Beretty Molli. Refleksja nad życiem wiecznym stanowi próbę odpowiedzi na pytania o sens cierpienia i przemijania. Bezpośrednie przygotowanie do sakramentu bierzmowania pozostaje w gestii parafii.

Dział zatytułowany „Miłość i seksualność w kontekście rodziny” dotyczy tematów szczególnie wrażliwych i ważnych dla młodzieży. Analiza miłości opiera się na biblijnym „Hymnie o miłości” (1 Kor 13) traktowanym jako kryterium rozeznawania autentycznej miłości. Seksualność i płciowość przedstawione są jako dar i odpowiedzialność, realizowane w perspektywie trwałej wspólnoty małżeńskiej i rodzinnej. Program omawia również stanowisko Kościoła wobec rozwodu i separacji, starając się łączyć wierność doktrynie z empatią wobec uczniów doświadczających kryzysów rodzinnych. Podejmowane są także zagrożenia dla rozwoju psychoseksualnego, takie jak pornografia czy seksualizacja w mediach społecznościowych. Przykład bł. Karoliny Kózki służy refleksji nad integralnością osoby i godnością ludzkiego ciała. Równocześnie podkreśla się znaczenie przyjaźni oraz pozytywnej roli środowiska rówieśniczego. Dział zatytułowany „Dziedzictwo chrześcijańskie” ukazuje chrześcijaństwo jako istotny czynnik rozwoju europejskiej cywilizacji. Uczniowie poznają chrześcijańskie korzenie nauki

i edukacji, przykłady architektury sakralnej oraz dzieła sztuki inspirowane wiarą. Sylwetki świętych przedstawiane są jako przykłady twórczego wpływu religii na kulturę i życie społeczne. Szczególne miejsce zajmuje postać św. Jana Pawła II jako obrońcy praw i godności człowieka, co pozwala zrozumieć społeczne konsekwencje wiary. Dział zatytułowany „Święta i tradycje katolickie” pogłębia znajomość liturgii oraz form pobożności. Omawiane jest znaczenie uroczystości Bożego Ciała, kult Najświętszego Serca Pana Jezusa oraz wybrane przejawy pobożności ludowej i maryjnej.

Całość programu stanowi propozycję łączenia refleksji doktrynalnej, moralnej i kulturowej z próbą odpowiedzi na konkretne doświadczenia młodego człowieka. W świecie relatywizmu moralnego młodzieńcy potrzebują bowiem samodzielnego, odpowiedzialnego myślenia. Ważne jest, żeby każdy uczeń miał dostęp do rzetelnej wiedzy o chrześcijaństwie i mógł na jej podstawie podejmować przemyślane decyzje życiowe.

Program wyraźnie rozróżnia rolę szkolnego nauczania religii i formacji parafialnej. Lekcje religii w szkole są przestrzenią zdobywania wiedzy religijnej, rozwijania umiejętności krytycznego myślenia i refleksji nad wiarą w kontekście egzystencjalnym i kulturowym. Uczniowie poznają podstawy dogmatyki, liturgii i moralności w sposób systematyczny, analityczny i otwarty na dialog.

Realizując niniejszy program, nauczyciel religii staje przed zadaniem nie tyle przekazywania gotowych odpowiedzi, ile tworzenia przestrzeni do zadawania pytań, wyrażania wątpliwości i poszukiwania sensu. Młodzieńcy w wieku adolescencji potrzebują, aby traktowano ich poważnie – jako partnerzy w dialogu, a nie jako bierni odbiorcy doktryny. Potrzebują nauczyciela, który sam jest autentyczny w swojej wierze, ale jednocześnie otwarty na ich doświadczenia, pytania i trudności. Tylko w klimacie szczerości i akceptacji młodzieńcy mogą odważyć się konfrontować treści wiary z własnym doświadczeniem życiowym i odkrywać jej egzystencjalną prawdę.

Podsumowując, niniejszy program został opracowany z głębokim przekonaniem, że chrześcijańska wiara ma wiele do zaoferowania współczesnym nastolatkom. Zakłada on, że każdy młody człowiek jest osobą obdarzoną godnością, rozumem i wolnością i zasługuje na to, aby prawdy wiary były mu prezentowane w sposób przystępny, rzetelny i pełen szacunku dla jego poszukiwań. Tylko w ten sposób edukacja religijna może przyczynić się do integralnego rozwoju młodego człowieka i stać się odpowiedzią na jego autentyczne potrzeby egzystencjalne.

KLASA VII

CHRZEŚCIJAŃSKA DROGA WIARY

DZIAŁ I

STWORZENIE I SENS LUDZKIEJ EGZYSTENCJI

Cele kształcenia i wychowania

Ukazanie obrazu Boga w chrześcijaństwie jako stwórcy świata i dawcy życia (A.1.1; A.1.2).

Interpretowanie biblijnych opisów stworzenia świata i człowieka w kontekście aktualnej wiedzy naukowej (A.1.2).

Pogłębienie rozumienia człowieka jako bytu cielesno-duchowego (A.1.4).

Ukazanie godności oraz komplementarności kobiety i mężczyzny wynikających ze stworzenia (A.1.3).

Wspieranie uczniów w odkrywaniu sensu i celu istnienia człowieka (A.1.1).

Treści nauczania

Obraz Boga w chrześcijaństwie jako stwórcy świata i dawcy życia (A.1.1; B.1.1).

Biblijne opisy stworzenia (Rdz 1,1–2,4a lub Rdz 2,4b–25) a naukowe teorie powstania świata i człowieka, np. teoria Wielkiego Wybuchu (A.1.2; B.1.2).

Człowiek istotą cielesną i duchową. Nieśmiertelność ludzkiej duszy (Rdz 2,4b–7) (A.1.4; B.1.4).

Stworzenie człowieka jako kobiety lub mężczyzny, równych sobie i komplementarnych (Rdz 2,18–24) (A.1.3; B.1.3).

Cel i wartość ludzkiego życia w perspektywie chrześcijańskiej w odniesieniu do stworzenia na obraz i podobieństwo Boże (Rdz 1,26–31) (A.1.1; B.1.1).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Wyjaśnia, czego dotyczy chrześcijańska wiara w podobieństwo człowieka do Boga (B.1.1).

Interpretuje biblijne opisy powstania świata i człowieka w odniesieniu do wybranych koncepcji naukowych (B.1.2).

Opisuje człowieka jako istotę cielesno-duchową, wyjaśniając znaczenie wiary w nieśmiertelność duszy (B.1.4).

Wyjaśnia, na czym polega równa godność i komplementarność kobiety i mężczyzny (B.1.3).

Uzasadnia sens i wartość życia każdego człowieka (B.1.1).

DZIAŁ II JEZUS CHRYSZTUS HISTORII I WIARY

Cele kształcenia i wychowania

Pogłębienie rozumienia Trójcy Świętej i relacji między Osobami Boskimi (A.2.1; A.2.2; A.2.4).

Ugruntowanie wiedzy na temat patriarchów Abrahama, Izaaka i Jakuba (A.3.10).

Przypomnienie głównych wydarzeń ze starotestamentalnej historii zbawienia (A.3.10).

Ukazanie Osoby i dzieła Jezusa Chrystusa jako fundamentu wiary chrześcijańskiej (A.2.1; A.2.2).

Zapoznanie z podstawowymi argumentami potwierdzającymi historyczność Jezusa (A.2.1).

Przedstawienie argumentów potwierdzających bóstwo Jezusa z Nazaretu (A.2.2).

Ukazanie Maryi jako matki Jezusa i matki chrześcijan (A.2.5).

Pogłębienie wiedzy o niepokalanym poczęciu i wniebowzięciu Najświętszej Maryi Panny (A.2.5).

Omówienie roli św. Józefa w historii zbawienia (A.2.5).

Analizowanie błogosławieństw ewangelicznych jako programu chrześcijańskiego życia (A.2.3).

Treści nauczania

Wiara w jedyne Boga w Trójcy Świętej. Relacje między Osobami Boskimi (A.2.1; A.2.2; A.2.4; B.2.1; B.2.2; B.2.4).

Dzieje patriarchów Abrahama, Izaaka i Jakuba jako wyznawców jedyne Boga (A.3.10; B.3.10).

Najważniejsze wydarzenia ze starotestamentalnej historii zbawienia, tj. niewola egipska, Pascha, przymierze na Synaju, wygnanie babilońskie, prorocy, zapowiedzi mesjańskie (B.3.10).

Okoliczności i znaczenie narodzenia Jezusa Chrystusa (Łk 2,1-20) (A.2.1; B.2.1).

Chrześcijańskie i pozachrześcijańskie argumenty potwierdzające historyczność Jezusa Chrystusa (A.2.1; B.2.1; B.2.2).

Argumenty potwierdzające bóstwo Jezusa Chrystusa, np. samoświadomość, uzdrowienia i wskrzeszenia (A.2.2; B.2.2).

Maryja jako matka Jezusa i matka Jego uczniów w odniesieniu do „Testamentu z krzyża” (J 19,25-27) (A.2.5; A.5.1; B.2.5; B.5.1).

Istota katolickich dogmatów o niepokalanym poczęciu i wniebowzięciu Maryi (A.2.5; B.2.5).

Rola św. Józefa w historii zbawienia jako męża Maryi i opiekuna Jezusa (A.2.5; B.2.5).

Błogosławieństwa ewangeliczne (Mt 5,1-12) i ich realizacja w życiu młodych ludzi (A.2.3; B.2.3).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Charakteryzuje chrześcijańską wiarę w Trójcę Świętą (B.2.1; B.2.2; B.2.4).

Przedstawia dzieje patriarchów Abrahama, Izaaka i Jakuba (B.3.10).

Wymienia i opisuje najważniejsze wydarzenia ze starotestamentalnej historii zbawienia (B.3.10).

Opowiada o narodzeniu Jezusa Chrystusa i analizuje jego znaczenie dla chrześcijan (B.2.1).

Wymienia i opisuje chrześcijańskie oraz pozachrześcijańskie źródła dotyczące historyczności Jezusa (B.2.1).

Przedstawia argumenty potwierdzające bóstwo Jezusa Chrystusa i wyjaśnia, że Jezus jest Bogiem i człowiekiem (B.2.2).

Opisuje rolę Maryi jako matki Jezusa i Jego uczniów (A.2.5; B.2.5).

Przedstawia istotę dogmatów o niepokalanym poczęciu i wniebowzięciu Maryi (A.2.5; B.2.5).

Charakteryzuje rolę św. Józefa w historii zbawienia (A.2.5; B.2.5).

Analizuje błogosławieństwa ewangeliczne w kontekście współczesnego życia młodych ludzi (B.2.3).

DZIAŁ III KOŚCIÓŁ WSPÓLNOTĄ WIARY I MIŁOŚCI

Cele kształcenia i wychowania

Zapoznanie z genezą i rozwojem Kościoła w pierwszych wiekach (A.2.6).

Omówienie i utrwalenie podstawowych przymiotów Kościoła katolickiego (A.2.6).

Ukazanie liturgii jako publicznego kultu Boga sprawowanego przez Kościół (A.2.7).

Wyjaśnienie znaczenia i przeżywania niedzieli przez chrześcijan (A.2.8).

Ukazanie istoty i form modlitwy chrześcijańskiej (A.2.12).

Treści nauczania

Założenie Kościoła przez Jezusa Chrystusa i jego rozwój w pierwszych wiekach w świetle Dziejów Apostolskich (A.2.6; B.2.6).

Przymioty Kościoła katolickiego: jedność, świętość, powszechność i apostołskość i ich znaczenie dla wiarygodności Kościoła (A.2.6; B.2.6).

Liturgia jako publiczny kult Boga sprawowany przez Kościół i jej rola w życiu chrześcijanina (A.2.7; B.2.7).

Chrześcijańskie przeżywanie niedzieli jako dnia zmartwychwstania Jezusa (A.2.8; B.2.8).

Modlitwa w życiu człowieka wierzącego i jej rodzaje w odniesieniu do modlitwy Jezusa w Ogrójcu (Łk 22,39-46) (A.2.12; B.2.12).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Omawia genezę, rozwój i przymioty Kościoła katolickiego (B.2.6).

Opowiada o liturgii jako publicznym kulcie Boga i jej roli w życiu chrześcijanina (B.2.7).

Wskazuje chrześcijańskie sposoby przeżywania niedzieli (B.2.8).

Charakteryzuje istotę, znaczenie i formy modlitwy chrześcijańskiej (B.2.12).

DZIAŁ IV CHRZEŚCIJAŃSTWO A INNE RELIGIE

Cele kształcenia i wychowania

Uzasadnienie powszechności i wartości wiary religijnej w kontekście współczesnych uwarunkowań (A.3.14).

Ukazanie relacji między chrześcijaństwem a judaizmem (A.3.10).

Zaprezentowanie podobieństw i różnic między chrześcijaństwem a islamem (A.3.11).

Przedstawienie relacji pomiędzy chrześcijaństwem a religiami i filozofiami Dalekiego Wschodu (A.3.12).

Wyjaśnienie możliwości dialogu i współpracy między religiami (A.3.10; A.3.11; A.3.12; A.3.13).

Zaznajomienie z nauczaniem Kościoła katolickiego na temat możliwości zbawienia niechrześcijan i niewierzących (A.3.13).

Treści nauczania

Powszechność i wartość wiary w Boga w kontekście życia nastolatków (A.3.14; B.3.14).

Główne cechy judaizmu i odniesienie do chrześcijaństwa (A.3.10; B.3.10).

Wspólna historia narodów polskiego i izraelskiego na ziemiach polskich. Holokaust i przykłady heroizmu Polaków w ratowaniu Żydów, np. bł. Rodzina Ulmów (A.3.10; B.3.10).

Podstawowa charakterystyka islamu. Podobieństwa i różnice w stosunku do chrześcijaństwa (A.3.11; B.3.11).

Religie i filozofie Dalekiego Wschodu (np. buddyzm, hinduizm, szintoizm i taoizm) i ich relacje do chrześcijaństwa (A.3.12; B.3.12).

Możliwości dialogu i współpracy między religiami (A.3.10; A.3.11; A.3.12; A.3.13; B.3.13).

Nauczanie Kościoła katolickiego na temat możliwości zbawienia niechrześcijan i niewierzących (A.3.13).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Podaje przykłady na powszechność wiary religijnej i omawia jej wartość dla młodych ludzi (B.3.14).

Przedstawia główne cechy judaizmu i opowiada o tym, co łączy i dzieli wyznawców judaizmu oraz chrześcijan (B.3.10).

Opowiada o wspólnej historii Polaków i Żydów oraz podaje przykłady ratowania Żydów podczas II wojny światowej (B.3.10).

Wskazuje na podobieństwa i różnice między chrześcijaństwem i islamem (B.3.11).

Charakteryzuje religie Dalekiego Wschodu oraz wskazuje na elementy zbieżne i odróżniające je od chrześcijaństwa (B.3.12).

Analizuje możliwości dialogu i współpracy między religiami (B.3.13).

Wyjaśnia nauczanie Kościoła katolickiego na temat możliwości zbawienia niechrześcijan i niewierzących (B.3.13).

DZIAŁ V RYTM ŚWIĘTOWANIA

Cele kształcenia i wychowania

Pogłębienie wiadomości na temat roku liturgicznego oraz uroczystości i świąt katolickich (A.5.1; A.5.2; A.5.6).

Wyjaśnienie znaczenia i obrzędowości uroczystości Objawienia Pańskiego (A.5.2).

Ukazanie nabożeństw Wielkiego Postu, drogi krzyżowej i gorzkich żali, jako sposobów duchowego przygotowania do Wielkanocy (A.5.3).

Wyjaśnienie obchodów liturgicznych Triduum Paschalnego (A.5.3).

Treści nauczania

Rok liturgiczny jako wyznacznik rytmu życia Kościoła (A.5.1; B.5.1).

Uroczystość Objawienia Pańskiego: przesłanie, obrzędy, tradycje i zwyczaje (A.5.2; B.5.2).

Nabożeństwa Wielkiego Postu – droga krzyżowa i gorzkie żale: przebieg, tradycje i znaczenie dla wierzących (A.5.3; B.5.3).

Triduum Paschalne jako centrum roku liturgicznego: teologia i obrzędy poszczególnych celebracji (A.5.3; B.5.4).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Wyjaśnia znaczenie roku liturgicznego w Kościele katolickim (B.5.1).

Omawia znaczenie i obchody uroczystości Objawienia Pańskiego (B.5.2).

Opisuje nabożeństwa wielkopostne (droga krzyżowa, gorzkie żale) (B.5.4).

Wyjaśnia istotę i przebieg celebracji Triduum Paschalnego (B.5.4).

KLASA VIII

CHRZEŚCIJAŃSKA DROGA ŻYCIA

DZIAŁ I

CHRZEŚCIJANIN W DIALOGU ZE ŚWIATEM

Cele kształcenia i wychowania

Wzmacnianie poczucia własnej wartości w oparciu o wartości chrześcijańskie (A.3.1).

Uświadomienie potrzeby dbania o kulturę osobistą (A.3.2).

Przedstawienie chrześcijańskich sposobów reagowania na formy przemocy (A.3.3).

Rozwijanie umiejętności prezentacji i obrony własnych przekonań oraz otwartości na dialog z innymi (A.3.4).

Uświadomienie chrześcijańskiego sposobu przeżywania i przetrwania samotności (A.3.5).

Zapoznanie ze współczesnymi przejawami kultury chrześcijańskiej adresowanej do młodzieży (A.4.9; A.4.10; A.4.11).

Rozwijanie poczucia odpowiedzialności za środowisko naturalne (A.3.9).

Uświadamianie współczesnych zagrożeń duchowych (A.3.15).

Treści nauczania

Chrześcijańskie podstawy poczucia własnej wartości, np. godność dziecka, działanie opatrności Bożej (np. Łk 12,6-7) (A.3.1; B.3.1).

Kultura osobista młodych ludzi w relacjach między sobą i z dorosłymi. Przykłady kultury osobistej i zachowań empatycznych, np. Sługa Boża Anna Jenke, Sługa Boża Helena Kmiec (A.3.2; B.3.2).

Przykazanie miłości nieprzyjaciół (Łk 6,27-38) jako chrześcijańska odpowiedź na nienawiść w świecie realnym i wirtualnym (A.3.3; B.3.3).

Asertywność jako reakcja na różne formy przemocy w odniesieniu do takich postaci, jak np. Sługa Boża Julia Buniowska (A.3.4; B.3.4).

Problem samotności młodych ludzi i sposoby jej przezwycięzania przez budowanie relacji i zaangażowanie we wspólnotę (A.3.5; B.3.5).

Samotność i cisza przestrzeni spotkania z Bogiem i sobą w odniesieniu do takich postaci, jak np. św. Szarbel (A.3.5; B.3.5).

Potrzeba i sposoby troski o przyrodę. Ekologia w duchu encykliki „Laudato si” (A.3.9; B.3.9).

Współczesne zagrożenia duchowe, np. sekty, okultyzm (Mt 7,15-20) (A.3.15; B.3.15).

Chrześcijańska muzyka młodzieżowa jako narzędzie ewangelizacji, na przykładzie takich wydarzeń jak koncert „Jednego Serca Jednego Ducha” w Rzeszowie i „Song of Songs Festival” w Toruniu oraz twórczości takich zespołów jak TGD, niemaGotu, Mocni w Duchu, Mała Armia Janosika (A.4.9; B.4.8).

Wybrane filmy inspirowane wartościami chrześcijańskimi, np. „Podaj dalej” (2000), „Bezcenny dar” (2006), „Życie ostateczne” (2013), „Cuda z nieba” (2016) (A.4.9; B.4.10).

Wybrane katolickie strony internetowe dla młodzieży oraz profile w mediach społecznościowych, np.: wiara.pl, adonai.pl, ksm.org.pl, oaza.pl, ram.org.pl (A.4.11; B.4.10).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Wyjaśnia, jak budować poczucie własnej wartości w odniesieniu do wartości chrześcijańskich (B.3.1).

Podaje motywy i przykłady troski o kulturę osobistą (B.3.2).

Opisuje postawy chrześcijanina wobec hejtu i różnych form przemocy (B.3.3).

Analizuje postawy asertywności w odniesieniu do różnych form przemocy (B.3.4).

Przedstawia sposoby przeżywania i przezwycięzania samotności (B.3.5).

Identyfikuje i charakteryzuje współczesną muzykę chrześcijańską dla młodzieży (B.4.8).

Identyfikuje i omawia wybrane filmy inspirowane chrześcijaństwem (B.4.9).

Wymienia i opisuje katolickie strony internetowe dla młodzieży oraz profile w mediach społecznościowych (B.4.10).

Podaje przykłady zaangażowania ekologicznego (B.3.9).

Analizuje współczesne zagrożenia duchowe (B.3.15).

DZIAŁ II SAKRAMENTY W ŻYCIU CHRZEŚCIJANINA

Cele kształcenia i wychowania

Pogłębienie rozumienia obrzędów siedmiu sakramentów świętych i ich znaczenia (A.2.9).

Utrwalenie wiedzy na temat Ducha Świętego, Jego darów i owoców (A.2.4).

Analizowanie istoty i rytu sakramentu bierzmowania (A.2.10).

Omówienie skutków sakramentu bierzmowania w życiu młodzieży (A.2.10).

Utrwalenie świadomości na temat wolnej woli człowieka, pokus i grzechu (A.2.11).

Wskazywanie na potrzebę szacunku i obrony każdego ludzkiego życia (A.2.17).

Przedstawienie chrześcijańskiego przeżywania choroby, starości i śmierci (A.2.17).

Ukazanie katolickiej wiary w życie po śmierci (A.2.17).

Treści nauczania

Znaczenie i liturgia siedmiu sakramentów świętych w Kościele katolickim (A.2.9; B.2.9).

Duch Święty i Jego działalność w Kościele i świecie (A.2.4; B.2.4).

Dary i owoce Ducha Świętego (1 Kor 12,1-11; Ga 5,22-23) (A.2.4; B.2.4).

Istota i liturgia sakramentu bierzmowania (A.2.10; B.2.10).

Skutki i zobowiązania płynące z sakramentu bierzmowania (A.2.10; B.2.10).

Wolność, pokusa i grzech człowieka w świetle objawienia chrześcijańskiego (Rdz 3,1-24) (A.2.11; B.2.11).

Chrześcijanie w obronie życia od poczęcia do naturalnej śmierci (A.2.17; B.2.18).

Chrześcijańskie przeżywanie choroby, starości i umierania w odniesieniu do doświadczeń takich postaci, jak np. św. Jan Paweł II i św. Joanna Beretta Molla (A.2.17; B.2.18).

Wiara w życie wieczne i losy człowieka po śmierci (A.2.17; B.2.18).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Omawia znaczenie i obrzędy siedmiu sakramentów świętych (B.2.9).

Charakteryzuje dary i owoce Ducha Świętego i wskazuje ich realizację w życiu chrześcijanina (B.2.4).

Wyjaśnia szczegółowo obrzędy i opisuje skutki sakramentu bierzmowania w życiu młodzieży (B.2.10).

Analizuje zagadnienie wolnej woli człowieka, pokus i grzechu (B.2.11).

Uzasadnia potrzebę i sposoby troski o ludzkie życie i zdrowie od poczęcia do naturalnej śmierci (B.2.18).

Podaje przykłady chrześcijańskiego przeżywania choroby, starości i umierania (B.2.18).

Opisuje katolicką wiarę w życie człowieka po śmierci (B.2.18).

DZIAŁ III

MIŁOŚĆ I SEKSUALNOŚĆ W KONTEKŚCIE RODZINY

Cele kształcenia i wychowania

Analiza cech prawdziwej miłości (A.3.8).

Wyjaśnienie, że sakrament małżeństwa jest fundamentem trwałych relacji w rodzinie chrześcijańskiej (A.3.6; B.3.6).

Przedstawienie stanowiska Kościoła katolickiego wobec rozwodu i separacji (A.2.14).

Przedstawienie ludzkiej seksualności i płodności jako daru i zobowiązania (A.2.13).

- Omówienie współczesnych zagrożeń rozwoju psychoseksualnego (A.2.14).
- Zaprezentowanie katolickiego nauczania na temat naturalnej regulacji poczęć oraz antykoncepcji (A.2.15).
- Zaznajomienie z katolickim nauczaniem na temat homoseksualizmu i transseksualizmu (A.2.16).
- Uświadomienie potrzeby i sposobów budowania trwałych więzi z przyjaciółmi (A.3.6).
- Ukazanie pozytywnej roli środowiska rówieśniczego w rozwoju osobowości (A.3.7).

Treści nauczania

- Istota i kryteria rozpoznawania prawdziwej miłości w odniesieniu do „Hymnu o miłości” (1 Kor 13,1-13) (A.3.8; B.3.8).
- Sakrament małżeństwa jako fundament trwałych więzi w rodzinie chrześcijańskiej (A.2.9; B.2.9; A.3.6; B.3.6).
- Postawy chrześcijan wobec rozwodu i separacji (A.2.14; B.2.14).
- Seksualność i płciowość jako dar i zadanie powierzone człowiekowi (A.2.13; B.2.15).
- Współczesne zagrożenia dla rozwoju psychoseksualnego, np. pornografia, seksualizacja w mediach społecznościowych (A.2.14; B.2.16).
- Troska o czystość w odniesieniu np. do męczeństwa bł. Karoliny Kózki (A.2.14; B.2.16).
- Katolickie nauczanie na temat naturalnej regulacji poczęć i antykoncepcji (A.2.15; B.2.13).
- Współczesne nauczanie Kościoła na temat homoseksualizmu i transseksualizmu (A.2.16; B.2.17).
- Potrzeba i sposoby budowania przyjaźni w życiu młodzieży, np. w odniesieniu do przyjaźni Dawida i Jonatana czy św. Franciszka i św. Klary (A.3.6; B.3.6).
- Sposoby pozytywnego wpływu grupy rówieśniczej na rozwój osobowości młodego człowieka (A.3.7; B.3.7).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Omawia istotę i kryteria prawdziwej miłości (B.3.8).

Wyjaśnia, w jaki sposób sakrament małżeństwa jest podstawą budowania trwałych więzi w rodzinie chrześcijańskiej (B.3.6).

Opisuje postawy katolików wobec rozwodu i separacji (B.2.14).

Analizuje katolickie stanowisko na temat naturalnych metod regulacji poczęć i antykoncepcji (B.2.13).

Identyfikuje współczesne zagrożenia dla rozwoju psychoseksualnego i sposoby ich przezwyciężenia (B.2.16).

Omawia sposoby troski człowieka o czystość (B.2.15).

Wyjaśnia nauczanie Kościoła na temat homoseksualizmu i transseksualizmu (B.2.17).

Przedstawia wartość i sposoby budowania prawidłowych relacji przyjacielskich (B.3.6).

Wskazuje na znaczenie grup rówieśniczych w rozwoju osobowości (B.3.7).

DZIAŁ IV

DZIEDZICTWO CHRZEŚCIJAŃSKIE

Cele kształcenia i wychowania

Ukazanie przykładów wkładu chrześcijaństwa w rozwój europejskiej cywilizacji (A.4.1).

Wprowadzenie w najważniejsze style architektury sakralnej na przestrzeni wieków (A.4.2; A.4.3; A.4.4; A.4.5; A.4.6).

Przedstawienie wybranych świętych jako twórców kultury europejskiej (A.4.7).

Przybliżenie postaci polskich świętych znanych na świecie (A.4.7).

Pogłębienie znajomości działań papieża Jana Pawła II jako obrońcy praw i godności człowieka (A.4.8).

Treści nauczania

Chrześcijańskie korzenie europejskiej nauki i edukacji, np. szkolnictwo katedralne, uniwersytety (A.4.1; B.4.1).

Przykłady chrześcijańskiej architektury gotyckiej, np. Katedra Najświętszej Maryi Panny w Amiens, Katedra Notre Dame w Paryżu (A.4.2; B.4.2).

Przykłady sztuki chrześcijańskiej epoki renesansu i baroku, np. Bazylika św. Piotra w Watykanie, dzieła Michała Anioła: Kaplica Sykstyńska (A.4.3; A.4.5; B.4.3; B.4.5).

Przykłady sztuki baroku inspirowanej chrześcijaństwem, np. obrazy Petera Paula Rubensa (A.4.4; B.4.4).

Współczesna architektura sakralna, np. Bazylika Sagrada Familia w Barcelonie, Kościół św. Józefa w Zabrze (A.4.6; B.4.6).

Wkład wybranych świętych w rozwój chrześcijaństwa i kultury chrześcijańskiej, np. św. Benedykt, św. Franciszek (A.4.7; B.4.6).

Polscy święci znani na świecie, np. s. Faustyna, ks. Jerzy Popiełuszko, o. Maksymilian Kolbe (A.4.7; B.4.6).

Papież Jan Paweł II jako obrońca praw i godności człowieka (A.4.8; B.4.7).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Opisuje rolę chrześcijaństwa w rozwoju nauki i edukacji (B.4.1).

Na podstawie wybranych średniowiecznych katedr charakteryzuje architekturę i sztukę sakralną gotyku (B.4.2).

Analizuje cechy sztuki baroku i podaje jej przykłady (B.4.3).

Wskazuje Bazylikę Świętego Piotra w Rzymie oraz watykańską Kaplicę Sykstyńską jako szczególne przykłady chrześcijańskiej sztuki renesansu (B.4.4).

Identyfikuje i opisuje współczesną architekturę sakralną (B.4.5).

Przedstawia wkład wybranych świętych w rozwój chrześcijaństwa i kultury chrześcijańskiej (B.4.6).

Prezentuje postać św. Jana Pawła II jako obrońcy praw i godności człowieka (B.4.7).

DZIAŁ V ŚWIĘTA I TRADYCJE KATOLICKIE

Cele kształcenia i wychowania

Omówienie znaczenia i obchodów Bożego Ciała (A.5.4).

Przybliżenie istoty i form kultu Najświętszego Serca Pana Jezusa (A.5.6).

Poszerzenie wiedzy na temat wybranych form pobożności ludowej (A.5.6).

Ukazanie pobożności maryjnej w dziejach narodu polskiego (A.5.6).

Treści nauczania

Znaczenie i obchody uroczystości Najświętszego Ciała i Krwi Pańskiej (Boże Ciało). Przesłanie i symbolika procesji eucharystycznej (A.5.4; B.5.5).

Geneza i przesłanie uroczystości Najświętszego Serca Pana Jezusa. Objawienia św. Małgorzaty Marii Alacoque (1647–1690). Znaczenie adoracji eucharystycznej dla katolików (A.5.5; B.5.6).

Pobożność ludowa i wybrane tradycje regionalne, np. jasełka, misteria Męki Pańskiej (A.5.7; B.5.7).

Pobożność maryjna w Polsce, np. różaniec, nabożeństwa majowe, pielgrzymowanie do sanktuariów maryjnych (A.5.7; B.5.7).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Omawia znaczenie i obchody uroczystości Najświętszego Ciała i Krwi Pańskiej (B.5.5).

Charakteryzuje kult Najświętszego Serca Pana Jezusa (B.5.6).

Wyjaśnia, na czym polega pobożność ludowa, i opisuje wybrane tradycje Kościoła lokalnego (B.5.7).

Opisuje formy pobożności maryjnej w Polsce (B.5.7).

Wskazania do realizacji programu

Niniejszy program przeznaczony jest dla wszystkich uczniów uczestniczących w procesie kształcenia, niezależnie od ich osobistego stosunku do wiary. Oznacza to konieczność uwzględnienia zróżnicowania światopoglądowego oraz poziomu wiedzy religijnej. W kontekście społeczeństwa pluralistycznego uczeń powinien mieć możliwość poznania chrześcijaństwa jako ważnego elementu dziedzictwa kulturowego i systemu myślenia, nawet jeśli nie identyfikuje się z nim w wymiarze egzystencjalnym. Zasadniczym wymogiem metodologicznym pozostaje konsekwentne osadzanie wszystkich treści programu, zwłaszcza treści teologicznych (dogmatycznych, liturgicznych, moralnych itp.), w kontekście realnych doświadczeń oraz problemów egzystencjalnych nastolatków. Nie chodzi przy tym o zastępowanie przekazu doktryny psychologiczną narracją, lecz o ukazywanie, że zagadnienia teologiczne odnoszą się do fundamentalnych pytań o sens życia, cierpienia, wolność, odpowiedzialność, relacje i tożsamość. Prawdy religijne powinny być przedstawiane jako spójne odpowiedzi na określone pytania egzystencjalne, z którymi młodzież styka się w codzienności rodzinnej, rówieśniczej, szkolnej i medialnej. Tylko wówczas przekaz wiedzy religijnej nie pozostaje abstrakcyjny, lecz nabiera charakteru interpretacyjnego i pozwala uczniowi rozumieć kulturowe oraz światopoglądowe znaczenie omawianych treści.

Okres adolescencji charakteryzuje się intensywnym poszukiwaniem tożsamości oraz wzrostem zdolności do myślenia abstrakcyjnego. Nauczanie religii powinno uwzględniać te kompetencje poznawcze, proponując zadania wymagające analizy, porównania stanowisk, interpretacji tekstów i argumentacji. Przekaz nie może ograniczać się do podawania definicji czy gotowych formuł, lecz powinien stwarzać przestrzeń do rozumnego namysłu. W społeczeństwie pluralistycznym szczególnie istotne jest kształtowanie umiejętności dialogu opartego na argumentach, a nie na uproszczonych przeciwstawieniach.

Centralne miejsce powinna zajmować praca z tekstami źródłowymi, przede wszystkim z Pismem Świętym i dokumentami Magisterium. Narracje biblijne mogą być analizowane jako świadectwa zmagania z łękiem, winą, odpowiedzialnością czy doświadczeniem powołania. Tego rodzaju ujęcie pozwala uczniowi dostrzec, że Biblia nie jest jedynie zapisem dawnych wydarzeń, lecz że pomaga interpretować ludzkie życie. Również nauczanie Kościoła na temat zagadnień moralnych i społecznych powinno być pre-

zentowane w odniesieniu do współczesnych wyzwań, takich jak presja różnicowa, zjawiska kultury cyfrowej czy napięcia związane z budowaniem relacji. Warto podkreślić, że dla uczniów identyfikujących się z wiarą katolicką szkolne nauczanie religii może stanowić pomoc w przygotowaniu do sakramentu bierzmowania przez systematyczny przekaz wiedzy i pogłębienie rozumienia treści wiary. Natomiast formacja duchowa, praktyka modlitwy czy doświadczenie wspólnoty należą do kompetencji rodziny i parafii. Nauczanie religii w szkole nie zastępuje katechezy parafialnej, lecz może ją wspierać na poziomie intelektualnym, dostarczając uporządkowanych treści oraz narzędzi interpretacyjnych.

Odwołania do architektury sakralnej, sztuki, muzyki czy literatury warto przedstawiać jako elementy historii kultury, które ukształtowały tożsamość społeczeństw europejskich. Ukazanie powiązań między doktryną a jej ekspresją artystyczną sprzyja rozumieniu religii jako zjawiska kulturowego o szerokim oddziaływaniu. Jednocześnie katalog przykładów powinien mieć charakter otwarty i elastyczny, umożliwiający dostosowanie do lokalnego kontekstu oraz aktualnych zjawisk kulturowych. W realizacji nauczania religii można wykorzystywać różnorodne formy przekazu, w tym elementy wizualne i cyfrowe, o ile wspierają one proces rozumienia treści. Narzędzia technologiczne, także te oparte na sztucznej inteligencji, mogą służyć przygotowaniu materiałów pomocniczych, jednak ich użycie wymaga krytycznej weryfikacji, zwłaszcza w kontekście poprawności teologicznej. Technologia ma pełnić funkcję narzędziową wobec treści, a nie determinować jej kształt.

Program nauczania religii w liceum

W poszukiwaniu sensu i wartości

Program nr AZ-3-01/26

Program nauczania religii rzymskokatolickiej dla liceum został opracowany jako zgodny z obowiązującą „Podstawą programową nauczania religii rzymskokatolickiej w Polsce” z 2025 roku. Jego zasadniczym zadaniem jest systematyczne i rzetelne pogłębienie wiedzy religijnej uczniów oraz rozwijanie umiejętności niezbędnych do jej rozumienia, interpretowania i krytycznego odnoszenia do współczesnych problemów egzystencjalnych, kulturowych i społecznych. Dla uczniów wierzących może to stanowić istotny element pogłębiania wiary, natomiast dla uczniów niewierzących i poszukujących może być źródłem obiektywnej wiedzy na temat chrześcijaństwa i Kościoła katolickiego.

Założenia programu wynikają z przekonania, że religia chrześcijańska i nauczanie Kościoła katolickiego stanowią istotny element refleksji nad człowiekiem i światem, a także ważny składnik dziedzictwa kulturowego Europy i Polski. Wiedza religijna jest ujmowana w sposób całościowy i uporządkowany i obejmuje zagadnienia m.in. z zakresu teologii, filozofii, pedagogiki, psychologii, historii i historii sztuki. Program zakłada, że uczeń liceum dysponuje już rozwiniętymi zdolnościami poznawczymi, pozwalającymi na myślenie abstrakcyjne, analizę problemową i krytyczną refleksję, dlatego treści religijne są przedstawiane w sposób pogłębiony, z uwzględnieniem różnorodnych stanowisk, kontekstów interpretacyjnych oraz napięć obecnych we współczesnej debacie.

Nauczanie religii na tym etapie edukacyjnym zostało pomyślane jako towarzyszenie uczniom w refleksji nad pytaniami fundamentalnymi, takimi jak zagadnienie istnienia Boga, sensu życia, natury człowieka, relacji między wolnością a odpowiedzialnością, problemu cierpienia i zła oraz miejsca religii chrześcijańskiej i Kościoła katolickiego w świecie zdominowanym przez naukę, technologię i pluralizm światopoglądowy. Program porządkuje argumenty, pojęcia i narracje obecne w tradycji chrześcijańskiej, umożliwiając ich zrozumienie.

Istotnym elementem programu jest rozwijanie umiejętności pracy z tekstami źródłowymi, w szczególności z Pismem Świętym, dokumentami Kościoła, tekstami teologicznymi i filozoficznymi oraz wybranymi dziełami kultury inspirowanymi chrześcijaństwem. Uczeń zapoznaje się z podstawowymi zasadami interpretacji tekstów religijnych, uwzględniania kontekstu historycznego i kulturowego oraz odczytywania sensów symbolicznych i metaforycznych. Dzięki temu wiedza religijna nie jest przedstawiana w sposób ahistoryczny ani uproszczony, lecz jako rezultat procesu interpretacyjnego i refleksyjnego.

Struktura programu wynika z założeń podstawy programowej i została oparta na pięciu obszarach tematycznych, które odpowiadają kluczowym wymiarom wiedzy religijnej oraz wyzwaniom współczesności. Podział ten ma charakter problemowy i poznawczy, a nie inicjacyjny czy formacyjny. Treści zostały uporządkowane w taki sposób, aby tworzyły spójną, logiczną całość, umożliwiającą stopniowe pogłębianie rozumienia zagadnień religijnych oraz ich wieloaspektową analizę. Pierwszym obszarem są pytania młodych ludzi o Boga i świat, obejmujące refleksję nad argumentami dotyczącymi istnienia Boga, relacją między wiarą a nauką, chrześcijańską koncepcją stworzenia, antropologią biblijną oraz problemem cierpienia i zła. Drugi obszar dotyczy wiary i życia Kościoła i obejmuje systematyczne omówienie podstawowych prawd wiary katolickiej, struktury i misji Kościoła, sakramentów, liturgii oraz zasad moralności chrześcijańskiej, przedstawianych w kontekście współczesnym. Trzeci obszar koncentruje się na funkcjonowaniu młodego człowieka w pluralistycznym świecie i obejmuje zagadnienia związane z dialogiem ekumenicznym i międzyreligijnym, etyką życia społecznego i cyfrowego, problematyką migracji, ekologii oraz wyzwań moralnych współczesności. Czwarty obszar poświęcony jest chrześcijaństwu w historii i kulturze, ukazując jego wpływ na dzieje Europy i Polski poprzez analizę wydarzeń historycznych, dzieł sztuki, literatury, muzyki oraz

biografii postaci, które odegrały istotną rolę w kształtowaniu kultury. Piąty obszar obejmuje święta i tradycje katolickie, analizowane w perspektywie teologicznej, kulturowej i społecznej, z uwzględnieniem ich znaczenia we współczesnym społeczeństwie.

W klasie I noszącej tytuł „Poszukiwanie własnej tożsamości” akcent położony jest na refleksji religijnej i na problemach fundamentalnych, które często towarzyszą młodym ludziom. Materiał obejmuje podstawowe argumenty filozoficzne dotyczące istnienia Boga, interpretacje aktu stworzenia i relacji między narracją biblijną a wiedzą naukową, antropologię chrześcijańską oraz problematykę cierpienia i zła z punktu widzenia teologii i filozofii. Ważnym elementem jest praca z Pismem Świętym: poznanie gatunków literackich, zasad hermeneutyki oraz umiejętność osadzenia tekstu biblijnego w kontekście historyczno-kulturowym. W I klasie liceum uczniowie mają też zapoznawać się z kategoriami teologii systematycznej i zarysami historii idei religijnych, tak by zyskać narzędzia do dalszej analizy i krytycznej refleksji. Znaczące miejsce zajmują treści dotyczące wpływu chrześcijaństwa na historię i kulturę od starożytności do końca średniowiecza.

W klasie II zatytułowanej „Człowiek istotą religijną” ukazywana jest powszechność religii oraz ich różnorodność. Analizowane są najważniejsze religie świata, a także różne wyznania chrześcijańskie. Następnie program przesuwa ciężar ku systematycznemu ujęciu treści wiary chrześcijańskiej i instytucjonalnemu wymiarowi chrześcijaństwa oraz ku zagadnieniom związanym z funkcjonowaniem religii w życiu społecznym. Omawiane są tu dogmaty i kluczowe prawdy nauczania katolickiego, struktura i misja Kościoła, miejsce sakramentów i liturgii w życiu wspólnoty oraz rola świeckich w Kościele. Poczesne miejsce zajmują treści dotyczące kultury chrześcijańskiej w okresach renesansu i baroku.

W klasie III noszącej tytuł „Człowiek istotą moralną” nacisk położony jest na analizę zasad moralności chrześcijańskiej w kontekście współczesnych wyzwań moralnych, kulturowych i społecznych oraz na refleksję nad miejscem religii w dziedzictwie kulturowym. Treści dotyczą moralności chrześcijańskiej w kontekście problemów bioetycznych, technologii i mediów cyfrowych, a także analizy mechanizmów przemocy symbolicznej i dezinformacji. Klasa III zawiera też moduły poświęcone analizie dzieł sztuki, literatury i muzyki o tematyce religijnej od czasów oświecenia do końca XX wieku.

Klasa IV, ostatnia klasa liceum, zatytułowana „Na drodze powołania” prowadzi ucznia do świadomości siebie jako osoby, która musi dokonać ważnych wyborów dotyczących przyszłości. Znaczna część treści dotyczy odkrywania powołania życiowego i zawodowego. Uczniowie uczą się rozpoznawania swoich talentów, pasji i zdolności w kontekście Ewangelii. Poznają różne drogi powołania: małżeństwo i rodzinę, kapłaństwo, życie zakonne, bezżeństwo. Program szczególnie skupia się na sakramencie małżeństwa, wyjaśniając jego istotę i przymioty. Znaczna część treści w tej klasie dotyczy obecności chrześcijaństwa we współczesnej kulturze. Chrześcijaństwo ukazywane jest jako żywe źródło inspiracji dla współczesnych naukowców, pisarzy, artystów, filmowców i muzyków. W tym kontekście uczniowie poznają uczelnie katolickie, nowoczesną architekturę kościołów, chrześcijańską literaturę i sztukę współczesności.

KLASA I

POSZUKIWANIE WŁASNEJ TOŻSAMOŚCI

DZIAŁ I

MIĘDZY NAUKĄ A WIARĄ

Cele kształcenia i wychowania

Zapoznanie z relacjami między nauką a wiarą w perspektywie katolickiej (A.1.1; A.1.2).

Pogłębienie rozumienia chrześcijańskiej wizji stworzenia świata i człowieka w odniesieniu do współczesnych teorii naukowych (A.1.4).

Ukazanie argumentów filozoficznych i teologicznych potwierdzających istnienie Boga (A.1.2).

Uzasadnienie wiarygodności Pisma Świętego w odniesieniu do jego genezy i odkryć archeologicznych (A.1.3).

Zapoznanie z kanonem Pisma Świętego oraz zasadami katolickiej interpretacji Biblii (A.2.2).

Uświadomienie znaczenia Tradycji jako żywego przekazu wiary w Kościele (A.2.3).

Treści nauczania

Relacje między nauką a wiarą – niesprzecznymi i komplementarnymi rodzajami poznania. Wierzący ludzie nauki, np. Ludwik Pasteur (1822–1895), Max Planck (1858–1947), Jerome Jean Louis Lejeune (1926–1994) (A.1.1; B.1.1).

Stworzenie wszechświata według opisu biblijnego (Rdz 1,1-2,4a; Rdz 2,4b–3,24) a wybrane teorie naukowe, np. teoria Wielkiego Wybuchu (A.1.4; B.1.4).

Powstanie i rozwój życia na ziemi. Chrześcijańska interpretacja opisu biblijnego a koncepcje naukowe, np. abiogeneza, świat RNA (A.1.4; B.1.4; B.1.5).

Relacja pomiędzy kreacjonizmem i ewolucjonizmem. Niesprzeczność teorii ewolucji z chrześcijańską wiarą w stwórczą działalność Boga (A.1.4; B.1.4; B.1.5).

Filozoficzne i teologiczne argumenty za istnieniem jedyne Boga, np. pierwsza przyczyna, wszechmoc, celowość, porządek, piękno stworzenia, objawienie Boże (A.1.2; B.1.2).

Wiarygodność Biblii: historia powstania, autorstwo, odkrycia archeologiczne, np. Stela z Tel Dan, Kamień Piłata, Tunel Ezechiasza, Inskrypcja Siloe (A.1.3; B.1.3).

Kanon Pisma Świętego i katolickie zasady jego interpretacji: kontekst powstania, gatunki i rodzaje literackie, rola Magisterium Kościoła (A.2.2).

Tradycja jako żywy przekaz wiary w Kościele, np. sobory, nauczanie papieży, liturgia, sztuka (A.2.3; B.2.3).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Charakteryzuje relację między nauką a wiarą w perspektywie katolickiej (B.1.1).

Wyjaśnia, że chrześcijańska wizja stworzenia nie stoi w sprzeczności z naukowymi teoriami powstania wszechświata i życia (B.1.4; B.1.5).

Przedstawia zasadnicze typy argumentów za istnieniem Boga (B.1.2; B.1.4).

Omawia w zarysie historię powstania Pisma Świętego i wskazuje czynniki przemawiające za jego wiarygodnością (B.1.3).

Charakteryzuje kanon Pisma Świętego i zasady jego katolickiej interpretacji (B.2.3).

Opisuje rolę Tradycji w przekazywaniu wiary katolickiej (B.2.3).

DZIAŁ II FUNDAMENTY CHRZEŚCIJAŃSTWA

Cele kształcenia i wychowania

Utrwalenie wiedzy na temat Trójcy Świętej i jej znaczenia dla wiary chrześcijańskiej (A.2.3).

Przypomnienie głównych etapów historii zbawienia (A.2.1).

Przedstawienie argumentów ukazujących Jezusa Chrystusa jako Mesjasza wypełniającego zapowiedzi mesjańskie i stanowiącego centrum historii zbawienia (A.2.1).

Przedstawienie podstawowych argumentów potwierdzających historyczność i bóstwo Jezusa Chrystusa (A.2.1).

Pogłębienie rozumienia znaczenia męki, śmierci i zmartwychwstania Chrystusa dla chrześcijan (A.2.1).

Ukazanie roli Maryi w historii zbawienia jako wzoru wiary i zawierzenia Bogu (A.4.6).

Zapoznanie z nauką Kościoła katolickiego o aniołach, szatanie, walce duchowej i nadziei życia wiecznego (A.1.6; A.1.8; A.1.9).

Treści nauczania

Wiara w Trójcę Świętą fundamentem chrześcijaństwa. Osoby Boskie, ich pochodzenie i relacje (A.2.3; B.2.5).

Główne etapy chrześcijańskiej historii zbawienia: czas Starego Testamentu, czas Nowego Testamentu, czas Kościoła (A.2.1; B.2.2).

Obraz i przymioty Boga w nauczaniu Jezusa i teologii katolickiej (A.2.1; A.2.3; B.2.4).

Argumenty potwierdzające historyczność Jezusa. Pisma chrześcijańskie i pozachrześcijańskie (A.2.1; B.2.1).

Argumenty potwierdzające bóstwo Jezusa Chrystusa, np. samoświadomość boskości (J 10,30), odpuszczanie grzechów (Łk 5,20), cuda, uzdrowienia, wskrzeszenia (A.2.1; B.2.5).

Zbawcze znaczenie męki, śmierci i zmartwychwstania Jezusa w perspektywie chrześcijańskiej (Łk 23,33-46; J 20,1-18) (A.2.1; B.2.6).

Argumenty potwierdzające zmartwychwstanie Jezusa, np. pusty grób, chrystofanie, świadectwo apostołów, Całun Turyński (A.2.1; B.2.6).

Maryja w historii zbawienia, np. zwiastowanie, narodzenie Jezusa, obecność pod krzyżem, obecność w Wieczerniku, wniebowzięcie (A.4.6; B.2.7).

Wiara w istnienie i działanie aniołów oraz archaniołów (A.1.6; B.1.7).

Wiara w istnienie i działalność szatana. Pokusy i walka duchowa (Ef 6,12; 1 P 5,8-9; Ap 12,7-11) (A.1.8; B.1.7; B.1.9).

Śmierć i nadzieja życia wiecznego z perspektywy katolickiej (A.1.9; B.2.27).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Przedstawia wiadomości dotyczące Trójcy Świętej (B.2.5).

Wskazuje i omawia zasadnicze etapy chrześcijańskiej historii zbawienia (B.2.2).

Przywołuje najważniejsze argumenty potwierdzające historyczność Jezusa (B.2.1).

Wymienia główne argumenty potwierdzające bóstwo Jezusa w świetle Ewangelii (B.2.5).

Omawia podstawowe argumenty przemawiające za wiarą w zmartwychwstanie Jezusa (B.2.6).

Wyjaśnia, na czym polega zbawcze znaczenie męki, śmierci i zmartwychwstania Jezusa dla chrześcijan (B.2.5; B.2.6).

Opisuje rolę Maryi w chrześcijańskiej historii zbawienia (B.2.7).

Charakteryzuje wiarę chrześcijan dotyczącą aniołów i archaniołów (B.1.7).

Uzasadnia sens chrześcijańskiej walki duchowej i potrzebę czujności wobec zła (B.1.7).

Omawia chrześcijańską nadzieję życia wiecznego (B.2.27).

DZIAŁ III

CHRZEŚCIJAŃSTWO W STAROŻYTNOŚCI I ŚREDNIOWIECZU

Cele kształcenia i wychowania

Zapoznanie z rozwojem chrześcijaństwa w starożytności (A.4.3).

Ukazanie wpływu prześladowań w starożytności na sytuację chrześcijan (A.4.1; A.4.3).

Przedstawienie znaczenia edyktu mediolańskiego dla rozwoju chrześcijaństwa (A.4.1; A.4.3).

Ukazanie znaczenia pierwszych soborów w Nicei i Konstantynopolu dla kształtowania się wiary chrześcijańskiej.

Przedstawienie roli wybranych świętych w kształtowaniu życia religijnego, kultury i nauki w starożytności i średniowieczu (A.4.6).

Uświadomienie znaczenia chrześcijaństwa dla rozwoju cywilizacji europejskiej (A.4.1; A.4.2).

Wyjaśnienie przyczyn i konsekwencji schizmy wschodniej oraz wypraw krzyżowych (A.4.3).

Analizowanie faktów dotyczących inkwizycji i przedstawienie współczesnej oceny tej instytucji (A.4.3).

Zapoznanie z motywami chrześcijańskimi w literaturze, sztuce, architekturze i muzyce średniowiecza (A.4.4; A.4.5).

Treści nauczania

Rozwój chrześcijaństwa w starożytności: pierwsze gminy chrześcijańskie, rola św. Piotra, wyprawy św. Pawła (A.4.3; B.2.11; B.4.1).

Prześladowania chrześcijan w pierwszych wiekach (A.4.1; B.4.1).

Edykt mediolański (313 r.) i sobory w Nicei (325 r.) oraz Konstantynopolu (381 r.) jako motywy organizacyjnego i doktrynalnego rozwoju chrześcijaństwa (A.4.3; B.4.1).

Rozwój chrześcijaństwa na przykładzie życia i twórczości świętych, takich jak np.: św. Augustyn (354–430), św. Benedykt (480–547), św. Cyryl (826/827–869) i św. Metody (815/820–884/885), św. Tomasz z Akwinu (ok. 1225–1274) (A.4.6; B.2.12; B.4.5).

Wpływ średniowiecznego chrześcijaństwa na rozwój cywilizacji (polityka, rolnictwo, lecznictwo, szkolnictwo) (A.4.1; A.4.2; B.4.2; B.4.3).

Przyczyny, skutki i ocena schizmy wschodniej (1054 r.) (A.4.3; B.4.1).

Wyprawy krzyżowe (1096–1270): przyczyny, przebieg, skutki i ocena (A.4.3; B.4.1).

Prawdy i mity dotyczące inkwizycji. Ocena inkwizycji przez św. Jana Pawła II (A.4.3; B.4.1).

Chrześcijańska literatura średniowieczna, np. Dante „Boska komedia” (1307–1321), Tomasz a Kempis „O naśladowaniu Chrystusa” (XIV/XV wiek) (A.4.4; B.4.4).

Symbole chrześcijańskie w architekturze i sztuce, np. rodzaje symboli krzyża, symbol ryby (A.4.5; B.4.4).

Inspiracje chrześcijańskie w architekturze i sztuce średniowiecznej, np. Katedra Najświętszej Maryi Panny w Chartres (Francja, 1194–1220), freski Giotta di Bondone w Kaplicy Scrovegnich w Padwie (1303–1305) (A.4.4; B.4.4).

Muzyka sakralna w średniowieczu, np. chorał gregoriański (A.4.5; B.4.4).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Opisuje rozwój chrześcijaństwa w starożytności (B.4.1).

Wyjaśnia znaczenie prześladowań i przemian politycznych dla sytuacji chrześcijan (B.4.1).

Wskazuje rolę wybranych świętych w kształtowaniu życia religijnego i kultury średniowiecza (B.4.5).

Omawia wpływ chrześcijaństwa na rozwój cywilizacji europejskiej w średniowieczu (B.4.2).

Tłumaczy główne przyczyny i konsekwencje schizmy wschodniej (B.4.1).

Charakteryzuje zasadnicze motywy, przebieg i skutki wypraw krzyżowych (B.4.1).

Przedstawia fakty dotyczące działalności inkwizycji i jej współczesną ocenę (B.4.1).

Wskazuje i syntetycznie omawia motywy chrześcijańskie w literaturze, architekturze, sztuce i muzyce średniowiecznej (B.4.4).

DZIAŁ IV
CHRZEŚCIJAŃSTWO FUNDAMENTEM PAŃSTWA
I NARODU POLSKIEGO

Cele kształcenia i wychowania

Ukazanie znaczenia przyjęcia chrztu przez Mieszka I dla dziejów religijnych, politycznych i kulturowych Polski (A.4.1; A.4.2).

Przedstawienie roli Świętych Wojciecha i Stanisława w kształtowaniu tożsamości religijnej i narodowej Polaków (A.4.6).

Zapoznanie z najstarszymi zabytkami chrześcijańskimi w Polsce jako świadectwem wiary i dziedzictwem kulturowym (A.4.5).

Pobożność maryjna w Polsce. Uświadomienie roli pieśni „Bogurodzica” w budowaniu wspólnoty chrześcijańskiej i narodowej Polaków (A.4.5).

Treści nauczania

Chrzest Mieszka I (966 r.) i proces chrystianizacji Polski. Skutki religijne, polityczne, społeczne i kulturowe (A.4.1; A.4.2; B.4.2).

Wpływ świętych męczenników Wojciecha (ok. 956–997) i Stanisława (1030/1035–1079) na chrześcijańską i narodową tożsamość Polaków (A.4.6; B.4.5).

Św. Jadwiga, król Polski (1374–1399), przykładem wiary, patriotyzmu i troski o ubogich (A.4.6; B.4.5).

Najstarsze zabytki chrześcijańskie w Polsce, np. Opactwo Benedyktynów w Tyńcu (XI w.), Katedra na Wawelu (1320–1364), Katedra Gnieźnieńska (1342 – ok. 1390) (A.4.5; B.4.4).

Treść pieśni „Bogurodzica” (XIII/XIV w.) i jej znaczenie w kształtowaniu tożsamości katolickiej i narodowej (A.4.5; B.4.4).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Wyjaśnia religijne, polityczne i kulturowe znaczenie chrztu Mieszka I oraz chrystianizacji Polski (B.4.2).

Analizuje wpływ św. Wojciecha, św. Stanisława i św. Jadwigi na rozwój chrześcijaństwa i tożsamości narodowej w Polsce (B.4.5).

Wymienia i opisuje najważniejsze, wczesne zabytki chrześcijańskie w Polsce (B.4.4).

Omawia rolę pieśni „Bogurodzica” w kształtowaniu tożsamości religijnej i narodowej Polaków (B.4.4).

DZIAŁ V ŚWIĘTA I TRADYCJE KATOLICKIE

Cele kształcenia i wychowania

Zapoznanie uczniów z logiką i strukturą katolickiego roku liturgicznego (A.5.1).

Ukazanie teologicznego znaczenia głównych świąt chrześcijańskich (A.5.2).

Wyjaśnienie najważniejszych tradycji i zwyczajów związanych ze świętami chrześcijańskimi (A.5.2).

Uświadomienie roli świąt i tradycji religijnych w życiu osobistym oraz wspólnotowym (A.5.2).

Treści nauczania

Znaczenie i podział roku liturgicznego. Charakterystyka okresów liturgicznych (A.5.1; B.5.1).

Tajemnica świętych obcowania. Modlitwa i odpusty w intencji zmarłych (A.5.2; B.5.3).

Znaczenie teologiczne i tradycje związane z Narodzeniem Pańskim (A.5.2; B.5.3).

Triduum Paschalne centrum roku liturgicznego. Zmartwychwstanie Pańskie największym świętem chrześcijaństwa (A.5.2; B.5.3).

Uroczystość Zesłania Ducha Świętego (A.5.2; B.5.3).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Wyjaśnia sens roku liturgicznego i wymienia jego okresy (B.5.1).

Charakteryzuje teologiczne znaczenie okresów liturgicznych (B.5.1).

Przedstawia istotę wiary w świętych obcowanie (B.5.3).

Omawia znaczenie Narodzenia Pańskiego dla życia chrześcijanina (B.5.3).

Tłumaczy, dlaczego Triduum Paschalne stanowi centrum roku liturgicznego (B.5.3).

Uzasadnia wyjątkową rangę uroczystości Zmartwychwstania Pańskiego (B.5.3).

Wymienia i charakteryzuje tradycje oraz zwyczaje związane ze świętami katolickimi (B.5.3).

Wyjaśnia znaczenie uroczystości Zesłania Ducha Świętego i zwyczaje z nią związane (B.5.3).

KLASA II

CZŁOWIEK ISTOTĄ RELIGIJNĄ

DZIAŁ I

POWSZECHNOŚĆ RELIGII

Cele kształcenia i wychowania

Zapoznanie uczniów z najważniejszymi religiami współczesnego świata (A.3.5).

Ukazanie podobieństw i różnic między chrześcijaństwem a innymi religiami oraz zasad dialogu międzyreligijnego (A.3.5).

Uświadomienie zagrożeń wynikających z uprzedzeń, nienawiści i przemocy na tle religijnym (A.3.5).

Przedstawienie wybranych wyznań chrześcijańskich oraz idei ekumenizmu (A.3.5).

Zapoznanie z wybranymi światopoglądami areligijnymi i ich odniesienie do wiary chrześcijańskiej (A.3.5).

Uzmysłowienie zagrożeń duchowych związanych z działalnością sekt (A.4.3).

Analizowanie wyzwań płynących z indyferentyzmu i synkretyzmu religijnego (A.4.3).

Rozwijanie wrażliwości na współczesny dialog kulturowy w duchu braterstwa (A.4.8).

Treści nauczania

Najważniejsze religie i filozofie (np. judaizm, islam, hinduizm, buddyzm, konfucjonizm, bahaizm) a chrześcijaństwo: obraz Boga, główne treści wiary, zasady moralne, praktyki religijne (A.3.5; B.3.6).

Zasady dialogu i współpracy międzyreligijnej. Światowe Dni Modlitw o Pokój w Asyżu (A.3.5; B.3.7; B.3.8).

Przeciwdziałanie nienawiści i przemocy na tle religijnym, w tym antysemityzmowi (A.3.5; B.3.6).

Podobieństwa i różnice pomiędzy wyznaniem chrześcijańskimi (katolicy, prawosławni, luteranizm, kalwinizm, anglikanie, zielonoświątkowcy) (A.3.5; B.3.6; B.3.7).

Ekumenizm dążeniem do jedności chrześcijan w odniesieniu do nauczania Jezusa (J 17,21). Granice ekumenizmu (A.3.5; B.3.9).

Współczesne światopoglądy areligijne (np. naturalizm, humanizm, scjentyzm) a chrześcijaństwo. Problem zbawienia niewierzących w teologii katolickiej (A.3.5; B.2.10; B.3.6).

Sekty zagrożeniem dla życia, relacji i wiary w odniesieniu do nauczania Jezusa (Mt 7,15-20) (A.4.3; B.3.6).

Indyferentyzm i synkretyzm religijny wyzwaniem dla wiary i religijności katolickiej (A.4.3; B.3.6).

Współczesny dialog kulturowy w odniesieniu do encykliki „Fratelli tutti” papieża Franciszka (A.4.8; B.3.8).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Wymienia najważniejsze religie oraz wskazuje zasadnicze różnice i podobieństwa między nimi i chrześcijaństwem (B.3.6).

Wyjaśnia podstawowe zasady dialogu międzyreligijnego i wskazuje jego znaczenie dla pokoju (B.3.7; B.3.8).

Rozpoznaje przejawy nienawiści religijnej i antysemityzmu oraz proponuje sposoby ich przeciwdziałania (B.3.6).

Omawia najważniejsze wyznania chrześcijańskie, wskazując obszary jedności i podziałów (B.3.6; B.3.7).

Tłumaczy istotę ekumenizmu i jego granice w kontekście zachowania własnej tożsamości (B.3.7).

Charakteryzuje wybrane światopoglądy areligijne w odniesieniu do wiary chrześcijańskiej (B.3.6).

Wskazuje zasadnicze cechy sekt i zagrożenia z nimi związane (B.3.6).

Charakteryzuje wyzwania płynące z indyferentyzmu i synkretyzmu religijnego (B.3.6).

Opisuje możliwości prowadzenia współczesnego dialogu społecznego i kulturowego (B.3.8).

DZIAŁ II TOŻSAMOŚĆ I MISJA KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO

Cele kształcenia i wychowania

Analizowanie wybranych kryzysów w życiu Kościoła (A.2.3).

Uzasadnienie wiarygodności Kościoła katolickiego i znaczenia sukcesji apostołskiej (A.2.3).

Utrwalenie rozumienia natury Kościoła katolickiego i jego przymiotów (A.2.3).

Przedstawienie struktury, stanów i misji Kościoła katolickiego (A.2.3).

Zapoznanie z przykładami cudownych uzdrowień (A.4.6).

Analizowanie okoliczności i motywów nawróceń na katolicyzm na wybranych przykładach (A.4.6).

Ukazanie znaczenia wspólnoty parafialnej oraz ruchów i stowarzyszeń religijnych (A.2.9).

Wskazanie roli osób świeckich w życiu Kościoła katolickiego (A.2.9).

Zapoznanie z wybranymi świadectwami miłości bliźniego w życiu osób świeckich (A.2.9).

Pogłębienie znajomości katolickich Kościołów wschodnich oraz obrządków liturgicznych w Kościele katolickim (A.2.3).

Treści nauczania

Wybrane kryzysy w Kościele w perspektywie historycznej i współczesnej (A.2.3; B.2.8).

Argumenty potwierdzające wiarygodność Kościoła katolickiego w odniesieniu do deklaracji „Dominus Iesus” (2000 r.). Sukcesja apostołska (A.2.3; B.2.8).

Kościół jako ciało Chrystusa oraz wspólnota wiary i miłości w odniesieniu do 1 Kor 12,12-27 (A.2.3; B.2.8).

Przymioty Kościoła katolickiego (jeden, święty, powszechny, apostołski) (A.2.3; B.2.8).

Struktura i stany w Kościele katolickim (A.2.3; B.2.8).

Potrójna misja Kościoła (kapłańska, nauczycielska, pasterska) w odniesieniu do życia młodzieży (A.2.3; B.2.8).

Uzdrowienia uznane za cudowne oraz potwierdzone w procesach beatyfikacyjnych i kanonizacyjnych (A.4.6; B.4.5).

Okoliczności i motywy nawróceń na katolicyzm, np. św. Edyty Stein (1891–1942), Andre Frossarda (1915–1995) (A.4.6; B.4.5).

Wspólnota parafialna i jej rola w życiu młodzieży w odniesieniu do katechezy parafialnej oraz ruchów i stowarzyszeń, np. Ruch Światło-Życie, KSM, Odnowa w Duchu Świętym, Neokatechumenat (A.2.9; B.2.16).

Miłość bliźniego jako filar chrześcijaństwa w kontekście życia świętych, np. św. Albert Chmielowski (1845–1916), św. Teresa z Kalkuty (1910–1997), św. Katarzyna Drexel (1858–1955) (A.4.6; B.4.5).

Rola świeckich w Kościele na przykładzie Gilberta Keitha Chestertona (1874–1936), św. Piotra Jerzego Frassatiego (1901–1925) (A.2.9; B.2.16).

Świeccy jako wzory miłości bliźniego, np. bł. Hanna Chrzanowska (1902–1973), bł. Natalia Tułasiewicz (1906–1945) (A.2.9; B.2.16).

Obrządki liturgiczne w Kościele katolickim. Katolickie Kościoły wschodnie (np. greckokatolicki, syromalabarski, maronicki, melchicki) (A.2.3; B.2.8).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Przedstawia i interpretuje wybrane kryzysy w życiu Kościoła (B.2.8).

Wyjaśnia znaczenie sukcesji apostołskiej i podaje podstawowe argumenty potwierdzające wiarygodność Kościoła katolickiego (B.2.8).

Przedstawia naturę i znaczenie Kościoła w katolicyzmie (B.2.8).

Wymienia i interpretuje przymioty Kościoła katolickiego (B.2.8).

Omawia zasadniczą strukturę Kościoła katolickiego oraz jego stany (B.2.8).

Interpretuje potrójną misję Kościoła katolickiego i wskazuje formy udziału świeckich w tej misji (B.2.8).

Opisuje wybrane cuda zatwierdzone przez Kościół katolicki i podaje ich teologiczną interpretację (B.4.5).

Przedstawia przykłady osób, które nawróciły się na katolicyzm i analizuje ich motywację (B.4.5).

Charakteryzuje rolę wspólnoty parafialnej w życiu młodzieży katolickiej (B.2.16).

Wskazuje przykłady świadectwa miłości bliźniego w życiu świętych i błogosławionych (B.4.5; B.2.16).

Wyróżnia wybrane katolickie Kościoły wschodnie i obrządku liturgiczne w Kościele katolickim (B.2.8).

DZIAŁ III

LITURGIA I MODLITWA W CODZIENNOŚCI CHRZEŚCIJAŃSKIEJ

Cele kształcenia i wychowania

Pogłębienie rozumienia liturgii jako źródła i szczytu życia chrześcijańskiego (A.2.5).

Ukazanie znaczenia modlitwy osobistej i wspólnotowej w życiu wierzących (A.2.5).

Zapoznanie z podstawowymi formami modlitwy w Kościele katolickim (A.2.5).

Utrwalenie wiedzy na temat sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego (A.2.4).

Uświadomienie centralnej roli Eucharystii w życiu chrześcijan (A.2.4).

Pogłębienie rozumienia sakramentu pokuty i pojednania (A.2.4).

Ukazanie sensu sakramentu namaszczenia chorych w doświadczeniu choroby i cierpienia (A.2.4).

Treści nauczania

Liturgia jako oficjalny i publiczny kult Boga sprawowany przez Kościół. Znaki, symbole i postawy liturgiczne (A.2.5; B.2.22).

Istota i formy modlitwy chrześcijańskiej w odniesieniu do nauczania Jezusa (Mt 6,6-15; Łk 11,1-4) oraz mistrzów modlitwy, np. św. Teresa z Ávili (1515–1582), św. Faustyna Kowalska (1905–1938), ks. Dolindo Ruotolo (1882–1970) (A.2.5; B.2.22).

Różaniec rozważaniem życia Jezusa i Maryi: geneza, istota, sposób odmawiania (A.2.5; B.2.22).

Sakramenty wtajemniczenia chrześcijańskiego wprowadzeniem w chrześcijaństwo i Kościół (A.2.4; B.2.13).

Eucharystia jako ofiara, uczta i realna obecność Jezusa (J 6,35; Mt 26,26-28). Udział we Mszy Świętej jako przywilej i obowiązek katolików (A.2.4; B.2.13).

Znaczenie adoracji Najświętszego Sakramentu. Praktyka adoracji w życiu świętych, takich jak np.: św. Stanisław Kostka (1550–1568), św. Teresa z Lisieux (1873–1897), św. Karol Acutis (1991–2006) (A.2.4; B.2.13).

Pieśni uwielbieniowe, np. takich zespołów jak: TGD, Mocni w Duchu, Galilea, kanony Taizé (A.2.5; B.2.22).

Znaczenie, przebieg i skutki sakramentu pokuty i pojednania w życiu młodości, np. w kontekście przypowieści o synu marnotrawnym (Łk 15,11-32) i nawrócenia św. Pawła (Dz 9,1-19) (A.2.4; B.2.13).

Sakrament namaszczenia chorych jako umocnienie w przeżywaniu choroby i cierpienia (A.2.4; B.2.26).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Wyjaśnia istotę liturgii i znaczenie znaków oraz postaw liturgicznych (B.2.22).

Wymienia podstawowe formy modlitwy chrześcijańskiej i ich miejsce w życiu wierzących (B.2.22).

Rozpoznaje rolę różańca w tradycji modlitewnej Kościoła (B.2.22).

Uzasadnia znaczenie chrztu, bierzmowania i Eucharystii jako sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego (B.2.13).

Wymienia i syntetycznie opisuje teologiczne wymiary Eucharystii (B.2.13).

Przytacza motywy uczestnictwa katolików we Mszy Świętej (B.2.13).

Wyjaśnia znaczenie adoracji Najświętszego Sakramentu w Kościele katolickim (B.2.13).

Charakteryzuje znaczenie sakramentu pokuty i pojednania w życiu katolika (B.2.13).

Opisuje znaczenie sakramentu namaszczenia chorych w Kościele katolickim (B.2.26).

DZIAŁ IV CHRZEŚCIJAŃSTWO W HISTORII I KULTURZE RENEANSU ORAZ BAROKU

Cele kształcenia i wychowania

Zapoznanie z głównymi wydarzeniami religijnymi epoki reformacji i odnowy katolickiej (A.4.3; A.4.7).

Ukazanie wpływu Soboru Trydenckiego na rozwój Kościoła katolickiego (A.4.3).

Rozwijanie umiejętności rozpoznawania motywów chrześcijańskich w literaturze renesansu (A.4.4).

Przedstawienie chrześcijańskich inspiracji w architekturze, malarstwie i rzeźbie renesansowej (A.4.4; A.4.5).

Zapoznanie z chrześcijańskim dziedzictwem muzyki renesansu (A.4.5).

Ukazanie roli Kościoła w rozwoju sztuki barokowej (A.4.5).

Rozwijanie wrażliwości estetycznej w odniesieniu do dzieł sztuki i muzyki sakralnej (A.4.4; A.4.5).

Treści nauczania

Przyczyny, przebieg i skutki reformacji (1517 r.) z perspektywy katolickiej (A.4.3; A.4.7; B.4.1).

Znaczenie Soboru Trydenckiego (1545–1563) dla umocnienia wiary katolickiej i formacji duchowieństwa (A.4.3; B.4.1).

Chrześcijańska literatura renesansu, np.: Erazm z Rotterdamu (ok. 1466–1536) „Podręcznik żołnierza Chrystusowego” (1503 r.), Jan Kochanowski (1530–1584) „Czego chcesz od nas, Panie” (ok. 1558 r.) (A.4.4; B.4.4).

Chrześcijańska architektura renesansu, np.: Katedra Santa Maria del Fiore we Florencji (1420–1436), Kościół Santa Maria Novella we Florencji (fasada) (1456–1470), Kaplica Zygmuntońska na Wawelu (1519–1533) (A.4.5; B.4.4).

Chrześcijańskie malarstwo renesansu, np.: Leonardo da Vinci (1452–1519) „Ostatnia Wieczerza” (1495–1498), Rafael (1483–1520) „Przemienienie Pańskie” (1520) (A.4.4; B.4.4).

Chrześcijańska rzeźba renesansu, np.: Donatello (1386–1466) „Maria Magdalena Pokutująca” (ok. 1453–1455), Michał Anioł (1475–1564) „Pieta watykańska” (1498–1499) (A.4.4; B.4.4).

Muzyka renesansowa inspirowana chrześcijaństwem, np.: Giovanni Pierluigi da Palestrina (ok. 1525–1594) „Missa Papae Marcelli” (ok. 1562), Mikołaj Zieleński (XV/XVI w.) „Communiones totius anni” (1611), Mikołaj Gomółka (XVI w.) „Melodie na psalterz polski” (1580) (A.4.5; B.4.4).

Architektura baroku, np.: Bazylika św. Piotra w Watykanie (1506–1626), Kolegiata św. Anny w Krakowie (1689–1703), Bazylika Wniebowzięcia NMP w Krzeszowie (XVIII w.) (A.4.5; B.4.4).

Malarstwo baroku autorstwa takich twórców, jak np.: Caravaggio (1571–1610), Peter Paul Rubens (1577–1640), Rembrandt (1606–1669) (A.4.4; B.4.4).

Rzeźba baroku, np. Giuseppe Sanmartino (1720–1793) „Chrystus spowity całunem” (1753) (A.4.4; B.4.4).

Muzyka baroku autorstwa takich twórców, jak np.: Antonio Vivaldi (1678–1741), Johann Sebastian Bach (1685–1750), Georg Friedrich Händel (1685–1759) (A.4.5; B.4.4).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Omawia główne przyczyny i skutki reformacji (B.4.1).

Wyjaśnia znaczenie Soboru Trydenckiego dla dziejów Kościoła katolickiego (B.4.1).

Rozpoznaje i wyjaśnia motywy chrześcijańskie w wybranych dziełach literatury, architektury, sztuki i muzyki renesansowej (B.4.4).

Charakteryzuje cechy chrześcijańskich inspiracji w dziełach literatury, architektury, sztuki i muzyki baroku na wybranych przykładach (B.4.4).

Przedstawia najważniejszych twórców muzyki renesansowej i barokowej związanych z tradycją chrześcijańską (B.4.4).

DZIAŁ V SAKRAMENTALIA I BŁOGOSŁAWIEŃSTWA

Cele kształcenia i wychowania

Zapoznanie uczniów z istotą i znaczeniem sakramentaliów w życiu Kościoła (A.5.4).

Ukazanie znaczenia błogosławieństw i poświęceń w codziennym życiu chrześcijanina (A.5.4).

Wyjaśnienie znaczenia egzorcyzmów w Kościele katolickim (A.5.4).

Przedstawienie liturgii pogrzebu katolickiego jako wyrazu wiary w życie wieczne (A.5.4).

Treści nauczania

Istota i znaczenie sakramentaliów w Kościele katolickim (KKK 1167–1168) (A.5.4; B.2.13).

Znaczenie oraz formy błogosławieństwa i poświęcenia (A.5.4; B.2.13).

Egzorcyzmy szczególną modlitwą o uwolnienie spod wpływu złego ducha (Mt 8,16) (A.5.4; B.2.13).

Znaczenie i obrzędy pogrzebu katolickiego (A.5.4; B.2.13).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Definiuje pojęcie sakramentaliów i odróżnia je od sakramentów (B.2.13).

Wskazuje podstawowe formy błogosławieństw i poświęceń oraz ich znaczenie dla życia religijnego (B.2.13).

Wyjaśnia istotę egzorcyzmów w świetle nauczania Kościoła katolickiego (B.2.13).

Opisuje przebieg i znaczenie pogrzebu katolickiego (B.2.13).

KLASA III

CZŁOWIEK ISTOTĄ MORALNĄ

DZIAŁ I

FUNDAMENTY MORALNOŚCI CHRZEŚCIJAŃSKIEJ

Cele kształcenia i wychowania

Utrwalenie rozumienia grzechu pierwotnego i jego skutków dla ludzkiej natury (A.2.6).

Przedstawienie istoty grzechu osobistego oraz rodzajów grzechów (A.2.6).

Ukazanie roli wolności człowieka w kontekście odpowiedzialności moralnej (A.1.7).

Pogłębienie rozumienia istoty sumienia i warunków jego prawidłowej formacji (A.2.8).

Analizowanie prawa naturalnego jako wspólnej podstawy zachowań moralnych dla każdego człowieka (A.2.8).

Pogłębienie rozumienia błogosławieństw ewangelicznych jako drogi życia chrześcijańskiego (A.2.7).

Ukazanie przykazań Dekalogu i przykazań kościelnych w kontekście współczesnych wyzwań moralnych (A.2.7; A.5.3).

Treści nauczania

Istota grzechu pierwotnego i jego konsekwencje dla ludzkości oraz każdego człowieka (Rdz 3; Rz 7,14-25) (A.1.8; A.2.6; B.1.8; B.2.15).

Grzech odrzuceniem Bożej miłości. Rodzaje grzechów (śmiertelny i powszedni). Kryteria oceny moralnej (np. przedmiot czynu, świadomość, intencja, okoliczności, konsekwencje) (A.2.6; B.2.15).

Grzech przeciwko Duchowi Świętemu jako odrzucenie nawrócenia (A.2.6; B.2.15).

Wolność człowieka i jego odpowiedzialność za dokonywane wybory. Determinizm i jego ocena. Przykłady wyborów moralnych w trudnych okolicznościach, np. Janusz Korczak (1878–1942), Urszula Wińska (1910–2003), Irena Sendlerowa (1910–2008) (A.1.7; B.1.8).

Sumienie jako wewnętrzny głos pozwalający na rozróżnienie dobra i zła. Formacja sumienia wg obiektywnych kryteriów. Przykłady ludzi sumienia, np. św. Tomasz More (1478–1535), bł. Franciszek Jägerstätter (1907–1943), bł. Józef Puglisi (1937–1993) (A.2.8; B.2.14).

Prawo naturalne jako wpisane w naturę człowieka, np. w odniesieniu do ochrony życia i własności (KKK 1954–1960) (A.2.8; B.2.14).

Błogosławieństwa ewangeliczne zasadami chrześcijańskiego życia (Mt 5–7) (A.2.7; B.2.15).

I przykazanie Dekalogu w kontekście współczesnego życia młodzieży: wiara, nadzieja i miłość; przestroga przed różnymi formami bałwochwalstwa (A.2.7; B.2.15).

II przykazanie Dekalogu wezwaniem do szacunku dla imienia Bożego, miejsc i rzeczy świętych oraz imienia bliźniego (A.2.7; B.2.15).

III przykazanie Dekalogu: znaczenie i sposoby chrześcijańskiego świętowania niedzieli jako pamiątki zmartwychwstania Jezusa. Charakterystyka tzw. świąt nakazanych (A.5.3; B.5.2; B.5.3).

IV przykazanie Dekalogu: szacunek wobec rodziców i osób starszych. Miłość do Ojczyzny; patriotyzm a nacjonalizm. Grzechy przeciwko IV przykazaniu (A.2.7; B.2.15).

V przykazanie Dekalogu: świętość ludzkiego życia od poczęcia do naturalnej śmierci. Troska o własne życie i zdrowie. Grzechy przeciwko życiu: aborcja, eutanazja. Troska Kościoła o ludzkie życie: okna życia, domy samotnej matki. Problem manipulacji genetycznych i klonowania (A.2.7; B.2.23).

VI i IX przykazanie Dekalogu: godność i wartość ludzkiego ciała w perspektywie chrześcijańskiej (1 Kor 6,19-20). Troska o czystość (A.2.7; B.2.24).

VII i X przykazanie: szacunek do własności indywidualnej i wspólnej. Przestrzeganie praw autorskich. Grzechy przeciwko własności (Mt 6,19-23) (A.2.7; B.2.15).

VIII przykazanie: znaczenie prawdy dla człowieka. Istnienie obiektywnej prawdy w odniesieniu do idei postmodernizmu. Wykroczenia przeciwko VIII przykazaniu (A.2.7; B.2.15).

Istota i znaczenie przykazań kościelnych w odniesieniu do współczesnych uwarunkowań życia młodzieży (A.2.7; B.2.15).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Wyjaśnia znaczenie grzechu pierworodnego i jego konsekwencje (B.1.8; B.2.15).

Podaje określenie grzechu w chrześcijaństwie i przedstawia podstawowe rodzaje grzechów (B.2.15).

Opisuje podstawowe kryteria oceny moralnej czynu (B.2.15).

Omawia rolę wolności w podejmowaniu decyzji moralnych (B.1.8).

Definiuje sumienie, opisuje jego funkcje i potrzebę formacji (B.2.14).

Wyjaśnia pojęcie prawa naturalnego i podaje przykłady jego zastosowania (B.2.14).

Interpretuje zasady moralności chrześcijańskiej jako odpowiedź na wezwanie do miłości (B.2.15; B.1.6).

Wyjaśnia znaczenie błogosławieństw ewangelicznych dla życia współczesnego człowieka (B.2.15).

Odnosi poszczególne przykazania Dekalogu do konkretnych wyzwań współczesnego świata (B.2.15; B.2.23; B.2.24).

Omawia znaczenie przykazań kościelnych dla tożsamości współczesnego katolika (B.2.15; B.5.2; B.5.3).

DZIAŁ II

WARTOŚCI SPOŁECZNE W ŻYCIU CHRZEŚCIJANINA

Cele kształcenia i wychowania

Ukazanie znaczenia dojrzałych relacji międzyludzkich i warunków ich budowania w duchu Ewangelii (A.3.2).

Pogłębienie rozumienia zasad katolickiej nauki społecznej (A.3.2).

Przedstawienie chrześcijańskiego odniesienia do migracji i migrantów (A.3.6).

Ukazanie chrześcijańskich postaw wobec osób z niepełnosprawnościami (A.3.6; A.3.7).

Prezentowanie istoty i form współczesnego patriotyzmu (A.3.1).

Ukazanie chrześcijańskiego podejścia do wojny i obrony koniecznej (A.3.1).

Analizowanie aktualnego nauczania Kościoła katolickiego na temat kary śmierci (A.3.1).

Treści nauczania

Potrzeba i warunki budowania wartościowych relacji w odniesieniu do tzw. złotej zasady (Mt 7,12) (A.3.2; B.3.3).

Zasady życia społecznego w odniesieniu do encykliki św. Jana Pawła II „Centesimus annus” (1991): osoba ludzka, dobro wspólne, zasada solidarności, zasada pomocniczości. Obowiązek płacenia podatków i udziału w wyborach (A.3.2; B.3.1; B.3.19).

Kompetencje społeczne i komunikacyjne: empatia, asertywność, rozwiązywanie konfliktów w duchu Ewangelii (A.3.2; B.3.3).

Chrześcijańskie podejście do migracji i migrantów (Kpł 19,34; Mt 25,35-40) (A.3.6; B.3.10).

Osoby z niepełnosprawnościami w perspektywie chrześcijańskiej: przełamywanie barier, odkrywanie możliwości (1 Kor 12,12-27) (A.3.7; B.3.11; B.3.12).

Istota i formy patriotyzmu wobec współczesnych zagrożeń (Rz 13,7). Odniesienie do takich postaci, jak np.: św. Andrzej Bobola (1591–1657), św. Zygmunt Szczęsny Feliński (1822–1895), św. Urszula Ledóchowska (1865–1939) (A.3.1; B.3.19).

Miłość do nieprzyjaciół (Mt 5,43-48) a wojna sprawiedliwa i prawo do obrony koniecznej (A.3.1; B.3.19).

Współczesne stanowisko Kościoła katolickiego wobec kary śmierci (KKK 2267) (A.3.1; B.3.19).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Wskazuje zasady budowania wartościowych relacji w świetle Ewangelii (B.3.3).

Omawia podstawowe zasady katolickiej nauki społecznej i ich zastosowanie (B.3.1; B.3.19).

Dostrzega znaczenie empatii, asertywności i dialogu w rozwiązywaniu konfliktów (B.3.3).

Wyjaśnia chrześcijańskie podejście do migrantów i uchodźców (B.3.10).

Opisuje postawy wobec osób z niepełnosprawnościami w duchu Ewangelii (B.3.11).

Charakteryzuje cechy dojrzałego patriotyzmu i wskazuje współczesne postawy patriotyczne (B.3.19).

Analizuje nauczanie Jezusa o miłości nieprzyjaciół w kontekście wojny i obrony koniecznej (B.3.19).

Streszcza współczesne stanowisko Kościoła wobec kary śmierci (B.3.19).

DZIAŁ III

KOŚCIÓŁ KATOLICKI OD OŚWIECENIA DO KOŃCA XX WIEKU

Cele kształcenia i wychowania

Zapoznanie z wybranymi ideami oświecenia i ich wpływem na Kościół (A.4.3).

Ukazanie sytuacji Kościoła w okresie rewolucji, zaborów i wojen (A.4.3).

Przedstawienie znaczenia Soboru Watykańskiego I (A.4.3).

Uświadomienie roli Kościoła i wierzących w czasie II wojny światowej (A.4.3).

Wykazanie przełomowego charakteru Soboru Watykańskiego II (A.4.3).

Zapoznanie z rolą Kościoła w Polsce w czasach PRL (A.4.3).

Przedstawienie znaczenia pontyfikatu św. Jana Pawła II dla Kościoła i Polski (A.4.3).

Treści nauczania

Idee oświecenia (racjonalizm, deizm, naturalizm, empiryzm, utilitaryzm) a chrześcijaństwo (A.4.3; B.4.1).

Kościół katolicki w czasach rewolucji francuskiej (1789–1799). Powstanie w Wandei i Bretanii (1793–1796) (A.4.3; B.4.1).

Kościół w Polsce w okresie zaborów (1772/1795–1918). Odwołanie do takich postaci, jak np.: ks. Piotr Ściegienny (1801–1890), bł. Honorat Koźmiński (1829–1916), ks. Piotr Wawrzyniak (1849–1910), ks. Stanisław Adamski (1875–1967) (A.4.3; B.4.1).

Pierwszy Sobór Watykański (1869–1870). Prymat biskupa Rzymu i dogmat o nieomyślności papieża (1870 r.). Niesprzeczność wiary i rozumu w świetle konstytucji „*Dei Filius*” (A.4.3; B.2.9; B.4.1).

Kościół w Polsce w czasach II wojny światowej ostoją wiary i polskości. Męczeństwo św. Maksymiliana Marii Kolbe (1894–1941) i 108 męczenników II wojny światowej (A.4.3; B.4.1).

Chrześcijańska pomoc Żydom podczas II wojny światowej na przykładzie postaw takich osób, jak np.: bł. Rodzina Ulmów (†1944), o. Adam Sztark (1907–1942), s. Bogumiła Noiszewska (1885–1942), s. Kazimiera Wołowska (1879–1942) (A.4.3; B.4.1).

Przełomowe znaczenie Soboru Watykańskiego II (1962–1965): reforma liturgiczna i języki narodowe we Mszy Świętej, Kościół jako Lud Boży, dialog ze światem, kręgi przynależności do Kościoła w świetle „*Lumen gentium*” (A.4.3; B.4.1).

Kościół w Polsce w okresie PRL. Życie i działalność bł. kard. Stefana Wyszyńskiego (1901–1981). Męczeństwo bł. ks. Jerzego Popiełuszki (1947–1984) (A.4.3; B.4.1).

Znaczenie pontyfikatu św. Jana Pawła II (1978–2005) – Karola Wojtyły (1920–2005) dla Kościoła powszechnego i odzyskania przez Polskę suwerenności (A.4.3; B.4.1).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Charakteryzuje główne idee oświecenia i ich odniesienie do chrześcijaństwa (B.4.1).

Opisuje sytuację chrześcijaństwa w czasie rewolucji francuskiej (B.4.1).

Analizuje na przykładach znaczenie działalności Kościoła katolickiego w czasie zaborów (B.4.1).

Przedstawia główne orzeczenia Soboru Watykańskiego I (B.4.1).

Przywołuje przykłady świadectwa wiary i męczeństwa w czasie II wojny światowej (B.4.1).

Omawia główne założenia Soboru Watykańskiego II i ich wpływ na życie Kościoła (B.4.1).

Opisuje rolę Kościoła w Polsce w okresie PRL (B.4.1).

Wyjaśnia znaczenie pontyfikatu św. Jana Pawła II dla Kościoła powszechnego i suwerenności Polski (B.4.1).

DZIAŁ IV

SANKTUARIA MARYJNE I MIEJSCA PIELGRZYMKOWE

Cele kształcenia i wychowania

Zapoznanie uczniów z wybranymi sanktuariami maryjnymi na świecie i w Polsce (A.5.4).

Prezentowanie wybranych cudów eucharystycznych (A.5.4).

Przedstawienie wybranych sanktuariów w Polsce oraz ich znaczenia religijnego i kulturowego (A.5.4).

Treści nauczania

Geneza i współczesne znaczenie wybranych sanktuariów maryjnych, np. Jasna Góra (1382), Guadalupe (1531), Licheń (1813–1819), Lourdes (1858), Gietrzwałd (1877), Fatima (1917), Medjugorie (1981) (A.5.4; B.5.4).

Miejsca i znaczenie wybranych cudów eucharystycznych, np. Lanciano (VIII w.), Bolsena (1263), Sokółka (2008) (A.5.4; B.5.4).

Sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Łagiewnikach (A.5.4; B.5.4).

Sanktuarium na Świętym Krzyżu. Relikwie Drzewa Krzyża Świętego (A.5.4; B.5.4).

Sanktuarium w Kalwarii Zebrzydowskiej. Replika Drogi Krzyżowej (A.5.4; B.5.4).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Wymienia wybrane sanktuaria maryjne i określa ich znaczenie religijne i kulturowe (B.5.4).

Opisuje wybrane cuda eucharystyczne i wyjaśnia ich znaczenie dla chrześcijan (B.5.4).

Wyjaśnia religijne i kulturowe znaczenie wybranych sanktuariów w Polsce (B.5.4).

KLASA IV NA DRODZE POWOŁANIA

DZIAŁ I ANTROPOLOGIA CHRZEŚCIJAŃSKA

Cele kształcenia i wychowania

Pogłębienie rozumienia chrześcijańskiej wizji człowieka jako osoby stworzonej na obraz Boga (A.1.5).

Uświadomienie niezbywalnej godności każdej osoby ludzkiej w całym jej życiu (A.1.5).

Uzasadnienie równej godności kobiety i mężczyzny oraz ich komplementarności (A.1.5).

Przedstawienie chrześcijańskiej interpretacji sensu życia (A.1.8; A.1.9).

Ukazanie istoty Bożej opatrności zwłaszcza w obliczu zła i cierpienia (A.1.8).

Treści nauczania

Człowiek stworzony na obraz i podobieństwo Boga (Rdz 1,26-27; Rdz 5,1) jako istota cielesno-duchowa posiadająca rozum i wolną wolę (A.1.5; B.1.6).

Niezbywalna godność każdego człowieka od poczęcia do naturalnej śmierci. Obowiązek szacunku wobec wszystkich ludzi i przestrzegania ich praw (A.1.5; B.1.6).

Stworzenie człowieka jako kobiety lub mężczyzny posiadających tę samą godność, równość i będących wzajemnie komplementarnymi (A.1.5; B.1.6).

Wartość i cel ludzkiego życia w perspektywie chrześcijańskiej (np. miłość, szczęście, relacja z Bogiem, zbawienie) (A.1.9; B.1.10).

Warunki udanego życia: harmonia i równowaga między duszą a ciałem, np. w odniesieniu do św. Hildegardy (1098–1179) (A.1.5; B.1.6).

Istota Bożej opatrności. Chrześcijańska interpretacja przyczyn oraz skutków różnych form zła i cierpienia na świecie (np. wojny, choroby, kataklizmy) (A.1.8; B.1.9).

Chrześcijańskie przeżywanie cierpienia w nawiązaniu do historii Hioba. Odwołania do doświadczeń takich osób, jak np.: bł. Klara Badano (1971–1990), Nick Vujicic (ur. 1982) (A.1.8; B.2.26).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Wyjaśnia, co oznacza chrześcijańska wiara, że człowiek jest stworzony na obraz i podobieństwo Boga (B.1.6).

Uzasadnia niezbywalną godność każdej osoby ludzkiej we wszystkich stadiach życia (B.1.6).

Podaje przykłady respektowania równej godności kobiety i mężczyzny oraz przejawy ich komplementarności (B.1.6).

Wskazuje nadrzędny cel i sens życia w ujęciu chrześcijańskim (B.1.10).

Wyjaśnia związek między Bożą opatrznością a istnieniem różnych form zła i przejawów cierpienia (B.1.9).

Omawia chrześcijańską postawę wobec cierpienia na podstawie przykładów biblijnych i współczesnych postaci (B.2.26).

DZIAŁ II

WYZWANIA WSPÓŁCZESNEGO ŚWIATA

Cele kształcenia i wychowania

Przedstawienie chrześcijańskiego podejścia do rzeczy materialnych (A.3.1).

Uświadomienie wyzwań związanych z konsumpcjonizmem i materializmem (A.3.1).

Uzmysłowienie istnienia i sposobów działania mechanizmów rekomendacji i profilowania w mediach cyfrowych (A.3.8; A.3.9).

Ukazanie zagrożeń wynikających z cyberprzemocy, manipulacji i dezinformacji w przekazach medialnych (A.3.8; A.3.9).

Pogłębienie wiedzy na temat różnych form przemocy (fizycznej, psychicznej, seksualnej) i sposobów jej przeciwdziałania (A.3.9).

Przedstawienie zasad odpowiedzialnego korzystania z mediów w odniesieniu do chrześcijańskiej miłości bliźniego (A.3.8).

Analiza zalet sztucznej inteligencji i wyzwań z nią związanych w świetle nauczania Kościoła (A.3.8).

Omówienie potrzeby i sposobów troski o stworzenie w duchu nauczania Kościoła (A.3.12).

Przedstawienie problematyki uzależnień, profilaktyki i terapii w perspektywie chrześcijańskiej (A.3.14).

Zapoznanie ze sposobami troski o zdrowie fizyczne, psychiczne i duchowe w perspektywie chrześcijańskiej (A.3.4).

Treści nauczania

Chrześcijańskie podejście do rzeczy materialnych. Konsumpcjonizm wyzwaniem dla świata wartości (A.3.1; B.3.2).

Zjawisko cyberprzemocy, hejtu, manipulacji i dezinformacji: mechanizmy, konsekwencje, sposoby przeciwdziałania (Mt 7,12; Ef 4,29-32) (A.3.8; B.3.13; B.3.14).

Przemoc i jej formy: fizyczna, psychiczna, seksualna. Reagowanie i udzielanie pomocy. Organizacje i instytucje wsparcia (Mt 25,35-40) (A.3.9; B.3.14).

Mechanizmy rekomendacji i profilowania w mediach cyfrowych (algorytmy) oraz ich wpływ na wolność wyboru przekazów medialnych (A.3.8; B.3.13).

Krytyczne podejście do przekazów medialnych. Etyka komunikacji w świecie cyfrowym: odpowiedzialność za słowo, prawdę i prywatność; kultura szacunku i empatii w Internecie (A.3.8; B.3.13).

Zalety sztucznej inteligencji i wyzwania z nią związane w nauczaniu Kościoła katolickiego (A.3.8; B.3.13).

Troska o zwierzęta i ochrona przyrody (Rdz 2,15) w świetle encykliki „Laudato si’” (2015). Nawiązanie do św. Franciszka z Asyżu (1181/1182–1226) (A.3.12; B.3.15; B.3.16).

Przyczyny i skutki uzależnień, zwłaszcza od alkoholu, narkotyków, hazardu, gier komputerowych i smartfonów. Rola wiary i religijności w profilaktyce i terapii (A.3.14; B.3.21).

Troska o zdrowie fizyczne, psychiczne i duchowe. Wzmacnianie samooceny i chrześcijańska profilaktyka niskiej samooceny oraz depresji (A.3.3; A.3.4; B.3.4; B.3.5; B.3.21).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Ocenia współczesne podejście do rzeczy materialnych w świetle wartości chrześcijańskich (B.3.2).

Analizuje wyzwania wynikające z algorytmów profilowania w mediach cyfrowych oraz ocenia ich wpływ na wolność wyboru (B.3.13).

Rozpoznaje przejawy cyberprzemocy, hejtu i manipulacji medialnej oraz wskazuje sposoby reagowania na te zagrożenia (B.3.13; B.3.14).

Wymienia różne formy przemocy (fizycznej, psychicznej, seksualnej) i wskazuje możliwości uzyskania pomocy (B.3.14).

Przedstawia zasady etycznej komunikacji w przestrzeni cyfrowej (B.3.13).

Analizuje nauczanie Kościoła odnośnie do sztucznej inteligencji (B.3.13).

Uzasadnia konieczność ochrony środowiska naturalnego w świetle wiary chrześcijańskiej (B.3.15; B.3.16).

Interpretuje przyczyny i skutki uzależnień oraz wskazuje chrześcijańskie drogi profilaktyki oraz terapii (B.3.21).

Wyjaśnia znaczenie i sposoby integralnej troski o zdrowie fizyczne, psychiczne i duchowe (B.3.4; B.3.5; B.3.21).

DZIAŁ III

ODKRYWANIE POWOŁANIA ŻYCIOWEGO I ZAWODOWEGO

Cele kształcenia i wychowania

Ukazanie chrześcijańskiego rozumienia powołania i różnorodności powołań życiowych (A.2.10).

Analizowanie chrześcijańskich kryteriów rozeznawania powołania życiowego i zawodowego (A.2.10).

Pogłębienie rozumienia istoty i przymiotów sakramentu małżeństwa (A.2.4).

Przedstawienie przeszkód kanonicznych do zawarcia sakramentu małżeństwa (A.2.4).

Zapoznanie z nauczaniem Kościoła katolickiego na temat antykoncepcji (A.2.6).

Prezentowanie podstawowych informacji na temat naturalnych metod regulacji poczęć, naprotechnologii i adopcji dzieci (A.2.6).

Przedstawienie stanowiska Kościoła katolickiego na temat zapłodnienia in vitro (A.2.6).

Ukazanie znaczenia i form wychowania religijnego w rodzinie (A.2.4).

Zapoznanie z nauczaniem Kościoła katolickiego na temat osób LGBT+ (A.2.6).

Omówienie podstawowych zasad etyki zawodowej (A.3.11).

Charakteryzowanie wolontariatu jako formy służby bliźniemu i samorozwoju (A.3.13).

Treści nauczania

Chrześcijańskie rozumienie powołania. Powszechne powołanie do świętości (A.2.10; B.2.17).

Drogi powołania chrześcijańskiego, np.: małżeństwo i rodzina, kapłaństwo, życie zakonne, życie bezżenne, powołanie misyjne (Jr 1,4-9) (A.2.10; B.2.17; B.2.18; B.2.21).

Chrześcijańskie kryteria rozeznawania powołania (A.2.10; B.2.17; B.2.19).

Powołanie do życia małżeńskiego i rodzinnego. Etapy budowania relacji: od zakochania do miłości i odpowiedzialności (Ef 5,25-33) (A.2.10; B.2.17).

Sakrament małżeństwa jako związek kobiety i mężczyzny błogosławiony przez Boga (A.2.4; B.2.19).

Przymioty sakramentu małżeństwa. Treść przysięgi małżeńskiej (A.2.4; B.2.19).

Uwarunkowania kanoniczne sakramentu małżeństwa. Przeszkody do zawarcia małżeństwa (A.2.4; B.2.20).

Otwartość na dar płodności. Katolicy wobec antykoncepcji. Odpowiedzialne rodzicielstwo i naturalne metody regulacji poczęć (A.2.6; B.2.24).

Problem niepłodności. Moralna ocena zapłodnienia in vitro. Naprotechnologia i adopcja propozycją dla małżeństw (A.2.6; B.2.25).

Wychowanie religijne w rodzinie. Rola rodziców w przekazie wiary (A.2.4; B.2.13).

Kościół katolicki wobec osób LGBT+: szacunek i wezwanie do czystości (KKK 2357–2359) (A.2.6; B.2.25).

Chrześcijańskie rozumienia pracy jako powołania. Odkrywanie własnych talentów w odniesieniu do przypowieści o talentach (Mt 25,14–30) (A.3.10; B.3.17).

Etyka zawodowa: uczciwość, punktualność, odpowiedzialność, rzetelność. Wzory świętych, np. św. Józef z Nazaretu, św. Jan Bosko (1815–1888) (A.3.11; B.3.18).

Wolontariat w perspektywie wiary. Wolontariat a rozwój osobisty: odkrywanie talentów, pasji i sensu życia; zdobywanie doświadczenia zawodowego (A.3.13; B.3.20).

Formalne aspekty wolontariatu: prawa i obowiązki wolontariusza, zasady bezpieczeństwa, planowanie działań (A.3.13; B.3.20).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Wyjaśnia istotę chrześcijańskiego powołania i wymienia kryteria jego rozpoznawania (B.2.16; B.2.17).

Charakteryzuje główne drogi powołania chrześcijańskiego (B.2.18).

Analizuje istotę i przymioty sakramentu małżeństwa w odniesieniu do przysięgi małżeńskiej (B.2.19).

Opisuje przeszkody dotyczące zawarcia małżeństwa sakramentalnego (B.2.20).

Omawia chrześcijańskie zasady odpowiedzialnego rodzicielstwa (B.2.24).

Streszcza nauczanie Kościoła katolickiego na temat problemu bezpłodności w odniesieniu do zapłodnienia in vitro, naprotechnologii i adopcji dzieci (B.2.25).

Wskazuje zasady wychowania religijnego w rodzinie (B.2.13).

Przedstawia stanowisko Kościoła katolickiego wobec osób LGBT+ (B.2.25).

Omawia zasady etyki zawodowej w kontekście współczesnych wyzwań (B.3.17; B.3.18).

Wyjaśnia rolę wolontariatu w rozwoju osobistym i społecznym (B.3.20).

DZIAŁ IV CHRZEŚCIJAŃSTWO W KULTURZE WSPÓŁCZESNEJ

Cele kształcenia i wychowania

Przedstawienie wybranych uczelni katolickich w Polsce (A.4.1).

Ukazanie obecności chrześcijaństwa we współczesnej literaturze, architekturze, sztuce, filmie itp. (A.4.1; A.4.4; A.4.5).

Rozwijanie umiejętności interpretowania motywów chrześcijańskich we współczesnej kulturze (A.4.4; A.4.5).

Treści nauczania

Uniwersytety katolickie w Polsce w służbie nauki i wiary, Boga i Ojczyzny w odniesieniu do konstytucji „Veritatis gaudium” papieża Franciszka (2017) (A.4.1; B.4.2).

Literatura dla młodzieży inspirowana chrześcijaństwem, np.: C.S. Lewis „Opowieści z Narnii”, F. Rivers „Most przeznaczenia”, „Ogród Leoty”, „Potęga miłości”, T. Keller „Bóg marnotrawny” (A.4.4; B.4.4).

Współczesna architektura chrześcijańska, np.: seminarium zmartwychwstańców w Krakowie (1985–1993), Kościół Hallgrímura w Reykjavíku (1945–1986); Bazylika Sagrada Familia w Barcelonie (1882–), Katedra Najświętszej Maryi Panny z Aparecidy w Brazylii (1958–1970) (A.4.5; B.4.4).

Współczesna sztuka chrześcijańska w Polsce, np.: projekt „Namalować katolicyzm od nowa”, „Ruch Nowej Ikony”, chrześcijański street art (A.4.5; B.4.4).

Współczesne filmy inspirowane chrześcijaństwem, np.: „Bóg nie umarł” (2014), „Powołany” (2022), „Powołany 2” (2024), „Ludzie Boga” (2010), „The Chosen” (2017–) (A.4.4; B.4.4).

Współczesna muzyka inspirowana chrześcijaństwem, np.: TGD, Gospel Rain, Tau, Padre Guilherme (muzyka elektroniczna) (A.4.5; B.4.4).

Profile na Instagramie i Tik-Toku inspirowane chrześcijaństwem, np.: „Bóg w wielkim mieście”, „Muode Koty”, „Wyrwani z niewoli” (A.4.1; B.4.4).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Wymienia i opisuje wybrane uczelnie katolickie w Polsce (B.4.2).

Rozpoznaje motywy chrześcijańskie we współczesnej literaturze, architekturze, sztuce, filmie (B.4.4).

Analizuje przykłady obecności idei chrześcijańskich we współczesnej kulturze (B.4.2).

Wskazania do realizacji programu

Realizacja programu nauczania religii w liceum wymaga od nauczyciela religii szczególnej wrażliwości na specyfikę tego etapu edukacyjnego oraz na zróżnicowane potrzeby i możliwości uczniów. Młodzież licealna znajduje się w okresie intensywnego rozwoju intelektualnego i osobowościowego, charakteryzującym się zdolnością do myślenia abstrakcyjnego, formułowania złożonych pytań egzystencjalnych oraz krytycznej oceny rzeczywistości. Uczniowie na tym etapie potrafią analizować problemy z różnych perspektyw, dostrzegać napięcia między stanowiskami oraz konstruować własne argumenty. Program zakłada wykorzystanie tych kompetencji poprzez prowadzenie zajęć w duchu dialogu, poszukiwania i samodzielnego dochodzenia do wniosków, a nie wyłącznie przekazywania gotowej wiedzy.

Fundamentalną zasadą realizacji tego programu jest bezwzględne odnoszenie wszystkich treści do realnego życia młodzieży i jej rzeczywistych problemów egzystencjalnych. Każda treść teologiczna powinna odpowiadać na autentyczne pytania młodych ludzi i pokazywać, jak wiara odnosi się do ich życia. Treści te powinny być prezentowane nie jako akademickie teorie, lecz jako odpowiedzi na realne wątpliwości, doświadczenia i poszukiwania młodzieży. Prawdy wiary powinny być ukazywane w ich egzystencjalnym wymiarze – jako rzucające światło na fundamentalne kwestie tożsamości, sensu, relacji, cierpienia, nadziei itp.

Nauczanie religii w liceum powinno odbywać się w atmosferze szacunku dla różnorodności przekonań religijnych i światopoglądowych. Nauczyciel powinien pełnić rolę przewodnika w świecie wiedzy religijnej, moderatora dyskusji oraz osoby kompetentnej w zakresie treści teologicznych, filozoficznych, historycznych i kulturowych. Istotne jest, aby treści były przedstawiane w sposób obiektywny i rzetelny, z uwzględnieniem kontekstu historycznego i kulturowego, oraz by uczniowie mieli możliwość wyrażania własnych wątpliwości, pytań i refleksji bez obawy o ocenę czy marginalizację.

W realizacji programu zaleca się stosowanie zróżnicowanych metod nauczania, dostosowanych do specyfiki poszczególnych działów tematycznych oraz możliwości i zainteresowań uczniów. Szczególnie cenne są metody aktywizujące, które angażują uczniów w proces poznawczy i rozwijają ich umiejętności analityczne oraz krytyczne myślenie. Praca z tekstami źródłowymi stanowi fundament nauczania religii na poziomie licealnym. Uczniowie powinni korzystać z analizy fragmentów Pisma Świętego, dokumentów

Kościoła, tekstów teologicznych i filozoficznych. Podczas pracy z Biblią należy zwracać szczególną uwagę na identyfikację gatunku literackiego, kontekst historyczny i kulturowy powstania tekstu, sens literalny i duchowy oraz przesłanie dla współczesnego człowieka. Uczniowie powinni rozumieć, że teksty biblijne nie mogą być interpretowane w sposób ahistoryczny, lecz wymagają uwzględnienia zasad hermeneutyki.

Dyskusja i debata stanowią niezwykle wartościowe metody w pracy z młodzieżą licealną. Uczniowie powinni mieć możliwość formułowania własnych stanowisk na tematy wymagające pogłębionej refleksji, takie jak relacja nauki i wiary, problem zła i cierpienia, kwestie bioetyczne czy wyzwania moralne współczesności. Dyskusja panelowa czy debata oksfordzka uczą konstruowania argumentów, słuchania odmiennych opinii oraz szacunku dla rozmówcy. Nauczyciel religii pełni tu rolę moderatora, który dba o kulturę dyskusji, pomaga w formułowaniu precyzyjnych tez oraz zachęca do pogłębiania argumentacji. Na tym etapie edukacyjnym istotne znaczenie mają także metody problemowe. Sprzyjają one rozwijaniu myślenia krytycznego, umiejętności argumentacji oraz zdolności łączenia refleksji teologicznej z doświadczeniem codziennego życia.

Program w znacznej mierze odwołuje się do dziedzictwa kulturowego chrześcijaństwa, wskazując na konkretne przykłady dzieł literatury, architektury, sztuki, muzyki oraz postaci historycznych i współczesnych. Należy podkreślić, że wymienione w programie przykłady mają charakter propozycji i ilustracji, a nie zamkniętego katalogu do obowiązkowej realizacji. Nauczyciel religii powinien dobrać przykłady stosownie do możliwości czasowych, zainteresowań uczniów oraz dostępności materiałów. Może również zastępować wskazane przykłady innymi, analogicznymi dziełami czy postaciami, które lepiej odpowiadają lokalnym uwarunkowaniom lub aktualnym wydarzeniom kulturalnym. Istotne jest, aby uczniowie poznali reprezentatywne przykłady chrześcijańskiego dziedzictwa z różnych epok i obszarów kultury, rozumieli ich kontekst oraz potrafili dostrzec w nich obecność treści religijnych. Nie chodzi tu o szczegółową analizę wszystkich przywołanych dzieł, lecz o pokazanie bogactwa i różnorodności chrześcijańskiej inspiracji w kulturze oraz o rozwijanie umiejętności rozpoznawania w szeroko rozumianej kulturze motywów religijnych.

Współczesne nauczanie religii nie może się obejść bez wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych. Prezentacje multimedialne, filmy, nagrania muzyki, wirtualne wycieczki po muzeach, kościołach i sank-

tuariach oraz podcasty i audycje o tematyce religijnej stanowią bogate źródło materiałów dydaktycznych. Szczególną uwagę należy zwrócić na możliwości, jakie daje sztuczna inteligencja jako narzędzie wspierające proces uczenia się i nauczania. Sztuczna inteligencja może pomóc w uporządkowaniu materiału, w tworzeniu map myśli czy w przygotowaniu streszczeń dłuższych tekstów. Jednocześnie konieczne jest kształcenie krytycznego podejścia do treści generowanych przez sztuczną inteligencję, uczenie weryfikacji informacji, rozumienia jej ograniczeń oraz zachowania odpowiedzialności za własną pracę intelektualną. Uczniowie powinni rozumieć, że sztuczna inteligencja jest narzędziem pomocniczym, a nie substytutem samodzielnego myślenia i uczenia się. Ważne jest również, aby nauczyciel omawiał z uczniami zagadnienia etyczne związane z wykorzystywaniem sztucznej inteligencji, w tym kwestie uczciwości i praw autorskich.

Nauczyciel religii powinien uwzględniać zróżnicowane potrzeby, możliwości i zainteresowania poszczególnych uczniów, dostosowując do nich metody i poziom trudności zadań. Dla uczniów szczególnie zainteresowanych nauczaniem religii można proponować dodatkowe lektury, prowadzenie indywidualnych projektów czy udział w olimpiadach i konkursach. Szczególnej wrażliwości wymaga praca z uczniami niewierzącymi lub poszukującymi, którzy powinni być traktowani z pełnym szacunkiem, a ich pytania i wątpliwości powinny być traktowane jako cenny wkład w proces poznawczy całej klasy. Dla tych uczniów szczególnie istotne jest prezentowanie treści w sposób obiektywny oraz pokazywanie chrześcijaństwa jako ważnego elementu dziedzictwa kulturowego i intelektualnego.

Współpraca z instytucjami kulturalnymi, takimi jak muzea czy galerie, może wzbogacić program o dodatkowe doświadczenia. Organizacja wycieczek do miejsc o znaczeniu religijnym i kulturowym, takich jak sanktuaria, klasztory, muzea czy zabytki architektury sakralnej, pozwala uczniom bezpośrednio obcować z dziedzictwem chrześcijańskim. Wszystkie te działania powinny mieć charakter dobrowolny i być realizowane z pełnym poszanowaniem wolności sumienia uczniów.

W praktycznej realizacji programu zaleca się rozpoczynanie każdego działu od diagnozy wiedzy i doświadczeń uczniów, co pozwala dostosować metody i tempo pracy do rzeczywistych potrzeb klasy. Cele każdej lekcji powinny być formułowane w sposób jasny i zrozumiały dla uczniów, co pomaga im w świadomym uczestnictwie w procesie edukacyjnym. Istotne jest łączenie teorii z praktyką oraz odnoszenie wiedzy do życia codziennego

uczniów, co sprawia, że treści religijne przestają być abstrakcyjne i odległe. Zachęcanie do zadawania pytań i wyrażania wątpliwości buduje atmosferę otwartości i autentycznego poszukiwania. Tworzenie atmosfery wzajemnego szacunku i dialogu, w której każdy uczeń czuje się bezpiecznie i może swobodnie wyrażać swoje myśli, jest fundamentem skutecznego nauczania. Wykorzystywanie aktualnych wydarzeń społecznych i kulturalnych jako punktu wyjścia do refleksji religijnej pokazuje, że chrześcijaństwo ma wiele do powiedzenia współczesnemu światu. Systematyczne podsumowywanie i utrwalanie wiedzy pomaga uczniom w budowaniu spójnego obrazu poznawanych zagadnień.

Program nauczania religii w technikum

W poszukiwaniu drogi życia

Program nr AZ-4-01/26

Program nauczania religii dla technikum powstał w oparciu o „Podstawę programową nauczania religii rzymskokatolickiej w Polsce” z 2025 roku. Jego celem jest nie tylko przekazanie uczniom uporządkowanej wiedzy religijnej, ale przede wszystkim inspiracja do samodzielnego myślenia o Bogu, człowieku, wierze i kulturze w sposób rzetelny i osadzony w realiach współczesnego świata. Program przeznaczony jest zarówno dla uczniów identyfikujących się z wiarą katolicką, jak i dla tych, którzy szukają obiektywnej wiedzy na temat chrześcijaństwa i Kościoła katolickiego.

Uczeń technikum szybciej niż rówieśnicy z innych szkół wchodzi w świat życiowych obowiązków, praktyk zawodowych i odpowiedzialności za własną pracę. Nauczanie religii musi tę rzeczywistość uwzględnić. Abstrakcyjna wiedza teologiczna, niepołączona z doświadczeniem uczniów, traci swoją siłę. Dlatego program dla technikum – tam, gdzie jest to możliwe – zakorzenia treści religijne w doświadczeniu pracy, odpowiedzialności zawodowej i konkretnych wyborów życiowych.

Program obejmuje pięć lat nauki. Cztery z nich realizują treści wspólne z programem dla liceum: klasa I technikum odpowiada klasie I liceum, klasa II – klasie II, klasa III – klasie III, a klasa V technikum – klasie IV liceum. Ponieważ treści tych klas są tożsame, ich szczegółowy opis zawarty jest w programie licealnym i nie jest tu powtarzany. Dla orientacji warto jedynie zaznaczyć kierunki, jakie wyznacza każda z tych klas:

pierwsza wprowadza w refleksję nad fundamentalnymi pytaniami o Boga i człowieka, druga ukazuje powszechność religii i systematyczne podstawy wiary katolickiej, trzecia skupia się na moralności chrześcijańskiej wobec współczesnych wyzwań, piąta prowadzi ku refleksji nad powołaniem i odpowiedzialnym wejściem w dorosłość. Całość tworzy spójną, stopniowo pogłębianą narrację, wspólną dla obu typów szkół.

Oryginalnym elementem w programie dla technikum jest klasa IV zatytułowana „Dylematy współczesności”. Nauka w przedostatniej klasie technikum przypada na czas szczególny: uczniowie finalizują przygotowania do egzaminu zawodowego, zbliżają się do matury i coraz poważniej myślą o tym, co będą robić po ukończeniu szkoły. Jedni planują pracę, inni studia – wszyscy jednak stają przed pytaniem, jak żyć w świecie, który szybko się zmienia i nie daje prostych odpowiedzi. Program tej klasy stara się odpowiedzieć na te pytania, nie uciekając od trudności. Jego osią jest chrześcijańska refleksja nad dylematami, z którymi młody człowiek rzeczywiście się mierzy – w pracy, w relacjach, w kulturze cyfrowej, w obliczu wyzwań cywilizacyjnych. Pierwsza warstwa tematyczna dotyczy szerszego kontekstu współczesności: prób redefinicji człowieczeństwa w dobie transhumanizmu, kulturowego lęku przed trwałymi zobowiązaniami, erozji zaufania w relacjach społecznych. Uczniowie analizują te zjawiska przez pryzmat chrześcijańskiej wizji człowieka – rozumnego, wolnego, odpowiedzialnego i zdolnego do miłości, ale też podatnego na manipulację i zagubienie w świecie nadmiaru bodźców i narracji. Centralnym zagadnieniem klasy IV jest etyka pracy. Chrześcijaństwo od początku traktowało pracę nie jako karę ani jedynie jako środek do zarobku, lecz jako formę uczestnictwa w porządku stworzenia, służbę wspólnocie i źródło samorozwoju. Program przekłada tę perspektywę na konkretne pytania, które uczniowie technikum mogą postawić sobie już wkrótce: Jak być uczciwym wobec pracodawcy i klientów? Co zrobić, gdy środowisko pracy wymaga kompromisów etycznych? Jak myśleć o wynagrodzeniu, konsumpcji i odpowiedzialności za efekty własnych działań? Omawiane są również zjawiska wypalenia zawodowego i bezrobocia – nie tylko jako problemy społeczne, ale jako wyzwania dotyczące konkretnych ludzi i wymagające dojrzałej odpowiedzi. Odrębny dział poświęcony jest lekturze przypowieści ewangelicznych. Zakłada on kształtowanie umiejętności interpretacji, argumentacji i odnoszenia Ewangelii do współczesnych sytuacji życiowych. Klasę IV zamyka refleksja nad postaciami świętych i błogosławionych zaangażowa-

nym w życiu społeczne, zawodowe i polityczne. Chodzi tu nie tylko o zapoznanie z biografiami, ale o ukazanie, że wiara może być siłą napędową twórczej i odpowiedzialnej obecności w świecie, że możliwe jest połączenie przekonań religijnych z rzetelną pracą, aktywnością obywatelską i troską o wspólne dobro.

KLASA I

POSZUKIWANIE WŁASNEJ TOŻSAMOŚCI

DZIAŁ I

MIĘDZY NAUKĄ A WIARĄ

Cele kształcenia i wychowania

Zapoznanie z relacjami między nauką a wiarą w perspektywie katolickiej (A.1.1; A.1.2).

Pogłębienie rozumienia chrześcijańskiej wizji stworzenia świata i człowieka w odniesieniu do współczesnych teorii naukowych (A.1.4).

Ukazanie argumentów filozoficznych i teologicznych potwierdzających istnienie Boga (A.1.2).

Uzasadnienie wiarygodności Pisma Świętego w odniesieniu do jego genezy i odkryć archeologicznych (A.1.3).

Zapoznanie z kanonem Pisma Świętego oraz zasadami katolickiej interpretacji Biblii (A.2.2).

Uświadomienie znaczenia Tradycji jako żywego przekazu wiary w Kościele (A.2.3).

Treści nauczania

Relacje między nauką a wiarą – niesprzecznymi i komplementarnymi rodzajami poznania. Wierzący ludzie nauki, np. Ludwik Pasteur (1822–1895), Max Planck (1858–1947), Jerome Jean Louis Lejeune (1926–1994) (A.1.1; B.1.1).

Stworzenie wszechświata według opisu biblijnego (Rdz 1,1-2,4a; Rdz 2,4b–3,24) a wybrane teorie naukowe, np. teoria Wielkiego Wybuchu (A.1.4; B.1.4).

Powstanie i rozwój życia na ziemi. Chrześcijańska interpretacja opisu biblijnego a koncepcje naukowe, np. abiogeneza, świat RNA (A.1.4; B.1.4; B.1.5).

Relacja pomiędzy kreacjonizmem i ewolucjonizmem. Niesprzeczność teorii ewolucji z chrześcijańską wiarą w stwórczą działalność Boga (A.1.4; B.1.4; B.1.5).

Filozoficzne i teologiczne argumenty za istnieniem jedynego Boga, np. pierwsza przyczyna, wszechmoc, celowość, porządek, piękno stworzenia, objawienie Boże (A.1.2; B.1.2).

Wiarygodność Biblii: historia powstania, autorstwo, odkrycia archeologiczne, np. Stela z Tel Dan, Kamień Piłata, Tunel Ezechiasza, Inskrypcja Siloe (A.1.3; B.1.3).

Kanon Pisma Świętego i katolickie zasady jego interpretacji: kontekst powstania, gatunki i rodzaje literackie, rola Magisterium Kościoła (A.2.2).

Tradycja jako żywy przekaz wiary w Kościele, np. sobory, nauczanie papieży, liturgia, sztuka (A.2.3; B.2.3).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Charakteryzuje relację między nauką a wiarą w perspektywie katolickiej (B.1.1).

Wyjaśnia, że chrześcijańska wizja stworzenia nie stoi w sprzeczności z naukowymi teoriami powstania wszechświata i życia (B.1.4; B.1.5).

Przedstawia zasadnicze typy argumentów za istnieniem Boga (B.1.2; B.1.4).

Omawia w zarysie historię powstania Pisma Świętego i wskazuje czynniki przemawiające za jego wiarygodnością (B.1.3).

Charakteryzuje kanon Pisma Świętego i zasady jego katolickiej interpretacji (B.2.3).

Opisuje rolę Tradycji w przekazywaniu wiary katolickiej (B.2.3).

DZIAŁ II FUNDAMENTY CHRZEŚCIJAŃSTWA

Cele kształcenia i wychowania

Utrwalenie wiedzy na temat Trójcy Świętej i jej znaczenia dla wiary chrześcijańskiej (A.2.3).

Przypomnienie głównych etapów historii zbawienia (A.2.1).

Przedstawienie argumentów ukazujących Jezusa Chrystusa jako Mesjasza wypełniającego zapowiedzi mesjańskie i stanowiącego centrum historii zbawienia (A.2.1).

Przedstawienie podstawowych argumentów potwierdzających historyczność i bóstwo Jezusa Chrystusa (A.2.1).

Pogłębienie rozumienia znaczenia męki, śmierci i zmartwychwstania Chrystusa dla chrześcijan (A.2.1).

Ukazanie roli Maryi w historii zbawienia jako wzoru wiary i zawierzenia Bogu (A.4.6).

Zapoznanie z nauką Kościoła katolickiego o aniołach, szatanie, walce duchowej i nadziei życia wiecznego (A.1.6; A.1.8; A.1.9).

Treści nauczania

Wiara w Trójcę Świętą fundamentem chrześcijaństwa. Osoby Boskie, ich pochodzenie i relacje (A.2.3; B.2.5).

Główne etapy chrześcijańskiej historii zbawienia: czas Starego Testamentu, czas Nowego Testamentu, czas Kościoła (A.2.1; B.2.2).

Obraz i przymioty Boga w nauczaniu Jezusa i teologii katolickiej (A.2.1; A.2.3; B.2.4).

Argumenty potwierdzające historyczność Jezusa. Pisma chrześcijańskie i pozachrześcijańskie (A.2.1; B.2.1).

Argumenty potwierdzające bóstwo Jezusa Chrystusa, np. samoświadomość boskości (J 10,30), odpuszczanie grzechów (Łk 5,20), cuda, uzdrowienia, wskrzeszenia (A.2.1; B.2.5).

Zbawcze znaczenie męki, śmierci i zmartwychwstania Jezusa w perspektywie chrześcijańskiej (Łk 23,33-46; J 20,1-18) (A.2.1; B.2.6).

Argumenty potwierdzające zmartwychwstanie Jezusa, np. pusty grób, chrystofanie, świadectwo apostołów, Całun Turyński (A.2.1; B.2.6).

Maryja w historii zbawienia, np. zwiastowanie, narodzenie Jezusa, obecność pod krzyżem, obecność w Wieczerniku, wniebowzięcie (A.4.6; B.2.7).

Wiara w istnienie i działanie aniołów oraz archaniołów (A.1.6; B.1.7).

Wiara w istnienie i działalność szatana. Pokusy i walka duchowa (Ef 6,12; 1 P 5,8-9; Ap 12,7-11) (A.1.8; B.1.7; B.1.9).

Śmierć i nadzieja życia wiecznego z perspektywy katolickiej (A.1.9; B.2.27).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Przedstawia wiadomości dotyczące Trójcy Świętej (B.2.5).

Wskazuje i omawia zasadnicze etapy chrześcijańskiej historii zbawienia (B.2.2).

Przywołuje najważniejsze argumenty potwierdzające historyczność Jezusa (B.2.1).

Wymienia główne argumenty potwierdzające bóstwo Jezusa w świetle Ewangelii (B.2.5).

Omawia podstawowe argumenty przemawiające za wiarą w zmartwychwstanie Jezusa (B.2.6).

Wyjaśnia, na czym polega zbawcze znaczenie męki, śmierci i zmartwychwstania Jezusa dla chrześcijan (B.2.5; B.2.6).

Opisuje rolę Maryi w chrześcijańskiej historii zbawienia (B.2.7).

Charakteryzuje wiarę chrześcijan dotyczącą aniołów i archaniołów (B.1.7).

Uzasadnia sens chrześcijańskiej walki duchowej i potrzebę czujności wobec zła (B.1.7).

Omawia chrześcijańską nadzieję życia wiecznego (B.2.27).

DZIAŁ III

CHRZEŚCIJAŃSTWO W STAROŻYTNOŚCI I ŚREDNIOWIECZU

Cele kształcenia i wychowania

Zapoznanie z rozwojem chrześcijaństwa w starożytności (A.4.3).

Ukazanie wpływu prześladowań w starożytności na sytuację chrześcijan (A.4.1; A.4.3).

Przedstawienie znaczenia edyktu mediolańskiego dla rozwoju chrześcijaństwa (A.4.1; A.4.3).

Ukazanie znaczenia pierwszych soborów w Nicei i Konstantynopolu dla kształtowania się wiary chrześcijańskiej.

Przedstawienie roli wybranych świętych w kształtowaniu życia religijnego, kultury i nauki w starożytności i średniowieczu (A.4.6).

Uświadomienie znaczenia chrześcijaństwa dla rozwoju cywilizacji europejskiej (A.4.1; A.4.2).

Wyjaśnienie przyczyn i konsekwencji schizmy wschodniej oraz wypraw krzyżowych (A.4.3).

Analizowanie faktów dotyczących inkwizycji i przedstawienie współczesnej oceny tej instytucji (A.4.3).

Zapoznanie z motywami chrześcijańskimi w literaturze, sztuce, architekturze i muzyce średniowiecza (A.4.4; A.4.5).

Treści nauczania

Rozwój chrześcijaństwa w starożytności: pierwsze gminy chrześcijańskie, wyprawy św. Pawła, rola św. Piotra (A.4.3; B.2.11; B.4.1).

Prześladowania chrześcijan w pierwszych wiekach (A.4.1; B.4.1).

Edykt mediolański (313 r.) i sobory w Nicei (325 r.) oraz Konstantynopolu (381 r.) jako motywy organizacyjnego i doktrynalnego rozwoju chrześcijaństwa (A.4.3; B.4.1).

Rozwój chrześcijaństwa na przykładzie życia i twórczości świętych, takich jak np.: św. Augustyn (354–430), św. Benedykt (480–547), św. Cyryl (826/827–869) i św. Metody (815/820–884/885), św. Tomasz z Akwinu (ok. 1225–1274) (A.4.6; B.2.12; B.4.5).

Wpływ średniowiecznego chrześcijaństwa na rozwój cywilizacji (polityka, rolnictwo, lecznictwo, szkolnictwo) (A.4.1; A.4.2; B.4.2; B.4.3).

Przyczyny, skutki i ocena schizmy wschodniej (1054 r.) (A.4.3; B.4.1).

Wyprawy krzyżowe (1096–1270): przyczyny, przebieg, skutki i ocena (A.4.3; B.4.1).

Prawdy i mity dotyczące inkwizycji. Ocena inkwizycji przez św. Jana Pawła II (A.4.3; B.4.1).

Chrześcijańska literatura średniowieczna, np. Dante „Boska komedia” (1307–1321), Tomasz a Kempis „O naśladowaniu Chrystusa” (XIV/XV wiek) (A.4.4; B.4.4).

Symbole chrześcijańskie w architekturze i sztuce, np. rodzaje symboli krzyża, symbol ryby (A.4.5; B.4.4).

Inspiracje chrześcijańskie w architekturze i sztuce średniowiecznej, np. Katedra Najświętszej Maryi Panny w Chartres (Francja, 1194–1220), freski Giotta di Bondone w Kaplicy Scrovegnich w Padwie (1303–1305) (A.4.4; B.4.4).

Muzyka sakralna w średniowieczu, np. chorał gregoriański (A.4.5; B.4.4).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Opisuje rozwój chrześcijaństwa w starożytności (B.4.1).

Wyjaśnia znaczenie prześladowań i przemian politycznych dla sytuacji chrześcijan (B.4.1).

Wskazuje rolę wybranych świętych w kształtowaniu życia religijnego i kultury średniowiecza (B.4.5).

Omawia wpływ chrześcijaństwa na rozwój cywilizacji europejskiej w średniowieczu (B.4.2).

Tłumaczy główne przyczyny i konsekwencje schizmy wschodniej (B.4.1).

Charakteryzuje zasadnicze motywy, przebieg i skutki wypraw krzyżowych (B.4.1).

Przedstawia fakty dotyczące działalności inkwizycji i jej współczesną ocenę (B.4.1).

Wskazuje i syntetycznie omawia motywy chrześcijańskie w literaturze, architekturze, sztuce i muzyce średniowiecznej (B.4.4).

DZIAŁ IV CHRZEŚCIJAŃSTWO FUNDAMENTEM PAŃSTWA I NARODU POLSKIEGO

Cele kształcenia i wychowania

Ukazanie znaczenia przyjęcia chrztu przez Mieszka I dla dziejów religijnych, politycznych i kulturowych Polski (A.4.1; A.4.2).

Przedstawienie roli Świętych Wojciecha i Stanisława w kształtowaniu tożsamości religijnej i narodowej Polaków (A.4.6).

Zapoznanie z najstarszymi zabytkami chrześcijańskimi w Polsce jako świadectwem wiary i dziedzictwem kulturowym (A.4.5).

Pobożność maryjna w Polsce. Uświadomienie roli pieśni „Bogurodzica” w budowaniu wspólnoty chrześcijańskiej i narodowej Polaków (A.4.5).

Treści nauczania

Chrzest Mieszka I (966 r.) i proces chrystianizacji Polski. Skutki religijne, polityczne, społeczne i kulturowe (A.4.1; A.4.2; B.4.2).

Wpływ świętych męczenników Wojciecha (ok. 956–997) i Stanisława (1030/1035–1079) na chrześcijańską i narodową tożsamość Polaków (A.4.6; B.4.5).

Św. Jadwiga, król Polski (1374–1399), przykładem wiary, patriotyzmu i troski o ubogich (A.4.6; B.4.5).

Najstarsze zabytki chrześcijańskie w Polsce, np. Opactwo Benedyktynów w Tyńcu (XI w.), Katedra na Wawelu (1320–1364), Katedra Gnieźnieńska (1342 – ok. 1390) (A.4.5; B.4.4).

Treść pieśni „Bogurodzica” (XIII/XIV w.) i jej znaczenie w kształtowaniu tożsamości katolickiej i narodowej (A.4.5; B.4.4).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Wyjaśnia religijne, polityczne i kulturowe znaczenie chrztu Mieszka I oraz chrystianizacji Polski (B.4.2).

Analizuje wpływ św. Wojciecha, św. Stanisława i św. Jadwigi na rozwój chrześcijaństwa i tożsamości narodowej w Polsce (B.4.5).

Wymienia i opisuje najważniejsze, wczesne zabytki chrześcijańskie w Polsce (B.4.4).

Omawia rolę pieśni „Bogurodzica” w kształtowaniu tożsamości religijnej i narodowej Polaków (B.4.4).

DZIAŁ V ŚWIĘTA I TRADYCJE KATOLICKIE

Cele kształcenia i wychowania

Zapoznanie uczniów z logiką i strukturą katolickiego roku liturgicznego (A.5.1).

Ukazanie teologicznego znaczenia głównych świąt chrześcijańskich (A.5.2).

Wyjaśnienie najważniejszych tradycji i zwyczajów związanych ze świętami chrześcijańskimi (A.5.2).

Uświadomienie roli świąt i tradycji religijnych w życiu osobistym oraz wspólnotowym (A.5.2).

Treści nauczania

Znaczenie i podział roku liturgicznego. Charakterystyka okresów liturgicznych (A.5.1; B.5.1).

Tajemnica świętych obcowania. Modlitwa i odpusty w intencji zmarłych (A.5.2; B.5.3).

Znaczenie teologiczne i tradycje związane z Narodzeniem Pańskim (A.5.2; B.5.3).

Triduum Paschalne centrum roku liturgicznego. Zmartwychwstanie Pańskie największym świętem chrześcijaństwa (A.5.2; B.5.3).

Uroczystość Zesłania Ducha Świętego (A.5.2; B.5.3).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Wyjaśnia sens roku liturgicznego i wymienia jego okresy (B.5.1).

Charakteryzuje teologiczne znaczenie okresów liturgicznych (B.5.1).

Przedstawia istotę wiary w świętych obcowanie (B.5.3).

Omawia znaczenie Narodzenia Pańskiego dla życia chrześcijanina (B.5.3).

Tłumaczy, dlaczego Triduum Paschalne stanowi centrum roku liturgicznego (B.5.3).

Uzasadnia wyjątkową rangę uroczystości Zmartwychwstania Pańskiego (B.5.3).

Wymienia i charakteryzuje tradycje oraz zwyczaje związane ze świętami katolickimi (B.5.3).

Wyjaśnia znaczenie uroczystości Zesłania Ducha Święta i zwyczaje z nią związane (B.5.3).

KLASA II

CZŁOWIEK ISTOTĄ RELIGIJNĄ

DZIAŁ I

POWSZECHNOŚĆ RELIGII

Cele kształcenia i wychowania

Zapoznanie uczniów z najważniejszymi religiami współczesnego świata (A.3.5).

Ukazanie podobieństw i różnic między chrześcijaństwem a innymi religiami oraz zasad dialogu międzyreligijnego (A.3.5).

Uświadomienie zagrożeń wynikających z uprzedzeń, nienawiści i przemocy na tle religijnym (A.3.5).

Przedstawienie wybranych wyznań chrześcijańskich oraz idei ekumenizmu (A.3.5).

Zapoznanie z wybranymi światopoglądami areligijnymi i ich odniesienie do wiary chrześcijańskiej (A.3.5).

Uzmysłowienie zagrożeń duchowych związanych z działalnością sekt (A.4.3).

Analizowanie wyzwań płynących z indyferentyzmu i synkretyzmu religijnego (A.4.3).

Rozwijanie wrażliwości na współczesny dialog kulturowy w duchu braterstwa (A.4.8).

Treści nauczania

Najważniejsze religie i filozofie (np. judaizm, islam, hinduizm, buddyzm, konfucjonizm, bahaizm) a chrześcijaństwo: obraz Boga, główne treści wiary, zasady moralne, praktyki religijne (A.3.5; B.3.6).

Zasady dialogu i współpracy międzyreligijnej. Światowe Dni Modlitw o Pokój w Asyżu (A.3.5; B.3.7; B.3.8).

Przeciwdziałanie nienawiści i przemocy na tle religijnym, w tym antysemityzmowi (A.3.5; B.3.6).

Podobieństwa i różnice pomiędzy wyznaniem chrześcijańskimi (katolicy, prawosławni, luteranizm, kalwinizm, anglikanie, zielonoświątkowcy) (A.3.5; B.3.6; B.3.7).

Ekumenizm dążeniem do jedności chrześcijan w odniesieniu do nauczania Jezusa (J 17,21). Granice ekumenizmu (A.3.5; B.3.9).

Współczesne światopoglądy areligijne (np. naturalizm, humanizm, scjentyzm) a chrześcijaństwo. Problem zbawienia niewierzących w teologii katolickiej (A.3.5; B.2.10; B.3.6).

Sekty zagrożeniem dla życia, relacji i wiary w odniesieniu do nauczania Jezusa (Mt 7,15-20) (A.4.3; B.3.6).

Indyferentyzm i synkretyzm religijny wyzwaniem dla wiary i religijności katolickiej (A.4.3; B.3.6).

Współczesny dialog kulturowy w odniesieniu do encykliki „Fratelli tutti” papieża Franciszka (A.4.8; B.3.8).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Wymienia najważniejsze religie oraz wskazuje zasadnicze różnice i podobieństwa między nimi i chrześcijaństwem (B.3.6).

Wyjaśnia podstawowe zasady dialogu międzyreligijnego i wskazuje jego znaczenie dla pokoju (B.3.7; B.3.8).

Rozpoznaje przejawy nienawiści religijnej i antysemityzmu oraz proponuje sposoby ich przewycięzania (B.3.6).

Omawia najważniejsze wyznania chrześcijańskie, wskazując obszary jedności i podziałów (B.3.6; B.3.7).

Tłumaczy istotę ekumenizmu i jego granice w kontekście zachowania własnej tożsamości (B.3.7).

Charakteryzuje wybrane światopoglądy areligijne w odniesieniu do wiary chrześcijańskiej (B.3.6).

Wskazuje zasadnicze cechy sekt i zagrożenia z nimi związane (B.3.6).

Charakteryzuje wyzwania płynące z indyferentyzmu i synkretyzmu religijnego (B.3.6).

Opisuje możliwości prowadzenia współczesnego dialogu społecznego i kulturowego (B.3.8).

DZIAŁ II TOŻSAMOŚĆ I MISJA KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO

Cele kształcenia i wychowania

Analizowanie wybranych kryzysów w życiu Kościoła (A.2.3).

Uzasadnienie wiarygodności Kościoła katolickiego i znaczenia sukcesji apostołskiej (A.2.3).

Utrwalenie rozumienia natury Kościoła katolickiego i jego przymiotów (A.2.3).

Przedstawienie struktury, stanów i misji Kościoła katolickiego (A.2.3).

Zapoznanie z przykładami cudownych uzdrowień (A.4.6).

Analizowanie okoliczności i motywów nawróceń na katolicyzm na wybranych przykładach (A.4.6).

Ukazanie znaczenia wspólnoty parafialnej oraz ruchów i stowarzyszeń religijnych (A.2.9).

Wskazanie roli osób świeckich w życiu Kościoła katolickiego (A.2.9).

Zapoznanie z wybranymi świadectwami miłości bliźniego w życiu osób świeckich (A.2.9).

Pogłębienie znajomości katolickich Kościołów wschodnich oraz obrządków liturgicznych w Kościele katolickim (A.2.3).

Treści nauczania

Wybrane kryzysy w Kościele w perspektywie historycznej i współczesnej (A.2.3; B.2.8).

Argumenty potwierdzające wiarygodność Kościoła katolickiego w odniesieniu do deklaracji „Dominus Iesus” (2000 r.). Sukcesja apostołska (A.2.3; B.2.8).

Kościół jako ciało Chrystusa oraz wspólnota wiary i miłości w odniesieniu do 1 Kor 12,12-27 (A.2.3; B.2.8).

Przymioty Kościoła katolickiego (jeden, święty, powszechny, apostołski) (A.2.3; B.2.8).

Struktura i stany w Kościele katolickim (A.2.3; B.2.8).

Potrójna misja Kościoła (kapłańska, nauczycielska, pasterska) w odniesieniu do życia młodzieży (A.2.3; B.2.8).

Uzdrowienia uznane za cudowne oraz potwierdzone w procesach beatyfikacyjnych i kanonizacyjnych (A.4.6; B.4.5).

Okoliczności i motywy nawróceń na katolicyzm, np. św. Edyty Stein (1891–1942), Andre Frossarda (1915–1995) (A.4.6; B.4.5).

Wspólnota parafialna i jej rola w życiu młodzieży w odniesieniu do katechezy parafialnej oraz ruchów i stowarzyszeń, np. Ruch Światło-Życie, KSM, Odnowa w Duchu Świętym, Neokatechumenat (A.2.9; B.2.16).

Miłość bliźniego jako filar chrześcijaństwa w kontekście życia świętych, np. św. Albert Chmielowski (1845–1916), św. Teresa z Kalkuty (1910–1997), św. Katarzyna Drexel (1858–1955) (A.4.6; B.4.5).

Rola świeckich w Kościele na przykładzie Gilberta Keitha Chestertona (1874–1936), św. Piotra Jerzego Frassatiego (1901–1925) (A.2.9; B.2.16).

Świeccy jako wzory miłości bliźniego, np. bł. Hanna Chrzanowska (1902–1973), bł. Natalia Tułasiewicz (1906–1945) (A.2.9; B.2.16).

Obrządki liturgiczne w Kościele katolickim. Katolickie Kościoły wschodnie (np. greckokatolicki, syromalabarski, maronicki, melchicki) (A.2.3; B.2.8).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Przedstawia i interpretuje wybrane kryzysy w życiu Kościoła (B.2.8).

Wyjaśnia znaczenie sukcesji apostołskiej i podaje podstawowe argumenty potwierdzające wiarygodność Kościoła katolickiego (B.2.8).

Przedstawia naturę i znaczenie Kościoła w katolicyzmie (B.2.8).

Wymienia i interpretuje przymioty Kościoła katolickiego (B.2.8).

Omawia zasadniczą strukturę Kościoła katolickiego oraz jego stany (B.2.8).

Interpretuje potrójną misję Kościoła katolickiego i wskazuje formy udziału świeckich w tej misji (B.2.8).

Opisuje wybrane cuda zatwierdzone przez Kościół katolicki i podaje ich teologiczną interpretację (B.4.5).

Przedstawia przykłady osób, które nawróciły się na katolicyzm i analizuje ich motywację (B.4.5).

Charakteryzuje rolę wspólnoty parafialnej w życiu młodzieży katolickiej (B.2.16).

Wskazuje przykłady świadectwa miłości bliźniego w życiu świętych i błogosławionych (B.4.5; B.2.16).

Wyróżnia wybrane katolickie Kościoły wschodnie i obrządku liturgiczne w Kościele katolickim (B.2.8).

DZIAŁ III

LITURGIA I MODLITWA W CODZIENNOŚCI CHRZEŚCIJAŃSKIEJ

Cele kształcenia i wychowania

Pogłębienie rozumienia liturgii jako źródła i szczytu życia chrześcijańskiego (A.2.5).

Ukazanie znaczenia modlitwy osobistej i wspólnotowej w życiu wierzących (A.2.5).

Zapoznanie z podstawowymi formami modlitwy w Kościele katolickim (A.2.5).

Utrwalenie wiedzy na temat sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego (A.2.4).

Uświadomienie centralnej roli Eucharystii w życiu chrześcijan (A.2.4).

Pogłębienie rozumienia sakramentu pokuty i pojednania (A.2.4).

Ukazanie sensu sakramentu namaszczenia chorych w doświadczeniu choroby i cierpienia (A.2.4).

Treści nauczania

Liturgia jako oficjalny i publiczny kult Boga sprawowany przez Kościół. Znaki, symbole i postawy liturgiczne (A.2.5; B.2.22).

Istota i formy modlitwy chrześcijańskiej w odniesieniu do nauczania Jezusa (Mt 6,6-15; Łk 11,1-4) oraz mistrzów modlitwy, np. św. Teresa z Ávili (1515–1582), św. Faustyna Kowalska (1905–1938), ks. Dolindo Ruotolo (1882–1970) (A.2.5; B.2.22).

Różaniec rozważaniem życia Jezusa i Maryi: geneza, istota, sposób odmawiania (A.2.5; B.2.22).

Sakramenty wtajemniczenia chrześcijańskiego wprowadzeniem w chrześcijaństwo i Kościół (A.2.4; B.2.13).

Eucharystia jako ofiara, ucztą i realna obecność Jezusa (J 6,35; Mt 26,26-28). Udział we Mszy Świętej jako przywilej i obowiązek katolików (A.2.4; B.2.13).

Znaczenie adoracji Najświętszego Sakramentu. Praktyka adoracji w życiu świętych, takich jak np.: św. Stanisław Kostka (1550–1568), św. Teresa z Lisieux (1873–1897), św. Karol Acutis (1991–2006) (A.2.4; B.2.13).

Pieśni uwielbieniowe takich zespołów, jak np.: TGD, Mocni w Duchu, Galilea, kanony Taizé (A.2.5; B.2.22).

Znaczenie, przebieg i skutki sakramentu pokuty i pojednania w życiu młodzieży, np. w kontekście przypowieści o synu marnotrawnym (Łk 15,11-32) i nawrócenia św. Pawła (Dz 9,1-19) (A.2.4; B.2.13).

Sakrament namaszczenia chorych jako umocnienie w przeżywaniu choroby i cierpienia (A.2.4; B.2.26).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Wyjaśnia istotę liturgii i znaczenie znaków oraz postaw liturgicznych (B.2.22).

Wymienia podstawowe formy modlitwy chrześcijańskiej i ich miejsce w życiu wierzących (B.2.22).

Rozpoznaje rolę różańca w tradycji modlitewnej Kościoła (B.2.22).

Uzasadnia znaczenie chrztu, bierzmowania i Eucharystii jako sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego (B.2.13).

Wymienia i syntetycznie opisuje teologiczne wymiary Eucharystii (B.2.13).

Przytacza motywy uczestnictwa katolików we Mszy Świętej (B.2.13).

Wyjaśnia znaczenie adoracji Najświętszego Sakramentu w Kościele katolickim (B.2.13).

Charakteryzuje znaczenie sakramentu pokuty i pojednania w życiu katolika (B.2.13).

Opisuje znaczenie sakramentu namaszczenia chorych w Kościele katolickim (B.2.26).

DZIAŁ IV CHRZEŚCIJAŃSTWO W HISTORII I KULTURZE RENEANSU ORAZ BAROKU

Cele kształcenia i wychowania

Zapoznanie z głównymi wydarzeniami religijnymi epoki reformacji i odnowy katolickiej (A.4.3; A.4.7).

Ukazanie wpływu Soboru Trydenckiego na rozwój Kościoła katolickiego (A.4.3).

Rozwijanie umiejętności rozpoznawania motywów chrześcijańskich w literaturze renesansu (A.4.4).

Przedstawienie chrześcijańskich inspiracji w architekturze, malarstwie i rzeźbie renesansowej (A.4.4; A.4.5).

Zapoznanie z chrześcijańskim dziedzictwem muzyki renesansu (A.4.5).

Ukazanie roli Kościoła w rozwoju sztuki barokowej (A.4.5).

Rozwijanie wrażliwości estetycznej w odniesieniu do dzieł sztuki i muzyki sakralnej (A.4.4; A.4.5).

Treści nauczania

Przyczyny, przebieg i skutki reformacji (1517 r.) z perspektywy katolickiej (A.4.3; A.4.7; B.4.1).

Znaczenie Soboru Trydenckiego (1545–1563) dla umocnienia wiary katolickiej i formacji duchowieństwa (A.4.3; B.4.1).

Chrześcijańska literatura renesansu, np.: Erazm z Rotterdamu (ok. 1466–1536) „Podręcznik żołnierza Chrystusowego” (1503 r.), Jan Kochanowski (1530–1584) „Czego chcesz od nas, Panie” (ok. 1558 r.) (A.4.4; B.4.4).

Chrześcijańska architektura renesansu, np.: Katedra Santa Maria del Fiore we Florencji (1420–1436), Kościół Santa Maria Novella we Florencji (fasada) (1456–1470), Kaplica Zygmuntońska na Wawelu (1519–1533) (A.4.5; B.4.4).

Chrześcijańskie malarstwo renesansu, np.: Leonardo da Vinci (1452–1519) „Ostatnia Wieczerza” (1495–1498), Rafael (1483–1520) „Przemienienie Pańskie” (1520) (A.4.4; B.4.4).

Chrześcijańska rzeźba renesansu, np.: Donatello (1386–1466) „Maria Magdalena Pokutująca” (ok. 1453–1455), Michał Anioł (1475–1564) „Pieta watykańska” (1498–1499) (A.4.4; B.4.4).

Muzyka renesansowa inspirowana chrześcijaństwem, np.: Giovanni Pierluigi da Palestrina (ok. 1525–1594) „Missa Papae Marcelli” (ok. 1562), Mikołaj Zieleński (XV/XVI w.) „Communiones totius anni” (1611), Mikołaj Gomółka (XVI w.) „Melodie na psalterz polski” (1580) (A.4.5; B.4.4).

Architektura baroku, np.: Bazylika św. Piotra w Watykanie (1506–1626), Kolegiata św. Anny w Krakowie (1689–1703), Bazylika Wniebowzięcia NMP w Krzeszowie (XVIII w.) (A.4.5; B.4.4).

Malarstwo baroku autorstwa takich twórców, jak np.: Caravaggio (1571–1610), Peter Paul Rubens (1577–1640), Rembrandt (1606–1669) (A.4.4; B.4.4).

Rzeźba baroku, np. Giuseppe Sanmartino (1720–1793) „Chrystus spowity całunem” (1753) (A.4.4; B.4.4).

Muzyka baroku autorstwa takich twórców, jak np.: Antonio Vivaldi (1678–1741), Johann Sebastian Bach (1685–1750), Georg Friedrich Händel (1685–1759) (A.4.5; B.4.4).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Omawia główne przyczyny i skutki reformacji (B.4.1).

Wyjaśnia znaczenie Soboru Trydenckiego dla dziejów Kościoła katolickiego (B.4.1).

Rozpoznaje i wyjaśnia motywy chrześcijańskie w wybranych dziełach literatury, architektury, sztuki i muzyki renesansowej (B.4.4).

Charakteryzuje cechy chrześcijańskich inspiracji w dziełach literatury, architektury, sztuki i muzyki baroku na wybranych przykładach (B.4.4).

Przedstawia najważniejszych twórców muzyki renesansowej i barokowej związanych z tradycją chrześcijańską (B.4.4).

DZIAŁ V SAKRAMENTALIA I BŁOGOSŁAWIEŃSTWA

Cele kształcenia i wychowania

Zapoznanie uczniów z istotą i znaczeniem sakramentaliów w życiu Kościoła (A.5.4).

Ukazanie znaczenia błogosławieństw i poświęceń w codziennym życiu chrześcijanina (A.5.4).

Wyjaśnienie znaczenia egzorcyzmów w Kościele katolickim (A.5.4).

Przedstawienie liturgii pogrzebu katolickiego jako wyrazu wiary w życie wieczne (A.5.4).

Treści nauczania

Istota i znaczenie sakramentaliów w Kościele katolickim (KKK 1167–1168) (A.5.4; B.2.13).

Znaczenie oraz formy błogosławieństwa i poświęcenia (A.5.4; B.2.13).

Egzorcyzmy szczególną modlitwą o uwolnienie spod wpływu złego ducha (Mt 8,16) (A.5.4; B.2.13).

Znaczenie i obrzędy pogrzebu katolickiego (A.5.4; B.2.13).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Definiuje pojęcie sakramentaliów i odróżnia je od sakramentów (B.2.13).

Wskazuje podstawowe formy błogosławieństw i poświęceń oraz ich znaczenie dla życia religijnego (B.2.13).

Wyjaśnia istotę egzorcyzmów w świetle nauczania Kościoła katolickiego (B.2.13).

Opisuje przebieg i znaczenie pogrzebu katolickiego (B.2.13).

KLASA III

CZŁOWIEK ISTOTĄ MORALNĄ

DZIAŁ I

FUNDAMENTY MORALNOŚCI CHRZEŚCIJAŃSKIEJ

Cele kształcenia i wychowania

Utrwalenie rozumienia grzechu pierwotnego i jego skutków dla ludzkiej natury (A.2.6).

Przedstawienie istoty grzechu osobistego oraz rodzajów grzechów (A.2.6).

Ukazanie roli wolności człowieka w kontekście odpowiedzialności moralnej (A.1.7).

Pogłębienie rozumienia istoty sumienia i warunków jego prawidłowej formacji (A.2.8).

Analizowanie prawa naturalnego jako wspólnej podstawy zachowań moralnych dla każdego człowieka (A.2.8).

Pogłębienie rozumienia błogosławieństw ewangelicznych jako drogi życia chrześcijańskiego (A.2.7).

Ukazanie przykazań Dekalogu i przykazań kościelnych w kontekście współczesnych wyzwań moralnych (A.2.7; A.5.3).

Treści nauczania

Istota grzechu pierwotnego i jego konsekwencje dla ludzkości oraz każdego człowieka (Rdz 3; Rz 7,14-25) (A.1.8; A.2.6; B.1.8; B.2.15).

Grzech odrzuceniem Bożej miłości. Rodzaje grzechów (śmiertelny i powszedni). Kryteria oceny moralnej (np. przedmiot czynu, świadomość, intencja, okoliczności, konsekwencje) (A.2.6; B.2.15).

Grzech przeciwko Duchowi Świętemu jako odrzucenie nawrócenia (A.2.6; B.2.15).

Wolność człowieka i jego odpowiedzialność za dokonywane wybory. Determinizm i jego ocena. Przykłady wyborów moralnych w trudnych okolicznościach, np. Janusz Korczak (1878–1942), Urszula Wińska (1910–2003), Irena Sendlerowa (1910–2008) (A.1.7; B.1.8).

Sumienie jako wewnętrzny głos pozwalający na rozróżnienie dobra i zła. Formacja sumienia wg obiektywnych kryteriów. Przykłady ludzi sumienia, np. św. Tomasz More (1478–1535), bł. Franciszek Jägerstätter (1907–1943), bł. Józef Puglisi (1937–1993) (A.2.8; B.2.14).

Prawo naturalne jako wpisane w naturę człowieka, np. w odniesieniu do ochrony życia i własności (KKK 1954–1960) (A.2.8; B.2.14).

Błogosławieństwa ewangeliczne zasadami chrześcijańskiego życia (Mt 5–7) (A.2.7; B.2.15).

I przykazanie Dekalogu w kontekście współczesnego życia młodzieży: wiara, nadzieja i miłość; przestroga przed różnymi formami bałwochwalstwa (A.2.7; B.2.15).

II przykazanie Dekalogu wezwaniem do szacunku dla imienia Bożego, miejsc i rzeczy świętych oraz imienia bliźniego (A.2.7; B.2.15).

III przykazanie Dekalogu: znaczenie i sposoby chrześcijańskiego świętowania niedzieli jako pamiątki zmartwychwstania Jezusa. Charakterystyka tzw. świąt nakazanych (A.5.3; B.5.2; B.5.3).

IV przykazanie Dekalogu: szacunek wobec rodziców i osób starszych. Miłość do Ojczyzny; patriotyzm a nacjonalizm. Grzechy przeciwko IV przykazaniu (A.2.7; B.2.15).

V przykazanie Dekalogu: świętość ludzkiego życia od poczęcia do naturalnej śmierci. Troska o własne życie i zdrowie. Grzechy przeciwko życiu: aborcja, eutanazja. Troska Kościoła o ludzkie życie: okna życia, domy samotnej matki. Problem manipulacji genetycznych i klonowania (A.2.7; B.2.23).

VI i IX przykazanie Dekalogu: godność i wartość ludzkiego ciała w perspektywie chrześcijańskiej (1 Kor 6,19-20). Troska o czystość (A.2.7; B.2.24).

VII i X przykazanie: szacunek do własności indywidualnej i wspólnej. Przestrzeganie praw autorskich. Grzechy przeciwko własności (Mt 6,19-23) (A.2.7; B.2.15).

VIII przykazanie: znaczenie prawdy dla człowieka. Istnienie obiektywnej prawdy w odniesieniu do idei postmodernizmu. Wykroczenia przeciwko VIII przykazaniu (A.2.7; B.2.15).

Istota i znaczenie przykazań kościelnych w odniesieniu do współczesnych uwarunkowań życia młodzieży (A.2.7; B.2.15).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Wyjaśnia znaczenie grzechu pierworodnego i jego konsekwencje (B.1.8; B.2.15).

Podaje określenie grzechu w chrześcijaństwie i przedstawia podstawowe rodzaje grzechów (B.2.15).

Opisuje podstawowe kryteria oceny moralnej czynu (B.2.15).

Omawia rolę wolności w podejmowaniu decyzji moralnych (B.1.8).

Definiuje sumienie, opisuje jego funkcje i potrzebę formacji (B.2.14).

Wyjaśnia pojęcie prawa naturalnego i podaje przykłady jego zastosowania (B.2.14).

Interpretuje zasady moralności chrześcijańskiej jako odpowiedź na wezwanie do miłości (B.2.15; B.1.6).

Wyjaśnia znaczenie błogosławieństw ewangelicznych dla życia współczesnego człowieka (B.2.15).

Odnosi poszczególne przykazania Dekalogu do konkretnych wyzwań współczesnego świata (B.2.15; B.2.23; B.2.24).

Omawia znaczenie przykazań kościelnych dla tożsamości współczesnego katolika (B.2.15; B.5.2; B.5.3).

DZIAŁ II

WARTOŚCI SPOŁECZNE W ŻYCIU CHRZEŚCIJANINA

Cele kształcenia i wychowania

Ukazanie znaczenia dojrzałych relacji międzyludzkich i warunków ich budowania w duchu Ewangelii (A.3.2).

Pogłębienie rozumienia zasad katolickiej nauki społecznej (A.3.2).

Przedstawienie chrześcijańskiego odniesienia do migracji i migrantów (A.3.6).

Ukazanie chrześcijańskich postaw wobec osób z niepełnosprawnościami (A.3.6; A.3.7).

Prezentowanie istoty i form współczesnego patriotyzmu (A.3.1).

Ukazanie chrześcijańskiego podejścia do wojny i obrony koniecznej (A.3.1).

Analizowanie aktualnego nauczania Kościoła katolickiego na temat kary śmierci (A.3.1).

Treści nauczania

Potrzeba i warunki budowania wartościowych relacji w odniesieniu do tzw. złotej zasady (Mt 7,12) (A.3.2; B.3.3).

Zasady życia społecznego w odniesieniu do encykliki św. Jana Pawła II „Centesimus annus” (1991): osoba ludzka, dobro wspólne, zasada solidarności, zasada pomocniczości. Obowiązek płacenia podatków i udziału w wyborach (A.3.2; B.3.1; B.3.19).

Kompetencje społeczne i komunikacyjne: empatia, asertywność, rozwiązywanie konfliktów w duchu Ewangelii (A.3.2; B.3.3).

Chrześcijańskie podejście do migracji i migrantów (Kpł 19,34; Mt 25,35-40) (A.3.6; B.3.10).

Osoby z niepełnosprawnościami w perspektywie chrześcijańskiej: przełamywanie barier, odkrywanie możliwości (1 Kor 12,12-27) (A.3.7; B.3.11; B.3.12).

Istota i formy patriotyzmu wobec współczesnych zagrożeń (Rz 13,7). Odniesienie do takich postaci, jak np.: św. Andrzej Bobola (1591–1657), św. Zygmunt Szczęśny Feliński (1822–1895), św. Urszula Ledóchowska (1865–1939) (A.3.1; B.3.19).

Miłość do nieprzyjaciół (Mt 5,43-48) a wojna sprawiedliwa i prawo do obrony koniecznej (A.3.1; B.3.19).

Współczesne stanowisko Kościoła katolickiego wobec kary śmierci (KKK 2267) (A.3.1; B.3.19).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Wskazuje zasady budowania wartościowych relacji w świetle Ewangelii (B.3.3).

Omawia podstawowe zasady katolickiej nauki społecznej i ich zastosowanie (B.3.1; B.3.19).

Dostrzega znaczenie empatii, asertywności i dialogu w rozwiązywaniu konfliktów (B.3.3).

Wyjaśnia chrześcijańskie podejście do migrantów i uchodźców (B.3.10).

Opisuje postawy wobec osób z niepełnosprawnościami w duchu Ewangelii (B.3.11).

Charakteryzuje cechy dojrzałego patriotyzmu i wskazuje współczesne postawy patriotyczne (B.3.19).

Analizuje nauczanie Jezusa o miłości nieprzyjaciół w kontekście wojny i obrony koniecznej (B.3.19).

Streszcza współczesne stanowisko Kościoła wobec kary śmierci (B.3.19).

DZIAŁ III

KOŚCIÓŁ KATOLICKI OD OŚWIECENIA DO KOŃCA XX WIEKU

Cele kształcenia i wychowania

Zapoznanie z wybranymi ideami oświecenia i ich wpływem na Kościół (A.4.3).

Ukazanie sytuacji Kościoła w okresie rewolucji, zaborów i wojen (A.4.3).

Przedstawienie znaczenia Soboru Watykańskiego I (A.4.3).

Uświadomienie roli Kościoła i wierzących w czasie II wojny światowej (A.4.3).

Wykazanie przełomowego charakteru Soboru Watykańskiego II (A.4.3).

Zapoznanie z rolą Kościoła w Polsce w czasach PRL (A.4.3).

Przedstawienie znaczenia pontyfikatu św. Jana Pawła II dla Kościoła i Polski (A.4.3).

Treści nauczania

Idee oświecenia (racjonalizm, deizm, naturalizm, empiryzm, utylitaryzm) a chrześcijaństwo (A.4.3; B.4.1).

Kościół katolicki w czasach rewolucji francuskiej (1789–1799). Powstanie w Wandei i Bretanii (1793–1796) (A.4.3; B.4.1).

Kościół w Polsce w okresie zaborów (1772/1795–1918). Odwołanie do takich postaci, jak np.: ks. Piotr Ściegienny (1801–1890), bł. Honorat Koźmiński (1829–1916), ks. Piotr Wawrzyniak (1849–1910), ks. Stanisław Adamski (1875–1967) (A.4.3; B.4.1).

Pierwszy Sobór Watykański (1869–1870). Prymat biskupa Rzymu i dogmat o nieomyślności papieża (1870 r.). Niesprzeczność wiary i rozumu w świetle konstytucji „*Dei Filius*” (A.4.3; B.2.9; B.4.1).

Kościół w Polsce w czasach II wojny światowej ostoją wiary i polskości. Męczeństwo św. Maksymiliana Marii Kolbe (1894–1941) i 108 męczenników II wojny światowej (A.4.3; B.4.1).

Chrześcijańska pomoc Żydom podczas II wojny światowej na przykładzie postaw takich osób, jak np.: bł. Rodzina Ulmów (†1944), o. Adam Sztafk (1907–1942), s. Bogumiła Noiszewska (1885–1942), s. Kazimiera Wołowska (1879–1942) (A.4.3; B.4.1).

Przełomowe znaczenie Soboru Watykańskiego II (1962–1965): reforma liturgiczna i języki narodowe we Mszy Świętej, Kościół jako Lud Boży, dialog ze światem, kręgi przynależności do Kościoła w świetle „*Lumen gentium*” (A.4.3; B.4.1).

Kościół w Polsce w okresie PRL. Życie i działalność bł. kard. Stefana Wyszyńskiego (1901–1981). Męczeństwo bł. ks. Jerzego Popiełuszki (1947–1984) (A.4.3; B.4.1).

Znaczenie pontyfikatu św. Jana Pawła II (1978–2005) – Karola Wojtyły (1920–2005) dla Kościoła powszechnego i odzyskania przez Polskę suwerenności (A.4.3; B.4.1).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Charakteryzuje główne idee oświecenia i ich odniesienie do chrześcijaństwa (B.4.1).

Opisuje sytuację chrześcijaństwa w czasie rewolucji francuskiej (B.4.1).

Analizuje na przykładach znaczenie działalności Kościoła katolickiego w czasie zaborów (B.4.1).

Przedstawia główne orzeczenia Soboru Watykańskiego I (B.4.1).

Przywołuje przykłady świadectwa wiary i męczeństwa w czasie II wojny światowej (B.4.1).

Omawia główne założenia Soboru Watykańskiego II i ich wpływ na życie Kościoła (B.4.1).

Opisuje rolę Kościoła w Polsce w okresie PRL (B.4.1).

Wyjaśnia znaczenie pontyfikatu św. Jana Pawła II dla Kościoła powszechnego i suwerenności Polski (B.4.1).

DZIAŁ IV

SANKTUARIA MARYJNE I MIEJSCA PIELGRZYMKOWE

Cele kształcenia i wychowania

Zapoznanie uczniów z wybranymi sanktuariami maryjnymi na świecie i w Polsce (A.5.4).

Prezentowanie wybranych cudów eucharystycznych (A.5.4).

Przedstawienie wybranych sanktuariów w Polsce oraz ich znaczenia religijnego i kulturowego (A.5.4).

Treści nauczania

Geneza i współczesne znaczenie wybranych sanktuariów maryjnych, np. Jasna Góra (1382), Guadalupe (1531), Licheń (1813–1819), Lourdes (1858), Gietrzwałd (1877), Fatima (1917), Medjugorie (1981) (A.5.4; B.5.4).

Miejsca i znaczenie wybranych cudów eucharystycznych, np. Lanciano (VIII w.), Bolsena (1263), Sokółka (2008) (A.5.4; B.5.4).

Sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Łagiewnikach (A.5.4; B.5.4).

Sanktuarium na Świętym Krzyżu. Relikwie Drzewa Krzyża Świętego (A.5.4; B.5.4).

Sanktuarium w Kalwarii Zebrzydowskiej. Replika Drogi Krzyżowej (A.5.4; B.5.4).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Wymienia wybrane sanktuaria maryjne i określa ich znaczenie religijne i kulturowe (B.5.4).

Opisuje wybrane cuda eucharystyczne i wyjaśnia ich znaczenie dla chrześcijan (B.5.4).

Wyjaśnia religijne i kulturowe znaczenie wybranych sanktuariów w Polsce (B.5.4).

KLASA IV

DYLEMATY WSPÓŁCZESNOŚCI

DZIAŁ I

WSPÓŁCZESNE WYZWANIA W PERSPEKTYWIE CHRZEŚCIJAŃSKIEJ

Cele kształcenia i wychowania

Pogłębienie rozumienia chrześcijańskiej koncepcji człowieka w kontekście współczesnych wyzwań technologicznych i transhumanizmu (A.1.5; A.2.6).

Wspieranie w uświadamianiu wyzwań i odkrywanie konstruktywnych sposobów radzenia sobie z lękami egzystencjalnymi towarzyszącymi wchodzeniu w dorosłość (A.3.3; A.3.4).

Ukazanie konieczności zachowania równowagi między pracą a życiem osobistym oraz potrzeby odpoczynku i pogłębiania duchowości (A.3.4; A.3.10; A.3.11).

Pogłębienie umiejętności kształtowania sumienia w obliczu współczesnych dylematów moralnych i etycznych w środowisku pracy (A.2.8).

Pogłębienie rozumienia godności pracy i odpowiedzialności zawodowej, zwłaszcza w kontekście nieetycznych sposobów produkcji i handlu (A.3.11).

Wspieranie w rozwoju świadomości dotyczącej etyki konsumpcji uwzględniającej godność pracowników (A.3.1).

Zapoznanie z kryteriami etycznego strajku w świetle katolickiej nauki społecznej (A.3.1; A.3.11).

Analiza zjawiska bezrobocia w odniesieniu do nauczania Kościoła katolickiego (A.3.1).

Ukazanie znaczenia chrześcijańskiej motywacji do nauki i rozwoju zawodowego (A.1.1; A.3.10).

Treści nauczania

Transhumanizm i próby technologicznego ulepszania człowieka. Wyzwania religijne i moralne (A.1.5; A.2.6; A.3.1; B.1.6; B.3.1).

Kultura tymczasowości. Lęk przed dorosłością i długoterminowymi zobowiązaniami. Przykłady zaufania Abrahama (Rdz 12) i św. Józefa (Mt 2,13) (A.1.6; A.2.10; A.3.3; B.2.17; B.2.18; B.3.4; B.3.5).

Ideologia pogrążania się w pracy. Konsekwencje religijne, indywidualne i społeczne pracoholizmu. Dążenie do równowagi między pracą a życiem osobistym i rodzinnym (A.3.4; A.3.10; A.3.11; B.3.17; B.3.18).

Współczesne dylematy zawodowe, np. uczciwość czy zysk, jakość czy niskie koszty (A.2.6; A.2.8; A.3.1; A.3.11; B.2.14; B.2.15; B.3.18).

Dylematy związane z nieetycznymi poleceniami przełożonego w odniesieniu do nauczania Kościoła katolickiego (KKK 1782) (A.2.8; B.2.14; B.3.18).

Odpowiedzialność za efekty własnej pracy, np. produkcja broni. Dylematy J. Roberta Oppenheimera (1904–1967), nazywanego ojcem bomby atomowej (A.2.6; A.3.1; B.2.15; B.3.18).

Problem dysproporcji zarobków. Chrześcijańska perspektywa sprawiedliwości społecznej (A.2.6; A.3.1; A.3.11; B.3.1; B.3.2).

Etyka konsumpcji: polityka „Fair trade”, świadome zakupy, unikanie produktów pozyskiwanych z wyzyskiem pracowników (A.2.6; A.3.1; B.3.1; B.3.2).

Bezrobocie i jego przyczyny, np.: automatyzacja, sztuczna inteligencja. Nauczanie Kościoła katolickiego na temat bezrobocia (A.3.1; A.3.10; B.3.1; B.3.5).

Strajk jako forma protestu w świetle encykliki „Laborem exercens” (1981). Zasada proporcjonalności: cel, środki, konsekwencje. Dylemat strajku w zawodach użyteczności publicznej, np. strażacy i lekarze (A.3.1; A.3.11; B.3.1; B.3.18).

Syndrom wypalenia zawodowego. Potrzeba odpoczynku, relacji i duchowości (A.3.3; A.3.4; A.3.10; B.3.4; B.3.5).

Chrześcijańska motywacja do nauki i przekwalifikowania się. Przykłady wierzących naukowców, np. Gregor Mendel (1822–1884), Albert Schweitzer (1875–1965) (A.1.1; A.3.10; B.1.1; B.3.17).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Wyjaśnia znaczenie godności człowieka w świetle wiary i wskazuje zagrożenia płynące z transhumanizmu (B.1.6; B.3.1).

Opisuje przyczyny i objawy lęku przed dorosłością oraz wskazuje chrześcijańskie perspektywy radzenia sobie z kryzysami egzystencjalnymi (B.1.10; B.3.4; B.3.5).

Analizuje problem kultury tymczasowości i wskazuje znaczenie długoterminowych zobowiązań w świetle przykładów biblijnych (B.2.17; B.2.18).

Omawia ideologię pogrążania się w pracy i jej konsekwencje dla zdrowia fizycznego, psychicznego oraz duchowego (B.3.4; B.3.17; B.3.18).

Interpretuje problem pracoholizmu i proponuje chrześcijańskie drogi osiągnięcia równowagi między pracą a życiem osobistym (B.3.17; B.3.18).

Ocenia dylematy zawodowe w świetle nauczania o sumieniu i prawie naturalnym (B.2.14; B.2.15; B.3.18).

Analizuje odpowiedzialność etyczno-moralną za efekty swojej pracy (B.2.15; B.3.18).

Charakteryzuje chrześcijańskie podejście do sprawiedliwości społecznej i godziwości wynagrodzenia (B.3.1; B.3.2; B.3.18).

Opisuje etyczne problemy związane z wyzyskiem pracowników (B.3.1; B.3.18).

Wyjaśnia przyczyny bezrobocia w dobie automatyzacji i sztucznej inteligencji w odniesieniu do nauczania Kościoła katolickiego (B.3.1; B.3.5; B.3.17).

Analizuje strajk jako narzędzie protestu, stosując kryteria proporcjonalności i zasady moralne (B.3.1; B.3.18).

Rozpoznaje symptomy wypalenia zawodowego i proponuje sposoby ochrony zdrowia psychicznego i duchowego (B.3.4; B.3.5).

Uzasadnia chrześcijańską motywację do nauki na przykładzie osób wierzących (B.1.1; B.3.17).

DZIAŁ II

NAUCZANIE JEZUSA ŹRÓDŁEM ŻYCIOWEJ MĄDROŚCI

Cele kształcenia i wychowania

Pogłębienie znajomości przypowieści jako gatunku literackiego w Biblii i jej funkcji dydaktycznej w nauczaniu Jezusa (A.2.2).

Analiza chrześcijańskiej koncepcji moralności na podstawie nauki Jezusa zawartej w przypowieściach (A.2.6).

Wspieranie w odkrywaniu głębokich prawd o człowieku i jego powołaniu przez interpretację przypowieści (A.1.9; A.2.10).

Treści nauczania

Przypowieść jako gatunek biblijny: definicja, struktura i funkcja dydaktyczna (A.2.2; B.2.1; B.2.2).

Problem znieczulicy społecznej na podstawie przypowieści o dobrym Samarytaninie (Łk 10,25-37) (A.2.2; A.2.6; A.3.1; B.3.1; B.3.3).

Niebezpieczeństwo oceniania ludzi przez pryzmat posiadania w kontekście przypowieści o bogaczu i Łazarzu (Łk 16,19-31) (A.2.2; A.2.6; B.3.2; B.3.3).

Problem trwałego odkładania decyzji w świetle przypowieści o pannach mądrych i nierozsądnych (Mt 25,1-13) (A.1.9; A.2.2; B.1.10; B.2.2).

Presja natychmiastowego sukcesu w kontekście przypowieści o ziarnku gorczycy i zaczynie (Mt 13,31-33) (A.1.9; A.2.2; A.3.4; B.1.10; B.2.2; B.3.4).

Hipokryzja w relacjach w odniesieniu do przypowieści o nielitościwym dłużniku (Mt 18,23-35) (A.2.2; A.2.6; B.2.15; B.3.3).

Odkrywanie prawdy o sobie w świetle przypowieści o faryzeuszu i celniku (Łk 18,9-14) (A.1.9; A.2.2; A.2.8; B.2.14; B.3.4).

Złudne poczucie kontroli nad życiem w kontekście przypowieści o bogaczu i spichlerzach (Łk 12,16-21) (A.1.6; A.2.2; B.1.7; B.2.2).

Budowanie przyszłości na mocnych fundamentach na podstawie przypowieści o domu na skale (Mt 7,24-27) (A.1.9; A.2.10; B.2.17; B.2.18).

Problem krytykowania innych w odniesieniu do metafory o drzazdze i belce w oku (Mt 7,1-5) (A.2.2; A.2.6; B.2.15; B.3.3).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Definiuje przypowieść, wyjaśnia jej strukturę i funkcję w nauczaniu Jezusa (B.2.1; B.2.2).

Analizuje wybrane przypowieści i wskazuje ich przesłanie dla współczesnego człowieka (B.2.2).

Wskazuje przykłady znieczulicy społecznej w swoim otoczeniu i interpretuje je w świetle przypowieści o dobrym Samarytaninie (B.3.1; B.3.3).

Wyjaśnia niebezpieczeństwo materializmu odwołując się do przykładu z przypowieści o bogaczu i Łazarzu (B.3.2; B.3.3).

Omawia problem paraliżu decyzyjnego młodzieży w kontekście przypowieści o pannach mądrych i nierozsądnych (B.1.10; B.2.2; B.3.5).

Charakteryzuje presję natychmiastowego sukcesu wobec współczesnej młodzieży i wskazuje chrześcijańską perspektywę rozwoju (B.1.10; B.2.2; B.3.4).

Opisuje hipokryzję w relacjach międzyludzkich i wskazuje chrześcijańskie wezwanie do uczciwości i szczerości (B.2.15; B.3.3).

Analizuje własną samoocenę w świetle przypowieści o faryzeuszu i celniku (B.2.14; B.3.4).

Wyjaśnia, na czym polega złudne poczucie kontroli nad życiem w kontekście przypowieści o bogaczu i spichlerzach oraz wskazuje chrześcijańską perspektywę zaufania Bogu (B.1.7; B.2.2).

Uzasadnia znaczenie budowania życia na wartościach na podstawie przypowieści o domu na skale (B.2.17; B.2.18).

Interpretuje metaforę drzazgi i belki w oku w kontekście krytyki bliźniego (B.2.15; B.3.3).

DZIAŁ III

CHRZEŚCIJANIE, KTÓRZY ZMIENILI ŚWIAT

Cele kształcenia i wychowania

Ukazanie znaczenia zaangażowania Kościoła w życie społeczne i polityczne (A.4.1; A.4.2).

Przedstawienie roli świeckich katolików w życiu społecznym i politycznym (A.2.9; A.4.1; A.4.2).

Pogłębienie umiejętności analizy postaw wybranych świętych i błogosławionych jako inspirujących wzorców działania na rzecz sprawiedliwości i miłości bliźniego (A.4.6).

Wspieranie w odkrywaniu osobistego powołania do służby społecznej (A.2.10; A.3.13).

Ukazanie różnorodności form zaangażowania chrześcijańskiego w służbie potrzebującym (A.3.13; A.4.6).

Treści nauczania

Zaangażowanie Kościoła w życie społeczne i polityczne. Możliwości i granice (A.3.1; A.4.1; A.4.2; B.3.1; B.4.2).

Rola świeckich katolików w życiu społecznym i politycznym w odniesieniu np. do Czcigodnego Sługi Bożego Roberta Schumana (1886–1963) (A.2.9; A.4.1; A.4.2; B.2.16; B.3.1; B.4.2).

Miłość bliźniego w praktyce w odniesieniu do działalności takich postaci, jak np. św. Katarzyna Drexel (1858–1955), św. Józef Moscatti (1880–1927), bł. Stanisław Streich (1902–1938) (A.3.13; A.4.6; B.3.20; B.4.5).

Walka o wolność i sprawiedliwość społeczną w odniesieniu np. do bł. Franciszka Jägerstättera (1907–1943), św. Oskara Romero (1917–1980) (A.3.1; A.4.6; B.3.1; B.3.20; B.4.5).

Uczciwość okupiona życiem w odniesieniu np. do bł. Rosario Livatino (1955–1990), bł. Floriberta Bwana Chui bin Kositi (1981–2007) (A.2.6; A.3.1; A.4.6; B.3.20; B.4.5).

Męczennicy za wiarę czasów współczesnych, np. bł. Zbigniew Strzałkowski OFMConv (1958–1991), bł. Michał Tomaszek OFMConv (1960–1991) (A.4.3; A.4.6; B.4.1; B.4.5).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Opisuje możliwości i granice zaangażowania Kościoła w życie społeczne i polityczne (B.3.1; B.4.2).

Wskazuje formy udziału katolików świeckich w życiu politycznym i społecznym (B.2.16; B.3.1; B.4.2).

Analizuje sylwetki wybranych świętych i błogosławionych, podkreślając ich zaangażowanie w służbę bliźniemu (B.4.5).

Wyjaśnia, w jaki sposób wiara motywowała działalność poszczególnych postaci do podjęcia służby społecznej (B.2.17; B.3.20; B.4.5).

Identyfikuje różne formy zaangażowania chrześcijańskiego w pracy na rzecz sprawiedliwości i godności człowieka (B.3.20; B.4.5).

Proponuje własne sposoby zaangażowania się w służbę na rzecz osób potrzebujących (B.3.20).

DZIAŁ IV ŚWIĘTA I TRADYCJE KATOLICKIE

Cele kształcenia i wychowania

Pogłębienie rozumienia znaczenia okresów liturgicznych i świąt katolickich w życiu katolików (A.5.1; A.5.2).

Ukazanie znaczenia wybranych uroczystości i tradycji katolickich (A.5.2; A.5.4).

Wspieranie w odkrywaniu wspólnotowego wymiaru świętowania w rodzinie i parafii (A.5.3).

Interpretacja symboliki tradycji religijnych i ich znaczenia dla tożsamości wyznaniowej (A.5.4).

Treści nauczania

Uroczystość Objawienia Pańskiego jako objawienie Jezusa Chrystusa wszystkim narodom (A.2.10; A.5.2; A.5.3; A.5.4; B.5.3; B.5.4).

Znaczenie wizyty duszpasterskiej i błogosławieństwa rodzin (A.5.1; A.5.3; A.5.4; B.5.2; B.5.3).

Znaczenie rekolekcji wielkopostnych dla młodzieży (A.2.5; A.3.3; A.5.1; B.5.1; B.5.3).

Uroczystość Bożego Ciała. Znaczenie i symbolika procesji (A.5.2; A.5.3; B.5.2; B.5.3).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Wyjaśnia teologiczne znaczenie uroczystości Objawienia Pańskiego (B.5.3; B.5.4).

Opisuje znaczenie wizyty duszpasterskiej i błogosławieństwa rodzin (B.5.2; B.5.3).

Omawia rolę rekolekcji wielkopostnych w przygotowaniu do Wielkanocy (B.5.1; B.5.3).

Analizuje teologiczne znaczenie Bożego Ciała i symbolikę procesji eucharystycznej (B.5.2; B.5.3).

Wskazuje znaczenie wspólnego świętowania dla budowania wspólnoty (B.5.2; B.5.3).

KLASA V

NA DRODZE POWOŁANIA

DZIAŁ I

ANTROPOLOGIA CHRZEŚCIJAŃSKA

Cele kształcenia i wychowania

Pogłębienie rozumienia chrześcijańskiej wizji człowieka jako osoby stworzonej na obraz Boga (A.1.5).

Uświadomienie niezbywalnej godności każdej osoby ludzkiej w całym jej życiu (A.1.5).

Uzasadnienie równej godności kobiety i mężczyzny oraz ich komplementarności (A.1.5).

Przedstawienie chrześcijańskiej interpretacji sensu życia (A.1.8; A.1.9).

Ukazanie istoty Bożej opatrności zwłaszcza w obliczu zła i cierpienia (A.1.8).

Treści nauczania

Człowiek stworzony na obraz i podobieństwo Boga (Rdz 1,26-27; Rdz 5,1) jako istota cielesno-duchowa posiadająca rozum i wolną wolę (A.1.5; B.1.6).

Niezbywalna godność każdego człowieka od poczęcia do naturalnej śmierci. Obowiązek szacunku wobec wszystkich ludzi i przestrzegania ich praw (A.1.5; B.1.6).

Stworzenie człowieka jako kobiety lub mężczyzny posiadających tę samą godność, równość i będących wzajemnie komplementarnymi (A.1.5; B.1.6).

Wartość i cel ludzkiego życia w perspektywie chrześcijańskiej (np. miłość, szczęście, relacja z Bogiem, zbawienie) (A.1.9; B.1.10).

Warunki udanego życia: harmonia i równowaga między duszą a ciałem, np. w odniesieniu do św. Hildegardy (1098–1179) (A.1.5; B.1.6).

Istota Bożej opatrności. Chrześcijańska interpretacja przyczyn oraz skutków różnych form zła i cierpienia na świecie (np. wojny, choroby, kataklizmy) (A.1.8; B.1.9).

Chrześcijańskie przeżywanie cierpienia w nawiązaniu do historii Hioba. Odwołania do doświadczeń takich osób, jak np.: bł. Klara Badano (1971–1990), Nick Vujicic (ur. 1982) (A.1.8; B.2.26).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Wyjaśnia, co oznacza chrześcijańska wiara, że człowiek jest stworzony na obraz i podobieństwo Boga (B.1.6).

Uzasadnia niezbywalną godność każdej osoby ludzkiej we wszystkich stadiach życia (B.1.6).

Podaje przykłady respektowania równej godności kobiety i mężczyzny oraz przejawy ich komplementarności (B.1.6).

Wskazuje nadrzędny cel i sens życia w ujęciu chrześcijańskim (B.1.10).

Wyjaśnia związek między Bożą opatrnością a istnieniem różnych form zła i przejawów cierpienia (B.1.9).

Omawia chrześcijańską postawę wobec cierpienia na podstawie przykładów biblijnych i współczesnych postaci (B.2.26).

DZIAŁ II

WYZWANIA WSPÓŁCZESNEGO ŚWIATA

Cele kształcenia i wychowania

Przedstawienie chrześcijańskiego podejścia do rzeczy materialnych (A.3.1).

Uświadomienie wyzwań związanych z konsumpcjonizmem i materializmem (A.3.1).

Uzmysłowienie istnienia i sposobów działania mechanizmów rekomendacji i profilowania w mediach cyfrowych (A.3.8; A.3.9).

Ukazanie zagrożeń wynikających z cyberprzemocy, manipulacji i dezinformacji w przekazach medialnych (A.3.8; A.3.9).

Pogłębienie wiedzy na temat różnych form przemocy (fizycznej, psychicznej, seksualnej) i sposobów jej przeciwdziałania (A.3.9).

Przedstawienie zasad odpowiedzialnego korzystania z mediów w odniesieniu do chrześcijańskiej miłości bliźniego (A.3.8).

Analiza zalet sztucznej inteligencji i wyzwań z nią związanych w świetle nauczania Kościoła (A.3.8).

Omówienie potrzeby i sposobów troski o stworzenie w duchu nauczania Kościoła (A.3.12).

Przedstawienie problematyki uzależnień, profilaktyki i terapii w perspektywie chrześcijańskiej (A.3.14).

Zapoznanie ze sposobami troski o zdrowie fizyczne, psychiczne i duchowe w perspektywie chrześcijańskiej (A.3.4).

Treści nauczania

Chrześcijańskie podejście do rzeczy materialnych. Konsumpcjonizm wyzwaniem dla świata wartości (A.3.1; B.3.2).

Zjawisko cyberprzemocy, hejtu, manipulacji i dezinformacji: mechanizmy, konsekwencje, sposoby przeciwdziałania (Mt 7,12; Ef 4,29-32) (A.3.8; B.3.13; B.3.14).

Przemoc i jej formy: fizyczna, psychiczna, seksualna. Reagowanie i udzielanie pomocy. Organizacje i instytucje wsparcia (Mt 25,35-40) (A.3.9; B.3.14).

Mechanizmy rekomendacji i profilowania w mediach cyfrowych (algorytmy) oraz ich wpływ na wolność wyboru przekazów medialnych (A.3.8; B.3.13).

Krytyczne podejście do przekazów medialnych. Etyka komunikacji w świecie cyfrowym: odpowiedzialność za słowo, prawdę i prywatność; kultura szacunku i empatii w Internecie (A.3.8; B.3.13).

Zalety sztucznej inteligencji i wyzwania z nią związane w nauczaniu Kościoła katolickiego (A.3.8; B.3.13).

Troska o zwierzęta i ochrona przyrody (Rdz 2,15) w świetle encykliki „Laudato si” (2015). Nawiązanie do św. Franciszka z Asyżu (1181/1182–1226) (A.3.12; B.3.15; B.3.16).

Przyczyny i skutki uzależnień, zwłaszcza od alkoholu, narkotyków, hazardu, gier komputerowych i smartfonów. Rola wiary i religijności w profilaktyce i terapii (A.3.14; B.3.21).

Troska o zdrowie fizyczne, psychiczne i duchowe. Wzmacnianie samooceny i chrześcijańska profilaktyka niskiej samooceny oraz depresji (A.3.3; A.3.4; B.3.4; B.3.5; B.3.21).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Ocenia współczesne podejście do rzeczy materialnych w świetle wartości chrześcijańskich (B.3.2).

Analizuje wyzwania wynikające z algorytmów profilowania w mediach cyfrowych oraz ocenia ich wpływ na wolność wyboru (B.3.13).

Rozpoznaje przejawy cyberprzemocy, hejtu i manipulacji medialnej oraz wskazuje sposoby reagowania na te zagrożenia (B.3.13; B.3.14).

Wymienia różne formy przemocy (fizycznej, psychicznej, seksualnej) i wskazuje możliwości uzyskania pomocy (B.3.14).

Przedstawia zasady etycznej komunikacji w przestrzeni cyfrowej (B.3.13).

Analizuje nauczanie Kościoła odnośnie do sztucznej inteligencji (B.3.13).

Uzasadnia konieczność ochrony środowiska naturalnego w świetle wiary chrześcijańskiej (B.3.15; B.3.16).

Interpretuje przyczyny i skutki uzależnień oraz wskazuje chrześcijańskie drogi profilaktyki oraz terapii (B.3.21).

Wyjaśnia znaczenie i sposoby integralnej troski o zdrowie fizyczne, psychiczne i duchowe (B.3.4; B.3.5; B.3.21).

DZIAŁ III

ODKRYWANIE POWOŁANIA ŻYCIOWEGO I ZAWODOWEGO

Cele kształcenia i wychowania

Ukazanie chrześcijańskiego rozumienia powołania i różnorodności powołań życiowych (A.2.10).

Analizowanie chrześcijańskich kryteriów rozeznawania powołania życiowego i zawodowego (A.2.10).

Pogłębienie rozumienia istoty i przymiotów sakramentu małżeństwa (A.2.4).

Przedstawienie przeszkód kanonicznych do zawarcia sakramentu małżeństwa (A.2.4).

Zapoznanie z nauczaniem Kościoła katolickiego na temat antykoncepcji (A.2.6).

Prezentowanie podstawowych informacji na temat naturalnych metod regulacji poczęć, naprotechnologii i adopcji dzieci (A.2.6).

Przedstawienie stanowiska Kościoła katolickiego na temat zapłodnienia in vitro (A.2.6).

Ukazanie znaczenia i form wychowania religijnego w rodzinie (A.2.4).

Zapoznanie z nauczaniem Kościoła katolickiego na temat osób LGBT+ (A.2.6).

Omówienie podstawowych zasad etyki zawodowej (A.3.11).

Charakteryzowanie wolontariatu jako formy służby bliźniemu i samorozwoju (A.3.13).

Treści nauczania

Chrześcijańskie rozumienie powołania. Powszechne powołanie do świętości (A.2.10; B.2.17).

Drogi powołania chrześcijańskiego, np.: małżeństwo i rodzina, kapłaństwo, życie zakonne, życie bezżenne, powołanie misyjne (Jr 1,4-9) (A.2.10; B.2.17; B.2.18; B.2.21).

Chrześcijańskie kryteria rozeznawania powołania (A.2.10; B.2.17; B.2.19).

Powołanie do życia małżeńskiego i rodzinnego. Etapy budowania relacji: od zakochania do miłości i odpowiedzialności (Ef 5,25-33) (A.2.10; B.2.17).

Sakrament małżeństwa jako związek kobiety i mężczyzny błogosławiony przez Boga (A.2.4; B.2.19).

Przymioty sakramentu małżeństwa. Treść przysięgi małżeńskiej (A.2.4; B.2.19).

Uwarunkowania kanoniczne sakramentu małżeństwa. Przeszkody do zawarcia małżeństwa (A.2.4; B.2.20).

Otwartość na dar płodności. Katolicy wobec antykoncepcji. Odpowiedzialne rodzicielstwo i naturalne metody regulacji poczęć (A.2.6; B.2.24).

Problem niepłodności. Moralna ocena zapłodnienia in vitro. Naprotechnologia i adopcja propozycją dla małżeństw (A.2.6; B.2.25).

Wychowanie religijne w rodzinie. Rola rodziców w przekazie wiary (A.2.4; B.2.13).

Kościół katolicki wobec osób LGBT+: szacunek i wezwanie do czystości (KKK 2357–2359) (A.2.6; B.2.25).

Chrześcijańskie rozumienia pracy jako powołania. Odkrywanie własnych talentów w odniesieniu do przypowieści o talentach (Mt 25,14-30) (A.3.10; B.3.17).

Etyka zawodowa: uczciwość, punktualność, odpowiedzialność, rzetelność. Wzory świętych, np. św. Józef z Nazaretu, św. Jan Bosko (1815–1888) (A.3.11; B.3.18).

Wolontariat w perspektywie wiary. Wolontariat a rozwój osobisty: odkrywanie talentów, pasji i sensu życia; zdobywanie doświadczenia zawodowego (A.3.13; B.3.20).

Formalne aspekty wolontariatu: prawa i obowiązki wolontariusza, zasady bezpieczeństwa, planowanie działań (A.3.13; B.3.20).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Wyjaśnia istotę chrześcijańskiego powołania i wymienia kryteria jego rozpoznawania (B.2.16; B.2.17).

Charakteryzuje główne drogi powołania chrześcijańskiego (B.2.18).

Analizuje istotę i przymioty sakramentu małżeństwa w odniesieniu do przysięgi małżeńskiej (B.2.19).

Opisuje przeszkody dotyczące zawarcia małżeństwa sakramentalnego (B.2.20).

Omawia chrześcijańskie zasady odpowiedzialnego rodzicielstwa (B.2.24).

Streszcza nauczanie Kościoła katolickiego na temat problemu bezpłodności w odniesieniu do zapłodnienia in vitro, naprotechnologii i adopcji dzieci (B.2.25).

Wskazuje zasady wychowania religijnego w rodzinie (B.2.13).

- Przedstawia stanowisko Kościoła katolickiego wobec osób LGBT+ (B.2.25).
Omawia zasady etyki zawodowej w kontekście współczesnych wyzwań (B.3.17; B.3.18).
Wyjaśnia rolę wolontariatu w rozwoju osobistym i społecznym (B.3.20).

DZIAŁ IV CHRZEŚCIJAŃSTWO W KULTURZE WSPÓŁCZESNEJ

Cele kształcenia i wychowania

- Przedstawienie wybranych uczelni katolickich w Polsce (A.4.1).
Ukazanie obecności chrześcijaństwa we współczesnej literaturze, architekturze, sztuce, filmie itp. (A.4.1; A.4.4; A.4.5).
Rozwijanie umiejętności interpretowania motywów chrześcijańskich we współczesnej kulturze (A.4.4; A.4.5).

Treści nauczania

- Uniwersytety katolickie w Polsce w służbie nauki i wiary, Boga i Ojczyzny w odniesieniu do konstytucji „Veritatis gaudium” papieża Franciszka (2017) (A.4.1; B.4.2).
Literatura dla młodzieży inspirowana chrześcijaństwem, np.: C.S. Lewis „Opowieści z Narnii”, F. Rivers „Most przeznaczenia”, „Ogród Leoty”, „Potęga miłości”, T. Keller „Bóg marnotrawny” (A.4.4; B.4.4).
Współczesna architektura chrześcijańska, np.: seminarium zmartwychwstańców w Krakowie (1985–1993), Kościół Hallgrímura w Reykjavíku (1945–1986); Bazylika Sagrada Familia w Barcelonie (1882–), Katedra Najświętszej Maryi Panny z Aparecidy w Brasílii (1958–1970) (A.4.5; B.4.4).
Współczesna sztuka chrześcijańska w Polsce, np.: projekt „Namalować katolicyzm od nowa”, „Ruch Nowej Ikony”, chrześcijański street art (A.4.5; B.4.4).
Współczesne filmy inspirowane chrześcijaństwem, np.: „Bóg nie umarł” (2014), „Powołany” (2022), „Powołany 2” (2024), „Ludzie Boga” (2010), „The Chosen” (2017–) (A.4.4; B.4.4).
Współczesna muzyka inspirowana chrześcijaństwem, np.: TGD, Gospel Rain, Tau, Padre Guilherme (muzyka elektroniczna) (A.4.5; B.4.4).

Profile na Instagramie i Tik-Toku inspirowane chrześcijaństwem, np.: „Bóg w wielkim mieście”, „Muode Koty”, „Wyrwani z niewoli” (A.4.1; B.4.4).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Wymienia i opisuje wybrane uczelnie katolickie w Polsce (B.4.2).

Rozpoznaje motywy chrześcijańskie we współczesnej literaturze, architekturze, sztuce, filmie (B.4.4).

Analizuje przykłady obecności idei chrześcijańskich we współczesnej kulturze (B.4.2).

Wskazania do realizacji programu

Uczniowie technikum stanowią grupę o wyraźnie zarysowanej specyfice edukacyjnej i społecznej. Wybór kierunku kształcenia zawodowego, doświadczenia praktyk zawodowych oraz wczesny kontakt z realiami rynku pracy zazwyczaj kształtują w nich postawę pragmatyczną, zorientowaną na działanie. Jednocześnie – jak każdy młody człowiek na tym etapie rozwoju – mierzą się z pytaniami o własną tożsamość, system wartości i sens podejmowanych wyborów. To połączenie orientacji zawodowej z głębokimi pytaniami egzystencjalnymi tworzy wyjątkowy kontekst dla nauczania religii. Trzeba ten kontekst rozumieć i traktować go jako punkt wyjścia, nie jako utrudnienie. Program zakłada, że treści religijne są stale odnoszone do rzeczywistości uczniów: ich przyszłości zawodowej, relacji międzyludzkich i codziennych dylematów moralnych. Treść pozbawiona tego zakorzenienia traci swoją siłę oddziaływania i staje się wiedzą o charakterze wyłącznie teoretycznym. Uczniowie technikum wykazują zdolność do myślenia abstrakcyjnego, analizy wieloaspektowej i krytycznej oceny argumentów. Kompetencje te powinny być na zajęciach z religii nie tylko uznawane, ale też aktywnie wykorzystywane. Nauczanie oparte wyłącznie na jednostronnym przekazie wiedzy nie odpowiada możliwościom intelektualnym młodzieży. Program zakłada prowadzenie zajęć w duchu dialogu, samodzielnego dochodzenia do wniosków i poważnego traktowania pytań formułowanych przez uczniów.

Nauczyciel religii pełni tu rolę przewodnika po świecie wiedzy religijnej. Jego zadaniem jest rzetelne przedstawianie treści, inicjowanie i moderowanie refleksji oraz budowanie przestrzeni do autentycznego poszukiwania. Wątpliwości i pytania uczniów poszukujących powinny być traktowane z pełną powagą i zainteresowaniem, jako cenny wkład w proces poznawczy całej klasy. Treści religijne muszą być prezentowane rzetelnie, z uwzględnieniem kontekstu historycznego i kulturowego, bez upraszczania trudnych zagadnień i bez unikania napięć obecnych we współczesnej debacie. Nie mogą być sprowadzane do formuł wymagających zapamiętania. Ich sens staje się zrozumiały dopiero wtedy, gdy uczniowie mają świadomość, na jakie ludzkie pytania te treści odpowiadają.

Dobór metod powinien wynikać ze specyfiki omawianych treści oraz możliwości danej klasy. W technikum szczególną wartość mają formy angażujące uczniów w aktywne myślenie i samodzielne formułowanie stanowisk. Dyskusja – starannie zaplanowana i sprawnie moderowana – należy

do wartościowych metod pracy z uczniami na tym etapie edukacyjnym. Zagadnienia takie jak relacja nauki i wiary, problem zła i cierpienia, dylematy bioetyczne czy etyka środowiska pracy naturalnie sprzyjają formułowaniu stanowisk, konfrontowaniu argumentów i ich weryfikacji. Debata oksfordzka lub panel dyskusyjny kształtują kulturę intelektualną: umiejętność słuchania, rzeczowego odpowiadania i rewizji własnego stanowiska pod wpływem mocniejszego argumentu. Nauczyciel pełni w tych formach rolę moderatora dbającego o jakość wymiany myśli. Metody problemowe – praca nad konkretnym dylematem moralnym, analiza przypadku, studium sytuacji etycznej – są szczególnie trafne w kontekście technikum. Zagadnienia z zakresu etyki zawodowej, odpowiedzialności za efekty własnej pracy czy relacji pracownik – pracodawca mają dla uczniów odbywających praktyki zawodowe wymiar nie abstrakcyjny, lecz bezpośrednio odnoszący się do ich doświadczenia. Praca z tekstem źródłowym powinna być stałym elementem nauczania. Uczniowie powinni mieć regularny kontakt z fragmentami Pisma Świętego, dokumentami Kościoła oraz tekstami teologicznymi i filozoficznymi. Kluczowe jest wyrobienie nawyku myślenia hermeneutycznego, rozumienia, że każdy tekst powstał w określonym czasie i dla określonych odbiorców oraz że jego interpretacja wymaga uwzględnienia zasad krytyki historycznej i literackiej.

Program odwołuje się do dziedzictwa kulturowego chrześcijaństwa: literatury, architektury, malarstwa, muzyki, postaci historycznych i współczesnych. Wymienione przykłady mają charakter propozycji i punktów orientacyjnych, a nie zamkniętego katalogu dzieł obowiązkowych do omówienia. Autorzy podręczników i nauczyciele powinni dobierać przykłady swobodnie, kierując się dostępnością materiałów, zainteresowaniami uczniów i aktualnym kontekstem kulturalnym. Wskazane przykłady można zastępować innymi, analogicznymi dziełami lub postaciami, które lepiej odpowiadają lokalnym uwarunkowaniom lub aktualnym wydarzeniom. Celem jest wyrobienie w uczniach umiejętności rozpoznawania chrześcijańskich motywów i idei w kulturze, rozumienia ich genezy i znaczenia dla tych, którzy je tworzyli. Wiedza o dziedzictwie chrześcijańskim nie powinna mieć charakteru encyklopedycznego – powinna kształtować wrażliwość humanistyczną i zdolność do odczytywania sensów obecnych w kulturze, którą uczniowie na co dzień zamieszkują.

Nauczanie religii w technikum powinno w pełni korzystać z możliwości, jakie dają współczesne technologie informacyjno-komunikacyjne. Pre-

zencje multimedialne, materiały filmowe i muzyczne, wirtualne wycieczki po miejscach o znaczeniu religijnym i kulturowym, a także podcasty i audycje o tematyce religijnej, filozoficznej i społecznej stanowią wartościowe uzupełnienie tradycyjnych metod pracy. Osobną kwestią jest rola narzędzi opartych na sztucznej inteligencji. Mogą one wspierać proces uczenia się na wiele sposobów: pomagać w gromadzeniu wstępnych informacji, generowaniu pytań badawczych, tłumaczeniu tekstów źródłowych, tworzeniu streszczeń i map myśli. Ich obecność w dydaktyce jest faktem, który warto uwzględnić w sposób przemyślany, a nie ignorować. Korzystanie z narzędzi AI powinno być jednak zawsze połączone z kształtowaniem postawy krytycznej: umiejętności weryfikowania uzyskanych informacji, świadomości ograniczeń tej technologii oraz odpowiedzialności za własną pracę intelektualną.

Właściwa realizacja programu powinna zaczynać się od rozpoznania poziomu wiedzy i doświadczeń uczniów. Diagnoza wstępna pozwala dostosować metody i tempo pracy do rzeczywistych potrzeb młodzieży. Cele każdej lekcji powinny być formułowane w sposób jasny i komunikowany uczniom, co sprzyja ich świadomemu uczestnictwu w procesie edukacyjnym. Treści religijne nabierają głębi, gdy są łączone z aktualnymi wydarzeniami społecznymi i kulturalnymi. Nawiązania do bieżącego kontekstu pokazują, że tradycja chrześcijańska posiada zasoby pozwalające interpretować współczesność, a nie jedynie opisywać przeszłość. Dla uczniów technikum, wyczulonych na konkret i realia, takie zakorzenienie nauczania w aktualności jest szczególnie istotne. Wycieczki do miejsc o znaczeniu religijnym i kulturowym – sanktuariów, klasztorów, muzeów, obiektów architektury sakralnej – mogą być wartościowym uzupełnieniem pracy w klasie.

Program nauczania religii w szkole branżowej I stopnia

Odkrywanie powołania: sztuka życia i pracy

Program nr AZ-5a-01/26

Niniejszy program powstał w oparciu o „Podstawę programową nauczania religii rzymskokatolickiej w Polsce” z 2025 roku. Jego nadrzędnym zamysłem jest towarzyszenie uczniom w budowaniu własnej tożsamości – religijnej, moralnej i zawodowej – przez pogłębianie wiedzy o chrześcijaństwie i rozwijanie zdolności do odnoszenia jej do rzeczywistych sytuacji, z którymi młodzi ludzie stykają się w życiu osobistym i w środowisku pracy. Uczniowie identyfikujący się z wiarą katolicką znajdą w programie wsparcie dla jej pogłębiania i porządkowania własnej hierarchii wartości. Uczniowie niewierzący lub poszukujący mogą korzystać z niego jako z rzetelnego wprowadzenia w chrześcijaństwo rozumiane jako tradycja intelektualna, etyczna i kulturowa.

Punktem wyjścia programu jest przekonanie, że chrześcijaństwo i Kościół katolicki dostarczają istotnych narzędzi do namysłu nad sensem życia, moralnością i miejscem człowieka pośród innych ludzi – w rodzinie, Kościele, wspólnocie lokalnej i miejscu pracy. Treści religijne są tu ujmowane w sposób przystępny i praktyczny: wiedza teologiczna, psychologiczna, historyczna i kulturowa spleta się z pytaniami, które młody człowiek wkraczający w dorosłość realnie sobie stawia. Program jest głęboko osadzony w specyfice kształcenia branżowego, gdzie uczniowie równoległe z nauką ogólną zdobywają zawód, przygotowują się do pracy i coraz

poważniej myślą o swoim miejscu w społeczeństwie. To środowisko wymaga, by wiedza religijna była tłumaczona na język odpowiedzialności, rzetelności i dojrzałych wyborów.

Nauczanie religii w szkole branżowej I stopnia jest pomyślane jako przestrzeń refleksji nad pytaniami, które uczniowie stawiają sobie – często nie wprost – w związku z własnym życiem. Program porządkuje chrześcijańskie odpowiedzi na te pytania, czerpiąc z tradycji biblijnej, nauczania Kościoła i wzorców osobowych. Szczególny akcent spoczywa na tych wymiarach religii, które mają bezpośrednie przełożenie na doświadczenie uczniów szkół branżowych: rozeznawanie własnego powołania życiowego i zawodowego, kształtowanie postawy etycznej w pracy, rozwijanie umiejętności budowania dojrzałych relacji z ludźmi oraz podejmowanie odpowiedzialnych decyzji w oparciu o trwałe fundament wartości.

Struktura programu wynika bezpośrednio z założeń podstawy programowej i została oparta na pięciu obszarach tematycznych, które odpowiadają kluczowym wymiarom wiedzy religijnej oraz praktycznym potrzebom uczniów szkół branżowych. Pierwszym obszarem są pytania młodych ludzi o Boga i świat, obejmujące podstawowe zagadnienia dotyczące istnienia Boga, relacji między wiarą a nauką, chrześcijańskiego rozumienia stworzenia oraz problemów moralnych związanych z cierpieniem i złem. Drugi obszar dotyczy wiary i życia Kościoła i zawiera omówienie prawd wiary katolickiej, struktury Kościoła, sakramentów oraz zasad moralności chrześcijańskiej w kontekście codziennego życia. Trzeci obszar koncentruje się na funkcjonowaniu młodego człowieka w pluralistycznym świecie i obejmuje zagadnienia związane z ekumenizmem, dialogiem międzyreligijnym, etyką życia społecznego i zawodowego, współczesnymi wyzwaniem moralnymi oraz odpowiedzialnością za stworzenie. Czwarty obszar poświęcony jest chrześcijaństwu w historii i kulturze i ukazuje jego wpływ na dzieje Europy i Polski przez analizę wydarzeń historycznych oraz wybranych dzieł sztuki i architektury sakralnej. Piąty obszar obejmuje święta i tradycje katolickie, prezentowane w perspektywie ich znaczenia dla życia religijnego i kulturowego.

W klasie I noszącej tytuł „Droga do prawdy” położono nacisk na wprowadzenie do podstawowych zagadnień wiary chrześcijańskiej oraz na problemy fundamentalne związane z dojrzywaniem i poszukiwaniem własnego miejsca w świecie. Materiał obejmuje podstawowe argumenty za

istnieniem Boga, biblijny opis stworzenia w relacji do wiedzy naukowej, fundamenty wiary w Jezusa Chrystusa i Tróję Świętą oraz początki historii Kościoła. Ważnym elementem jest zapoznanie z najważniejszymi świętami liturgicznymi oraz ich znaczeniem dla życia chrześcijan. Uczniowie poznają także kluczowe wydarzenia w historii chrześcijaństwa, ze szczególnym uwzględnieniem chrystianizacji Polski.

W klasie II zatytułowanej „Człowiek w poszukiwaniu Boga” ukazwana jest różnorodność religii oraz specyfika chrześcijaństwa w kontekście innych tradycji religijnych. Program pogłębia systematyczne ujęcie wiary katolickiej, przedstawiając strukturę i misję Kościoła, znaczenie sakramentów oraz podstawy życia liturgicznego. Szczególną uwagę poświęca się chrześcijańskiej antropologii – rozumieniu człowieka jako osoby stworzonej na obraz Boży, obdarzonej godnością i powołaniem. Uczniowie zapoznają się również z wybranymi przykładami chrześcijańskiego dziedzictwa kulturowego z epoki renesansu i baroku.

W klasie III noszącej tytuł „Odkrywanie powołania” nacisk położony jest na praktyczne aspekty życia moralnego oraz na przygotowanie do pełnienia ról społecznych i zawodowych. Treści obejmują fundamenty moralności chrześcijańskiej, w tym rolę sumienia, znaczenie Dekalogu i błogosławieństw ewangelicznych w codziennym życiu oraz współczesne wyzwania moralne związane z mediami cyfrowymi, konsumpcjonizmem, ochroną środowiska i relacjami społecznymi. Znacząca część programu poświęcona jest odkrywaniu powołania życiowego i zawodowego, w tym poznaniu różnych dróg życia chrześcijańskiego, szczególnie sakramentu małżeństwa jako fundamentu rodziny. Osobny dział koncentruje się na współczesnej etyce zawodowej, omawiając podstawowe zasady uczciwości, odpowiedzialności i rzetelności w pracy, znaczenie wolontariatu, dylematy etyczne związane z wykonywaniem zawodu oraz potrzebę równowagi między pracą a życiem osobistym. Klasa III zawiera też moduły poświęcone historii Kościoła od czasów oświecenia do końca XX wieku oraz obecności inspiracji chrześcijańskich we współczesnej kulturze.

Program zakłada, że uczniowie szkół branżowych to młodzi ludzie praktycznie nastawieni do życia, często łączący naukę z pracą, stawiający pierwsze kroki w dorosłość i przygotowujący się do samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie. Dlatego szczególny nacisk położony jest na te treści, które mają bezpośrednie przełożenie na życie: etykę za-

wodową i społeczną, budowanie wartościowych relacji, rozpoznawanie zagrożeń moralnych i przeciwdziałanie im, odpowiedzialne podejmowanie decyzji życiowych oraz odkrywanie własnego powołania. Program uwzględnia również potrzebę wspierania uczniów w rozwijaniu kompetencji społecznych, takich jak komunikacja, współpraca, rozwiązywanie konfliktów czy empatia, które są niezbędne zarówno w życiu osobistym, jak i zawodowym.

KLASA I

DROGA DO PRAWDY

DZIAŁ I

MIĘDZY NAUKĄ A WIARĄ

Cele kształcenia i wychowania

Ukazanie relacji między nauką a wiarą jako niesprzecznymi i komplementarnymi rodzajami poznania (A.1.1).

Przedstawienie biblijnego opisu stworzenia świata w kontekście teorii Wielkiego Wybuchu (A.1.1).

Zapoznanie z chrześcijańską interpretacją powstania i rozwoju życia na ziemi w odniesieniu do koncepcji naukowych (A.1.4).

Przedstawienie filozoficznych i teologicznych argumentów uzasadniających istnienie jedyne Boga (A.1.2).

Uzasadnienie wiarygodności Biblii na podstawie historii jej powstania i odkryć archeologicznych (A.1.3).

Ukazanie znaczenia Tradycji jako żywego przekazu wiary obecnego w Kościele (A.3.10).

Treści nauczania

Relacje między nauką a wiarą jako niesprzecznymi i komplementarnymi rodzajami poznania (A.1.1; B.1.1).

Stworzenie wszechświata według opisu biblijnego zawartego w Księdze Rodzaju a teoria Wielkiego Wybuchu (A.1.1; B.1.1).

Niesprzeczność teorii ewolucji z chrześcijańską wiarą w stwórczą działalność Boga (A.1.4; B.1.5).

Filozoficzne i teologiczne argumenty za istnieniem jedyne Boga (A.1.2; B.1.2).

Wiarygodność Biblii uwzględniająca historię powstania, autorstwo oraz odkrycia archeologiczne (A.1.3; B.1.3; B.2.1; B.2.2).

Tradycja i jej formy jako żywy przekaz wiary w Kościele (A.3.10; B.2.16; B.2.3).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Wyjaśnia, na czym polega komplementarność poznania naukowego i religijnego (B.1.1).

Uzasadnia komplementarność biblijnego opisu stworzenia świata i teorii Wielkiego Wybuchu (B.1.1).

Omawia chrześcijańską interpretację powstania życia (B.1.4).

Analizuje niesprzeczność teorii ewolucji z chrześcijańską wiarą w stwórczą działalność Boga (B.1.5).

Wymienia filozoficzne i teologiczne argumenty przemawiające za istnieniem Boga (B.1.2).

Przedstawia argumenty historyczne i archeologiczne potwierdzające wiarygodność Biblii (B.1.3; B.2.1; B.2.2).

Wskazuje przykłady Tradycji jako żywego przekazu wiary w Kościele (B.2.16; B.2.3).

DZIAŁ II FILARY CHRZEŚCIJAŃSTWA

Cele kształcenia i wychowania

Pogłębienie rozumienia wiary w Trójcę Świętą jako fundamentu chrześcijaństwa (A.3.5).

Ukazanie obrazu i przymiotów Boga w chrześcijaństwie (A.1.7; A.2.3).

Przypomnienie głównych etapów historii zbawienia (A.2.1).

Przypomnienie okoliczności i zbawczego znaczenia narodzenia Jezusa Chrystusa (A.1.1).

Przedstawienie chrztu w Jordanie jako objawienia Trójcy Świętej i początku publicznej misji Jezusa (A.1.1).

Analiza argumentów potwierdzających historyczność Jezusa oraz Jego bóstwo (A.2.2).

Pogłębienie rozumienia zbawczego znaczenia męki, śmierci i zmartwychwstania Chrystusa (A.1.1).

Przedstawienie argumentów uzasadniających historyczność zmartwychwstania Jezusa (A.1.2).

Ukazanie roli Maryi w historii zbawienia i wierze Kościoła katolickiego (A.2.1).

Zapoznanie z naturą i działaniem aniołów oraz archaniołów (A.3.5).

Analiza argumentów za istnieniem szatana oraz ukazanie potrzeby walki duchowej (A.3.13).

Przedstawienie katolickiego rozumienia śmierci i nadziei życia wiecznego (A.1.5).

Pogłębienie rozumienia paruzji, zmartwychwstania i sądu ostatecznego (A.1.1).

Treści nauczania

Wiara w Trójcę Świętą jako fundament chrześcijaństwa (A.3.5; B.3.3).

Obraz i przymioty Boga w chrześcijaństwie (A.1.7; A.2.3; B.1.7; B.2.4).

Główne etapy chrześcijańskiej historii zbawienia: czas Starego Testamentu, czas Nowego Testamentu, czas Kościoła (A.2.1; B.2.2).

Narodzenie Jezusa Chrystusa: okoliczności i znaczenie w świetle tekstów biblijnych (A.1.1; B.2.2; B.2.6).

Chrzest Jezusa w Jordanie jako objawienie Trójcy Świętej i początek publicznej działalności (A.1.1; B.2.6).

Argumenty potwierdzające historyczność Jezusa w oparciu o pisma chrześcijańskie i pozachrześcijańskie (A.2.2; B.1.3).

Argumenty potwierdzające bóstwo Jezusa Chrystusa (A.1.2; B.1.3).

Zbawcze znaczenie męki, śmierci i zmartwychwstania Jezusa w perspektywie katolickiej (A.1.1; B.2.6).

Argumenty potwierdzające historyczność zmartwychwstania Jezusa (A.1.2; B.1.3).

Rola Maryi w historii zbawienia i wierze katolickiej (A.2.1; B.2.7).

Istnienie, natura i działanie aniołów oraz archaniołów (A.3.5; B.3.13).

Istnienie i działalność szatana, natura pokus oraz znaczenie walki duchowej (A.3.13; B.2.21).

Śmierć i nadzieja życia wiecznego w perspektywie katolickiej (A.1.5; B.2.27).

Paruzja, zmartwychwstanie ciała i sąd ostateczny (A.1.1; B.1.1).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Opisuje chrześcijańską wiarę w Trójcę Świętą (B.3.3).

Wymienia i analizuje przymioty Boga w chrześcijaństwie (B.1.7; B.2.4).

Wskazuje i omawia zasadnicze etapy chrześcijańskiej historii zbawienia (B.2.2).

Wyjaśnia okoliczności narodzenia Jezusa i omawia jego zbawcze znaczenie w wierze chrześcijańskiej (B.2.6).

Omawia znaczenie chrztu Jezusa w Jordanie (B.2.6).

Analizuje źródła historyczne potwierdzające życie i działalność Jezusa (B.1.3; B.2.2).

Przedstawia argumenty potwierdzające bóstwo Jezusa Chrystusa (B.1.3).

Wyjaśnia znaczenie męki, śmierci i zmartwychwstania Chrystusa w chrześcijaństwie (B.2.6).

Przedstawia argumenty potwierdzające historyczność zmartwychwstania Jezusa (B.1.3).

Omawia rolę Maryi w historii zbawienia i wierze katolickiej (B.2.7).

Wyjaśnia naturę i zadania aniołów (B.3.13).

Podaje biblijne argumenty potwierdzające istnienie i działalność szatana (B.2.21).

Przedstawia katolickie nauczanie na temat śmierci i nadziei życia wiecznego (B.2.27).

Analizuje pojęcia paruzji, zmartwychwstania i sądu ostatecznego (B.1.1).

DZIAŁ III
ROZWÓJ CHRZEŚCIJAŃSTWA
W STAROŻYTNOŚCI I ŚREDNIOWIECZU

Cele kształcenia i wychowania

Przypomnienie okoliczności założenia Kościoła przez Jezusa Chrystusa (A.4.2).

Zapoznanie z prześladowaniami chrześcijan w Cesarstwie Rzymskim (A.1.1).

Przedstawienie edyktu mediolańskiego jako przełomowego momentu dla rozwoju chrześcijaństwa (A.4.1).

Przybliżenie nauczania pierwszych soborów powszechnych i treści nicejsko-konstantynopolińskiego wyznania wiary (A.2.3).

Wyjaśnienie wpływu chrześcijaństwa na rozwój szkolnictwa, nauki, rolnictwa, medycyny i działalności dobroczynnej w średniowieczu (A.4.1; A.4.7).

Pogłębienie rozumienia przyczyn i skutków schizmy wschodniej (A.1.1).

Ukazanie chrześcijańskich inspiracji i symboliki w architekturze oraz sztuce średniowiecza (A.4.4).

Treści nauczania

Założenie Kościoła przez Jezusa Chrystusa i przekazanie „władzy kluczy” (Mt 16,13-19) (A.4.2; B.4.4).

Prześladowania chrześcijan w Cesarstwie Rzymskim (A.1.1; B.2.7).

Edykt mediolański Konstancyna Wielkiego z 313 roku jako kres prześladowań i początek dynamicznego rozwoju chrześcijaństwa (A.4.1; B.4.3).

Pierwsze sobory powszechne w Nicei w 325 roku oraz w Konstantynopolu w 381 roku (A.2.3; B.2.5).

Powstanie i znaczenie nicejsko-konstantynopolińskiego wyznania wiary (A.2.3; B.2.5).

Wkład świętych w rozwój chrześcijaństwa w Europie, np.: św. Benedykt (ok. 480–547), św. Cyryl (826–869) i św. Metody (ok. 815–885), św. Franciszek z Asyżu (1181/1182–1226), św. Tomasz z Akwinu (1225–1274) (A.4.1; A.4.7; B.2.12; B.4.2).

Wpływ średniowiecznego chrześcijaństwa na postęp w szkolnictwie, nauce, rolnictwie, medycynie i działalności dobroczynnej (A.4.1; A.4.5; B.4.2).

Przyczyny i skutki schizmy wschodniej z 1054 roku (A.1.1; B.2.9).

Inspiracje chrześcijańskie w architekturze gotyckich katedr, np. w Chartres, Paryżu i Kolonii (A.4.4; B.4.4).

Malarstwo chrześcijańskie w sztuce średniowiecznej, np. freski Giotta di Bondone (ok. 1267–1337) (A.4.4; B.4.4).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Wyjaśnia okoliczności ustanowienia Kościoła przez Jezusa (B.4.4).

Analizuje przyczyny i skutki prześladowań chrześcijan w Cesarstwie Rzymskim (B.2.7).

Ocenia znaczenie edyktu mediolańskiego dla rozwoju chrześcijaństwa (B.4.3).

Omawia kluczowe prawdy wiary zawarte w „Credo nicejsko-konstantynopolitańskim” (B.2.5).

Przedstawia zasługi wybranych świętych średniowiecza dla rozwoju chrześcijaństwa i cywilizacji (B.2.12; B.4.2).

Wyjaśnia przyczyny i skutki rozłamu chrześcijaństwa w XI wieku (B.2.9).

Analizuje przykłady chrześcijańskiej architektury i sztuki w średniowieczu (B.4.4).

DZIAŁ IV

CHRZEŚCIJAŃSTWO FUNDAMENTEM PAŃSTWA I NARODU POLSKIEGO

Cele kształcenia i wychowania

Ukazanie znaczenia chrztu Mieszka I oraz procesu chrystianizacji dla państwa i narodu polskiego (A.1.1).

Przybliżenie postaci świętych patronów Polski Wojciecha i Stanisława (A.3.5).

Zaprezentowanie postaci św. Jadwigi jako wzoru wiary, patriotyzmu i troski o ubogich (A.2.3).

Ukazanie najstarszych zabytków architektury chrześcijańskiej na ziemiach polskich (A.1.3).

Zapoznanie z treścią i historycznym znaczeniem pieśni „Bogurodzica” (A.4.8).

Treści nauczania

Chrzest Mieszka I w 966 roku i proces chrystianizacji Polski (A.1.1; B.3.12).

Religijne, polityczne, społeczne i kulturowe skutki przyjęcia chrześcijaństwa w Polsce (A.1.1; B.3.12).

Święci męczennicy Wojciech (ok. 956–997) i Stanisław (ok. 1030–1079) jako patronowie Polski (A.3.5; B.3.12).

Święta Jadwiga, król Polski (1374–1399), jako przykład wiary, patriotyzmu i troski o ubogich (A.2.3; B.3.19).

Najstarsze zabytki chrześcijańskie na ziemiach polskich: Opactwo Benedyktynów w Tyńcu (XI w.), Katedra na Wawelu (1320–1364) (A.1.3; B.1.3).

Treść pieśni „Bogurodzica” (XIII/XIV w.) i jej znaczenie w kształtowaniu tożsamości katolickiej i narodowej (A.4.8; B.4.4).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Wyjaśnia religijne, polityczne i społeczne skutki chrztu Mieszka I (B.3.12).

Omawia znaczenie działalności Świętych Wojciecha i Stanisława dla Kościoła i społeczeństwa polskiego (B.3.12).

Charakteryzuje postawę św. Jadwigi jako wzór życia chrześcijańskiego i patriotyzmu (B.3.19).

Wymienia najważniejsze średniowieczne zabytki chrześcijańskie w Polsce (B.1.3).

Wyjaśnia rolę pieśni „Bogurodzica” w budowaniu tożsamości narodowej Polaków (B.4.4).

DZIAŁ V ŚWIĘTA I TRADYCJE KATOLICKIE

Cele kształcenia i wychowania

Pogłębienie znajomości roku liturgicznego w Kościele katolickim (A.5.1).

Ukazanie znaczenia oraz tradycji związanych z Narodzeniem Pańskim (A.1.1; A.2.5; A.5.4).

Wyjaśnienie roli Triduum Paschalnego jako centrum roku liturgicznego (A.4.1).

Omówienie Zmartwychwstania Pańskiego jako największego święta chrześcijaństwa (A.4.1).

Analiza znaczenia uroczystości Zesłania Ducha Świętego (A.2.2).

Treści nauczania

Znaczenie i podział roku liturgicznego (A.5.1; B.5.1).

Charakterystyka poszczególnych okresów liturgicznych (A.5.1; B.5.1).

Znaczenie Narodzenia Pańskiego dla chrześcijan (A.1.1; A.2.5; A.5.4; B.2.6; B.5.4).

Tradycje związane z obchodami Narodzenia Pańskiego (A.1.1; B.2.6).

Triduum Paschalne jako centrum roku liturgicznego (A.4.1; B.5.1).

Zmartwychwstanie Pańskie jako największe święto chrześcijaństwa (A.4.1; B.5.1).

Uroczystość Zesłania Ducha Świętego (A.2.2; B.5.3).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Wyjaśnia znaczenie roku liturgicznego w życiu Kościoła katolickiego (B.5.1).

Wymienia i charakteryzuje poszczególne okresy liturgiczne (B.5.1).

Omawia teologiczne przesłanie Narodzenia Pańskiego (B.2.6; B.5.4).

Wskazuje na związek tradycji świątecznych z polską kulturą (B.2.6).

Opisuje znaczenie Triduum Paschalnego jako serca roku liturgicznego (B.5.1).

Uzasadnia, dlaczego Zmartwychwstanie Pańskie jest najważniejszym świętem chrześcijańskim (B.5.1).

Wyjaśnia znaczenie uroczystości Zesłania Ducha Świętego dla chrześcijan (B.5.3).

KLASA II

CZŁOWIEK W POSZUKIWANIU BOGA

DZIAŁ I

POWSZECHNOŚĆ RELIGII

Cele kształcenia i wychowania

Zapoznanie z głównymi religiami świata oraz ukazanie ich relacji do chrześcijaństwa (A.1.2).

Kształtowanie otwartości na dialog międzyreligijny oraz sprzeciwu wobec wszelkich form nienawiści na tle religijnym, w tym antysemityzmu (A.3.4).

Ukazanie podobieństw i różnic pomiędzy głównymi wyznaniem chrześcijańskimi (A.3.2).

Wyjaśnienie istoty ekumenizmu oraz uświadomienie jego granic (A.3.13).

Ukazanie wartości dialogu z niewierzącymi i poszukującymi (A.1.8).

Uświadomienie zagrożeń dla życia, relacji społecznych i wiary płynących z działalności sekt (A.2.3).

Analizowanie wyzwań płynących z indyferentyzmu i synkretyzmu religijnego (A.4.3).

Treści nauczania

Najważniejsze religie i filozofie (np. judaizm, islam, hinduizm, buddyzm) a chrześcijaństwo (A.1.2; B.2.4).

Dialog międzyreligijny. Przeciwdziałanie nienawiści na tle religijnym, w tym antysemityzmowi (A.3.4; B.3.9).

Podobieństwa i różnice pomiędzy głównymi wyznaniem chrześcijańskimi (A.3.2; B.1.1).

Ekumenizm dążeniem do jedności chrześcijan w odniesieniu do „Modlitwy arcykapłańskiej Chrystusa” (J 17,21-23). Granice ekumenizmu (A.3.13; B.3.7).

Dialog z niewierzącymi w kontekście spotkania Jezusa z Samarytanką (J 4,1-42) (A.1.8; B.2.10; B.3.9).

Sekty zagrożeniem dla życia, relacji i wiary w świetle nauczania Jezusa (Mt 7,15-20) (A.2.3; B.3.2).

Indyferentyzm i synkretyzm religijny wyzwaniem dla wiary i religijności katolickiej (A.4.3; B.3.6).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Charakteryzuje najważniejsze religie i filozofie, wskazując na ich obraz Boga, zasady i praktyki w porównaniu z chrześcijaństwem (B.2.4).

Uzasadnia potrzebę prowadzenia dialogu międzyreligijnego oraz sprzeciwu wobec wszelkich form nienawiści na tle religijnym, w tym antysemityzmu (B.3.9).

Wymienia główne wyznania chrześcijańskie oraz wskazuje łączące je podobieństwa i dzielące różnice (B.1.1).

Definiuje pojęcie i formy ekumenizmu oraz wskazuje jego granice (B.3.7).

Przedstawia potrzebę i sposoby prowadzenia dialogu z osobami niewierzącymi (B.2.10; B.3.9).

Rozpoznaje mechanizmy działania sekt i wyjaśnia zagrożenia z nimi związane (B.3.2).

Charakteryzuje wyzwania płynące z indyferentyzmu i synkretyzmu religijnego (B.3.6).

DZIAŁ II

ANTROPOLOGIA CHRZEŚCIJAŃSKA

Cele kształcenia i wychowania

Ukazanie chrześcijańskiej wiary w stworzenie człowieka na obraz i podobieństwo Boga oraz wyjaśnienie jego cielesno-duchowej natury (A.3.10).

Przybliżenie argumentów potwierdzających niezbywalną godność osoby ludzkiej od poczęcia do naturalnej śmierci oraz konieczność poszanowania praw każdego człowieka (A.3.5; B.2.23).

Przedstawienie chrześcijańskiej wizji kobiecości i męskości akcentującej równą godność oraz komplementarność (A.1.5).

Pogłębienie rozumienia celu i sensu ludzkiego życia w świetle wiary chrześcijańskiej (A.1.4).

Wyjaśnienie istoty Bożej opatrności w kontekście pytań o przyczyny i sens istnienia zła oraz cierpienia (A.1.8).

Ukazanie chrześcijańskiej postawy wobec trudności i cierpienia (A.4.6).

Przedstawienie cudów zatwierdzonych przez Kościół jako znaków potwierdzających działanie Bożej opatrności (A.1.1).

Treści nauczania

Chrześcijańska wiara w stworzenie człowieka na obraz i podobieństwo Boga (Rdz 1,26-27; Rdz 5,1) jako istoty cielesno-duchowej posiadającej rozum i wolną wolę (A.1.7; A.3.10; B.1.8; B.2.4).

Niezbywalna godność każdego człowieka od poczęcia do naturalnej śmierci. Obowiązek szacunku wobec wszystkich ludzi i przestrzegania ich praw (A.3.5; B.1.6; B.2.23).

Człowiek jako kobieta lub mężczyzna posiadający tę samą godność, równość i wzajemnie komplementarni (A.1.5; B.1.6).

Wartość i cel ludzkiego życia w perspektywie chrześcijańskiej (A.1.4; B.3.3).

Istota Bożej opatrności. Chrześcijańska interpretacja przyczyn oraz skutków różnych form zła i cierpienia na świecie (A.1.8; B.1.9).

Chrześcijańskie przeżywanie trudności i cierpienia w odniesieniu do doświadczeń takich postaci, jak np. bł. Klara Badano (1971–1990) czy Nick Vujicic (ur. 1982) (A.4.6; B.2.26; B.3.10).

Cuda potwierdzone w procesach beatyfikacyjnych i kanonizacyjnych jako argument za działaniem Bożej opatrności (A.1.1; B.1.1).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Wyjaśnia znaczenie biblijnego określenia „obraz i podobieństwo Boga” oraz charakteryzuje cielesno-duchową naturę człowieka (B.2.4).

Uzasadnia konieczność ochrony życia ludzkiego i szacunku dla godności każdego człowieka (B.1.6; B.2.23).

Tłumaczy, na czym polega równość i komplementarność płci w świetle chrześcijańskiej antropologii (B.1.6).

Określa nadrzędny cel życia chrześcijanina i wymienia wartości, które do niego prowadzą (B.3.3).

Analizuje relację między Bożą opatrnością a istnieniem zła i cierpienia w świecie (B.1.9).

Omawia chrześcijański sposób przeżywania trudności i cierpienia (B.2.26; B.3.10).

Wymienia przykłady cudów uznanych przez Kościół i wyjaśnia ich znaczenie dla chrześcijan (B.1.1).

DZIAŁ III

TOŻSAMOŚĆ I MISJA KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO

Cele kształcenia i wychowania

Analizowanie wybranych kryzysów w życiu Kościoła (A.2.3).

Ukazanie argumentów przemawiających za wiarygodnością Kościoła katolickiego oraz wyjaśnienie znaczenia sukcesji apostoelskiej (A.1.3).

Omówienie i interpretacja przymiotów Kościoła (jeden, święty, powszechny i apostoelski) (A.2.9).

Zapoznanie ze strukturą hierarchiczną oraz różnorodnością stanów w Kościele katolickim (A.1.1).

Ukazanie biografii znanych konwertytów na katolicyzm (A.1.3).

Uświadomienie roli wspólnoty parafialnej oraz ruchów i stowarzyszeń religijnych w życiu młodzieży (A.5.1).

Treści nauczania

Wybrane kryzysy w Kościele w perspektywie historycznej i współczesnej (A.2.3; B.2.8).

Argumenty potwierdzające wiarygodność Kościoła katolickiego w odniesieniu do sukcesji apostoelskiej (A.1.3; B.1.3).

Przymioty Kościoła katolickiego (jeden, święty, powszechny, apostołski) (A.2.9; B.2.8).

Struktura hierarchiczna i stany w Kościele katolickim (A.1.1; B.5.1).

Nawrócenia na katolicyzm na przykładzie życia takich postaci, jak np. św. Edyta Stein (1891–1942), Andre Frossard (1915–1995) (A.1.3; B.1.3).

Wspólnota parafialna i jej rola w życiu młodzieży w odniesieniu do katechezy parafialnej oraz ruchów i stowarzyszeń katolickich (A.5.1; B.3.21).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Przedstawia i interpretuje wybrane kryzysy w życiu Kościoła (B.2.8).

Uzasadnia wiarygodność Kościoła katolickiego, odwołując się do ciągłości sukcesji apostołskiej i nauczania Kościoła (B.1.3).

Charakteryzuje przymioty Kościoła w kontekście współczesnych wyzwań (B.2.8).

Opisuje hierarchiczną strukturę Kościoła i wymienia stany życia, wskazując na ich funkcje we wspólnocie (B.5.1).

Tłumaczy, na czym polega potrójna misja Kościoła, i podaje przykłady włączania się w nią ludzi świeckich (B.2.8).

Przedstawia historie nawróceń wybranych postaci, wskazując na czynniki, które doprowadziły je do Kościoła katolickiego (B.1.3).

Charakteryzuje miejsce parafii w życiu katolickiej młodzieży (B.3.21).

DZIAŁ IV

LITURGIA I MODLITWA W CODZIENNOŚCI CHRZEŚCIJAŃSKIEJ

Cele kształcenia i wychowania

Ukazanie istoty i różnorodnych form modlitwy jako sposobu budowania relacji z Bogiem (A.1.5; A.2.5).

Analiza sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego (A.1.1).

Pogłębienie katolickiego rozumienia Eucharystii jako ofiary, uczyty i realnej obecności Chrystusa (A.3.10).

Ukazanie znaczenia sakramentu pokuty i pojednania w odniesieniu do życia młodzieży (A.5.1).

Wyjaśnienie istoty sakramentu namaszczenia chorych (A.3.10).

Treści nauczania

Istota i formy modlitwy chrześcijańskiej w odniesieniu do nauczania Jezusa (Mt 6,6-15; Łk 11,1-4) (A.1.5; A.2.5; B.2.22).

Sakramenty wtajemniczenia chrześcijańskiego wprowadzeniem w chrześcijaństwo i Kościół (A.1.1; B.1.1).

Eucharystia jako ofiara, uczta i realna obecność Jezusa (J 6,35; Mt 26,26-28) (A.3.10; B.3.17).

Udział we Mszy Świętej jako przywilej i obowiązek katolików (A.3.10; B.3.17).

Praktyka adoracji Najświętszego Sakramentu w życiu świętych, np. św. Karola Acutisa (1991–2006) i współczesnej młodzieży (A.5.1; B.2.19).

Znaczenie, przebieg oraz skutki sakramentu pokuty i pojednania w życiu młodzieży (A.5.1; B.2.19).

Sakrament namaszczenia chorych jako umocnienie w przeżywaniu choroby (A.3.10; B.3.17).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Wymienia i charakteryzuje formy modlitwy chrześcijańskiej, odwołując się do tekstów biblijnych (B.2.22).

Omawia znaczenie chrztu, bierzmowania i Eucharystii dla włączenia chrześcijanina w życie Kościoła (B.1.1).

Tłumaczy znaczenie Mszy Świętej i adoracji Najświętszego Sakramentu dla katolików (B.3.17).

Przedstawia znaczenie sakramentu pokuty i pojednania dla katolickiej młodzieży (B.2.19).

Wyjaśnia cel i znaczenie sakramentu namaszczenia chorych (B.3.17).

DZIAŁ V
CHRZEŚCIJAŃSTWO W HISTORII I KULTURZE
RENEANSU ORAZ BAROKU

Cele kształcenia i wychowania

Ukazanie przyczyn i skutków Soboru Trydenckiego (A.2.3).

Prezentacja przykładów architektury i sztuki renesansowej jako wyrazów wiary i dziedzictwa ludzkości (A.2.9).

Charakterystyka architektury i sztuki baroku jako przejawu inspiracji chrześcijańskich (A.2.2).

Treści nauczania

Znaczenie Soboru Trydenckiego (1545–1563) dla umocnienia wiary katolickiej i formacji duchowieństwa (A.2.3; B.2.5).

Chrześcijańska architektura renesansu, np. Katedra Santa Maria del Fiore we Florencji (1420–1436), Kaplica Zygmuntowska na Wawelu w Krakowie (1519–1533) (A.2.9; B.2.21).

Motywy chrześcijańskie w malarstwie i rzeźbie renesansu, np. Leonardo da Vinci „Ostatnia Wieczerza” (1495–1498); Michał Anioł „Pieta watykańska” (1498–1499) (A.1.3; A.3.5; B.3.6; B.4.4).

Chrześcijańska architektura baroku, np. Bazylika św. Piotra w Watykanie (1506–1626); Kolegiata św. Anny w Krakowie (1689–1703) (A.2.2; B.2.11).

Chrześcijańska sztuka baroku, np. wnętrze Bazyliki św. Piotra w Watykanie (1506–1626) (A.2.2; B.2.11).

Malarstwo baroku, np. autorstwa Caravaggia (1571–1610) (A.3.5; B.3.6).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Omawia przyczyny i skutki reformacji oraz charakteryzuje odnowę Kościoła po Soborze Trydenckim (B.1.1; B.2.5).

Wymienia przykłady architektury renesansowej i barokowej (B.2.21; B.2.11).

Przedstawia wybrane dzieła sztuki z renesansu oraz baroku (B.4.4; B.3.6).

DZIAŁ VI SAKRAMENTALIA I BŁOGOSŁAWIENSTWA

Cele kształcenia i wychowania

Ukazanie istoty i przykładów sakramentaliów w życiu Kościoła katolickiego (A.1.1).

Przedstawienie egzorcyzmu jako szczególnej formy modlitwy Kościoła o uwolnienie spod wpływu złego ducha (A.4.1).

Omówienie liturgii pogrzebu katolickiego jako wyrazu chrześcijańskiej wiary w zmartwychwstanie i życie wieczne (A.2.9).

Treści nauczania

Istota i znaczenie sakramentaliów w Kościele katolickim (A.1.1; B.5.1).

Znaczenie oraz formy błogosławieństwa i poświęcenia (A.3.5; B.3.8).

Egzorcyzmy w Kościele katolickim szczególną modlitwą o uwolnienie spod wpływu złego ducha (Mt 8,16) (A.4.1; B.5.3).

Znaczenie i obrzędy pogrzebu katolickiego (A.2.9; B.2.8).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Definiuje sakramentalia i odróżnia je od sakramentów (B.5.1).

Wyjaśnia różnicę między błogosławieństwem a poświęceniem oraz omawia ich znaczenie w codziennym życiu chrześcijanina (B.3.8).

Przedstawia istotę egzorcyzmu w świetle nauczania Kościoła katolickiego (B.5.3).

Charakteryzuje przebieg pogrzebu chrześcijańskiego i interpretuje symbolikę obrzędów pogrzebowych (B.2.8).

KLASA III

ODKRYWANIE POWOŁANIA

DZIAŁ I

WYZWANIA WSPÓŁCZESNEGO ŚWIATA

Cele kształcenia i wychowania

Przedstawienie chrześcijańskiego podejścia do rzeczy materialnych (A.3.1).

Ukazanie zagrożeń wynikających z cyberprzemocy, manipulacji i dezinformacji w przekazach medialnych (A.3.8; A.3.9).

Pogłębienie wiedzy na temat różnych form przemocy i sposobów jej przeciwdziałania (A.3.9).

Przedstawienie zasad odpowiedzialnego korzystania z mediów w odniesieniu do chrześcijańskiej miłości bliźniego (A.3.8).

Analiza zalet sztucznej inteligencji i wyzwań z nią związanych w świetle nauczania Kościoła (A.3.8).

Omówienie potrzeby i sposobów troski o stworzenie w duchu nauczania Kościoła (A.3.12).

Przedstawienie problematyki uzależnień, profilaktyki i terapii w perspektywie chrześcijańskiej (A.3.14).

Zapoznanie ze sposobami troski o zdrowie fizyczne, psychiczne i duchowe w perspektywie chrześcijańskiej (A.3.4).

Przedstawienie chrześcijańskiego podejścia do uchodźców i migrantów (A.3.6).

Kształtowanie właściwych relacji z osobami z różnymi niepełnosprawnościami w duchu chrześcijańskiej miłości (A.3.6).

Analiza istoty i form dojrzałego patriotyzmu (A.3.14).

Wyjaśnienie chrześcijańskiego podejścia do wojny i obrony koniecznej (A.3.13).

Przedstawienie współczesnego nauczania Kościoła na temat kary śmierci (A.2.9).

Treści nauczania

Chrześcijańskie podejście do rzeczy materialnych. Konsumpcjonizm wyzwaniem dla świata wartości (A.3.1; B.3.2).

Zjawisko cyberprzemocy, hejtu, manipulacji i dezinformacji: mechanizmy, konsekwencje, sposoby przeciwdziałania (A.3.8; B.3.13; B.3.14).

Rozpoznawanie i reagowanie na różne formy przemocy (fizycznej, psychicznej, seksualnej) (A.3.9; B.3.14).

Etyka komunikacji w świecie cyfrowym: odpowiedzialność za słowo, prawdę i prywatność; kultura szacunku i empatii w Internecie (A.3.8; B.3.13).

Zalety sztucznej inteligencji i wyzwania z nią związane w nauczaniu Kościoła katolickiego (A.3.8; B.3.13).

Chrześcijański obowiązek troski o zwierzęta i ochronę przyrody (A.3.12; B.3.15; B.3.16).

Przyczyny i skutki uzależnień, zwłaszcza od alkoholu, narkotyków, hazardu, gier komputerowych i smartfonów. Rola wiary i religijności w profilaktyce i terapii (A.3.14; B.3.21).

Troska o zdrowie fizyczne, psychiczne i duchowe. Wzmacnianie samooceny i chrześcijańska profilaktyka niskiej samooceny oraz depresji (A.3.4; B.3.4; B.3.5; B.3.21).

Chrześcijańskie podejście do migracji i migrantów (A.3.6; B.3.10).

Relacje z osobami z niepełnosprawnościami: poznanie, odkrywanie możliwości (A.3.6; B.3.3; B.3.12).

Istota i formy patriotyzmu wobec współczesnych zagrożeń. Odniesienie do takich postaci, jak np. św. Andrzej Boboła (A.3.14; B.2.25).

Miłość do nieprzyjaciół (Mt 5,43-48) a wojna sprawiedliwa i prawo do obrony koniecznej (A.3.13; B.2.14).

Współczesne stanowisko Kościoła katolickiego wobec kary śmierci (KKK 2267) (A.2.9; B.2.25).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Ocenia współczesne podejście do rzeczy materialnych w świetle wartości chrześcijańskich (B.3.2).

Wymienia różne formy przemocy i wskazuje możliwości przeciwdziałania (B.3.14).

Przedstawia zasady etycznej komunikacji w przestrzeni cyfrowej (B.3.13).

Prezentuje nauczanie Kościoła odnośnie do sztucznej inteligencji (B.3.13).

Uzasadnia konieczność ochrony środowiska naturalnego w świetle wiary chrześcijańskiej (B.3.15; B.3.16).

Interpretuje przyczyny i skutki uzależnień oraz wskazuje chrześcijańskie drogi profilaktyki oraz terapii (B.3.21).

Wyjaśnia znaczenie i sposoby integralnej troski o zdrowie fizyczne, psychiczne i duchowe (B.3.4; B.3.5; B.3.21).

Przedstawia chrześcijańską postawę wobec migrantów i uchodźców (B.3.10).

Wskazuje na godność i miejsce osób z niepełnosprawnościami w społeczeństwie i wspólnocie Kościoła (B.3.3; B.3.12).

Podaje przykłady postaw patriotycznych w historii i współczesności (B.2.25).

Wyjaśnia, jak pogodzić miłość nieprzyjaciół z prawem do obrony koniecznej (B.2.14).

Prezentuje argumenty Kościoła przemawiające za niedopuszczalnością kary śmierci we współczesnym świecie (B.2.25).

DZIAŁ II

FUNDAMENTY MORALNOŚCI

Cele kształcenia i wychowania

Przedstawienie roli sumienia w życiu moralnym i konieczności jego formacji (A.2.8).

Prezentacja postaci realizujących przykazanie miłości Boga i bliźniego w stopniu heroicznym (A.4.6).

Analiza Dekalogu i błogosławieństw ewangelicznych jako chrześcijańskich drogowskazów życiowych (A.2.7).

Omówienie pojęcia grzechu, jego rodzajów oraz kryteriów oceny moralnej czynów (A.1.1).

Analiza poszczególnych przykazań Dekalogu w kontekście współczesnych wyzwań dla młodzieży (A.2.7; A.4.8; A.5.2; A.3.7; A.1.9; A.3.6; A.3.13; A.1.5).

Przypomnienie przykazań kościelnych i ich znaczenia dla tożsamości katolika (A.2.7).

Treści nauczania

Sumienie jako wewnętrzny głos pozwalający na rozróżnienie dobra i zła. Formacja sumienia wg obiektywnych kryteriów (A.2.8; B.2.14).

Miłość Boga i bliźniego jako filar chrześcijaństwa w kontekście życia świętych, takich jak np. św. Albert Chmielowski (1845–1916) i św. Teresa z Kalkuty (1910–1997) (A.4.6; B.2.11).

Błogosławieństwa ewangeliczne i nowe rozumienie Dekalogu (Mt 5–7) (A.2.7; B.2.15).

Grzech jako odrzucenie Bożej miłości. Kryteria oceny moralnej (przedmiot czynu, świadomość, intencja, okoliczności, konsekwencje) (A.1.1; B.2.22).

Istota i przykłady grzechu przeciwko Duchowi Świętemu (A.1.1; B.1.1).

Dekalog we współczesnym życiu młodych ludzi. Odniesienie do realnych sytuacji życiowych (A.2.9; B.2.21).

Istota i znaczenie przykazań kościelnych w odniesieniu do współczesnych uwarunkowań życia młodzieży (A.2.7; B.2.15).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Definiuje sumienie i podaje sposoby jego formowania (B.2.14).

Charakteryzuje postawy wybranych świętych jako wzory realizacji przykazania miłości (B.2.11).

Wyjaśnia istotę i kryteria grzechu (B.2.22).

Omawia treść błogosławieństw ewangelicznych i Dekalogu, odnosząc je do współczesnych uwarunkowań życia młodzieży (B.2.15; B.2.21).

Analizuje treść przykazań kościelnych i ich znaczenie dla współczesnych katolików (B.2.15).

DZIAŁ III

ODKRYWANIE POWOŁANIA ŻYCIOWEGO I ZAWODOWEGO

Cele kształcenia i wychowania

Ukazanie chrześcijańskiego rozumienia powołania i różnorodności powołań życiowych (A.2.10).

Analizowanie chrześcijańskich kryteriów rozeznawania powołania życiowego i zawodowego (A.2.10).

Pogłębienie rozumienia istoty i przymiotów sakramentu małżeństwa (A.2.4).

Przedstawienie przeszkód kanonicznych do zawarcia sakramentu małżeństwa (A.2.4).

Zapoznanie z nauczaniem Kościoła katolickiego na temat antykoncepcji (A.2.6).

Prezentowanie podstawowych informacji na temat naturalnych metod regulacji poczęć, naprotechnologii i adopcji dzieci (A.2.6).

Przedstawienie stanowiska Kościoła katolickiego na temat zapłodnienia in vitro (A.2.6).

Ukazanie znaczenia i form wychowania religijnego w rodzinie (A.2.4).

Zapoznanie z nauczaniem Kościoła katolickiego na temat osób LGBT+ (A.2.6).

Treści nauczania

Odkrywanie własnych talentów w odniesieniu do przypowieści o talentach (Mt 25,14-30) (A.2.10; B.2.16; B.3.17).

Chrześcijańskie rozumienie powołania. Powszechne powołanie do świętości (A.2.10; B.2.17).

Drogi powołania chrześcijańskiego, np.: małżeństwo i rodzina, kapłaństwo, życie zakonne, życie bezżenne, powołanie misyjne (A.2.10; B.2.17; B.2.18; B.2.21).

Powołanie do życia małżeńskiego i rodzinnego. Etapy budowania relacji: od zakochania do miłości i odpowiedzialności (A.2.10; B.2.17).

Sakrament małżeństwa jako związek kobiety i mężczyzny błogosławiony przez Boga (A.2.4; B.2.19).

Przymioty sakramentu małżeństwa. Treść przysięgi małżeńskiej (A.2.4; B.2.19).

Przeszkody kanoniczne do zawarcia sakramentu małżeństwa (A.2.4; B.2.20).

Otwartość na dar płodności. Katolicy wobec antykoncepcji. Odpowiedzialne rodzicielstwo i naturalne metody regulacji poczęć (A.2.6; B.2.24).

Problem niepłodności. Moralna ocena zapłodnienia in vitro. Naprotechnologia i adopcja propozycją dla małżeństw (A.2.6; B.2.25).

Wychowanie religijne w rodzinie. Rola rodziców w przekazie wiary (A.2.4; B.2.13).

Kościół katolicki wobec osób LGBT+: szacunek i wezwanie do czystości (KKK 2357–2359) (A.2.6; B.2.25).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Wyjaśnia istotę chrześcijańskiego powołania i wymienia kryteria jego rozeznawania (B.2.16; B.2.17).

Charakteryzuje główne drogi powołania chrześcijańskiego (B.2.18).

Analizuje istotę i przymioty sakramentu małżeństwa w odniesieniu do przysięgi małżeńskiej (B.2.19).

Opisuje przeszkody dotyczące zawarcia małżeństwa sakramentalnego (B.2.20).

Omawia chrześcijańskie zasady odpowiedzialnego rodzicielstwa (B.2.24).

Streszcza nauczanie Kościoła katolickiego na temat problemu bezpłodności w odniesieniu do zapłodnienia in vitro, naprotechnologii i adopcji (B.2.25).

Wskazuje zasady wychowania religijnego w rodzinie (B.2.13).

Przedstawia stanowisko Kościoła katolickiego wobec osób LGBT+ (B.2.25).

DZIAŁ IV WSPÓŁCZESNA ETYKA ZAWODOWA

Cele kształcenia i wychowania

Omówienie podstawowych zasad etyki zawodowej (A.3.11).

Charakteryzowanie wolontariatu jako formy służby bliźniemu i samorozwoju (A.3.13).

Ukazanie konieczności zachowania równowagi między pracą a życiem osobistym oraz potrzeby odpoczynku i pogłębiania duchowości (A.2.8; A.3.4; A.3.10).

Pogłębienie rozumienia godności pracy i odpowiedzialności zawodowej, zwłaszcza w kontekście nieetycznych sposobów produkcji (A.3.11).

Wspieranie w rozwoju świadomości dotyczącej etyki konsumpcji uwzględniającej godność pracowników (A.3.1).

Analiza zjawiska bezrobocia w odniesieniu do nauczania Kościoła katolickiego (A.3.1).

Zapoznanie z kryteriami etycznego strajku w świetle katolickiej nauki społecznej (A.3.1; A.3.11).

Treści nauczania

Podstawowe zasady etyki zawodowej, np. punktualność, odpowiedzialność, rzetelność, uczciwość (A.3.11; B.3.18).

Wolontariat w perspektywie wiary. Odkrywanie talentów, pasji i sensu życia; zdobywanie doświadczenia zawodowego (A.3.13; B.3.20).

Ideologia pogrążania się w pracy. Konsekwencje religijne, indywidualne i społeczne pracoholizmu. Dążenie do równowagi między pracą a życiem osobistym (A.3.10; A.3.11; B.3.17; B.3.18).

Współczesne dylematy zawodowe, np. uczciwość czy zysk, jakość czy niskie koszty (A.2.6; A.2.8; A.3.1; A.3.11; B.2.14; B.2.15; B.3.18).

Dylematy związane z nieetycznymi poleceniami przełożonego w pracy (A.2.8; B.2.14; B.3.18).

Odpowiedzialność za efekty własnej pracy, np. produkcja broni. Dylematy J. Roberta Oppenheimera (1904–1967), nazywanego ojcem bomby atomowej (A.2.6; A.3.1; B.2.15; B.3.18).

Etyka konsumpcji: polityka „Fair trade”, świadome zakupy, unikanie produktów pozyskiwanych z wyzyskiem pracowników (A.2.6; A.3.1; B.3.1; B.3.2).

Bezrobocie i jego przyczyny, np.: automatyzacja, sztuczna inteligencja. Nauczanie Kościoła katolickiego na temat bezrobocia (A.3.1; A.3.3; B.3.1; B.3.5).

Zasada proporcjonalności strajku: cel, środki, konsekwencje. Dylemat strajku w zawodach użyteczności publicznej, np. strażacy i lekarze (A.3.1; A.3.11; B.3.1; B.3.18).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Przedstawia podstawowe zasady etyki zawodowej (B.3.18).

Wyjaśnia rolę wolontariatu w rozwoju osobistym i społecznym (B.3.20).

Ocenia ideologię pogrążania się w pracy i jej konsekwencje dla zdrowia fizycznego, psychicznego oraz duchowego (B.3.17; B.3.18).

Interpretuje problem pracoholizmu i proponuje chrześcijańskie drogi osiągnięcia równowagi między pracą a życiem osobistym (B.3.17; B.3.18).

Ocenia dylematy zawodowe w świetle nauczania o sumieniu i prawie naturalnym (B.2.14; B.2.15; B.3.18).

Analizuje odpowiedzialność moralno-etyczną za efekty swojej pracy (B.2.15; B.3.18).

Charakteryzuje chrześcijańskie podejście do sprawiedliwości społecznej i godziwości wynagrodzenia (B.3.1; B.3.2).

Opisuje etyczne problemy związane z wyzyskiem pracowników (B.3.1; B.3.18).

Wyjaśnia przyczyny bezrobocia w dobie automatyzacji i sztucznej inteligencji w odniesieniu do nauczania Kościoła katolickiego (B.3.1; B.3.5).

Analizuje strajk jako narzędzie protestu, stosując kryteria proporcjonalności i zasady moralne (B.3.1; B.3.18).

Rozpoznaje symptomy wypalenia zawodowego i proponuje sposoby ochrony zdrowia psychicznego i duchowego (B.3.4; B.3.5).

Podaje przykłady osób, które przezwyciężyły porażkę zawodową, i interpretuje je w świetle nauczania Kościoła (B.3.5; B.1.10).

Uzasadnia chrześcijańską motywację do nauki na przykładzie osób wierzących (B.1.1; B.3.17).

Omawia zasady etyki zawodowej w kontekście współczesnych wyzwań (B.3.17; B.3.18).

Wyjaśnia rolę wolontariatu w rozwoju osobistym i społecznym (B.3.20).

DZIAŁ V

CHRZEŚCIJAŃSTWO I KOŚCIÓŁ KATOLICKI OD OŚWIECENIA DO KOŃCA XX WIEKU

Cele kształcenia i wychowania

Omówienie znaczenia Soboru Watykańskiego I i II dla rozwoju Kościoła (A.2.3; A.2.9).

Ukazanie losów Kościoła podczas II wojny światowej (A.1.1; A.2.3).

Ukazanie heroizmu Polaków ratujących Żydów podczas II wojny światowej (A.1.6).

Zapoznanie z rolą Kościoła w Polsce w czasach PRL oraz znaczeniem pontyfikatu św. Jana Pawła II (A.1.1; A.4.8).

Treści nauczania

Sobór Watykański I (1869-1870) i dogmat o nieomyślności papieża (A.2.3; B.2.9).

Kościół w Polsce w czasach II wojny światowej ostoją wiary i polskości. Męczeństwo św. Maksymiliana Marii Kolbe (1894–1941) (A.2.3; B.2.5).

Pomoc Żydom podczas II wojny światowej na przykładzie męczeństwa bł. Rodziny Ulmów (†1944) (A.1.6; B.3.6).

Przełomowe znaczenie Soboru Watykańskiego II (1962–1965) (A.2.9; B.2.21).

Kościół w Polsce w okresie PRL. Życie i działalność bł. kard. Stefana Wyszyńskiego. (1901–1981). Męczeństwo bł. ks. Jerzego Popiełuszki (1947–1984) (A.1.1; B.2.21).

Znaczenie pontyfikatu św. Jana Pawła II (1978–2005) dla Kościoła powszechnego i odzyskania przez Polskę suwerenności (A.4.8; B.2.11).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Wyjaśnia treść dogmatu o nieomyślności papieża uchwalonego na Soborze Watykańskim I (B.2.9).

Przedstawia działalność Kościoła podczas II wojny światowej (B.2.5).

Omawia życie i męczeństwo bł. Rodziny Ulmów (B.3.6).

Wskazuje najważniejsze reformy wprowadzone przez Sobór Watykański II (B.2.21).

Opisuje rolę bł. kard. Stefana Wyszyńskiego i bł. ks. Jerzego Popiełuszki w czasach PRL (B.2.21).

Analizuje wpływ nauczania św. Jana Pawła II na przemiany społeczne w Polsce i na świecie (B.2.11).

DZIAŁ VI

CHRZEŚCIJAŃSTWO W KULTURZE WSPÓŁCZESNEJ

Cele kształcenia i wychowania

Ukazanie inspiracji chrześcijańskich we współczesnej literaturze, filmie, muzyce i architekturze (A.3.14; A.3.5; A.1.2).

Przedstawienie wartościowych treści religijnych obecnych w mediach społecznościowych (A.1.3).

Treści nauczania

Współczesna literatura dla młodzieży inspirowana chrześcijaństwem (A.3.14; B.3.21).

Współczesna architektura chrześcijańska, np. Kościół Hallgrímura w Reykjavíku (1945–1986), seminarium zmartwychwstańców w Krakowie (1985–1993) (A.3.5; B.3.6).

Współczesne filmy inspirowane chrześcijaństwem, np. „Powołany” (2022), „The Chosen” (2017–) (A.1.2; B.2.4).

Współczesna muzyka inspirowana chrześcijaństwem, np. Gospel Rain, Tau, muzyka elektroniczna Padre Guilherme (A.3.5; B.3.6).

Profile na Instagramie i Tik-Toku inspirowane chrześcijaństwem, np.: „Bóg w wielkim mieście”, „Muode Koty”, „Wyrwani z niewoli” (A.1.3; B.1.3).

Zakładane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

Wskazuje przykłady współczesnej literatury młodzieżowej o tematyce religijnej (B.3.21).

Opisuje wybrane dzieła współczesnej architektury sakralnej (B.3.6).

Wymienia tytuły filmów promujących wartości chrześcijańskie i omawia ich przesłanie (B.2.4).

Przedstawia współczesnych wykonawców muzyki chrześcijańskiej (B.3.6).

Wskazuje profile w mediach społecznościowych zawierające wartości chrześcijańskie (B.1.3).

Wskazania do realizacji programu

Szkoły branżowe są placówkami edukacyjnymi o wyraźnie określonym profilu kształcenia: ich nadrzędnym celem jest przygotowanie uczniów do wykonywania konkretnego zawodu. Uczniowie tej szkoły w znacznej części uczestniczą w zajęciach praktycznych u pracodawców. Wielu z nich wkracza w dorosłość szybciej niż rówieśnicy kształcący się w innych typach szkół ponadpodstawowych, ponieważ przyjmują realne obowiązki zawodowe i społeczne już w trakcie nauki. Ta rzeczywistość wyznacza warunki, w jakich powinno być realizowane nauczanie religii. Treści religijne niepowiązane z doświadczeniem uczniów pozostają dla nich niedostępne poznawczo i egzystencjalnie. Natomiast wiedza religijna odnoszona do zagadnień bliskich uczniom – etyki w miejscu pracy, godności człowieka wykonującego pracę fizyczną, odpowiedzialności za jakość własnych działań, solidarności w środowisku zawodowym – ma realną szansę stać się dla nich wartościowym punktem odniesienia.

Rola nauczyciela religii w szkole branżowej wymaga odmiennego rozłożenia akcentów niż w szkołach o profilu ogólnokształcącym. Systematyczny przekaz prawd wiary, choć niezbędny jako fundament, ustępuje tu pierwszeństwa towarzyszeniu uczniom w dojrzewaniu egzystencjalnym. Nauczyciel pełni funkcję przewodnika w świecie: pomaga uczniom nazywać ich doświadczenia, porządkować hierarchię wartości i szukać orientacji w złożonych sytuacjach życiowych i zawodowych. Warunkiem skuteczności tego towarzyszenia jest autentyczne zainteresowanie środowiskiem i doświadczeniem uczniów. Nauczyciel, który rozumie realia życia i pracy uczniów oraz potrafi odnosić do nich treści religijne i moralne, buduje wiarygodność niezbędną do skutecznego nauczania religii.

Nauczanie przez działanie, analiza konkretnych sytuacji i bezpośredni kontakt z rzeczywistością jest modelem głęboko zakorzenionym w kulturze kształcenia branżowego. Ten sam model powinien przenikać realizację programu nauczania religii. Analiza przypadku i praca nad dylematem moralnym stanowią metody szczególnie adekwatne do specyfiki tej szkoły. Uczniowie poddają refleksji sytuacje, które mogą napotkać lub już napotykać w środowisku zawodowym: dylematy związane z uczciwością wobec pracodawcy i klienta, odpowiedzialność za efekty własnej pracy, postępowanie w obliczu niesprawiedliwości w zespole, granice lojalności wobec przełożonych itp. Rozpatrywanie takich sytuacji w perspektywie wartości

chrześcijańskich kształtuje zdolność do moralnego rozeznawania bez schematycznego moralizowania. Metoda projektu może być stosowana np. przy treściach dotyczących wolontariatu, działalności charytatywnej i poznawania lokalnego dziedzictwa religijnego. Nawiązanie kontaktu z organizacją charytatywną, przeprowadzenie rozmowy z osobą łączącą aktywność zawodową z zaangażowaniem społecznym, opracowanie prezentacji na temat miejsca o znaczeniu religijnym w regionie – tego rodzaju działania ukazują wiarę jako rzeczywistość kształtującą postawy i działania, a nie wyłącznie jako przedmiot szkolnego nauczania. Spotkania z osobami, które w swoim życiu zawodowym i społecznym kierują się wartościami chrześcijańskimi, mogą mieć znaczącą wartość dydaktyczną. Bezpośrednie świadectwo jest często bardzo skutecznym przekazem treści i wartości.

Program odwołuje się także do postaci świętych i błogosławionych oraz współczesnych świadków wiary jako do źródeł inspiracji religijnej i moralnej. W szkole branżowej szczególną wartość mają te postaci, których życie wiązało się z pracą, służbą ludziom lub zaangażowaniem w środowisku zawodowym i społecznym. Świętość ukazywana przez pryzmat codziennej rzetelności, odwagi moralnej w trudnych sytuacjach zawodowych i wierności wartościom w obliczu zewnętrznych nacisków jest dla uczniów tej szkoły bardzo istotna. Warto zauważyć, że przykłady wymienione w programie mają charakter propozycji, a nie obligatoryjnego wykazu. Nauczyciel powinien dobierać je stosownie do możliwości i zainteresowań uczniów, lokalnych tradycji i dostępności materiałów. Postaci związane z regionem, z konkretną branżą zawodową lub ze środowiskiem bliskim uczniom mogą oddziaływać na wyobraźnię skuteczniej niż postacie powszechnie znane, lecz egzystencjalnie odległe od doświadczeń młodzieży.

Uczniowie powinni rozumieć, że Pismo Święte zawiera refleksję nad zagadnieniami bliskimi ich doświadczeniu, np. godnością człowieka pracy, sprawiedliwością w relacjach między ludźmi, odpowiedzialnością za własne czyny, solidarnością i przebaczeniem. Spośród dokumentów Kościoła szczególnie bliskie doświadczeniu uczniów szkół branżowych są dokumenty społecznego nauczania Kościoła, traktujące o godności pracy, prawach pracowniczych, sprawiedliwości społecznej i odpowiedzialności za środowisko. Starannie dobrane fragmenty, opatrzone wyraźnie sformułowanym pytaniem odnoszącym się do realiów konkretnego zawodu, są dydaktycznie wartościowsze niż obszerne, pozbawione kontekstu lektury.

Materiały audiowizualne, fragmenty filmów, prezentacje, zadania interaktywne oraz inne zasoby dostępne za pośrednictwem Internetu mogą skutecznie wspierać nauczanie, przybliżając treści religijne w formach odpowiadających zainteresowaniom współczesnych uczniów. Ich zastosowanie powinno być jednak celowe i podporządkowane określonym zadaniom dydaktycznym. Narzędzia sztucznej inteligencji mogą wspomagać uczniów w wyszukiwaniu informacji, porządkowaniu materiału i przygotowywaniu prezentacji. Warto jednak uwzględnić ich ograniczenia oraz uwarunkowania etyczne.

Wszelkie formy zajęć prowadzonych poza szkołą, np. wizyty w miejscach o znaczeniu religijnym i kulturowym, spotkania z osobami zaangażowanymi w działalność społeczną i charytatywną, uczestnictwo w lokalnych wydarzeniach, mają duże znaczenie dydaktyczne i wychowawcze, powinny jednak być realizowane wyłącznie na zasadzie dobrowolności i z poszanowaniem wolności sumienia każdego ucznia.

Uchwała

Komisji Wychowania Katolickiego

Konferencji Episkopatu Polski

z dnia 3 marca 2026 roku

**w sprawie obowiązywania „Podstawy programowej
nauczania religii rzymskokatolickiej w Polsce”
i programów nauczania religii oraz oceny podręczników**

§ 1

1. „Podstawa programowa nauczania religii rzymskokatolickiej w Polsce” z dnia 15 października 2025 roku obowiązuje w tych placówkach, w których stosuje się programy i podręczniki zatwierdzone na jej podstawie, z zastrzeżeniem ust. 3.
2. W sytuacji korzystania z dotychczasowych programów i podręczników stosuje się „Podstawę programową katechezy Kościoła katolickiego w Polsce” z dnia 9 czerwca 2018 roku.
3. Programy nauczania i podręczniki zgodne z „Podstawą programową nauczania religii rzymskokatolickiej w Polsce”, o której mowa w ust. 1, mogą najwcześniej obowiązywać:
 - 1) od dnia 1 września 2027 roku w grupach przedszkolnych, klasach I, IV i VII szkoły podstawowej, klasach I szkół ponadpodstawowych (liceum, technikum, szkoły branżowej I stopnia);
 - 2) od dnia 1 września 2028 roku w klasach II, V i VIII szkoły podstawowej oraz w klasach II szkół ponadpodstawowych (liceum, technikum, szkoły branżowej I stopnia);
 - 3) od dnia 1 września 2029 roku w klasach III szkoły podstawowej, w klasach III szkół ponadpodstawowych (liceum, technikum, szkoły branżowej I stopnia);
 - 4) od dnia 1 września 2030 roku w klasach IV szkół ponadpodstawowych (liceum, technikum), w klasie V technikum oraz w szkole branżowej II stopnia.

§ 2

1. „Program nauczania religii rzymskokatolickiej w przedszkolach i szkołach” z dnia 3 marca 2026 roku obowiązuje od dnia 1 września 2027 roku, pod warunkiem stosowania podręczników zatwierdzonych w oparciu o ten program, z zastrzeżeniem § 1 ust. 3.
2. Przepisy ust. 1 stosuje się też do pozostałych programów nauczania religii, zgodnych z „Podstawą programową nauczania religii rzymskokatolickiej w Polsce” z dnia 15 października 2025 roku.
3. Programy nauczania i podręczniki zgodne z „Podstawą programową katechezy Kościoła katolickiego w Polsce” z dnia 9 czerwca 2018 roku mogą znajdować się w użytku szkolnym do dnia 31 sierpnia 2032 roku, z zastrzeżeniem § 3.
4. Podręczniki dopuszczone do użytku ogólnopolskiego są zatwierdzane w trybie opisanym w „Regulaminie zatwierdzania programów nauczania i podręczników w szkolnym nauczaniu religii dzieci i młodzieży”, stanowiącym załącznik nr 1 do niniejszej uchwały, zgodnie z kwestionariuszem, stanowiącym załącznik nr 2 do niniejszej uchwały.

§ 3

1. Ponadto tracą moc wszystkie decyzje wydane przed 1 września 2026 roku o zatwierdzeniu do użytku szkolnego podręczników dla:
 - 1) grup przedszkolnych, klas I, IV i VII szkoły podstawowej, klas I szkół ponadpodstawowych (liceum, technikum, szkoły branżowej I stopnia) – w dniu 1 września 2029 roku;
 - 2) klas II, V i VIII szkoły podstawowej oraz klas II szkół ponadpodstawowych (liceum, technikum, szkoły branżowej I stopnia) – w dniu 1 września 2030 roku;
 - 3) klas III szkoły podstawowej, klas III szkół ponadpodstawowych (liceum, technikum, szkoły branżowej I stopnia) – w dniu 1 września 2031 roku;
 - 4) klas IV szkół ponadpodstawowych (liceum, technikum), klasy V technikum oraz szkoły branżowej II stopnia – w dniu 1 września 2032 roku.

2. W dniu 1 września 2032 roku tracą moc wszystkie zatwierdzenia programów nauczania i podręczników dla klas niewymienionych w ust. 1, zgodnych z „Podstawą programową katechezy Kościoła katolickiego w Polsce” z dnia 9 czerwca 2018 roku.

§ 4

Traci moc uchwała Komisji Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski z dnia 20 września 2001 roku „Regulamin zatwierdzania programów nauczania i podręczników w szkolnym nauczaniu religii dzieci i młodzieży” (wraz z załącznikami).

§ 5

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Sekretarz
Komisji Wychowania Katolickiego
Konferencji Episkopatu Polski

ks. Tomasz Kopiczko

Przewodniczący
Komisji Wychowania Katolickiego
Konferencji Episkopatu Polski

bp Wojciech Osiał

Załącznik nr 1

Regulamin zatwierdzania programów nauczania i podręczników w szkolnym nauczaniu religii dzieci i młodzieży

Na mocy przepisów „Dyrektorium katechetycznego Kościoła katolickiego w Polsce” z dnia 20 czerwca 2001 roku (nr 96) Komisja Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski uchwała co następuje:

§ 1

1. W nauczaniu religii w szkole należy korzystać z programów i podręczników zaaprobowanych przez Kościół.
2. Zatwierdzona przez Konferencję Episkopatu Polski „Podstawa programowa nauczania religii rzymskokatolickiej w Polsce” z dnia 15 października 2025 roku stanowi podstawowy dokument, z którym winny być zgodne zarówno programy nauczania religii, jak i podręczniki do nauczania religii.
3. Przewodniczący Komisji Wychowania Katolickiego zatwierdza programy nauczania religii, podręczniki, poradniki metodyczne, a także inne pomoce dydaktyczne przeznaczone do użytku szkolnego na lekcjach religii na terenie całej Polski.
4. Biskup diecezjalny zatwierdza programy nauczania religii, podręczniki, poradniki metodyczne, a także inne pomoce dydaktyczne przeznaczone do użytku szkolnego na lekcjach religii na terenie diecezji oraz dla części diecezji (np. miejscowości lub szkoły).

§ 2

1. Program nauczania religii powinien zawierać informację, dla jakiego etapu edukacyjnego jest przeznaczony. Winien on składać się z następujących części:
 - 1) wstępu, wyjaśniającego założenia programu;
 - 2) rozłożonych na poszczególne klasy i działy nauczania celów kształcenia i wychowania, treści i zamierzonych osiągnięć ucznia – z odniesie-

niem do odpowiadających im elementów w „Podstawie programowej nauczania religii rzymskokatolickiej w Polsce”;

- 3) wskazań do realizacji programu.
2. Zatwierdzeniu podlegają jedynie programy dla etapu edukacyjnego.
3. Programowi nauczania, o którym mowa w § 1 ust. 3, winna towarzyszyć seria podręczników dla etapu edukacyjnego.

§ 3

1. Wskazani przez przewodniczącego konsultorzy Komisji Wychowania Katolickiego, mający stopień lub tytuł naukowy z zakresu katechetyki, wydają opinię o dopuszczeniu programów i zatwierdzają wstępną koncepcję podręczników i innych materiałów dydaktycznych.
2. Przewodniczący Komisji Wychowania Katolickiego mianuje rzeczoznawców recenzujących projekty programów i podręczniki (zwanym dalej rzeczoznawcami).
3. Koszty honorariów za ocenę przydatności przedłożonych programów i podręczników ponosi ubiegający się o ich zatwierdzenie.

§ 4

1. Wniosek do przewodniczącego Komisji Wychowania Katolickiego o zatwierdzenie programu nauczania religii dla etapu edukacyjnego składa biskup diecezjalny bądź wydział teologiczny wyższej uczelni. Do wniosku winien być dołączony zarys koncepcji podręcznika. Autor programu dołącza również autorecenzję, w której uzasadnia, w jaki sposób program realizuje poszczególne cele kształcenia – wymagania ogólne, treści nauczania – wymagania szczegółowe oraz jak odnosi się do założeń „Podstawy programowej nauczania religii rzymskokatolickiej w Polsce”.
2. Przewodniczący Komisji Wychowania Katolickiego wyznacza z listy, o której mowa w § 3 ust. 2, dwóch rzeczoznawców, którzy w ciągu sześciu tygodni winni opracować pisemne recenzje zawierające:
 - 1) ocenę zgodności programu z „Podstawą programową nauczania religii rzymskokatolickiej w Polsce” (w oparciu o dołączony projekt tego dokumentu i jego autorecenzję),
 - 2) ocenę poprawności merytorycznej i metodycznej programu,

- 3) uzasadnienie, że program wnosi istotną nowość w porównaniu z już istniejącymi,
 - 4) ocenę poprawności merytorycznej i metodycznej koncepcji podręczników,
 - 5) ocenę zgodności wstępnej koncepcji podręczników z proponowanym programem.
3. Nazwiska recenzentów ujawnia się w wypadku opinii pozytywnej, zaś w wypadku opinii negatywnej – jedynie za ich zgodą.
 4. W razie pozytywnych recenzji rzeczoznawców wskazani konsultanci w ciągu jednego miesiąca sporządzają opinie o dopuszczeniu do użytku szkolnego programu oraz zatwierdzeniu wstępnej koncepcji serii podręczników. W przypadku wątpliwości można skorzystać z dodatkowych recenzji opracowanych przez specjalistów z dziedziny katechetyki.
 5. Wpisanie programu do wykazu programów dokonuje się zgodnie z przepisami § 7 ust. 1.

§ 5

1. W celu przedstawienia do recenzji podręcznika podmiot, o którym mowa w § 4 ust. 1, składa wniosek do przewodniczącego Komisji Wychowania Katolickiego wraz z wydrukiem podręcznika.
2. Przewodniczący Komisji Wychowania Katolickiego wyznacza z listy, o której mowa w § 3 ust. 2, dwóch rzeczoznawców, którzy w ciągu dwóch miesięcy winni opracować pisemne recenzje zawierające ocenę zgodności z zatwierdzoną uprzednio koncepcją wstępną, programem nauczania, a także ocenę zawartości merytorycznej i metodycznej (w tym ocenę materiału ilustracyjnego i graficznego, poprawności teologicznej i dydaktycznej, sposobów realizacji celów programu, zgodności treści z programem).
3. Ocena poprawności językowej podręcznika należy do wydawcy.
4. Recenzje, o których mowa w ust. 2, winny
 - 1) zostać wykonane w ciągu sześciu tygodni,
 - 2) dotyczyć jednocześnie poradnika metodycznego dla nauczyciela religii.
5. Nazwisk recenzentów, którzy wydali recenzje negatywne, nie ujawnia się.

6. Wpisanie podręcznika do wykazu podręczników dokonuje się zgodnie z przepisami § 7 ust. 3.
7. Termin, o którym mowa w ust. 4 pkt. 1, może zostać wydłużony, gdy czas wykonania recenzji przypada na miesiące wakacyjne.

§ 6

1. Autorom programu i podręczników przysługuje prawo odwołania od jednej recenzji negatywnej programu lub podręcznika do przewodniczącego Komisji Wychowania Katolickiego.
2. Przewodniczący Komisji Wychowania Katolickiego wobec odwołania, o którym mowa w ust. 1, wyznacza dodatkowego recenzenta, którego recenzja jest ostateczna.

§ 7

1. Przewodniczący Komisji Wychowania Katolickiego wpisuje program do wykazu programów nauczania religii, nadaje mu odpowiedni numer w wykazie i przekazuje do wiadomości ministrowi właściwemu do spraw oświaty i wychowania.
2. W programie umieszcza się następujące słowa: „Program nauczania religii rzymskokatolickiej na terenie Polski, z zachowaniem praw biskupów diecezjalnych, przeznaczony jest dla (*podać typ szkoły i etap edukacyjny*), zatwierdzony dnia (*podać datę zatwierdzenia*), wpisany do wykazu programów nauczania pod numerem (*podać numer z wykazu programów nauczania*) i podany do wiadomości ministrowi właściwemu do spraw oświaty i wychowania”.
3. Przewodniczący Komisji Wychowania Katolickiego wpisuje zaaprobowany podręcznik do wykazu podręczników.
4. W podręczniku na odwrocie strony tytułowej należy umieścić słowa: „Podręcznik do nauki religii rzymskokatolickiej na terenie Polski, z zachowaniem praw biskupów diecezjalnych, przeznaczony jest dla klasy (*podać klasę i typ szkoły*), zgodny z programem nauczania numer (*podać numer programu nauczania*) wpisany pod numerem (*podać numer z wykazu podręczników*) na podstawie pozytywnych recenzji (*podać imiona i nazwiska recenzentów wraz ze stopniami naukowymi*)”.

5. Publikowane programy i podręczniki do nauki religii otrzymują od biskupa miejsca wydania *imprimatur* na zasadach ogólnych. *Imprimatur* nie jest równoznaczne z dopuszczeniem do użytku szkolnego.

§ 8

1. Możliwe jest dopuszczenie do użytku szkolnego podręczników do etapów edukacyjnych bądź poszczególnych klas dla uprzednio zatwierdzonych programów nauczania. W takim wypadku autor podręcznika zgłasza wniosek do przewodniczącego Komisji Wychowania Katolickiego wraz z pisemną zgodą właściciela praw autorskich powołanego programu.
2. Przepisy § 4 stosuje się odpowiednio, przy czym nie powtarza się procedury zatwierdzenia programu nauczania.
3. Zatwierdzanie do użytku szkolnego zeszytów ćwiczeń i innych materiałów dydaktycznych
 - 1) stosuje się wraz z zatwierdzaniem podręczników,
 - 2) a w przypadku materiałów autonomicznych stosuje się przepisy § 4.
4. W zatwierdzaniu do użytku szkolnego poprawionych lub uzupełnionych wydań podręczników stosuje się przepisy § 4.
5. Programy nauczania opracowane na zlecenie przewodniczącego Komisji Wychowania Katolickiego są programami nauczania religii w rozumieniu § 1 ust. 3 i stanowią własność Konferencji Episkopatu Polski. Podręczniki pisane w oparciu o te programy winny być zatwierdzane zgodnie z przepisami ust. 1-2, z tym że zgodę, o której mowa w ust. 1, wydaje przewodniczący Komisji Wychowania Katolickiego.

§ 9

1. W zatwierdzaniu programów nauczania religii, podręczników, poradników metodycznych, a także innych pomocy dydaktycznych przeznaczonych do użytku szkolnego na lekcjach religii, o których mowa w § 1 ust. 4, winno się stosować przepisy § 2 ust. 1-2. Biskup diecezjalny informuje przewodniczącego Komisji Wychowania Katolickiego o zatwierdzeniu programu nauczania lub podręcznika na terenie diecezji w celu wpisania programu nauczania lub podręcznika do odpowiedniego wykazu i nadania numeru.

2. W procedurze zatwierdzania programów nauczania religii, podręczników, poradników metodycznych, a także innych pomocy dydaktycznych przeznaczonych do użytku szkolnego na lekcjach religii na terenie całej diecezji można korzystać z recenzji rzeczoznawców, o których mowa w § 3 ust. 2, za pośrednictwem przewodniczącego Komisji Wychowania Katolickiego. W tym wypadku należy stosować przepisy § 4 ust. 2-3.
3. W programie, o którym mowa w ust. 2, umieszcza się następujące słowa: „Program nauczania religii rzymskokatolickiej na terenie diecezji (*podać nazwę diecezji*) przeznaczony jest dla (*podać typ szkoły i etap edukacyjny*), zatwierdzony dnia (*podać datę zatwierdzenia*), wpisany do wykazu programów nauczania pod numerem (*podać numer z wykazu programów nauczania*) i podany do wiadomości odnośnym władzom oświatowym”.
4. W podręczniku lub innym materiale dydaktycznym, o którym mowa w ust. 2, na odwrocie strony tytułowej należy umieścić słowa: „Podręcznik (*lub inny materiał dydaktyczny*) do nauki religii rzymskokatolickiej na terenie diecezji (*podać nazwę diecezji*) przeznaczony jest dla klasy (*podać klasę i typ szkoły*), zgodny z programem nauczania numer (*podać numer programu nauczania*) wpisany pod numerem (*podać numer z wykazu podręczników*) na podstawie pozytywnych recenzji (*podać imiona i nazwiska recenzentów wraz ze stopniami naukowymi*)”.
5. Biskup diecezjalny może ustalić dla poszczególnych etapów edukacyjnych diecezjalny zestaw programów nauczania i podręczników do nauki religii obejmujący:
 - 1) wszystkie lub wybrane programy i podręczniki o charakterze ogólnopolskim,
 - 2) programy i podręczniki o charakterze diecezjalnym.

§ 10

Traci moc „Regulamin zatwierdzania programów nauczania i podręczników w szkolnym nauczaniu religii dzieci i młodzieży” uchwalony przez Komisję Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski w dniu 20 września 2001 roku.

Załącznik nr 2

Recenzja podręcznika do nauczania religii

0. Ogólna charakterystyka podręcznika

- 0.1. Dla której klasy i dla jakiego rodzaju szkoły jest przeznaczony?
- 0.2. Jaki ma układ i na jakie grupy tematyczne jest podzielony?
- 0.3. Jakie są główne założenia, idee i myśli przewodnie? Czy da się je odczytać?
- 0.4. Jaka jest szata graficzna podręcznika?

1. Zgodność recenzowanego podręcznika z programem nauczania

- 1.1. Do jakiego programu napisany jest podręcznik?
- 1.2. W jakim zakresie uwzględniono zapisane w programie cele kształcenia i wychowania, treści nauczania, zakładane osiągnięcia ucznia i wskazania do realizacji?
- 1.3. Czy w ramach poszczególnych klas istnieje odpowiedniość treści między programem a podręcznikiem?

2. Ocena poprawności w odniesieniu do wyznaniowego nauczania religii

- 2.1. W jakim zakresie podręcznik wypełnia podstawowe funkcje nauczania religii w szkole (wychowania i nauczania)? W jaki sposób prowadzi do katechezy we wspólnocie Kościoła?
- 2.2. Czy podręcznik wpisuje się w działania ewangelizacyjne Kościoła oraz pomaga w refleksji nad własną wiarą i jej przeżywaniem?
- 2.3. W jakim zakresie obecny jest w podręczniku element doświadczenia ludzkiego? Czy opisywane sytuacje życiowe są dostosowane do poziomu rozwoju uczniów?
- 2.4. W jakim zakresie obecne jest w podręczniku wychowanie do życia we wspólnocie i społeczeństwie?
- 2.5. W jakim zakresie podręcznik realizuje korelację z innymi przedmiotami szkolnymi?

3. Ocena poprawności teologicznej

- 3.1. Jaki model teologii reprezentuje podręcznik? Czy jest to teologia II Soboru Watykańskiego?
- 3.2. W jakim zakresie podręcznik odwołuje się do źródeł nauczania religii (Biblii, tekstów Magisterium Kościoła, liturgii, życia Kościoła, jego historii, świadectwa świętych, refleksji teologicznej, autentycznych wartości religijnych i moralnych poza chrześcijaństwem)?
- 3.3. Czy podręcznik zawiera błędy teologiczne? Jeśli tak, to jakie?
- 3.4. Czy podręcznik przedstawia oficjalne nauczanie Kościoła katolickiego bez hipotez teologicznych?

4. Ocena poprawności metodycznej

- 4.1. Czy podręcznik jest dostosowany do wieku adresatów?
- 4.2. Czy podręcznik zawiera błędy metodyczne? Jeśli tak, to jakie?
- 4.3. Jakie metody proponuje podręcznik? Czy są one zróżnicowane i czy są to również metody aktywizujące? Czy metody są adekwatne do wieku adresatów?
- 4.4. Jakim językiem posługuje się podręcznik? Czy jest to język żywy, zrozumiały, adekwatny do wieku adresatów?
- 4.5. W jakim zakresie podręcznik wykorzystuje teksty literackie, przykłady i świadectwa? Czy zdolne są one przemówić do wyobraźni, a zawarte w nich argumenty do rozumu?
- 4.6. Czy materiał graficzny wzbogaca metodycznie podręcznik? Czy materiał graficzny jest trafny?

5. Ocena poprawności poradnika metodycznego

- 5.1. Czy poradnik metodyczny zgodny jest odnośnie do treści i założeń metodycznych z podręcznikiem?
- 5.2. Jakie metody proponuje poradnik metodyczny? Czy są one zróżnicowane i czy są to również metody aktywizujące?
- 5.3. Czy cele zapisane w poszczególnych jednostkach są zapisane poprawnie?

6. Konkluzja

- 6.1. Jakie postulaty proponuje recenzent?
- 6.2. Czy i jakie zmiany winny być kategorycznie dokonane, by podręcznik otrzymał ostateczną pozytywną recenzję?
- 6.3. Czy podręcznik w obecnym kształcie może zostać dopuszczony do użytku szkolnego?

Data sporządzenia recenzji

Podpis recenzenta

Ostateczna recenzja podręcznika do nauczania religii

0. Opis podręcznika

0.1. Dla której klasy i dla jakiego rodzaju szkoły jest przeznaczony?

Uzupełnienie recenzji (wypełnia się, o ile nie były przedmiotem recenzji)

0.4. Jaka jest szata graficzna podręcznika?

0.5. Inne uwagi.

4.6. Czy materiał graficzny ubogaca metodycznie podręcznik? Czy materiał graficzny jest trafny?

7. Relacja o zmianach

7.1. Czy autorzy odnieśli się do zgłoszonych postulatów recenzenta? Czy odpowiedź ta zadowala recenzenta?

7.2. Czy autorzy odnieśli się do zgłoszonych przez recenzenta błędów dyskwalifikujących podręcznik? Czy odpowiedź ta zadowala recenzenta?

8. Konkluzja

8.1. Wobec tego, co zostało stwierdzone w sekcji 7., czy recenzent wyraża zgodę na dopuszczenie podręcznika do użytku szkolnego na czas nieokreślony?

8.2. Jeśli na pytanie 8.1. została udzielona odpowiedź negatywna, to którą z opcji wybiera recenzent:

a) Podręcznik można dopuścić do użytku szkolnego na czas określony.

b) Podręcznika nie należy dopuszczać do użytku szkolnego

Data sporządzenia recenzji

Podpis recenzenta

ISBN 978-83-8353-471-8

9 788383 534718